

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису

СЛУЦЬКИЙ ЯРОСЛАВ СЕРГІЙОВИЧ

УДК 378.013.42:378.147-054.6-057.875(73)

ДИСЕРТАЦІЯ

**ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ
ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ США**

ДОДАТКИ

13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

13.00.05 –соціальна педагогіка

Подається на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук
Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Я.С. Слущкий

Науковий консультант – **Панасенко Елліна Анатоліївна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Слов'янськ – 2022

ЗМІСТ

Додаток А Положення супроводу педагогічного типу (за Н. Столяровою).....	701
Додаток Б Характеристика базової термінології соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів	702
Додаток В.1 Форми «культурної маргінальності» (за Дж. Беннет (J. Bennett)) ...	720
Додаток В.2 Модель U-подібної кривої міжкультурної адаптації (за С. Лісгаардом (S. Lysgaard)).....	721
Додаток В.3 Модель W-подібної кривої міжкультурної адаптації (за Дж. Е. Галлахорн (J. E. Gullahorn) та Дж. Т. Галлахорн (J. T. Gullahorn))....	722
Додаток Г Напрями досліджень соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів у студіях зарубіжних вчених	723
Додаток Д.1 Характеристики системного підходу (за Н. Самборською)	746
Додаток Д.2 Опис компетентності як системи.....	747
Додаток Д.3 Етапи системного підходу (за В. Журавським)	748
Додаток Д.4 Функції комунікації, що забезпечують взаємодію між представниками різних культур	749
Додаток Д.5 Методологічні елементи, що впливають на процес міжкультурної взаємодії	750
Додаток Д.6 Особливості праксеологічного підходу	752
Додаток Д.7 Навички праксеологічного підходу (за О. Бартош).....	754
Додаток Д.8 Методологічний інструментарій дослідження соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів у вищій освіті	756
Додаток Е.1 Чинники, що впливають на рішення іноземних студентів проходити навчання в іншій країні	757
Додаток Е.2 Чинники, що впливають на вибір місця навчання іноземних студентів	758

Додаток Е.3 Статистичні дані щодо регіонів прибуття та напрямів навчання іноземних студентів	759
Додаток Е.4 Характеристика мотивації іноземних студентів навчатися у Сполучених Штатах Америки	760
Додаток Е.5 Штати, у яких навчається найбільша кількість іноземних студентів (за даними Open Doors Report 2020).....	762
Додаток Е.6 Кількість іноземних студентів у США за країнами (згідно даних Open Doors Report 2020).....	763
Додаток Е.7 Кількість іноземних студентів у США за сферами навчання у 2018-2019 н.р. та 2019-2020 н.р. (за даними Open Doors Report 2020).....	764
Додаток Е.8 Напрями ліберально-етичного підходу інтернаціоналізації підготовчої програми для іноземних студентів	765
Додаток Е.9 Загальна характеристика прогресивного принципу соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів	767
Додаток Е.10 Особливості принципу перспективності соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів	768
Додаток Е.11 Особливості принципу комплексності соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів	769
Додаток Е.12 Особливості діагностичної функції соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів	770
Додаток Е.13 Формати спілкування комунікативної функції	772
Додаток Е.14 Особливості проєктувальної функції соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів	773
Додаток Е.15 Аспекти, які повинні бути виконані для організації діяльності (за висновками Л. Уманського).....	774
Додаток Ж Приклад визначення періоду діахронічно-синхронічного єднання...	776
Додаток И.1 Приклади періодизації в компаративістських студіях учених.....	777

Додаток И.2 Критерії й показники становлення та розвитку соціально педагогічного супроводу іноземних студентів у системі вищої освіти США	779
Додаток И.3 Організаційні функції Комітету дружніх відносин серед іноземних студентів (Committee on Friendly Relations Among Foreign Students).....	780
Додаток И.4 Характеристика імміграційного закону США 1917 року	782
Додаток И.5 Характеристика спільнот іноземних студентів США I пол. XX ст.	783
Додаток И.6 Категорії співробітників Асоціації міжнародних працівників освіти	784
Додаток И.7 Характеристика візи F1 для іноземних студентів	785
Додаток И.8 Мета «Акту Фулбрайта-Хейза»	786
Додаток К.1 Цілі Бюро державного департаменту США з питань освіти та культури (U.S. Department of state's Bureau of Educational and Cultural Affairs (ECA)), згідно стратегії на 2018 – 2022 роки	787
Додаток К.2 Структура Бюро державного департаменту США з питань освіти та культури (U.S. Department of state's Bureau of Educational and Cultural Affairs (ECA)).....	788
Додаток Л.1 Регіональні та закордонні офіси Інституту міжнародної освіти у 1970 році.....	838
Додаток Л.2 Діяльність регіональних відділень Інституту міжнародної освіти (ІМО)	839
Додаток Л.3 Напрями, важливі для міжнародної освіти.....	840
Додаток Л.4 Характеристика «Програми молодіжного обміну Конгрес-Бундестаг (Congress-Bundestag Youth Exchange)»	841
Додаток Л.5 Мотиваційні чинники Сполучених Штатів Америки щодо надання допомоги іноземним студентам.....	842

Додаток М Приклад методики визначення розгалуженості організаційно-структурної системи	843
Додаток Н.1 Діяльність «Програми з надання послуг іноземним студентам та вченим (International Student & Scholar Services (ISSS))» Техаського університету в Остіні	844
Додаток Н.2 Основні програми для іноземних студентів у Технологічному інституті Флориди.....	846
Додаток Н.3 Програми «Клубу міжнародних відносин Алабами» Університету Алабами.....	854
Додаток Н.4 Соціально-культурна підготовка іноземних студентів в Університеті Каліфорнії в Лос-Анджелесі (University of California).....	856
Додаток Н.5 Соціально-культурна підготовка іноземних студентів в Університеті Міннесоти (University of Minnesota)	861
Додаток Н.6 Характеристика окремих тематичних груп програми «Групи і класи (Groups and Classes)» Центру консультування та психологічного здоров'я (Counseling and Mental Health Center) Техаського університету в Остіні	863
Додаток Н.7 Програми Центру консультування та психологічного здоров'я (Counseling and Mental Health Center) Техаського університету в Остіні	869
Додаток Н.8 Буклет «Адаптація до життя в Америці» Технологічного інституту Флориди	872
Додаток Н.9 Консультаційні програми Університету Міннесоти	874
Додаток Н.10 Сесії Групової терапії (Group Therapy) соціально-психологічної підтримки Університету Міннесоти (University of Minnesota)	875
Додаток Н.11 Діяльність групи «Мистецтво відносин» (The Art of Relationships) Технологічного інституту Флориди (Florida Institute of Technology).....	877
Додаток Н.12 Модулі занять сесії «Подолання почуття тривоги (Conquering Your Anxiety)» програми «Групова терапія (Group Therapy)» Університету Міннесоти (University of Minnesota)	878

Додаток Н.13 Програми консультаційних послуг для студентів (Student Counseling Services) напряму Групове консультування (Group Counseling) Університету Міннесоти.....	879
Додаток Н.14 Психологічно спрямовані програми для іноземних студентів Університету Пенсільванії	882
Додаток Н.15 Діяльність Консультаційної служби (Counseling and Consultation Service (CCS)) Університету штату Огайо (The Ohio State University)	884
Додаток Н.16 Програми Консультаційної та психологічної служби (Counseling and Psychological Services) Міжнародного університету Флориди (Florida International University)	888
Додаток П.1 Програма інтенсивного вивчення англійської мови. Компонент Читання/письмова діяльність (Reading/Writing).....	894
Додаток П.2 Програма інтенсивного вивчення англійської мови. Компонент Говоріння/аудіювання (Speaking/Listening).....	895
Додаток П.3 Програма інтенсивного вивчення англійської мови. Компонент Структура (Structure).....	897
Додаток Р.1 Ініціативи Міжнародного центру Кепстоун Університету Алабами	898
Додаток Р.2 Компоненти модулю «Методи навчання» Міжнародної програми для асистентів викладачів (Teaching International Services Program (ITAP)) Міжнародного центру Кепстоун Університету Алабами	901
Додаток Р.3 Модуль «Усні навички» Міжнародної програми для асистентів викладачів (Teaching International Services Program (ITAP)) Міжнародного центру Кепстоун Університету Алабами	902
Додаток Р.4 Характеристика «Академічної програми з інтенсивного вивчення англійської мови (Intensive English Academic Program (AIEP))» Університету Каліфорнії в Лос-Анджелесі	904

Додаток Р.5 Характеристика «Програми інтенсивного вивчення розмовної англійської (Intensive English Communication Program (IECP))» Університету Каліфорнії в Лос-Анджелесі	905
Додаток Р.6 Курси програми «Розвиток мовних навичок (Language Development)» Центру Дашу Університету Каліфорнії	906
Додаток Р.7 Лінгвістична підготовка іноземних студентів у Коледжі Санта Моніка (Santa Monica College).....	909
Додаток Р.8 Курси для іноземних студентів з вивчення англійської мови Центру англійської мови (Center for Language Study (CLS)) Єльського університету	913
Додаток Р.9 Елементи програми «Незалежне вивчення мови (Directed Independent Language Study (DILS))» Єльського університету.....	915
Додаток Р.10 Заняття «Інтенсивної програми вивчення англійської (Intensive English Program)» «Літніх сесій (Yale Summer Sessions)» Єльського університету.....	916
Додаток Р.11 Види занять «Програми підготовки до університету (University Preparation)» «Літніх сесій (Yale Summer Sessions)» Єльського університету	918
Додаток С.1 Характеристика полікультурної освіти.....	919
Додаток С.2 Прояви полікультурної освіти, важливі для проведення акультураційної підготовки	920
Додаток С.3 Технології полікультурної освіти у ЗВО США.....	921
Додаток С.4 Приклади діяльності Коледжу Санта Моніка (Santa Monica College) згідно першого виду технологій полікультурної освіти	923
Додаток С.5 Приклади діяльності Технологічного інституту Флориди (Florida Institute of Technology) та Університету Міннесоти (University of Minnesota) згідно другого виду технологій полікультурної освіти	924

Додаток С.6 Приклади діяльності Техаського університету в Остіні (University of Texas at Austin), Університету Каліфорнії в Лос-Анджелесі (University of California), Коледжу Санта Моніка (Santa Monica College) та Єльського університету (Yale University) згідно третього виду технологій полікультурної освіти.....	932
Додаток Т.1 Афіша проєкту «Фільми у п'ятницю ввечері (Friday Nights Movies)» на сайті Східного університету штату Мічиган.....	936
Додаток Т.2 Приклад практичного застосування компонентів медіаосвіти в Бостонському коледжі (Boston College), бібліотека якого надає доступ до сервісів та платформ, що забезпечують розвиток загальноосвітніх навичок та лінгвокультурних шаблонів.	937
Додаток Т.3 Афіша заходу Азіатського культурного центру Мічиганського державного університету, спрямованої на демонстрацію фільмів держав, студенти яких найбільш представлені в закладі освіти	938
Додаток Т.4 Практичне застосування відеокomпонента медіаосвіти в процесі прямої та зворотної акультурації в Університеті штату Північна Кароліна, в межах діяльності Офісу глобальної взаємодії (Office of Global Engagement), який організовує захід «Серія глобальних фільмів» (Global Film Series).....	939
Додаток Т.5 Кінофільми історико-культурного, соціального та культурного спрямування, актуальні для формування лінгвокультурних шаблонів у іноземних студентів	941
Додаток Т.6 Визначення культурного шоку та його подолання за допомогою відеокomпонента медіаосвіти.....	943
Додаток Т.7 Програма «Ідеальний тон» (Tone Perfect) Центру азіатських досліджень (Asian Studies Center) Університету штату Мічиган (Michigan State University).....	944

Додаток Т.8 Курси Університету східного Мічигану (Eastern Michigan University), де застосовуються аудіозасоби в напрямках підготовки «аудіювання» та «говоріння»	946
Додаток Т.9 Курси, присвячені вивченню стратегічно важливих мов Центру мовних досліджень (Center for Language Studies) Браунського університету (Brown University)	947
Додаток У.1 Розклад занять програми StepUP Міжнародного центру академічної та професійної англійської мови Офісу з міжнародних справ Ліхайського університету	948
Додаток У.2 Діяльність Міжнародного центру академічної та професійної англійської мови (International Center for Academic and Professional English (ICAPE)) при Ліхайському університеті.....	949
Додаток У.3 Діяльність книжкового клубу ISPY, який діє при Офісі для міжнародних студентів та вчених Єльського університету (Yale University)	950
Додаток У.4 Структура висхідних, низхідних та інтерактивних стратегій у процесі читання	951
Додаток У.5 Застосування текстового компонента медіаосвіти: теорія та практика (інтерактивна стратегія)	957
Додаток У.6 Курс «Вступ до соціальної психології» (Introduction to Social Psychology, Uqx: PSYC1030.1x) на платформі EDX	959
Додаток Ф.1 Завдання підготовчого відділення ПЗВО «Київський міжнародний університет».....	968
Додаток Ф.2 Характеристика діяльності підготовчого відділення для іноземних студентів Харківського національного медичного університету	969
Додаток Ф.3 Характеристика відділу підготовки іноземних громадян Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва...	970

Додаток Ф.4 Свідоцтво про закінчення підготовчого відділення для іноземців та осіб без громадянства Мукачівського державного університету	971
Додаток Ф.5 Інформаційні матеріали Мукачівського державного університету для іноземних громадян	972
Додаток Ф.6 Робоча програма навчальної дисципліни «Основи української культури» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна ..	973
Додаток Ф.7 Характеристика курсу «Основи української культури» Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна.....	977
Додаток Ф.8 Завдання курсу «Іноземна мова – 2» Навчально-наукового інституту міжнародної освіти Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна.....	978
Додаток Ф.9 Програма вступних випробувань з іноземної мови для іноземних громадян Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна....	979
Додаток Ф.10 Лінгвістичні напрями перевірки роботи Інституту міжнародної освіти Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна.....	983
Додаток Ф.11 Робоча програма навчальної дисципліни для іноземних студентів «Українська мова» Кафедри мовної підготовки №2 Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.....	984
Додаток Ф.12 Компоненти курсу «Українська мова» Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна.....	989
Додаток Ф.13 Зразок сертифікату, що засвідчує виконання програми Підготовчого відділення для іноземних громадян Івана-Франківського національного технічного університету нафти і газу з вивчення української мови.....	991
Додаток Ф.14 Зразок свідоцтва державного зразка, у якому вказується про те, що іноземний студент пройшов навчання і закінчив підготовче відділення Івана-Франківського національного технічного університету нафти і газу	992
Додаток Ф.15 План заходів роботи психологічної служби Полтавської державної аграрної академії на 2020-2021 навчальний рік	993

Додаток Ф.16 Напрями діяльності психологічної служби Дніпровського національного університету ім. Олеся Гончара.....	995
Додаток Ф.17 Структура Центру психологічної служби МНУ ім. В. О. Сухомлинського.....	996
Додаток Ф.18 План-графік психологічного тренінгу «Емоційна компетентність як фактор успіху» у Національному фармацевтичному університеті, що проходив у період з 05.11.2019 р. до 18.06.2020 р.....	998
Додаток X Питання для виконання аналізу ефективності освітніх адаптаційних програм.....	1000
Додаток Ц Узагальнені результати наукових досліджень автора, які опубліковані раніше.....	1003

ДОДАТКИ

Додаток А

Положення супроводу педагогічного типу (за Н. Столяровою)

№ з/п	Характеристика положення
1	Педагогічний супровід становить спосіб вирішення різного роду проблемних ситуацій, які виникають на початку взаємодії з новим культурним середовищем. Крім того, на думку дослідниці, не має значення різновид проблем – це можуть бути проблеми соціального, академічного, повсякденного характеру, головним тут є саме часовий проміжок, який визначений початком навчання в університеті або коледжі.
2	Педагогічний супровід передбачає вибудовування взаємозв'язків на різних рівнях: по-перше, вказується про створення контакту з іншими іноземними студентами (можна припустити, що з представниками ідентичної або близької культури); але не просто контакту, який може мати чітко визначену послідовність дій, але й відносин довірчого плану; по-друге, взаємозв'язок вибудовується між студентами і педагогом (або консультантом) при безпосередньому проведенні освітнього (адаптаційного) процесу.
3	Педагогічний супровід передбачає тісну співпрацю іноземного студента з консультантом. Метою є вивчення консультантом особистості студента, його характеристик та поведінкових принципів (тому що при безпосередньому практичному контакті з'являється можливість отримання більш точного результату аналізу порівняно з ситуацією, коли цю інформацію консультант отримує із загального вивчення культурних особливостей, що мають місце в країні, з якої прибув студент). У підсумку, отримання необхідної інформації про студента й вибудовування довірчих відносин дозволить консультанту розглядати ймовірні проблеми, з якими може зіткнутися студент і, відповідно, завчасно, якщо не запобігти їх прояву, то підготувати учня, що дозволить мінімізувати негативний вплив таких проблем [717, с. 174 – 176].
4	На протигагу попередньому положенню, поточне характеризується необхідністю вирішення проблем адаптаційного характеру із застосуванням ситуацій проблемного типу. Науковиця вказує, що тільки при безпосередньому зіткненні з тією чи тією проблемою іноземний студент буде здатний розвинути навички подолання труднощів. Незважаючи на наявність негативних наслідків від впливу проблемних ситуацій, боротьба з ними також є важливим чинником адаптаційного процесу. Так, Н. Столярова доходить висновку, що формування навичок управління проблемами може відбуватися тільки в теоретичному форматі, а їхній розвиток і виникнення здатності управління ними виникають у особистості лише при безпосередньому контакті з проблемною ситуацією. Отже, у якості отримання досвіду і практики подолання труднощів іноземні студенти повинні стикатися з труднощами випадкового порядку. Якщо ж такі труднощі не є достатніми, можуть знадобитися проблеми штучного характеру, створювані консультантом спеціально для адаптаційного процесу.
5	Педагогічний супровід не є індивідуальним процесом – це комплексна система, яка представлена різного роду заходами, такими як постійна підтримка іноземного студента з боку консультанта, активна участь студентів в освітньому процесі закладу освіти, саморозвиток особистості учня, відповідно до порад і взаємодії з консультантом [Там само, с. 174 – 176].

Характеристика базової термінології соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів

Термін	Характеристика терміну
Культура	<p>такі дослідники, як В. Уебб (V. Webb) та Дж. Рід (J. Read), розглядали складові елементи культури, які дозволяють зрозуміти сутність цього феномену. Учені дійшли висновку, що культура включає такі чинники, як: «набуті знання (acquired knowledge), поведінка (behaviour), відносини (attitudes), цінності (values), очікування (expectations), ритуали та правила (rituals and rules), почуття ідентифікації та історії (sense of identify and of history)» [1930, с. 1]. Тому розуміння цих аспектів дозволяє більш ефективно вибудовувати міжкультурну комунікацію і, власне, проводити адаптацію іноземного студента, готуючи його до вказаних чинників.</p> <p>Звертаючись до висновків С. Джилл (S. Gill), ми повинні розуміти, що «з поглибленням міжкультурного досвіду відбувається багато змін з погляду способів мислення та сприйняття цінностей, ... взаємодії з різними соціальними та культурними аспектами» [1218, с. 175]. Тому набуті знання припускають наявність інформаційного складника, що засвоюється особистістю при проживанні або регулярному контакті з представником тієї чи тієї культури, що призводить до зміни поведінкових норм і цінностей, які визначалися в якості основних раніше; ритуали і правила передбачають дотримання індивідом установлених культурних правил у питанні виконання тих чи тих дій у певній ситуації. Щодо ідентифікації та історії, ці чинники дозволяють усвідомлювати себе в якості одиниці тієї чи тієї групи, інакше кажучи, особистість розуміє свій стан як перебування в ролі складової частини культурного простору, у межах якого діють певні принципи і традиції. Отже, проводячи адаптаційну діяльність, іноземному студентові необхідно враховувати ці чинники та особливості, властиві представникам будь-якої культури, оскільки їхнє ігнорування не дозволить налагодити необхідний контакт, що дозволяє проводити ефективну діяльність у новому культурному середовищі.</p> <p>Проте, розглянувши основи культури, виникає необхідність дослідження супутньої термінології. Одним із понять, з яким стикається студент на початку перебування в країні навчання з новою для нього культурою, є культурна дистанція, яка була вперше визначена такими вченими, як І. Бабікер (I. Babiker), Дж. Кокс (J. Cox), П. Міллер (P. Miller) у якості відстані між культурою походження та культурою сторони, що приймає [932]. Так, адаптація передбачає ознайомлення й вивчення культурних особливостей іншої країни, що має на увазі усвідомлене або неусвідомлене порівняння нових (для іноземного студента) культурних норм з нормами та принципами своєї культури. У підсумку, може виникнути ефект культурної дистанції, коли відбувається чіткий поділ особистістю своєї і «чужої» культури, яка не передбачає об'єднання, навіть у форматі деяких принципів. Чим більшою є дистанція між культурами, тим більше складнощів матиме адаптаційний процес, тому що такий поділ культур призводить до того, що особистість досліджує й робить спроби взаємодії з іншою для себе культурою, не роблячи спроб її з'єднання з принципами власної культури, що не повною мірою сприяє</p>

	<p>формуванню студента як особистості, здатної на повноцінну участь у культурному житті нового суспільства, що, своєю чергою, не дозволить уважати адаптаційний процес повноцінним. Тому чим менша дистанція має місце між культурою іноземного студента та культурою країни, що приймає, тим ефективнішою буде акультурація особистості.</p>
Соціальне взаєморозуміння	<p>співпраця з особами, чий культурні принципи і поведінкові норми мають відмінності, сприяє соціалізації студента й у подальшому спрямована і на розуміння представників іншої культури іноземним студентом, і розуміння студента представниками країни навчання. Проте зауважимо, що М. Кросслі (M. Crossley) та Г. Вульямі (G. Vulliamy) [1104] вказують лише на співпрацю з колегами, якими в нашому випадку є інші студенти, тоді як, на нашу думку, така взаємодія може й повинна проходити також з представниками громади, на території якої проходить навчання, інакше кажучи, з місцевими жителями. Тому вважаємо за необхідне надати більш широке визначення соціальної взаємодії, а саме як процесу, який може відбуватися тільки при проведенні міжособистісного контакту з представниками іншої культури, що мають відмінні культурні норми.</p>
Інтернаціоналізація	<p>розглядаючи соціально-педагогічний супровід іноземних студентів у якості системи підготовки, ми не повинні забувати про те, ким є іноземні студенти й чому їм потрібна підтримка. Так, у науковій розвідці Р. Брісліна (R. Brislin) іноземні студенти характеризувалися як особи, які тимчасово проживають в іншій країні для участі в міжнародному освітньому обміні [1011]. Загалом студенти, які самі є учасниками міжнародного освітнього процесу, і створили таке поняття, як <i>інтернаціоналізація</i> освіти, яке, згідно з висновками, наприклад, такого дослідника, як Дж. Найт (J. Knight), було визначено як «процес інтеграції міжнародного, міжкультурного або глобального вимірів в цілі, функції вищої освіти» [1421, с. 2]. Отже, йдеться про те, що інтернаціоналізація освіти включає комплекс чинників, які необхідні для взаємодії між представниками держав, а саме: міжнародне співробітництво, культурні зв'язки та глобалізація, до того ж усі представлені чинники повинні об'єднуватися в рамках системи вищої освіти. Проте зауважимо, що це визначення надає досить загальні поняття, які вимагають інтеграції в освітній процес, що не дозволяє зрозуміти, що саме є сутністю інтернаціоналізації. У різні періоди феномену інтернаціоналізації та його впливу на особистість іноземного студента, розвитку кампусу закладу освіти, удосконалення освітньо-адаптаційних підготовчих програм присвячено праці багатьох дослідників, серед яких: М. Байрам (M. Byram) [1027], Н. Гардер (N. Harder) [1279], Дж. Гейсел-Авіла (J. Gacel-Avila) [1201], М. Грін (M. Green) [1253], Р. Г'юджис (R. Hughes) [1319], Д. Деардорф (D. Deardorff) [1121], Е. Девос (A. Devos) [1127], М. Егню (M. Agnew) [869], К. Есмер (C. Asmar) [926], М. Канту (M. Cantu) [1036], Р. Кубота (R. Kubota) [1433], Дж. Ламбі (J. Lumby), Н. Фоскетт (N. Foskett) [1486], Дж. Найт (J. Knight) [1418; 1419], Р. Пейдж (R. Paige) [1613], Г. Рецаї (H. Rezaei), Е. Юсефі (A. Yousefi) [1700], Ф. Сіддо (F. Seddoh) [1746], Н. Стромкіст (N. Stromquist) [1800], М. Вільборг (M. Wihlborg), С. Робсон (S. Robson) [1940], Дж. Уотерз (J. Waters), Р. Брукс (R. Brooks) [1929], М. Хей (M. Haigh) [1273], Л. Чайлдрес (L. Childress) [1065] та ін.</p> <p>Цікаве визначення інтернаціоналізації освіти дає О. Оцтургут (O. Özturgut), згідно з яким це «постійний, орієнтований на майбутнє,</p>

багатоплановий, орієнтований на лідерство процес, який сприяє зміні внутрішньої динаміки закладу освіти для відповідної адаптації різноманітним, глобально орієнтованим, регулярно мінливим зовнішнім чинникам» [1610, с. 374]. Дійсно, наявність іноземних студентів передбачає зміну організаційного устрою закладу вищої освіти, оскільки в такому випадку необхідно створення відповідної інфраструктури для підготовки і підтримки представників інших країн. Це визначення дає необхідну інформацію щодо процесу, отже його можна охарактеризувати як повноцінний. Звернемо увагу на момент, що вимагає уточнення, а саме лідерство, на яке і орієнтується процес інтернаціоналізації освіти. Так, не повною мірою зрозуміла роль саме лідерства в збільшенні різнопланової співпраці між закладами освіти. Тому вважаємо вказівку лідерства в якості основного елемента недоречним.

Збільшення кількості студентів, які навчаються в інших країнах, було наслідком глобалізації, яка найбільш активно проявилася в другій половині ХХ століття. Згідно з висновками такого вченого, як Ю. Тейхлер (U. Teichler), «глобалізація пов'язана з конкуренцією, управлінням ринками і передачею комерційних знань» [1830, с. 95]. Інакше кажучи, застосовуючи це визначення на іноземних студентів, ми можемо говорити про те, що глобалізація (що є основою саме інтернаціоналізації освіти) стала для іноземних студентів мотивувальним чинником, що продемонстрував необхідність формування навичок, що сприяють конкурентоспроможності на глобальному ринку праці. Цей висновок підтверджено результатами досліджень науковців, серед яких М. Бреннен (M. Brennan), Д. Деллоу (D. Dellow) [1008], П. Ельтбех (P. Altbach) та Дж. Найт (J. Knight), згідно з якими основа глобалізації складається з «економічних, політичних та суспільних сил, що підштовхують вищу освіту ХХІ століття до більшого міжнародного розвитку» [881, с. 290].

Загалом і безпосередньо глобалізаційний процес сприяв розвитку навчання за кордоном, і збільшення кількості таких студентів забезпечувало розширення можливостей міжнародного співробітництва, зокрема в освітній сфері, що призвело до виникнення такого поняття, як інтернаціоналізація освіти. Так, у дослідженні Ю. Тейхлера (U. Teichler) «інтернаціоналізація розглядається в якості фізичної мобільності, академічного співробітництва, передачі знань, а також міжнародної освіти» [1830, с. 95]. Отже, відповідно до цього визначення ми можемо виділити основні чинники, притаманні явищу інтернаціоналізації освіти, серед яких: мобільність студентів (іноземні студенти виявляють здатність до академічної мобільності, що передбачає вміння трансформуватися, регулярно підвищуючи свій професійний рівень у тому напрямі, який у той або той момент часу найбільш перспективний); співпраця академічного характеру (є можливістю міжнародної взаємодії між закладами освіти, що сприяє підвищенню професіоналізму студентів, викладачів і закладів освіти загалом. Академічне співробітництво представлено різними програмами з обміну студентами, співробітниками закладу освіти, проведенням спільних конференцій і виданням спільних наукових збірників тощо). Отже, інтернаціоналізація освіти становить комплекс заходів, у яких можуть брати участь заклади освіти з різних країн. Такого роду спільне співробітництво сприяє підведенню міжнародної освіти під єдині стандарти, що також спрямовано на розвиток закладів вищої освіти з

	<p>держав, у яких рівень таких закладів знаходиться на низькому рівні.</p> <p>Відзначимо, що питанням академічної мобільності цікавилися багато дослідників. Так, проблему міжнародної мобільності студентів та її зв'язки з Болонським процесом розглядали К. Дітріх (K. Dittrich), М. Фредерікс (M. Frederiks), М. Лювел (M. Luwel) [1136], І. Добсон (I. Dobson) [1138], Т. Мелан (T. Malan) [1495], Р. Пріма [537] та ін. Зі свого боку, С. Вербицька [132] приділяла особливу увагу історичному підґрунтю академічної мобільності та досліджувала саме академічну інфраструктуру в контексті її національного та наднаціонального рівнів.</p> <p>Розглянувши висновки науковців, ми можемо надати власне визначення інтернаціоналізації освіти. Так, на нашу думку, це процес взаємодії студентів та освітніх установ, що постійно розвивається і включає створення необхідної інфраструктури для адаптації та інтеграції іноземних студентів в академічний і соціальний аспекти перебування в умовах нової культури.</p> <p>У підсумку, академічна мобільність студентів та освітній менеджмент формують супровід іноземних студентів, що спирається на підготовку особистості до академічної та соціальної взаємодії в період перебування в країні, яка приймає, що ставало сферою вивчення багатьох науковців, наприклад, М. Гаверила (M. Haverila), К. Гаверила (K. Haverila), К. МакЛолін (K. McLaughlin) [1285], К. Роуз-Редвуд (C. Rose-Redwood), Р. Роуз-Редвуд (R. Rose-Redwood) [1711], Й. Такімото (Y. Takimoto) [1818] досліджували відмінності між іноземними та «звичайними» студентами в освітньому просторі. Крім того, вивчалися питання командних заходів при міжкультурній адаптації та акультурації загалом (Й. Ван (Y. Wang), Т. Лі (T. Li), Е. Нолтемейер (A. Noltemeyer), Е. Ван (A. Wang) [1921]; Дж. Лі (J. Lee) та К. Негреллі (K. Negrelli) [1457]; Г. Ренсон (H. Ranson) [1680]); трансформування освітнього та соціального простору країни, що приймає, для більш ефективної взаємодії з іноземними студентами (С. Марангел (S. Marangell), С. Аркудіс (S. Arkoudis), К. Бейк (C. Baik) [1499]); подолання негативних наслідків культурного шоку (Г. Гансен (H. Hansen), Й. Шнейдерман (Y. Shneyderman), Г. МакНамара (G. McNamara), Л. Грейс (L. Grace) [1278]; Л. Йан (L. Yan) та С. Пей (S. Pei) [1964]); мотивації іноземних студентів до проходження адаптаційного етапу (Н. Джамалудін (N. Jamaludin), Д. Лекленд (D. Lackland) [1373]; П. Коулі (P. Cowley), Д. Х'ямз-Ссекасі (D. Nyams-Ssekasi) [1097]; Г. Мостафа (H. Mostafa) та Й. Лім (Y. Lim) [1548]; Т. Нгіа (T. Nghia) [1567]); досліджень мовного аспекту адаптаційного процесу (Г. Ту (H. Tu) [1879]); діяльності центрів з академічної та соціальної підтримки іноземних студентів (Д. Вульф (D. Wolf), Л. Фан (L. Phung) [1948]; Н. Мартирисян (N. Martirosyan), Р. Бустаманте (R. Bustamante) [1508]); роботи консультантів іноземних студентів (Л. Вей (L. Wei) [1931]); перспектив інтернаціоналізації освіти (К. Тоціні (K. Tozini) [1870]; Г. Уїт (H. Wit) [1947]).</p>				
Акультурація та інкультурація	<p>вивченням цих категорій займалися різні дослідники:</p> <table border="1" data-bbox="486 1870 1524 2054"> <thead> <tr> <th data-bbox="486 1870 774 1915">Дослідник/ки</th> <th data-bbox="774 1870 1524 1915">Характеристика</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="486 1915 774 2054">Т. Грейвз (T. Graves) [1252]</td> <td data-bbox="774 1915 1524 2054">надано пояснення процесу соціально-психологічної акультурації. У зв'язку з тим, що розглядався саме психологічний аспект, увагу було приділено акультурації, яка відбувається на індивідуальному</td> </tr> </tbody> </table>	Дослідник/ки	Характеристика	Т. Грейвз (T. Graves) [1252]	надано пояснення процесу соціально-психологічної акультурації. У зв'язку з тим, що розглядався саме психологічний аспект, увагу було приділено акультурації, яка відбувається на індивідуальному
Дослідник/ки	Характеристика				
Т. Грейвз (T. Graves) [1252]	надано пояснення процесу соціально-психологічної акультурації. У зв'язку з тим, що розглядався саме психологічний аспект, увагу було приділено акультурації, яка відбувається на індивідуальному				

		<p>рівні. Учений дійшов висновку, що цей вид культурної адаптації включає зміни в питаннях взаємин, цінностей та ідентичності, яких зазнає індивід і які безпосередньо на нього впливають. Так, дослідник виділяє зміни в трьох напрямках: зміна взаємин (при наявності в особистості певних упереджень про іншу культуру, процес взаємодії з її представниками буде вибудовуватися відповідно до наявних культурних шаблонів, що може мати негативний вплив на якість міжкультурного процесу, що проводиться. Відзначимо, що зміни у взаєминах є не тільки наслідком соціально-психологічної акультурації, а й при підвищенні рівня загальної культурної свідомості особистості); зміна цінностей (культурні цінності та переконання, притаманні індивіду, можуть відігравати визначальну роль у взаєминах з представниками інших культур. Так, індивід може вибудовувати певний бар'єр при необхідності налагодження контакту з людьми тих чи тих етнічних або релігійних груп у зв'язку з наявними психологічно усталеними принципами. Тому зміна подібних цінностей можлива тільки при відповідній психологічній трансформації особистості, тобто акультурації); зміна ідентичності (необхідність під час контакту з представниками інших культур розвивати в собі певні навички, які надають допомогу в проведенні ефективної міжкультурної взаємодії, призводить до того, що відбувається зміна ідентичності особистості, коли переконання, що існували до цього, вже не є постійними, а змінюються залежно від культурної ситуації, яка оточує особистість в той чи той момент часу).</p>
	<p>М. Герсковітс (M. Herskovits) [1300]</p>	<p>процес акультурації має визначальне значення в розумінні адаптаційної системи, проте в її основі також присутній ще один процес, а саме інкультурація у якості особливості соціалізації, яка містить підтримку норм і принципів культури, включаючи її ідеї, концепції та цінності. Так, проаналізувавши наведену характеристику, доходимо висновку про відсутність тісного зв'язку між акультурацією та інкультурацією, адже остання робить основний акцент на вивченні внутрішніх характеристик нової культури, а не робить просто спроби формування вміння вибудовувати необхідний для якісної взаємодії міжкультурний контакт із зміною своїх культурних принципів. При більш детальному розгляді ми можемо говорити щодо іншого розуміння процесу інкультурації. Дійсно, у ньому значну увагу приділено дослідженню норм культури сторони, яка приймає,</p>

		<p>що може відбуватися, наприклад, при подальшому навчанні в умовах чужого культурного середовища. У такому випадку інкультурація постає як та інформаційна база, яку той самий іноземний студент може розглядати при взаємодії з представниками країни навчання. Тобто, зважаючи на це, можна говорити про виникнення такого явища, як адаптація через інкультурацію, коли особистість отримує можливість проведення практичної взаємодії з представниками іншої культури, не просто видозмінюючи свої принципи та переконання, що дозволить отримати можливість трансформування своєї культурної свідомості для взаємодії з іншими особистостями, а при проведенні дослідження культурних поглядів і одночасно взаємодії з іншими культурами, надаючи, таким чином, їм можливість для інкультурація.</p>
	<p>Б. Кім (B. Kim) та Дж. Ебрю (J. Abreu) [1406]</p>	<p>висловили припущення, що інкультурація повинна застосовуватися для опису процесу навчання або перенавчання та підтримки норм культури, яка приймає, водночас як акультурація – використовуватися для опису процесу адаптації до норм доміантної в суспільстві культури. Розглянемо більш докладно це твердження. Так, дослідники дійшли висновку, що інкультурація може застосовуватися для опису процесу навчання або перенавчання, що передбачає розуміння навчання нової культури, нових традицій і засад; щодо перенавчання, це може належати, перш за все, до трансформування своїх міжкультурних шаблонів у зв'язку з виникненням нової інформації про певні особливості нової культури. У такому випадку з'являється можливість говорити про перенавчання саме своєї культурної свідомості. Щодо підтримки норм культури, яка приймає, можемо говорити про те, що при більш глибокому вивченні культурних традицій та особливостей особистість отримує можливість підтримувати, таким чином, цю саму культуру країни, яка приймає. Щодо акультурації, то такими вченими, як Б. Кім (B. Kim) та Дж. Ебрю (J. Abreu), вона описується як адаптація до норм культури країни перебування. Таким чином, акультурація постає як більш поверховий процес, коли особистість просто адаптується для отримання можливості ефективної взаємодії, тоді як інкультурація передбачає детальне вивчення сутнісних особливостей культури, що і призводить до адаптації. Отже, можна говорити про те, що опис цих термінів дослідниками (Б. Кім (B. Kim), Дж. Ебрю (J. Abreu)) є досить точним.</p>

	<p>Дж. Шапошник (J. Szapocznik), М. Скопетта (M. Scopetta), У. Куртінес (W. Kurtines), М. Араналде (M. Aranalde) [1815]</p>	<p>вперше виклали шлях, згідно з яким можна надати оцінювання процесів акультурації та інкультурації, які включають зміну в поведінкових ціннісних напрямках. З погляду дослідників, поведінковий вимір акультурації містить лінгвістичний аспект і участь у культурних програмах різного характеру, водночас ціннісний вимір відображає взаємини, зв'язок «особистість – природа», переконання, пов'язані з сутністю особистості, і тимчасову орієнтацію (яка існує в трьох видах: орієнтована на сьогодення / майбутнє / минуле).</p>
	<p>Дж. Беррі (J. Berry) [1980]</p>	<p>висловив думку, що структура акультурації має дві основні проблеми, з якими стикається особистість. Перше питання полягає в тому, наскільки важливо, щоб людина підтримувала свою культурну спадщину під час перебування в іншому суспільстві. Друге питання стосується важливості участі в чужих культурних процесах. Отже, учений крізь питання процесу акультурації дає визначення поняттю. Відповідно до наведеного твердження іноземний студент повинен усвідомити важливість збереження норм своєї культури і водночас участь у заходах, пов'язаних з культурою країни, яка приймає. Проте основною ідеєю є те, що при пошуку балансу між цими протиріччями процес адаптації студента повинен проходити згідно з програмою підготовки.</p>
<p>Дж. Беррі (J. Berry), Ю. Кім (U. Kim), С. Пауер (S. Power) та ін. [1983] вивчали взаємозв'язок між інкультурацією та акультурацією (вперше термін «акультурація» отримав опис у дослідженні Р. Редфілда (R. Redfield) та Р. Лінтона (R. Linton), яке базувалося на тому, що «акультурація належить до явищ, які виникають, коли групи людей, які сповідують принципи різних культур, вступають у безпосередній контакт, що триває певну кількість часу, з виникненням наступних змін у початкових моделях культури однієї або обох груп» [1985, с. 149]. Така характеристика феномену акультурації є досить повним описом послідовності процесу зіткнення з іншою культурою та її прийняття. Дотримуючись наведеного опису, акультурація може проявлятися тільки при безпосередній взаємодії з представниками інших культур, тобто під час практичного міжособистісного контакту. Важливою також є зміна культурних уявлень особистості у зв'язку з розвитком навичок міжкультурного спілкування, які можуть істотно відрізнитися від шаблонів, які людина застосовувала до цього). Дослідники дійшли висновку, що є чотири основних рівні цих категорій: інтеграція, асиміляція, поділ і маргіналізація.</p> <p>Виникають кілька формул взаємодії, серед яких: акультурація – інкультурація, інкультурація – акультурація, акультурація (з елементами інкультурації) – інкультурація тощо. Сутність цих моделей полягає у відмінності способів, які застосовуються для взаємодії з представниками інших культур, у яких беруть участь іноземний студент і сторона, що</p>		

	<p>приймає. Так, аналіз моделей розпочнемо з формули «акультурація – інкультурація», під час якої сторона, що приймає, трансформує свою культурну поведінку відповідно до норм іноземного студента, який, зі свого боку, зосереджений на вивченні традицій та норм культури. При застосуванні моделі «інкультурація – акультурація» вже іноземний студент робить спроби проведення особистісної трансформації для успішного міжкультурного контакту, тоді як представник сторони, яка приймає, проводить більш глибоке дослідження традицій та звичаїв учня, який прибув з іншої країни.</p> <p>Важливо, що такі моделі становлять більш складну систему міжкультурної взаємодії, наприклад, однією з таких моделей можна визначити «акультурацію (з елементами інкультурації) – інкультурацію». Її сутність полягає у тому, що представник іншої культури розвиває в собі певні навички взаємодії міжкультурного характеру для проведення міжособистісного контакту із застосуванням вивчення традицій та принципів культури іноземного студента, водночас як адаптаційні зусилля останнього спрямовані тільки на більш глибоке вивчення культури країни, яка приймає.</p> <p>Такі моделі, що утворюються за цими схемами, мають характеристики, які є похідними від описаних. Відзначимо, що основні відмінності акультурації від інкультурації полягають у тому, що акультурація є більш швидким процесом, що дозволяє особистості іноземного студента сформувати і застосувати навички, необхідні для проведення міжкультурної взаємодії, із зміною своїх наявних до цього уявлень і усталених норм щодо тієї чи тієї культури; водночас інкультурація постає як процес, що має довгострокову дію, у зв'язку з тим, що вивчення внутрішнього складника культури (у зв'язку з чим виділяються традиції, уявлення, устої тощо) вимагає витрати більшої кількості часу, тому результати інкультурації проявляються в далекій перспективі (тому такий процес може сприйматися як несуттєвий), проте його результат може представляти більш стійку основу адаптації особистості. Крім того, акультурація є «зовнішнім» процесом, коли формуються навички для взаємодії в іншій культурі, з її представниками; водночас як інкультурація може сприйматися як «внутрішній» процес, у рамках чого особистість шляхом вивчення культурних традицій і звичаїв стає частиною тієї культури, що вивчається. Проте це може бути і рідна культура, яка піддавалася дослідженню до зіткнення з іншою, і культура країни навчання, яка протягом наступного часу стане основним чинником впливу на іноземного студента. У такому випадку ми також можемо говорити щодо можливості інкультурації, інакше кажучи, детального впровадження в сутність культурного простору.</p>
Інтеграція	<p>розглянувши рівні інкультурації та акультурації, висновковуємо, що найбільш ефективним для якісної адаптації іноземного студента є рівень інтеграції, який також можна охарактеризувати як «бікультуралізм» (biculturalism). На підтримку цього твердження наведемо результати дослідження таких учених, як Т. ЛаФромбоз (Т. LaFromboise), Г. Колеман (Н. Coleman) та Дж. Гертон (J. Gerton). Науковці відзначили, що компетенція бікультуралізму може мати місце, коли особистість здатна функціонувати в успішному ключі в рамках принципів і вимог двох різних культур. Згідно з висновками цих учених, компетенція бікультуралізму включає [1439]:</p>

	<p>1. Знання культурних переконань обох культур (кожна культура має власний набір принципів та поведінкових установок, які не можуть бути застосовані щодо іншої культури. Тому іноземному студентові для ефективної взаємодії міжкультурного плану необхідне знання цих особливостей і однієї, і іншої культури).</p> <p>2. Позитивне ставлення до обох культур (для проведення міжкультурного контакту особистість повинна в позитивному ключі ставитися до особливостей культури і сприймати їх як невід'ємних частин того чи того соціуму. Так, наявність негативного ставлення до іншої культури не дозволить провести якісний процес міжкультурного спілкування [1927] у зв'язку з тим, що особливості культури в такому разі не будуть належною мірою враховані й використані в процесі взаємодії. Отже, для успішного контакту з цими культурами необхідне визнання їх особливостей та прийняття принципів і норм).</p> <p>3. Бікультурна ефективність, або впевненість у тому, що особистість може проживати в рамках двох різних культур, не жертвуючи при цьому власною культурною ідентичністю [1177; 1439] (існує, як ми вже з'ясували, кілька шляхів розвитку особистості при перебуванні у сфері впливу кількох культур. По-перше, є ймовірність заперечення особистістю інших культур та акцентування уваги лише на власній. По-друге, є ймовірність поглинання культури індивіда іншими культурами або у зв'язку з тим, що вони мають велику кількість представників. Третій варіант має визначення бікультурної ефективності та передбачає можливість індивіда проводити якісну міжкультурну взаємодію з огляду на принципи і норми інших культур, проте не втрачаючи при цьому основ власної культури. Цей аспект бікультуралізму є з усіх можливих варіантів найбільш прийнятним у зв'язку з тим, що при його використанні можлива «рівнозначна міжкультурна діяльність», що має на увазі і прийняття інших культурних принципів, і збереження власних).</p> <p>4. Навички спілкування в обох культурах (укажемо на те, що міжкультурна взаємодія передбачає проведення комунікаційного контакту з представниками іншої культури. Тому важливим чинником є володіння знаннями про особливості тієї чи тієї культури в плані спілкування. Так, необхідно розуміти, що кожна культура має певні особливості, які визначають сталі норми спілкування. Використання цих особливостей щодо іншої культури абсолютно недоречно, оскільки це може призвести до абсолютно протилежного кінцевого результату. Отже, особистість при міжкультурній взаємодії (це стосується й іноземних студентів, яким необхідно пристосовуватися до нової культури (або культурам)) повинна використовувати культурні шаблони, які мають інформацію про норми саме цієї культури, що дозволить провести якісний комунікаційний контакт з тією чи тією культурою. Відповідно, якщо йдеться про кілька культур, необхідно використання кількох культурних шаблонів, кожен з яких повинен відповідати тій культурі, з якою в цей момент часу відбувається процес взаємодії).</p> <p>5. Наявність діапазону культурних поведінкових норм (важливо, що діапазон культурних норм може бути визначений у якості культурних шаблонів. Отже, цей аспект характеризує необхідність формування більшої кількості неактивних культурних шаблонів для того, щоб особистість не мала при взаємодії з іншою культурою проблем, які б визначали негативність кінцевого результату. Щодо іноземних студентів,</p>
--	--

	<p>вони можуть бути підготовлені в основному до контакту з тими культурами, які є основними в тій країні, де вони будуть проходити процес навчання. Згодом, за необхідності, діапазон шаблонів може бути збільшений, проте найперше важливо приділити увагу саме базовому набору).</p> <p>Отже, особистість, яка може ефективно діяти не тільки в рамках домінантної культури, але й у культурах не домінантного типу, може мати тенденції до наявності в себе більш високого рівня когнітивного функціонування і психологічної витривалості.</p>
Адаптація	<p>не слід забувати (на що вказують П. Реншоу (P. Renshaw) та С. Волет (S. Volet)), що «адаптація матиме унікальні особливості відповідно до обставин кожного окремого студента» [1696, с. 104]. Тобто адаптація не може бути процесом загальним для всіх іноземних студентів. Отже, як соціальність є індивідуальним проявом особистості, так і адаптаційні заходи повинні бути узгоджені безпосередньо із студентом, на основі його особливостей (соціально-психологічних, соціально-культурних тощо). Отже, не можна застосовувати одну програму адаптаційної підготовки для великої кількості студентів. Природно, не є можливим проведення індивідуальних занять для всіх іноземних студентів (С. Рідкозубова [572]), проте консультант, спільно з учнем, повинен вибудувати програму адаптації, уже в рамках якої можлива участь у заходах соціально-психологічного, соціально-культурного, лінгвістичного характеру.</p> <p>Деякі дослідники, наприклад, Й. Кім (Y. Kim), розглядали причини виникнення адаптації, у зв'язку з чим було визначено адаптацію як «міжнародну трансформацію індивіда, викликану наявністю нового культурного середовища» [1409, с. 9]. Ця характеристика розглядає адаптацію як особистісну трансформацію міжнародного плану. Проте основною є причина, через яку й виникає процес адаптації. Так, іноземний студент, що випробував культурний шок, викликаний зіставленням своєї і чужої культур, повинен сформувати необхідні навички, які сприятимуть його подальшій сумісності з представниками країни навчання (якими можуть бути і викладачі, і студенти з місцевими мешканцями). Отже, нова культурна реальність стає передумовою до виникнення адаптаційного процесу, який, своєю чергою, спрямований на розвиток можливості ефективної взаємодії з культурою країни навчання.</p> <p>Дещо інше визначення адаптації було надано таким учнем, як Е. Броді (E. Brody), згідно з яким це «процес встановлення і підтримання відносно стійких взаємин із соціальним або міжособистісним середовищем» [1012, с. 14]. Тобто це твердження характеризує адаптацію як уже не трансформацію особистості, а спосіб створення, підтримки й подальшого розвитку міжособистісних обмінів на рівні, прийнятному для діяльності в академічній і соціальній сферах.</p> <p>У зв'язку з таким поділом, Й. Кім (Y. Kim) [1407] розглядала міжкультурну адаптацію з інтегративної точки зору. За її твердженням, міжкультурна адаптація – це інтерактивний процес, у якому беруть участь і особистості, які прибули, і навколишнє середовище, а також взаємодія акультурації (acculturation) (нової культури) та декультурації (deculturation) (старої культури)). Характеристику адаптації академічного плану ми визначаємо як формування здатності виконання ефективної діяльності в рамках освітнього процесу. Щодо соціокультурної адаптації,</p>

Дж. Беррі (J. Berry) охарактеризував її як розуміння особистістю, чи на достатньому рівні вона здатна керувати повсякденним життям у рамках нового культурного простору [982].

На нашу думку, таке визначення має загальний характер і не надає конкретики, що не дозволяє повною мірою зрозуміти суть поняття. Так, ґрунтуючись на твердженні Дж. Беррі (J. Berry), визначаємо соціокультурну адаптацію як формування в особистості вмінь і навичок, спрямованих на розвиток здатності ефективної взаємодії в новому культурному середовищі в рамках заходів і діяльності соціокультурного характеру.

Зважаючи на існування багатьох трактувань терміна «адаптація» різними дослідниками, узагальнемо їх:

Сутність поняття «адаптація» у вітчизняних та зарубіжних дослідженнях

№ з/п	Дослідник/ки	Визначення адаптації
1	В. Івашова, Т. Духіна, С. Тарасова	складний багаторівневий процес, який включає набір уже наявних знань і навичок, а також нові цілі, які повинні бути актуалізовані в новому середовищі [1365].
2	Й. Кім (Y. Kim)	міжнародна трансформація індивіда, викликана наявністю нового культурного середовища [1409, с. 9].
3	Е. Броді (E. Brody)	процес встановлення й підтримання відносно стійких відносин з соціальним або міжособистісним середовищем [1012, с. 14].
4	Дж. Беррі (J. Berry)	розуміння особистістю, чи на достатньому рівні вона здатна керувати повсякденним життям у рамках нового культурного простору [982].

Свою чергою, у тлумачному словнику із соціальної педагогіки та соціальної роботи потрактовано поняття адаптації як «пристосування людини або групи людей до нового соціального середовища, а також частково і пристосування до них цього середовища з метою співіснування та взаємодії. Адаптація тісно пов'язана з процесом соціалізації, тому, як правило, уживається термін соціальна адаптація» [744, с. 12].

Отже, під час адаптаційного процесу не тільки особистість пристосовується до нових для себе соціокультурних умов, але й представники соціального та академічного середовища (якщо ми говоримо про іноземних студентів) також адаптуються до представника іншої культури. Тому ми доходимо висновку щодо адаптації як взаємного процесу.

Подібного роду трактування підтверджено й Державним інститутом сімейної та молодіжної політики, який визначив адаптацію як «пристосування людини або групи людей до нового соціального середовища, а частково і пристосування до них цього середовища з метою

	<p>співіснування та взаємодії. За своєю сутністю адаптація тісно пов'язана з процесом соціалізації, інтеріоризації норм та цінностей нового соціального середовища, способів предметної діяльності, а також форм соціальної взаємодії, що склалися в ньому» [238]. Отже, при проведенні адаптаційної підготовки іноземного студента необхідно враховувати той факт, що пристосування до нової культури відбувається не тільки з боку безпосередньо учня, а й з боку суспільства, яке приймає.</p> <p>Водночас адаптація не є асиміляцією (<i>assimilation</i>) в прямому сенсі цього терміна, який іммігрантами та представниками невідоміантних культурних груп сприймається в якості «плавильного котла» («<i>melting pot</i>»), тобто суспільства, у якому між усіма культурами відбувається взаємообмін такого характеру, що вони зливаються та взаємодоповнюють один одного, створюючи полікультурний соціум. Принцип асиміляції полягає в тому, що людина повинна відмовитися від тих культурних принципів, якими вона володіла, та прийняти світогляд доміантної культури. Своєю чергою, концепція адаптації передбачає альтернативу асиміляції, що спрямована на розширення особистісної палітри переконань та норм поведінки, а не заміну одного набору принципів іншим. Отже, зникає необхідність видалення власної культурної ідентичності для проведення ефективної діяльності в іншому культурному оточенні [971].</p> <p>У контексті культурних взаємин внутрішнього характеру адаптація призводить до взаємного коригування. Інакше кажучи, особистості, що представляються в якості і доміантних, і невідоміантних культур, рівною мірою здатні адаптувати свої принципи з іншою культурою. При цьому доміантна культура(ри) зацікавлена у використанні принципів інших культур.</p> <p>Отже, адаптація є однією з основних цілей при навчанні міжкультурної взаємодії для іноземних студентів. Основною проблемою процесу адаптації є питання «автентичності» («<i>authenticity</i>»), сенс якого полягає в питанні, чи можна сприймати культуру та принципи іншої культури і водночас залишатися самим собою? [Там само]. Зазначимо, що при проведенні процесу адаптації не є обов'язковою підміна своєї культурної ідентичності культурою країни, яка приймає, що часто має статус доміантної. Тому ми можемо говорити про те, що адаптація повинна мати кінцевим результатом саме пристосування й тісний контакт в іншому культурному середовищі. У такому випадку не буде необхідності мати побоювання з приводу ймовірності зміни самої людини. Трансформації має піддатися виключно її поведінкове поле. Розглянувши перераховані вище визначення адаптації, ми можемо надати власну характеристику цього процесу. Так, адаптація – це виконання особистістю певних підготовчих заходів, що включають розвиток навичок соціокультурного, мовного, міжособистісного тощо плану, що дозволить пристосуватися до взаємодії з представниками іншого культурного середовища; водночас це пристосування соціуму до нової особистості, що дозволяє говорити про феномен взаємної адаптації</p>
Культурний шок	<p>основною перешкодою для іноземного студента в процесі академічної підготовки є негативний вплив культурного шоку. Тому для виявлення в подальшому способів подолання цього чинника вважаємо за необхідне надати власне визначення такого роду прояву. Так, Е. Фернхем (A. Furnham) та С. Бохнер (S. Bochner) розглядали культурний шок у</p>

контексті теорії навчання, згідно з чим він представляється в якості рушійної сили придбання специфічних для культури навичок, необхідних для взаємодії в новому культурному середовищі [1198]. Отже, відповідно до висновків дослідників, культурний шок не має яскраво виражених негативних проявів, навпаки, є стимулювальним елементом, який сприяє розвитку в особистості необхідних навичок для проведення діяльності в новій культурі. Не можемо повною мірою погодитися з подібним визначенням, тому що культурний шок має більш виражений негативний вплив на адаптацію особистості, тоді як у визначенні вчених культурний шок постає в якості позитивного прояву, що надає допомогу особистості у формуванні навичок ефективної міжкультурної взаємодії.

Зупинимося на тому, що культурний шок виникає при безпосередньому зіткненні з новою культурою, наприклад, під час першого комунікаційного контакту. Відповідно, складається враження, що причиною його виникнення є вплив нових для особистості культурних принципів і норм. Проте Д. Меїнтел (D. Meintel) дотримувалася іншої думки, дійшовши висновку, що культурний шок становить більшою мірою шок самопізнання, ніж шок від сприйняття іншої культури. Науковиця стверджувала, що при проведенні взаємодії з новою культурою, що також передбачає трансформацію звичного способу життя, студент може отримати нову інформацію щодо себе. Ці знання можуть мати негативні наслідки, тому дослідниця розглядає причину культурного шоку в особистості учня, а не в особливостях культури, заявляючи, що «найбільш значущі види «шоку», з якими стикаються ті особистості, що взаємодіють з новою культурою, становлять самовідкриття і можуть бути зрозумілі тільки після повернення до свого рідного культурного середовища» [1522, с. 47].

Суть цього висновку полягає в тому, що проблеми, викликані культурним шоком, лежать не в зовнішньому, а у внутрішньому середовищі, інакше кажучи, іноземний студент відчуває культурний шок не у зв'язку з необхідністю адаптації до нових культурних умов, а через своє внутрішнє самопізнання, коли особистість зможе зрозуміти особливості власної культури. Ми не повною мірою можемо погодитися з подібним твердженням. Так, Д. Меїнтел (D. Meintel) [Там само] стверджує, що шок може наступити тільки після повернення до звичної культури і при проведенні самоаналізу. Тоді чи можна вважати культурним шоком виникнення проблемних ситуацій при перших безпосередніх контактах з представниками країни, яка приймає? На нашу думку, шок, у нашому випадку – культурного типу, може характеризуватися як явище, що триває протягом не дуже довгого періоду часу (тривалість може залежати від індивідуальних особливостей особистості з адаптації). Загалом культурний шок, що впливає на іноземного студента протягом тривалого часу, переходить уже в психологічні адаптаційні проблеми, що вимагає вже участі студента у спеціалізованих програмах підтримки. Отже, доходимо висновку, що культурний шок не може бути явищем, що проявляється при самопізнанні студента, більше того, при його поверненні у звичний культурний простір. У такому випадку можна говорити про посткультурний шок. Тому вважаємо цю характеристику культурного шоку не зовсім некоректною.

На нашу думку, більш точною є характеристика культурного шоку,

надана такими вченими, як Р. Лезерус (R. Lazarus), С. Фолкмен (S. Folkman) [1451]; Т. Холмс (T. Holmes), Р. Райе (R. Rahe) [1308], які досліджували культурний шок через призму теорії стресу й подолання. Так, науковці дійшли висновку, що культурний шок є основою стресових змін у людей, які беруть участь у взаємодії з новими культурними просторами для розвитку методів подолання. У результаті, адаптація стає процесом управління стресом на різних рівнях. Тому в цьому визначенні культурний шок має більш виражений прояв і негативний вплив на особистість. За твердженням учених, він стає причиною стресових проявів, які в більшості випадків негативно впливають на процес адаптації до нової культури. Досить точна характеристика надана для визначення причин виникнення культурного шоку, а саме при контакті з представниками нового культурного середовища. Підсумком впливу культурного шоку при правильно вибудованій стратегії її подолання може вважатися вміння взаємодіяти з представниками іншого культурного середовища, інакше кажучи, адаптація до нових умов, що, своєю чергою, передбачає застосування навичок управління стресовими ситуаціями в різного роду ситуаціях. Отже, визначення поняття культурного шоку з погляду теорії стресу і подолання є більш точним.

Цікавим є визначення культурного шоку, використовуючи при цьому теорію соціальної ідентифікації, при якій робиться акцент на когнітивному аспекті процесу адаптації. Так, слідуючи висновкам таких учених, як Дж. Беррі (J. Berry), Г. Тейфель (H. Tajfel) та Дж. Тернер (J. Turner), людина, що зазнає культурного шоку, схильна сприймати себе в більш незвичайних умовах. Отже, відбувається зміна самосприйняття, що призводить до трансформації самоідентифікації [979; 982; 1816]. Отже, якщо ми говоримо про іноземного студента, зважаючи на наведене визначення, при взаємодії з новим культурним простором він проходить етап зміни сприйняття самого себе, у рамках чого можуть трансформуватися культурні устої та упередження відповідно до нових уявлень, з якими сталося зіткнення. У підсумку, відбуваються зміни в самоідентифікації особистості, що призводить до усвідомлення того, що власна культура не є унікальною за своєю суттю, представники інших культур також мають унікальні особливості, що зрівнює їх значення з власною культурою. Відповідно, зміна культурної самоідентифікації відбувається на рівні усвідомлення рівності своєї культури з іншими й розуміння того, що особистість є представником однієї зі світових культур, а значить взаємодія має відбуватися на принципах поваги особливостей і принципів культури країни, яка приймає.

На основі проаналізованих характеристик різні підходи до визначення поняття «культурний шок» представимо у вигляді таблиці:

Характеристика поняття «культурний шок» зарубіжними науковцями

№ з/п	Дослідник/ки	Визначення «культурного шоку» дослідником/ками
1	Е. Фернхем (A. Furnham), С. Бохнер (S. Bochner) [1198]	рушійна сила набуття специфічних для культури навичок, необхідних для взаємодії в новому культурному середовищі.

2	Р. Лезерус (R. Lazarus), С. Фолкмен (S. Folkman) [1451]; Т. Холмс (T. Holmes), Р. Рае (R. Rahe) [1308],	основа стресових змін у людей, які беруть участь у взаємодії з новими культурними просторами для розвитку методів подолання.
3	Д. Меїнтел (D. Meintel) [1522]	більшою мірою шок самопізнання, ніж шок від сприйняття іншої культури.
4	Дж. Беррі (J. Berry) [979; 982], Г. Тейфел (H. Tajfel), Дж. Тернер (J. Turner) [1816]	зміна самосприйняття, що призводить до трансформації самоідентифікації.

Культурний шок має тенденцію до прогресування та чотири основні етапи: етап захоплення (характеризується захопленням новим культурним середовищем. Студенти на цій стадії готові співпрацювати з представниками іншого соціуму. Навіть у разі наявності незрозуміння певних культурних відмінностей особистість відчуває себе позитивно та приймає отримання нового досвіду), етап ворожості (цей етап проявляється після того, як знижується рівень відчуття новизни від перебування в новій культурі. Стадія характеризується відчуттям розчарування та депресії. Студент переносить окреслені емоційні прояви на своє нове середовище взаємодії, що призводить до розвитку негативного ставлення до представників нової для себе культури. Позитивні відчуття від участі в новому досвіді змінюються відсутністю інтересу та зниженням рівня мотивації [1376]. У найбільш негативних випадках відбувається повне відсторонення іноземного студента від участі в академічному та соціальному житті й замикання його на власних проблемах та проведенні регулярного самоаналізу, що в умовах наявності соціальної закритості призводить до розвитку депресивного стану та вимагає допомоги з боку психологів.

Отже, у таких випадках необхідна участь студента в програмах Центрив психологічної підтримки, що діють при багатьох університетах та коледжах США; етап прийняття (етап передбачає початок процесу прийняття незнайомих соціокультурних принципів, що призводить до зміни ставлення іноземного студента до тих аспектів, які раніше він уважав проблемними. Особистість вчиться адаптуватися за допомогою вибудовування міжособистісних контактів та вивчення правил нового культурного середовища [1849, с. 25 – 26]. Усвідомлення відсутності проблем у тих питаннях, які вважалися нерозв'язними, дозволяє відновити мотивацію та прагнення ознайомитися і прийняти новий соціокультурний досвід); етап відчуття домашньої атмосфери (на цьому етапі іноземний студент приймає нове культурне та соціальне навколишнє оточення, що формує психологічне відчуття домашньої атмосфери, не забуваючи при цьому свої усталені культурні принципи).

Іноземні студенти реагують на явище «культурного шоку» різними психологічними та емоційними симптомами, такими як: ностальгія, дратівливість, соціальна ізоляція, труднощі проведення комунікаційного контакту, відчуття втоми тощо.

Існує кілька способів, які допоможуть упоратися з культурним шоком. Перш за все, необхідно усвідомити зіткнення з культурним

	<p>шоком, що відбулося, та вжити відповідних заходів (наприклад, узяти участь у психологічному семінарі, програмі тощо) для зниження його негативного впливу на свій психологічний стан. Далі важливою є наявність терпіння й розуміння того, що для подолання негативних наслідків зіткнення з новою культурою необхідна певна кількість часу. До того ж варто враховувати індивідуальні особливості особистості іноземного студента, які безпосередньо впливають на кількість часу, який необхідно витратити для зменшення негативного впливу культурного шоку [Там само, с. 25 – 26]. Одна особистість здатна швидше пристосуватися до змін, що відбулися, іншій необхідно затратити більшу кількість часу для сприйняття нової соціокультурної ситуації. Крім того, зіткнення з проявами культурного шоку вплине на наявний культурний досвід, який може бути застосований для більш швидкого прийняття нового культурного середовища. Проте варто пам'ятати, що використання наявних навичок соціокультурного плану не завжди призведе до позитивних результатів, оскільки досвід, що сформувався, має інші культурні принципи, тому важливо не піддавати негативній критиці нову культуру та пов'язувати її зі своїми можливими труднощами адаптаційного характеру [Там само, с. 25 – 26].</p>
Соціально-педагогічний супровід	<p>коли ми говоримо про соціально-педагогічну підтримку, повинні враховувати сутність цього процесу, що дозволить у подальшому розглянути його складові елементи. Проте на початку необхідно дати визначення поняттям педагогічної і власне <i>соціально-педагогічної підтримки</i>. Так, за твердженням О. Гукаленко, «педагогічна підтримка – це дії вчителя у навчальному закладі з надання учням різноманітної допомоги педагогічного характеру, в той час як соціально-педагогічна підтримка – це допомога соціального педагога кризовим категоріям населення» [196, с. 71]. Якщо ми говоримо про іноземних студентів, чи можливе застосування цього визначення соціально-педагогічного супроводу як надання допомоги особам, що перебувають у кризових станах? На нашу думку, кризові стани в іноземного студента проявляються саме при недостатньому рівні соціально-педагогічної підтримки, коли особистість не має можливості подолання різного роду проблемних ситуацій у необхідний для цього момент. На жаль, це призводить до підвищення їхнього впливу на особистість, що вимагає вже соціально-психологічної підтримки. Тому визначення соціально-педагогічного супроводу в якості надання допомоги в кризових ситуаціях вважаємо не цілком коректним.</p> <p>Подібного роду визначення (із застосуванням уточнювального компонента) соціально-педагогічного супроводу було представлено таким дослідником, як І. Кочерга, яка дійшла висновку, що «соціально-педагогічна підтримка – це комплекс заходів педагогічного характеру, спрямованих на допомогу особі в кризовій ситуації, в умовах різних змін у процесі її життєдіяльності» [347, с. 11]. У цьому випадку також ідеться про ситуації кризового характеру, проте уточнюється, що підтримка виявляється не кризовим категоріям, а особистостям у кризових ситуаціях, що кардинально змінює визначення поняття. Увагу приділено саме проблемним ситуаціям, до числа яких може входити власне й адаптація, яка передбачає проведення трансформаційної діяльності, що вже є проявом кризової ситуації для індивіда, коли він змушений установлювати зв'язки з представниками культури, чії принципи можуть</p>

кардинально не збігатися з його власними. Такого роду адаптаційна діяльність призводить до зміни усталених норм і принципів особистості, що згодом призводить до змін у життєдіяльності студента. Отже, це визначення є більш точним у розумінні суті соціально-педагогічного супроводу як підготовки особистості.

Своєю чергою, А. Архипова визначила соціально-педагогічний супровід як «комплекс превентивних, просвітницьких, діагностичних, корекційних заходів, спрямованих на проєктування та реалізацію умов щодо успішної соціалізації того, кого супроводжують» [20, с. 23]. Ця характеристика також указує на наявність системи, у рамках якої є можливість виконання необхідних для ефективної адаптації заходів. Описаний науковицею комплекс становить взаємопов'язану послідовність діяльності при соціально-педагогічній підтримці. Так, указується наявність діагностики, а значить виконання аналітичної роботи з вивчення культурних особливостей країни, яка приймає, їх порівняння з власною культурою і виявлення наявних протиріч; заходів щодо корекції, що дозволяють трансформувати свої упередження щодо культурних особливостей країни, яка приймає; проведення дій превентивного і просвітницького характеру, які дозволяють підготувати особистість до ймовірного прояву культурного шоку, проводячи ознайомлення з особливостями, які можуть бути негативно сприйняті студентом з іншої країни [607].

А. Архипова доходить висновку, що заходи такого роду сприяють соціалізації особистості. Проте тут також не розглядаються практичні види заходів, які застосовуються саме в закладах вищої освіти при роботі з іноземними студентами, а саме заходи щодо психологічної, соціокультурної й лінгвістичної підтримки. Зазначений комплекс підтримки є, перш за все, допоміжним при виконанні саме діяльності з розвитку навичок, необхідних для міжкультурної взаємодії.

Іншу характеристику соціально-педагогічного супроводу представила Л. Куликова, яка зазначала, що супровід – це «особливий вид педагогічної діяльності, спрямованої на впорядкування дій різних суб'єктів соціальних і виховних впливів на особистість» [359, с. 64]. Так, дослідниця вказує на педагогічний складник у соціально-педагогічному супроводі, проте в такому випадку відсутній соціальний компонент системи. Отже, неможливо проведення соціально-педагогічного супроводу, урахувавши лише педагогічну підготовку, тому що цей процес передбачає одночасне застосування і педагогічних, і соціальних заходів. Крім того, науковиця розглядає мету супроводу, що полягає в соціальному й виховному впливові. Проте, на нашу думку, супровід становить, зокрема, і академічний складник, який має важливе значення, якщо ми говоримо про іноземних студентів. Отже, характеристика соціально-педагогічного супроводу, представлена Л. Куликовою, у контексті адаптації представників інших країн не може вважатися повноцінною.

Цікаве визначення системі супроводу надав Г. Філонов. Учений його розкрив як «систему певних дій, об'єднаних необхідністю оптимізувати взаємодію кількох суб'єктів соціалізації з метою створення сприятливого середовища для формування особистості» [767, с. 87]. У цій характеристиці також указано, що супровід становить систему, яка включає певного роду заходи. Г. Філонов доходить висновку, що при супроводі відбувається встановлення взаємозв'язку між об'єктами

	<p>соціалізації, що дозволяє створити умови для формування навичок, які допоможуть особистості проводити міжкультурний контакт з представниками іншої культури. Варто вказати на те, що це визначення соціально-педагогічного супроводу досить точно демонструє системність процесу, коли виконуються необхідні види діяльності; присутні особи, що вимагають соціалізації; а в підсумку створюються умови для ефективної взаємодії. Основною претензією до цієї характеристики може бути відсутність указівки на види виконуваних дій у межах системи супроводу.</p> <p>Певною мірою узагальнене поняття подає Н. Морозова, у якому зазначено, що «під супроводом ... розуміється метод, що забезпечує створення умов для прийняття суб'єктом розвитку оптимальних рішень в різних ситуаціях життєвого вибору» [425, с. 124]. На жаль, характеристика дослідниці не дає будь-якої конкретики за напрямками підтримки або видами ситуацій, при яких отримані навички можуть бути застосовані. Проте подібного роду загальний опис процесу становить досить точний опис системи підтримки, коли підготовка забезпечує можливість іноземному студенту застосовувати необхідні сформовані навички в певних ситуаціях міжкультурної взаємодії, при цьому вибір дій повинен бути таким, який дозволить досягти найбільш якісного результату. Отже, визначенням Н. Морозової необхідна деяка конкретизація, водночас загальний опис системи підтримки надано.</p> <p>Зі свого боку, М. Губанова характеризує супровід як удосконалення особистісного росту студента, його долучення до аспектів соціально-культурного плану, які будуть сприяти процесам самореалізації та саморозвитку [195, с. 35]. Дійсно, соціально-педагогічний супровід сприяє вдосконаленню зростання особистості іноземного студента, проте слід уточнити, що не тільки особистісного, а й професійного, що дозволяє йому бути більш конкурентоспроможними на глобалізованому ринку праці. Також у визначенні вченої вказана наявність соціально-культурного розвитку, що також є присутнім при адаптаційному процесі, коли студент бере участь у програмах, спрямованих на розвиток його міжкультурних і міжособистісних навичок. Важливо також вказати на те, що проведені заходи згодом впливають на саморозвиток особистості студента. Проте, як і в інших визначеннях, не надана конкретизація самих заходів, що має важливе значення в розумінні суті системи соціально-педагогічного супроводу.</p> <p>Також загальну характеристику процесу супроводу надає Тлумачний словник української мови, у якому вказано, що «супровід – те, що супроводить яку-небудь дію, явище» [289, с. 461]. Інакше кажучи, соціально-педагогічний супровід іноземного студента є набором дій або заходів, які супроводжують адаптаційний процес. Відзначимо, що визначення також є загальним і не надає будь-якої уточнювальної конкретики.</p>
--	--

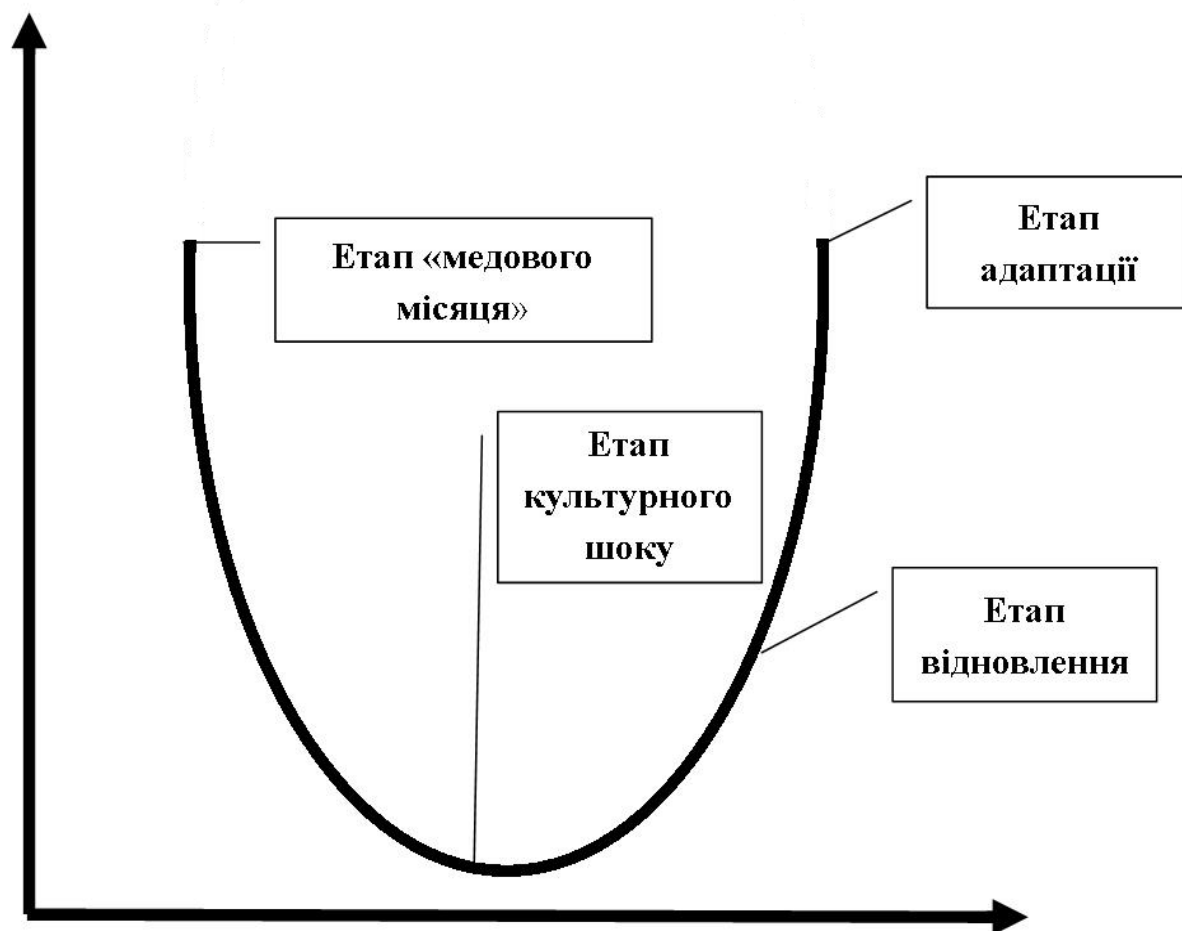
Додаток В

Додаток В.1

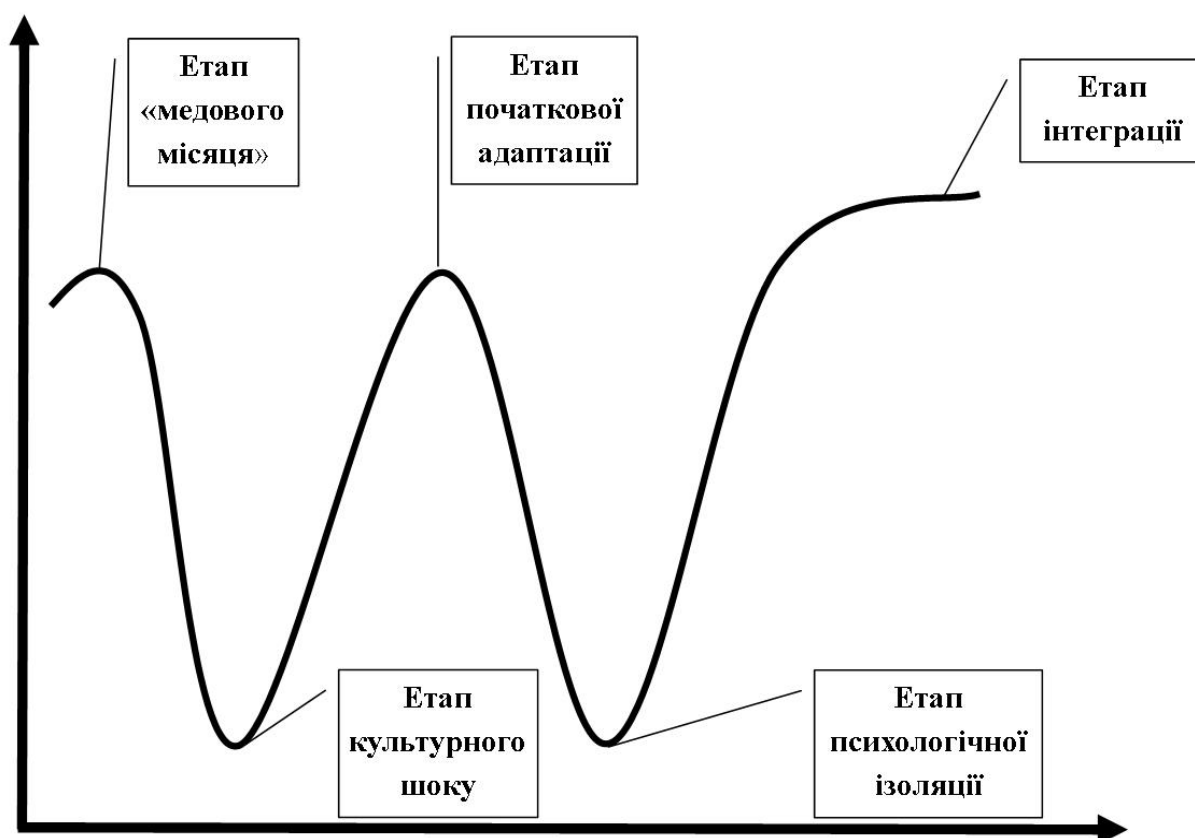
Форми «культурної маргінальності» (за Дж. Беннет (J. Bennett) [973])

№ з/п	Форма «культурної маргінальності»	Характеристика форми
1	Інкапсульована (encapsulated)	<p>є більш спрямованою на представників недомінантних культур, які роблять спроби себе убезпечити від поглинання сильнішими культурами. У такому випадку відбувається відчуження від сильнішої культури та часткова ізоляція, спрямована на збереження своїх істинних поведінкових принципів [1417]. Загалом подібні дії індивіда не призводять до негативних наслідків для доміантної культури. Однак, якщо брати до уваги культуру недомінантну, яка і знаходиться в інкапсульованому статусі, вона, з одного боку, зберігає свої ціннісні характеристики через наявність ізолюваності, з іншого – стагнує (необхідно враховувати, що, беручи участь у процесах міжкультурної взаємодії, особистість надає можливість своїй культурній ідентичності отримувати якості полікультурності, що пов'язано з розвитком власної культури; якщо ж обраний шлях культурної ізоляції, власна культура не буде отримувати можливості для розвитку та ввійде в процес культурного застою, що в умовах сучасного принципу мультикультуралізму означає наступ періоду стагнації). Отже, неможливо однозначно дати відповідь про позитивні чи негативні якості інкапсульовання, проте якщо цю форму розглядати в контексті інтеграції іноземних студентів у культурне середовище іншої країни, тобто їх соціально-педагогічного супроводу, то подібного роду форма має негативний вплив на пристосування особистості до нового культурного та академічного простору.</p>
2	Конструктивна (constructive)	<p>розглядаючи форму інкапсульовання, ми дійшли висновку про її негативну дію на особистість, яка проходить процес адаптації до нового культурного середовища. Для ефективної культурної інтеграції необхідно вільне «пересування» особистості між різними культурами, а не тільки взаємодія з доміантною культурою. При використанні конструктивної форми особистість отримує можливість формування певних професійних навичок, що дозволяють проводити процес взаємодії з різними культурами. Згодом ці навички матимуть визначальне значення для характеристики особистості як професіонала. Тому можна говорити про те, що ця форма є життєво необхідною людині для становлення її як повноцінно розвиненої, з професійного погляду, особистості.</p> <p>Конструктивна форма також більшою мірою може бути застосовна іноземними студентами, ніж інкапсульована, тому що такій соціальній групі необхідно проводити процес адаптації, що, природно, має на увазі зіткнення та прийняття нової культури/-ур, що має на увазі необхідність активної взаємодії з їхніми представниками. Відокремлення не сприятиме якісній адаптації, тому іноземному студентові також життєво необхідне використання саме конструктивної форми.</p>

Модель U-подібної кривої міжкультурної адаптації (за С. Лісгаардом
(S. Lysgaard))

Модель W-подібної кривої міжкультурної адаптації (за Дж. Е. Галлахорн (J. E. Gullahorn) та Дж. Т. Галлахорн (J. T. Gullahorn))

Напрями досліджень соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів у студіях зарубіжних вчених

<p>Проблемно зорієнтований напрям</p>	<p>У цьому питанні важливими є результати дослідження К. Кавагучі (K. Kawaguchi), у якому розглядалася проблема занепокоєння, актуальна для тих, хто навчається за кордоном. Висновок дослідження полягав у тому, що скорочення почуття занепокоєння є одним з ключових показників успіху. Так, результати продемонстрували, що у 80% японських студентів проявилися чинники адаптації до англійської мови протягом двох тижнів. Тому дослідник доходить висновку, що подібні позитивні процеси відбуваються не через покращення знання англійської мови, а у зв'язку зі зменшенням почуття занепокоєння [1396].</p> <p>Зважаючи на те, що іноземні студенти повинні долати численні проблеми під час навчання за кордоном, адаптація до нового середовища є складним процесом, тому основними проблемами пристосування до нового середовища (Дж. Айерз (J. Ayers), К. Гофштеттер (C. Hofstetter) [930], Й. Жан (Y. Zhang), Й. Мі (Y. Mi) [1995], Й. Жао (Y. Zhao), Д. Хіндал-Снапе (D. Jindal-Snape), К. Топпінг (K. Topping), Дж. Тодмен (J. Todman) [1993], Г. Йео (H. Yeo), Р. Менденхолл (R. Mendenhall), С. Гарвуд (S. Harwood), М. Гант (M. Hunt) [1972], І. Купса (I. Cupsa) [1113], Дж. Лі (J. Lee), К. Райс (C. Rice) [1460], С. Феліл (S. Faleel), К. Тем (C. Tam), Т. Лі (T. Lee), У. Гар (W. Har) [1174], Ф. Шуху (F. Shuhui), Г. Натойа (H. Natoya) [1764]) є культурний шок, дискримінація, расизм, мовні труднощі, тривога, депресія (Г. Коеске (G. Koeske) [1425]).</p> <p>Відповідно до висновків Е. Парк (E. Park), в іноземних студентів проблеми можуть виникати в трьох напрямках [1620, с. 899]:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) поведінковому (напряму характеризується вірогідною зміною поведінки особистості у зв'язку із зіткненням з новими культурними особливостями та проявом і впливом певних проблем, які можуть виникати під час міжособистісної взаємодії з представниками країни навчання); 2) когнітивному (у зв'язку з тим, що в іноземного студента виникають труднощі з розумінням особливостей нових культурних норм, які також можуть стати причиною культурного шоку); 3) соціальному (напряму характеризується наявністю проблемних ситуацій при соціальній взаємодії з представниками країни навчання). Незважаючи на те, що адаптація студентів у соціокультурному плані не є складним процесом, консультанти від закладу освіти або центрів з соціально-психологічної підтримки повинні проводити регулярне спостереження за іноземними учнями і з соціального, і з академічного боку. <p>Укажемо на те, що іноземні студенти представляють цінність для американської освітньої системи, тому що забезпечують розвиток різноманітності в університетському середовищі. Проте не всі студенти можуть пройти успішний процес пристосування до нової культури та мови. Дослідження таких дослідників, як Г. Бастієн (G. Bastien), Т. Сейфен-Едкінс (T. Seifen-Adkins), Л. Джонсон (L. Johnson) [955], Б. Водсворт (B. Wadsworth), М. Гехт (M. Hecht), Е. Юнг (E. Jung) [1915], Т. Генг (T. Heng) [1298], К. Даунінг (K. Downing) [1980], Дж. Ісайа</p>
---------------------------------------	---

(J. Isaiah) [1662], Е. Кашима (E. Kashima), Е. Ло (E. Loh) [1395], Т. Кемпбел (T. Campbell) [1032], Дж. Кім (J. Kim) [1411], С. Пойрацлі (S. Poyrazli), К. Греєм (K. Grahame) [1661], Дж. Рен (J. Ren), К. Брайан (K. Bryan), Й. Мін (Y. Min), Й. Уей (Y. Wei) [1694], К. Роуз-Редвуд (C. Rose-Redwood) [1711; 1712], Р. Спек (R. Spack) [1787], К. Ван (C. Wang), Б. Маллінкродт (B. Mallinckrodt) [1922], Ченг (L. Cheng), Дж. Фокс (J. Fox) [1061] показують, що іноземні студенти стикаються з істотними проблемами в процесі академічної адаптації під час проведення навчання в іншій країні.

Якщо розглядати лінгвістичну адаптацію, наголосимо на важливості одноразового розвитку навичок у всіх напрямках цієї категорії, яка включає письмову діяльність, читання, говоріння та аудіювання. Цей аргумент підтверджено розвідкою Р. Шпек (R. Spack) [1787], де також указано на важливості нероздільності читання та письмової діяльності в академічному напрямі. Л. Ченг (L. Cheng) та Дж. Фокс (J. Fox) [1061] досліджували способи успішного залучення іноземних студентів в академічне середовище і вплив навичок навчання та спілкування як складників процесу акультурації.

На перший погляд, взаємозв'язок між навчанням і спілкуванням не проглядається, проте при більш детальному розгляді навчання не представляється можливим без проведення комунікаційного контакту (чи маємо ми на увазі навчання академічного або соціального характеру). Отже, можемо погодитися з твердженнями Л. Ченг (L. Cheng) та Дж. Фокс (J. Fox) про навчання та спілкування як одних зі складових частин акультурації. Своєю чергою, Дж. Кім (J. Kim) проаналізував власне процес адаптації і розділив його на чотири основні етапи [1411]: культурна зустріч (*a cultural encounter*), досвід перешкод (*an experience of obstacles*), генерація відповідей (*response generation*), етап подолання (*the overcoming phase*):

№ з/п	Назва етапу	Характеристика етапу
1	Культурна зустріч (A cultural encounter)	етап передбачає першу зустріч іноземного студента з представником іншої культури, що включає ймовірність прояву культурного шоку, формування первинних здібностей до взаємодії з представником іншої країни, допущення певних помилок тощо.
2	Досвід перешкод (An experience of obstacles)	характеризується наявністю труднощів міжособистісної та міжкультурної взаємодії, які мають негативний вплив на діяльність іноземного студента в новій країні. Такі перешкоди можуть бути ліквідовані шляхом застосування необхідних для тієї чи тієї ситуації навичок (компетенцій), однак вони можуть бути сформовані вже при проходженні адаптаційного процесу, тоді як перешкоди виникають на початку міжособистісного контакту. Отже, важливою є передадаптаційна робота з іноземним студентом (до того, як йому належить зіткнутися з новою культурою), яка дозволить сформувати первинні

		навички міжкультурної взаємодії, що якщо не запобігає виникненню перешкод, то дозволить зменшити їхні негативні наслідки.
3	Генерація відповідей (Response generation)	етап становить здатність особистості генерувати відповіді при проведенні міжособистісної комунікації, незалежно від складності ситуації, у якій знаходяться співрозмовники. Тобто іноземний студент повинен володіти вмінням генерувати відповіді при наявності кризових ситуацій, виникнення яких може зрости у зв'язку з проявами культурного шоку.
4	Етап подолання (The overcoming phase)	цей етап передбачає виконання іноземним студентом необхідних умов для формування вмінь і навичок, які будуть сприяти подоланню всіх негативних та проблемних ситуацій у міжособистісній взаємодії і, таким чином, покращенню якості академічної та соціальної діяльності.

З погляду Т. Кемпбела (Т. Campbell) [1032], для ефективної адаптації необхідна наявність бажання з боку іноземного студента брати участь у громадських заходах, що надаються закладом освіти, взаємодіяти з інструкторами та консультантами тощо, тобто можна говорити про існування психологічних передумов, що сприяють імміграційним та адаптаційним аспектам (А. Реан [559], Дж. Беррі (J. Berry) [981], Д. Остелл (D. Austell) [929]). Але варто розуміти також визначальну роль консультанта в мотивуванні іноземного студента. Тобто, за визначенням Г. Васяновича, «адаптація студентської молоді значною мірою залежить від усіх суб'єктів навчально-виховного процесу» [126, с. 126].

У студіях таких науковців, як С. Мітчел (S. Mitchell), А. Грінвуд (A. Greenwood) та М. Гаглілмі (M. Guglielmi) [1540], розглянуто причини, за якими іноземні студенти зверталися за допомогою. Так, занепокоєння і депресія були виділені як основні проблеми. Крім того, вчені дійшли важливого висновку, що, порівняно з американськими, іноземні студенти менш схильні до пошуку допомоги в некризовий період і більш часто звертаються до консультаційного центру, коли кризові явища виявляються значною мірою, порушуючи можливість проведення ефективної академічної та соціальної діяльності. Отже, автори дослідження висновковують, що іноземні студенти «частіше звертаються за допомогою, коли вони відчують неможливість подальшої діяльності у зв'язку з кризою, тобто коли порушення процесу діяльності особистості стають значними» [Там само, с. 127]. Відзначимо, що цей висновок має негативне значення, тому що при зверненні до психологів або консультантів, коли кризові явища мають серйозний характер, результативність роботи з подолання кризи матиме і тривалий часовий відрізок, і більш низьку результативність, ніж у разі раннього звернення. Причини таких дій іноземних студентів, які призводять до збільшення психологічної кризи, можуть перебувати в культурних особливостях тих країн, звідки вони прибули, де відвідування психолога або звернення за допомогою при наявності психологічних проблем може не тільки не практикуватися на соціальному рівні, а й мати ознаки засудження. Тому

одним із завдань адаптаційного процесу є, зокрема, підготовка студента до можливих проявів психологічних проблем і необхідності їх подолання на ранніх стадіях.

Інтерес становлять розвідки таких учених, як Г. Парр (G. Parr), Л. Бредлі (L. Bradley), Р. Бінгі (R. Bingi), спрямовані на визначення проблем, з якими стикаються іноземні студенти [1625; 1626]. Результати продемонстрували наявність у них стурбованості в питаннях освіти, переживання про членів сім'ї, які залишилися в країні, звідки студент приїхав до США, а також наявністю культурних відмінностей, які впливають на особистість щодня. Усі ці проблеми призводять до самоізоляції студента й, у підсумку, до виникнення відчуття самотності. Цей прояв уже має кризовий характер, тому студенту потрібна допомога або з боку консультанта, або психолога. З погляду таких дослідників, як Л. Бредлі (L. Bradley), Г. Парр (G. Parr), У. Лен (W. Lan), Р. Бінгі (R. Bingi) [1006], С. Морі (S. Mori) [1545], Е. Юн (E. Yoon) та Д. Джемсен (D. Jepsen) [1976], недостатня кількість іноземних студентів звертається за допомогою до консультаційних центрів з психологічної підтримки. За їхніми даними, близько 1.5 – 2% від загальної кількості іноземних студентів кампусу відвідують консультаційний центр. У зв'язку з цим дослідження інших учених, як-от: Г. Балген (G. Bulgan), А. Чіфтчі (A. Çiftçi) [1022], М. Бендер (M. Bender), Й. Осч (Y. Osch), У. Сліджерс (W. Slegers) [967], Г. Бісерова (G. Biserova), Г. Шагівалєєва (G. Shagivaleeva) [991], Л. Жен (L. Zhen), М. Хіт (M. Heath), Е. Джексон (A. Jackson) [1997], Е. Кен (A. Can), Й. Піллей (Y. Pillay) [1034], Р. Обрі (R. Aubrey) [928] були присвячені вивченню дій іноземних студентів, які мають психологічні проблеми, проте не звертаються за кваліфікованою підтримкою. Загалом студенти вважають за краще пошук допомоги у викладачів або друзів, що в більшості випадків є помилковим рішенням, адже «університетські консультаційні центри є одним з потенційних ресурсів для допомоги іноземним студентам у подоланні проблем адаптації та вирішення психологічних проблем» [1612, с. 2].

Отже, звернення за психологічною допомогою до осіб, які не мають відповідної кваліфікації й не володіють необхідними методиками подолання докризових або кризових станів, не принесе позитивного результату й може тільки посилити проблеми. Своєю чергою, Дж. Х'юн (J. Hyun), Б. Куїн (B. Quinn), Т. Медон (T. Madon) та С. Лустіг (S. Lustig) [1324] розглядали психологічні симптоми, серед яких – безнадійність, емоційне виснаження, депресія, відчуття пригніченості, у якості причин, що роблять визначальний вплив на психологічне здоров'я іноземних студентів.

Іноземні студенти безпосередньо відчувають вплив проблемних ситуацій при перебуванні в країні навчання. Основний комплекс труднощів виникає у двох напрямках: фізіологічному (який обумовлений адаптацією особистості до нових для себе кліматичних умов тощо) та соціально-психологічному. У рамках нашого дослідження інтерес становить саме другий напрям, який характеризується адаптацією студента до нових норм поведінки та культурних традицій, а також академічної діяльності (що включає також і лінгвістичний елемент), яка є одним з найбільш складних елементів адаптаційного процесу.

Так, згідно з висновком Дж. Фути (J. Foot), студенти, які мають певний рівень знань англійської мови під час початкового етапу свого

перебування в країні, що приймає, більше взаємодіють з викладачами (консультантами) для кращого орієнтування в соціумі. Але в подальшому, після перебування протягом деякого часу в закладі освіти, рівень їхньої англійської мови стає достатнім для вибудовування більш високого рівня взаємодії з однокурсниками, що зменшує залежність від викладача (консультанта) [1185, с. 70]. Отже, основною метою закладу вищої освіти (на початковому етапі адаптації іноземного студента) є надання всебічної допомоги у придбанні необхідних знань та навичок для участі в академічній діяльності, що вимагає не тільки лінгвістичної підготовки, а й такої, що має культурологічний характер, не забуваючи при цьому про можливі прояви культурного шоку, що вже буде потребувати підтримки соціально-психологічного плану. Тому доходимо висновку, що ефективна взаємодія такої кількості різноспрямованої діяльності можлива лише при створенні спеціалізованого консультаційного центру на базі закладу освіти, який буде сприяти залученню іноземного студента до соціуму та протидіяти його інкапсулюванню у спільноті національно-спрямованого характеру.

Негативний вплив тривалого перебування в національних спільнотах для соціально-педагогічного супроводу досліджувався у розвідках такого науковця, як Л. Ентлер (L. Antler) [913], згідно з висновками якого, іноземні студенти, які найбільшу кількість часу витрачали на спілкування із співвітчизниками, мали меншу кількість навичок для взаємодії з представниками іншої культури, а також відчували певні труднощі в рамках підготовчої адаптаційної програми. З іншого боку, особистості, які більше контактували з населенням країни перебування, були більш соціально активними й упевненими у власних здібностях до виконання міжкультурної діяльності.

Але, зазначимо, що вибудовування міжособистісних контактів може базуватися на етнічних принципах. На основі цього зазначимо, що етнічна ідентичність характеризується наявністю мислення, сприйняття й поведінки особистості, які є похідними тієї чи тієї етнічної групи. Так, Дж. Фінні (J. Phinney), К. Кенту (C. Cantu) та Д. Курц (D. Kurtz) [1646] визначили поняття «етнічної ідентичності» в якості основи особистісної самоідентифікації з питання приналежності до групи зі спільними інтересами. Відповідно, це поняття може бути використане для опису труднощів, з якими стикається іноземний студент під час адаптаційного процесу, та слугувати в якості соціально-психологічного аспекту. Тому етнічна ідентичність іноземних студентів, що має зв'язок з адаптаційним процесом, може підвищити або знизити рівень свого впливу під час академічної та соціальної діяльності в іншій культурі. Регулярний взаємозв'язок з новою культурою надає можливість зрозуміти відмінності між своєю культурою та культурою країни, яка приймає (Й. Хонг (Y. Hong), В. Бенет-Мартінз (V. Benet-Martinez), К. Чіу (C. Chiu), М. Морріс (M. Morris) [1309]).

Отже, клуби або студентські спільноти для іноземних студентів є основою для визначення особистостей з ідентичною культурною спрямованістю. Однак при тривалій взаємодії з новою культурою студент може змінити свої уявлення і про свою, і про культуру країни, яка приймає. Відповідно, можуть бути піддані зміні й поведінкові шаблони. Отже, за твердженням таких дослідників, як Д. Операріо (D. Operario), С. Фіске (S. Fiske) [1606], К. Уорд (C. Ward), Е. Кеннеді (A. Kennedy)

	<p>[1925], Ф. Уоррелл (F. Worrell) [1954], етнічна ідентичність може справити позитивний вплив на міжкультурну адаптацію, тому що її трансформація при тривалому контакті з іншою культурою створює передумови для більш активного адаптаційного процесу.</p> <p>Однією з основних проблем, з якими стикаються адаптаційні центри, є регулярне розуміння іноземними студентами, що в новій культурі вони, на думку таких учених, як Г. Гендрікс (G. Hendricks) та К. Скіннер (K. Skinner) [1296], є сторонніми, що проявляється в наявності лінгвістичних бар'єрів, правового статусу, відсутності належного контакту із суспільством, яке приймає, а також інші чинники, що демонструють їхню відокремленість від суспільства. Подібного роду акцент, що характеризується регулярним розумінням того, що вони проживають у країні тимчасово і не є її постійними жителями, може штовхнути студентів на більш тісну співпрацю з національними спільнотами. У підсумку, створюється концепція «нас та їх», тоді як у разі ефективно проведеної адаптації студенти отримують упевненість у концепції «ми».</p> <p>Отже, проблемно зорієнтований напрям наукових пошуків демонструє наявність поведінкових, соціальних та лінгвістичних проблем у іноземних студентів, які опинилися під безпосереднім впливом культурного шоку. Представники наукових розвідок цього напрямку вивчали сутнісні характеристики проблем, які виникають, що включають: причини виникнення проблем, їхній вплив на соціальну та академічну діяльність особистості, а також можливості подолання соціокультурних, соціально-психологічних та комунікаційних ситуацій, викликаних культурним шоком, при взаємодії іноземного студента з консультаційно-адаптаційними центрами.</p>
Компетентісно-формульвальний напрям	<p>Чинником виокремлення цього напрямку стала наявність великої кількості дослідників, які розглядали питання сучасних мультикультурних моделей підготовки іноземного студента (Д. Війвер (D. Vijver), К. Фалет (K. Phalet) [1907], Л. Ересеретнем (L. Arasaratnam), М. Дюерфел (M. Doerfel) [917], Н. Меер (N. Meer), Т. Модуд (T. Modood) [1521], Р. Халуалані (R. Halualani) [1275] та ін.). Так, за твердженням таких дослідників, як Г. Діксон (G. Dickson) та Д. Дженсен (D. Jepsen) [1130], подібні моделі повинні «спрощувати складності участі в процесі міжкультурної взаємодії». Учені також відзначали складність формування міжкультурної компетентності, у зв'язку з чим, на їхнє переконання, можуть бути використані багатомірні (Е. Глокшубер (E. Glockshuber) [1235]) і багатогранні (Г. Діксон (G. Dickson), Б. Шамвей (B. Shumway) [1131]) моделі, які будуть сприяти більш повному дослідженню іноземними студентами всіх можливих аспектів взаємодії з представником іншої культури, від відмінностей у поглядах на одні й ті самі проблеми до застосування різних способів вирішення конфліктних ситуацій тощо. Учені Т. Севіг (T. Sevig) та Дж. Етском (J. Etzkorn) [1751] наголошували на необхідності застосування в процесі адаптації іноземного студента емпіричного навчання, яке повинно сприяти безпосередньому «проживанню» міжкультурної ситуації, що дозволить безпосередньо зрозуміти, які помилки можуть бути допущені в реальній ситуації міжособистісного контакту.</p> <p>Інше дослідження «Позааудиторні заходи та адаптація азіатських іноземних студентів: дослідження японських студентів» (Extracurricular</p>

activities and the adjustment of Asian international students: A study of Japanese students), проведене такими вченими, як Т. Тойокава (T. Toyokawa) та Н. Тойокава (N. Toyokawa), виявило вплив використання позакласних заходів при перебуванні японських студентів у США на підвищення задоволеності життям та активізацію академічної активності [1869].

Загалом дослідженню перебування японських студентів в університетах та коледжах США приділено чимало уваги науковців. Так, К. Танака (K. Tanaka) та Е. Такахама (A. Takahama) дійшли висновку щодо важливості вивчення соціальних навичок як частини процесу підготовки до перебування у США. У 2010 році вчені провели дослідження японських студентів у Сполучених Штатах, надавши їм можливість відтворювати рольові ситуації з американцями, які, на їхню думку, були ефективним засобом для розвитку соціальних навичок [1817].

У зв'язку з інтернаціоналізацією вищої освіти університети та коледжі стають міжнародними центрами, де студенти з різних країн можуть проводити, на думку таких дослідників, як Дж. Річардсон (J. Richardson) та С. МакКенна (S. McKenna) [1703], спільну діяльність для розвитку власних навичок і підвищення рівня знань. На жаль, проблеми, що виникають при взаємодії з новою культурою, призводять до ізоляції.

Крім того, результати дослідження, проведеного Дж. Ліном (J. Lin) та Дж. Йі (J. Yi) [1478], продемонстрували, що багато іноземних студентів мають симптоми депресії, які були результатами відсутності концентрації й низької мотивації до проведення діяльності академічного та соціального характеру. Отже, ми можемо говорити про те, що іноземним учням потрібна відповідна мотивація, яка б надала можливість залучення особистості в життя закладу освіти або громади, що сприятиме адаптації студента (загалом мотиваційному аспекту присвячено праці таких учених, як: Т. Аояма (T. Aoyama), Т. Такаhashi (T. Takahashi) [914], Т. Гейфнер-Баб (T. Hefner-Babb), Р. Кошлессан (R. Khoshlessan) [1292], Л. Джакобі (L. Jacobi) [1371], А. Маслоу [403], Е. Олівейра (A. Oliveira), М. Фрейтас (M. Freitas) [1586], В. Чірков (V. Chirkov) [1067] та ін.). Коли індивід сформує необхідні адаптаційні навички, він отримає мотивацію до подальшого вдосконалення, тому що усвідомлює можливість і важливість досягнення результату.

Такий важливий елемент, як компонент знань як складник культурної компетенції, розглянуто в розвідці таких дослідників, як М. Беленький (M. Belenky), Б. Клінчі (B. Clinchy), Н. Голдбергер (N. Goldberger), Дж. Таруле (J. Tarule) [965]; він характеризує процес придбання культурних знань у якості необхідного компонента формування культурної компетентності. Науковці виділяють такі компоненти, як: мовчання (Silence), отримане знання (Received Knowing), суб'єктивне знання результатів (Subjective Knowing results), методичне знання (Procedural Knowing), вибудоване знання (Constructed Knowing):

№ з/п	Назва компоненту	Характеристика компоненту
1	Мовчання (Silence)	компонент загалом характерний для іноземного студента, який стикається з новим культурним досвідом або не був під впливом культурного

		розмаїття й має на увазі наявність в учня стереотипів, які ще не ставляться під сумнів. Інакше кажучи, мовчання в цьому контексті розглядається як нездатність особистості ефективно взаємодіяти з представниками інших культур у зв'язку з відсутністю навичок проведення міжкультурного контакту і наявністю культурних переконань, які чинять негативний вплив на адаптацію [965, с. 23 – 34].
2	Отримане знання (Received Knowing)	є процесом, при якому студент отримує певні знання, прислухаючись до думки інших. Компонент характерний для іноземних студентів, які тільки почали процес адаптації або мали незначний досвід міжкультурної діяльності та, відповідно, не мають необхідного власного міжкультурного досвіду, тому що враховують думку інших [Там само, с. 35 – 51].
3	Суб'єктивне знання результатів (Subjective Knowing results)	процес характеризується тим, що особистість уважає за краще слідувати своїм усталеним принципам і засадам при проведенні адаптаційних процесів, не висловлюючи бажання при цьому сприймати й застосовувати поради, надані ззовні. Подібні дії характерні для індивіда, який зіткнувся з новою культурою в недалекому минулому, що призводить до відсутності вмінь проведення міжкультурного аналізу. Ці чинники сприяють оскарженню особистістю культурних припущень через постійний й критичний самоаналіз. У цьому випадку підкреслимо, що має місце саме самоаналіз, а не міжкультурний аналіз. Це призводить до того, що особистість стверджується в думці про правильність своїх культурних переконань, тоді як при аналізі міжкультурного характеру індивід отримує можливість і детального розгляду особливостей нової культури, і зіставлення її зі своєю, що сприяє трансформації особистості зсередини і більш успішній адаптації до умов країни перебування [Там само, с. 52 – 86].
4	Методичне знання (Procedural Knowing)	компонент складається з пов'язаних між собою знань, які засновані на безпосередньому досвіді, інакше кажучи, ми можемо говорити про систему культурних знань, оскільки вони мають взаємозв'язок, що дозволяє отримувати особистістю швидкий доступ до важливої інформації при необхідності. В іншому розумінні, знання подібного роду можуть складатися з окремих знань, які не мають загального взаємозв'язку, однак спираються на розум, а не чуттєве сприйняття культур. Так, навіть відсутність зв'язку між інформаційними одиницями при використанні розуму в сприйнятті культурних

		<p>особливостей призводить до присутності компонента, адже особистість отримує можливість пов'язувати окремо розташовану інформацію для вирішення поточного міжкультурного завдання, водночас чуттєве сприйняття вимагає наявності взаємозв'язку між інформаційними потоками, тому що воно не передбачає проведення аналітичних дій. Представлений компонент може належати до практикантів, які, по-перше, уже мають досвід зіткнення з культурним шоком; по-друге, роблять спроби проаналізувати наявний досвід особистостей, з якими відбувається міжособистісний контакт і які мають певний рівень культурного розмаїття [Там само, с. 87 – 130].</p>
5	<p>Вибудоване знання (Constructed Knowing)</p>	<p>компонент представляє інтеграцію особистості в глобальний простір і характеризується не тільки теоретичним засвоєнням необхідних навичок для проведення міжкультурної взаємодії, а й розвиток умінь їх практичного застосування в необхідних ситуаціях нового культурного середовища. Цей компонент відображає досвід студентів, які змогли отримати прямий культурний досвід або продовжують проводити діяльність у сфері міжкультурних взаємин з іншими особистостями, які також володіють культурним різноманіттям. Збудовані в рамках компонента знання сприяють виникненню критичної саморефлексії, яка постає в якості складової частини розуміння особистістю власного ставлення до інших осіб [Там само, с. 131 – 150].</p>
<p>Важливим компонентом компетентності особистості є компетенція самоефективності. Так, Е. Бандура (A. Bandura) [944] визначив її як очікування успішного досягнення певного рівня за допомогою своїх дій. За результатами дослідження С. Джекса (S. Jex) та Т. Брітта (T. Britt) [1382], особистості, які мають більш високий рівень самоефективності, здатні ставити перед собою більш високі цілі, проявляти прагнення до їх досягнення, при виконанні передбачуваних завдань ставити перед собою ще більш складні цілі тощо. Так, іноземний студент, що володіє навичками самоефективності, ставить перед собою адаптаційні цілі, після досягнення яких вибудовується планування наступних, більш складних. Відповідно, при низькій самоефективності студенти ставлять перед собою більш просту мету, однак при зіткненні з проблемними ситуаціями відмовляються від неї, вважаючи за краще ще більш прості цілі, що, природно, не може позитивно впливати на адаптацію.</p> <p>Проте самоефективність не є цілісним аспектом і включає певні здібності студентів, які виділяли такі дослідники, як Дж. Гаррісон (J. Harrison), М. Чедвік (M. Chadwick), М. Скейлз (M. Scales) [1282], Е. Заякова (A. Zajacova), С. Лінч (S. Lynch), Т. Еспеншейд (T. Espenshade) [1985], Ф. Пахарез (F. Rajares) [1614], С. Пононен (S. Paunonen), Р. Гонг (R. Hong) [1631], Б. Циммерман (B. Zimmerman), М. Мартінс-Понз (M. Martinez-Pons) [2001]. Ці здібності склалися із саморегуляції</p>		

(уміння особистості керувати своїми емоціями, прагненнями, діями), мотивації (здатності до виконання певних завдань) і коригування (володіння навичками виправляти власні поведінкові норми й принципи відповідно до тієї чи тієї ситуації міжкультурного характеру).

Зазначимо, що іноземні студенти, які мають високий рівень самоефективності, є, за твердженням таких учених, як Дж. Гаррісон (J. Harrison), М. Чедвік (M. Chadwick) та М. Скейлз (M. Scales) [1282], більш інтерактивними і в соціальній, і в академічній діяльності, а також здатні до більш ефективної адаптації при зіткненні з культурними змінами. Своєю чергою, студенти з низьким рівнем самоефективності більшою мірою, на думку К. Жена (X. Zheng) та Дж. Беррі (J. Berry) [1998], схильні до культурного стресу, тому що не мають навичок мотивування себе для розвитку необхідних умінь, коригування своїх дій, а також особистісної саморегуляції.

Важливе місце в дослідженнях сутності соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів виділено для вивчення ролі рефлексивного мислення. Так, Б. Гріффіт (B. Griffith) та Г. Фріден (G. Frieden) визначили цю особливість як «активне, постійне вивчення теорій, переконань і припущень, які сприяють розумінню консультантом проблем клієнта» [1256, с. 82], водночас Г. Канділл (G. Cundill), С. Шаклетон (S. Shackleton) та ін. зазначали, що «процес соціального навчання повинен бути побудованим через рефлексивність, тобто весь процес повинен постійно піддаватися аналізу та дискусіям з боку всіх учасників» [1112, с. 3]. Наведені наукові висновки демонструють, що рефлексивне мислення є складовою і необхідною частиною соціально-педагогічного супроводу, у рамках якого має місце взаємодія між консультантом центру з підтримки іноземних студентів і безпосередньо учня. У цьому випадку, перш за все, йдеться про те, що консультант також повинен розглядати переконання й культурні норми, але вже самого студента для більш якісного розуміння наявних проблем культурного характеру.

У зв'язку з тим, що при супроводі іноземних студентів одним з основних чинників (які досліджено в праці таких учених, як С. Із (S. Eze) та Г. Інегбедіон (H. Inegbedion) [1172]), що впливають на успішність міжособистісної взаємодії, є культурний, можна говорити про те, що здатність особистості використовувати навички рефлексивного мислення і щодо себе, і щодо інших можна характеризувати як важливий аспект, спрямований на формування судження рефлексивного характеру. Це можна вважати складовою частиною культурної компетенції, яку вивчало безліч дослідників, серед яких цікаве припущення було висловлено такою дослідницею, як М. Фітцджеральд (M. Fitzgerald) [1182, с. 184 – 185], та полягало в тому, що при розгляді цього виду компетенції ми можемо говорити про розвиток здатності «бачити» ситуацію з безлічі різних перспектив і, якщо буде потрібно, систематизувати їх. У такому випадку мова може йти про розгляд безлічі потенційних інтерпретацій [1399], а також використання критичного мислення рефлексивного типу для вибору найбільш підходящої для конкретного ситуаційного періоду альтернативи дій, які забезпечать ефективну стратегічну діяльність. Розуміння роботи цього принципу, за твердженням ученої, створить основу для підвищення особистісного професіоналізму, розвиток загальної компетентності.

	<p>Наведене твердження є досить об'ємним, що вимагає більш детального аналізу. Так, дійсно, можна погодитися з твердженням, що суть культурної компетенції полягає в тому, щоб особистість, а в нашому випадку іноземний студент, мав можливість тонко сприймати культурні особливості і враховувати їх при міжкультурній діяльності. Проаналізувавши в культурному плані співрозмовника, студент отримує можливість вибору шляхів для вироблення подальших стратегій взаємодії. Проте в такому випадку ставиться питання про правильність проведеного вибору, який зможе забезпечити найбільш ефективну діяльність з представником конкретної культури й певними культурними нормами. Тому для виявлення найбільш відповідної стратегії важливо використання критичного рефлексивного мислення, коли кожна наявна стратегія зможе бути розглянута з різних сторін, що дозволить виявити можливі проблеми при застосуванні тих чи тих стратегій. У підсумку, повинна бути відібрана найкраща стратегія для особистості, з якої проводиться міжкультурна взаємодія. Природно, описаний процес є витратним з погляду часу. Але його виконання дозволить знизити рівень імовірності виникнення конфліктних ситуацій з представником іншого культурного середовища у зв'язку з неправильно вибраною стратегією взаємодії. Згодом, коли навички виконання подібного роду аналітичних дій міжкультурного плану отримають більший розвиток, студент зможе проводити цей вибір на рівні спонтанності.</p> <p>Отже, компетентісно-формульальний напрям досліджень соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів включає вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Багатовимірних та багатогранних мультикультурних адаптаційних моделей, які можуть бути практично використані студентами при взаємодії з культурними особливостями країни, яка приймає. 2. Компонентів культурних знань (серед яких мовчання, отримання знань, суб'єктивне знання результатів, методичне знання, вибудоване знання), що забезпечують формування культурної компетенції. 3. Компетенції самоефективності особистості, яка забезпечує можливість постановки більш якісних завдань, що сприяють вирішенню культурно спрямованих проблем, що виникають, а значить – більш швидкій адаптації до академічних та соціальних умов. 4. Лінгвістичних адаптаційних аспектів (а саме – монологічного та діалогічного мовлення), що дає можливість формування навичок для проведення міжособистісної комунікаційної взаємодії, без чого неможлива повноцінна діяльність в умовах іншого соціокультурного середовища. <p>Отже, цей напрям наукових розвідок характеризується теоретичними дослідженнями компетенцій та адаптаційних моделей, що сприяють можливості іноземного студента проводити діяльність на рівні, достатньому для якісного виконання академічних та соціальних завдань.</p>
Адаптаційний напрям	<p>Так, зазначимо, що соціальна взаємодія іноземних студентів з місцевим населенням є одним з основних чинників, що сприяють адаптації студентів до культури країни, яка приймає. Результати багатьох досліджень демонструють, що частота взаємодії іноземних студентів зі знайомими особистостями сторони, що приймає, позитивно впливає на соціально-педагогічний супровід [1638], наприклад, дослідження, яке можна вважати класичним, а саме «Чинники, що впливають на ставлення іноземних студентів до країни, яка приймає» (Factors influencing attitudes</p>

of foreign students toward the host country), проведене такими дослідниками, як К. Зелітц (C. Sellitz) та С. Кук (S. Cook), робило акцент на тому, що іноземні студенти відчують більш сильний зв'язок зі Сполученими Штатами Америки в разі наявності принаймні однієї знайомої особистості з цієї країни [1747].

Слід урахувати, що при міжкультурній взаємодії в рамках університету або коледжу відбувається академічна адаптація або акультурація. Тому звернемо увагу на те, що Л. Ченг (L. Cheng) та Дж. Фокс (J. Fox) характеризували поняття «академічної акультурації» в якості «динамічного адаптаційного процесу студентів, які мають різні лінгвістичні і культурні аспекти, в період діяльності академічного характеру» [1061, с. 309]. Так, дослідники надали визначення академічної адаптації культурного плану. Згідно з їхніми висновками, акультурація є динамічним процесом, у рамках якого відбувається становлення навичок, необхідних для взаємодії і в академічній, і в соціальній сферах особистостей, що володіють різними, часом протилежними культурними цінностями і традиціями та іншими мовними особливостями. Отже, метою акультурації в академічному плані, згідно з висновками Л. Ченг (L. Cheng) та Дж. Фокс (J. Fox), є динамічне формування необхідних навичок для проведення академічної взаємодії з представниками інших лінгвістичних і культурних груп.

Своєю чергою, Н. Моріта (N. Morita) визначає «академічну акультурацію» в якості «складного, локального процесу, який включає динамічні переговори між майстерністю та ідентичністю» [1546, с. 304]. Дослідник указує на особливості акультурації, що полягають у тому, що іноземний студент як носій інших культурних принципів повинен прийняти нові поведінкові установки і слідувати їх дотриманню (природно, не повною мірою, тому що особистість має можливість збереження своєї культури шляхом залучення до різних організацій та клубів, організованих закладом освіти, які спрямовані на конкретні етнічні чи національні групи) для якісної взаємодії з представниками цієї культури, які в такому випадку отримають більше можливостей і причин для налагодження зворотного зв'язку, який, за визначенням таких учених, як А. Ванг (A. Hwang), А. Францеско (A. Francesco) та Е. Кесслер (E. Kessler) [1323], безпосередньо пов'язаний з колективізмом – важливим чинником ефективності міжкультурної взаємодії. У такому випадку іноземному студенту необхідно балансування між необхідністю внесення певних змін у свої принципи (тобто власним рівнем професіоналізму) та самоідентичністю, яка може перешкоджати переформатуванню своїх норм. Отже, можна погодитися з таким визначенням академічної акультурації, яке передбачає пошук балансу між новим і усталеним. Водночас відзначимо недооцінку поширення такого явища, як академічна акультурація, у зв'язку з чим Н. Моріта (N. Morita) заявляє, що цей процес є локальним [1546].

Дійсно, локальність визначається саме академічною спрямованістю цієї характеристики, без урахування соціальної, проте навіть у рамках академічного процесу акультурація не може бути визначена в якості локального процесу, оскільки в такий період виникає необхідність у формуванні навичок не тільки міжкультурної взаємодії в академічному середовищі, але й усіх інших аспектів, пов'язаних з навчанням (від письмової до комунікаційної діяльності, що відбувається в рамках

педагогічного процесу в університеті або коледжі), але які мають зв'язок з культурними особливостями. Тому вважаємо, що неправильно називати академічну акультурацію локальним процесом, тому що вона складається з безлічі особливостей і впливає на особистість не на локальній ділянці, а загалом.

Інші дослідники, такі як Е. Кашима (E. Kashima) [1395], Дж. Кім (J. Kim) [1411], К. Уонг (C. Wang) та Б. Маллінкродт (B. Mallinckrodt) [1922], визначали академічну адаптацію як процес оцінювання та придбання цільової культури в академічній ситуації. Відзначимо, що подібного роду характеристика була б більш прийнятною для позначення академічної акультурації, де передбачено взаємодію культури і процесу навчання. Якщо розглядати цю характеристику, вона не надає повноти розуміння терміна, оскільки адаптація, на нашу думку, має ширше значення, ніж акультурація, більше того, акультурація є однією із складових частин адаптаційного процесу. Крім того, академічна адаптація передбачає формування навичок діяльності не тільки культурного характеру, а й пов'язаної з безпосереднім процесом навчання (навички комунікаційної, письмовій діяльності тощо). Також важливо звернути увагу на лінгвістичну адаптацію, яка є складовим елементом академічної адаптації, тому що вона відіграє важливу роль у процесі навчання. Отже, описувати академічну адаптацію, використовуючи її тільки лише в якості оцінювання та придбання культури в процесі академічного плану, некоректно.

Соціально-педагогічний супровід іноземних студентів включає необхідність культурної адаптації особистості, інакше кажучи, формування навичок міжкультурної діяльності, які, за твердженням Д. У. Сью (D. W. Sue) та Д. Сью (D. Sue) [1805], становлять тристоронню модель, що спрямована на проведення іноземним студентом аналітичної діяльності, у рамках якої буде досліджено і особливості своєї, і чужої культури, що надасть можливість виявити точки міжкультурного зіткнення, які є складовими частинами основи, на якій вибудовується міжкультурна взаємодія:

№ з/п	Елемент моделі	Характеристика
1	Усвідомлення особистістю своїх переконань, цінностей, поглядів тощо	для розвитку здібностей до сприйняття інших культур і поведінкових принципів особистість повинна володіти усталеними власними переконаннями щодо своєї культури. У такому випадку іноземний студент буде здатний зробити порівняльну характеристику своєї і чужої культури, виконати пошук певних ідентичних рис тощо, що дозволить зробити більш успішну адаптацію у зв'язку з наявністю розуміння особливостей, на яких вибудовуються принципи чужої культури.
2	Усвідомлення і дослідження світогляду культурної відмінності між людьми	ця діяльність іноземного студента має аналітичну основу, тому що розглядаються відмінності і відмінні риси між культурними шаблонами, які сприяють визначенню учнем присутніх відмінних рис між культурними поглядами самого студента та індивідів, з якими

			проходить міжкультурна взаємодія в країні навчання.
3		Використання навичок і стратегій для проведення культурно прийнятної міжособистісно і діяльності	<p>проведення світоглядного аналізу й усвідомлення відмінних рис та подібностей між культурами є попереднім етапом культурної адаптації і має теоретичну спрямованість. Щодо практичного аспекту, він складається з формування й уміння застосування навичок і стратегій у міжкультурній діяльності. Відзначимо, що необхідно також розуміння відмінності понять «навички поточної діяльності» та «стратегічні навички». Так, навички поточної діяльності є елементами для проведення міжкультурної діяльності, що відбувається в цей проміжок часу і складається із здатності особистості під час проведення міжкультурного контакту вибудовувати свої дії й комунікацію таким чином, щоб не допустити виникнення помилок та згодом конфліктних ситуацій. Своєю чергою, стратегічні навички спрямовані на створення ефективної системи міжособистісної і міжкультурної діяльності в довгостроковій перспективі, що має на увазі створення під час поточного міжкультурного контакту певної основи, що буде сприяти підтримці або підвищенню рівня взаємодії при наступних міжособистісних контактах.</p>
<p>Розуміння й формування поточних і стратегічних навичок має на меті запобігання виникнення можливих конфліктних ситуацій, пов'язаних з допущенням студентом помилок протягом міжкультурного контакту.</p> <p>Важливість використання практичної діяльності в процесі адаптації підтверджується і результатами дослідження таких учених, як Г. Діксон (G. Dickson) та Б. Шамвей (B. Shumway) [1131], які розробили основу, що складається з компонентів, які безпосередньо впливають на ефективність акультурації, як-от: наявність культурно чутливого програмного середовища та використання традиційних стратегій, заснованих на особистій участі. Отже, ці компоненти демонструють необхідність використання практичної діяльності для більш якісного засвоєння отриманого студентами теоретичного матеріалу.</p> <p>Негативний вплив на процес культурної адаптації особистості, поділ за групами на расовій чи іншій основі також розглянуто в працях таких науковців, як Н. Черниш [800], М. МакРає (M. McRae) та С. Джонсон (S. Johnson) [1517], які стверджували, що така підготовка, яка передбачає відмінності, обмежує здатність студентів до успішного застосування отриманих знань міжкультурного характеру в практичній діяльності з культурно різноманітними особистостями. Також автори відзначають, що отримання специфічних знань вузького культурного виду (щодо окремих расових або етнічних груп) може призвести до виникнення стереотипних знань, які є одними з основних перешкод для ефективної адаптації.</p> <p>Зазначимо, що важливим складником ефективного адаптаційного</p>			

процесу іноземного студента, за твердженням С. Ньето (S. Nieto), є якісна робота консультанта, який повинен бути професіоналом, культурно обізнаним, а також володіти необхідними конкретними знаннями щодо осіб, які представляють ті чи ті групи, що проживають і в Сполучених Штатах, і в інших країнах [1569]. Вимоги до консультанта розглянуто в праці П. Педерсена (P. Pedersen) [1634], де було вказано на необхідність розвитку навичок і знань з питань комплексного розуміння динаміки культури. Згідно з висновками вченого, завданням консультантів із соціально-педагогічного супроводу є вихід за межі сучасних уявлень про компетенції і протистояння взаєминам і особистого, і професійного плану, у яких присутні елементи культурного упередження. Розглядаючи висновки дослідника, зазначимо про присутність поділу компетенцій і боротьби з культурними упередженнями. Так, на нашу думку, культурним упередженням можна протистояти при розвитку тих видів компетенцій, які допоможуть проводити міжкультурну взаємодію. Отже, подібного роду боротьба й буде відбуватися при формуванні компетенцій. В іншому випадку, як стверджує П. Педерсен (P. Pedersen), так може вибудовуватися тактика подолання упереджень, на чому буде базуватися підготовка фахівця, якщо вийти за межі компетенцій. Тому це твердження ми вважаємо не цілком конкретним, тому що саме безпосереднє застосування компетенцій на практиці сприяє подоланню упереджень.

Отже, дослідження адаптації іноземних студентів вивчали питання впливу культур на поведінку, що має на увазі наявність різних поведінкових норм, які знаходяться в безпосередній залежності від культурних принципів та традицій. Отже, можна припустити, що вимоги до культурної адаптації студентів можуть мати істотні відмінності у зв'язку з особливостями культурних засад особистості і культурними нормами країни, яка приймає. У зв'язку з цим представникам одних культур, які ближчі з американською (країни західної Європи, Австралія тощо), легше пристосуватися до нових культурних особливостей, ніж студентам з країн, що мають більш кардинальні відмінності (країни Близького Сходу тощо).

Своєю чергою, уникнення невизначеності при адаптації іноземного студента репрезентовано таким дослідником, як Г. Хофстеде (G. Hofstede) [1306], та визначено в якості міри, у якій суспільство або учасники будь-якої організації роблять спроби уникнути двозначності та занепокоєння у зв'язку з проведенням певних культурних ритуалів, а також дотримання незвичних поведінкових норм. Студенти, які проживали в країнах, яким властивий високий рівень уникнення невизначеності (прикладом може служити Японія), вважають за краще дотримання певної звичної структури своєї професійної та соціальної діяльності. Такі студенти більш схильні до неприйняття ризику, який у результаті може призвести до деяких проблемних ситуацій. Однак, якщо ми говоримо про адаптаційну роботу, уникнення невизначеності є перешкодою в соціалізації особистості, оскільки в такому випадку студент не здатний проводити активну практичну взаємодію з представниками іншої культури, боячись зіткнутися з проблемами, які створять передумови до майбутньої невизначеності. Тому в академічному середовищі студенти з культур, де поширене уникнення невизначеності, вважають за краще участь у структурованій соціальній та освітній діяльності, де буде чітко визначено

завдання і дії для досягнення необхідного результату. У такому випадку виникає питання про ефективність такої діяльності у зв'язку з неможливістю проведення необхідної культурної адаптації.

Цікаві результати отримали К. Аль-Шаріде (K. Al-Sharideh) та У. Гое (W. Goe) [880], які також розглядали проблему адаптації іноземних студентів. Так, за їх твердженням, багато іноземних студентів починають соціальну взаємодію тільки з тими особистостями, які мають ідентичні (або схожі) культурні, етнічні, національні або інші характеристики. Учені дійшли висновку, що іноземний студент отримує можливість проведення соціального контакту з представником іншої культури тільки в разі неможливості формування основи для взаємодії з особистостями схожого культурного фону. З одного боку, розвиток студентських груп, об'єднаних спільними етнічними особливостями, може надати допомогу у створенні більш великої мережі соціальних контактів, які згодом можуть сприяти вирішенню проблемних ситуацій, що виникають у рамках країни, яка приймає. З іншого – у разі, якщо подібного роду групи отримують можливість збільшення кількості учасників, може статися створення етнічної громади. Це призведе до того, що в її представників буде мінімум потреб і стимулів до взаємодії з представниками країни, яка приймає, і, відповідно, до адаптації до нової культури.

Отже, ми знову доходимо висновку, що національно й культурно зорієнтовані спільноти, створювані на базі закладів вищої освіти США, відіграють важливу роль, проте в разі їх неправильного функціонування та координування з боку закладу освіти ефективність адаптації учасників таких спільнот може виявитися під питанням.

Укажемо, що деякі дослідники виявили зв'язок між успішною адаптацією й величиною закладу освіти. Так, П. Меріон (P. Marion) [1504] стверджував, що успішна міжособистісна взаємодія з місцевими жителями може бути найбільш успішною в невеликих коледжах або університетах, де проходить навчання менша кількість іноземних студентів. Своєю чергою, К. Аль-Шаріде (K. Al-Sharideh), У. Гое (W. Goe) [880] та Е. Мемаж (E. Memaj) [1524] також зауважували, що досить навіть невеликої кількості представників однієї національності або культури серед іноземних студентів, щоб була сформована етнічна спільнота, відповідно, величина закладу освіти має безпосередній вплив на можливість спільноти до активного розвитку, тому що у студентів у такому випадку буде менше стимулів до створення і підтримки взаємин з іншими студентами. Ці висновки підтверджуються дослідженням Й.-У. Їнг (Y.-W. Ying) [1975], у рамках якого встановлено, що ефективна взаємодія з представниками країни, яка приймає, безпосередньо залежить від наявності або відсутності студентів з ідентичними або схожими культурними нормами.

Проте, як ми вже з'ясували, основна причина проблем криється не в національних спільнотах, а в кількості часу, який іноземний студент у них проводить. Такі суспільства можуть слугувати як допоміжний засіб, який може надавати допомогу в адаптаційному процесі, бо студент отримує можливість зменшити негативний вплив культурного шоку, стикаючись зі знайомим середовищем. Але вже при наявності тривалого контакту з національними спільнотами студент утрачає мотивацію до адаптації і вивчення принципів нової культури. Тому проблема криється не в самих спільнотах, а в кількості часу, який іноземний студент

	<p>проводить у них, а значить й ефективності підготовчої програми, яка не забезпечує учня необхідним навантаженням, що дозволить меншу кількість часу приділяти співтовариствам.</p> <p>При розгляді проблем, з якими стикається особистість при проведенні адаптаційного процесу і складності системи соціально-педагогічного супроводу, яка повинна бути вибудована закладом освіти, можна дійти висновку щодо відсутності необхідності для студентів з інших країн проходити навчання в нових для себе культурах. Згідно з твердженням таких учених, як С. Волет (S. Volet) та Г. Енг (G. Ang) [1912], метою створення інтернаціоналізованої вищої освіти є підготовка студентів до проведення професійної діяльності міжкультурного (інакше кажучи, міжнародного) характеру. Так, кількість іноземних студентів у закладі освіти безпосередньо впливає на розвиток полікультурності кампусу [1033]. У підсумку, при заходах адаптаційного типу та проведенні безпосереднього спілкування з іноземними громадянами інтернаціоналізуються не тільки представники інших країн, а й американські студенти, які отримують можливість практики взаємодії міжнародного характеру. Отже, можна погодитися з висновками дослідників (С. Волет (S. Volet) та Г. Енг (G. Ang)), що метою вищої освіти є повноцінна підготовка фахівців, які зможуть виконувати певні функції в сучасному глобалізованому світі, зокрема у сфері освіти, якій також притаманна міжнародна взаємодія.</p> <p>Заклади вищої освіти США застосовують програми з адаптаційної підготовки іноземних студентів до їх прибуття в країну навчання. Так, у праці Е. Хансен (E. Hansen) [1277] стверджувалось про важливість такого підходу, коли заклад освіти проводить підготовчу роботу зі студентом у питаннях соціального та культурного характеру, відповідних тій країні, де передбачається навчання. Підготовка може проводитися і в академічній сфері, і у сфері соціальної поведінки. Тому така діяльність сприяє зменшенню негативного впливу культурного шоку.</p> <p>Отже, дослідники, які працювали над проблемами адаптаційного напрямку, вивчали важливість взаємодії іноземних студентів та студентів країни, яка приймає; сутнісні характеристики академічної акультурації. У результаті наукових пошуків учені дійшли висновку про те, що акультурація та адаптація не є ідентичними процесами. Так, акультурація сприяє динамічній взаємодії в академічній і соціальній сферах та пов'язана безпосередньо з культурними традиціями, а також комунікаційними особливостями; водночас адаптація включає також і соціально-психологічний супровід, будучи більш повноцінним елементом, що характеризується проявами акультураційної тріади.</p> <p>Визначено, що особистісна адаптація складається з навичок діяльності міжкультурного характеру, означеної науковцями в якості тристоронньої моделі формування навичок, що складається з усвідомлення іноземним студентом своїх культурних цінностей, усвідомлення та вивчення присутніх відмінностей між культурними нормами іноземного студента й представника країни, яка приймає, практичного застосування сформованих навичок для можливості міжособистісної взаємодії в умовах перебування в новому соціокультурному середовищі.</p>
Соціально-психологічний	Так, багато дослідників приділяли увагу соціально-психологічній підтримці іноземних студентів. Особливо це актуально для Сполучених

напрям	<p>Штатів у зв'язку з тим, що ця держава приймає найбільшу кількість студентів з-за кордону, які привносять значний внесок в економічний і культурний розвиток держави та суспільства [867]. Але зауважимо, що питання, пов'язані з соціально-психологічною та академічною підтримкою особистості іноземного студента не повинні бути єдиними, що вимагають розгляду. Так, важливим аспектом також можна вважати вивчення психологічних симптомів, які можуть проявлятися в іноземних студентів та у зв'язку з виникненням яких учню може знадобитися допомога психолога або консультантів спеціалізованого центру при закладі освіти [1959].</p> <p>Прикладом такого дослідження варто вважати результати вчених (Дж. Йі (J. Yi), Дж. Лін (J. Lin) та Й. Кішимото (Y. Kishimoto)), які продемонстрували, що найбільш частими проблемами, з якими іноземні студенти звертаються до консультаційних центрів, є «академічні успіхи (оцінки), тривога та депресія, управління часом, взаємини» [1973, с. 333].</p> <p>Проаналізуємо студії, що підтверджують важливість інформаційної та просвітницької діяльності в досягненні успішності консультаційних центрів. Так, О. Якушко (O. Yakushko), М. Девідсон (M. Davidson) та Т. Сенфорд-Мертенс (T. Sanford-Martens) [1959] визначили, що іноземні студенти отримують інформацію про центри з соціально-психологічної підтримки від друзів, працівників медичного центру закладу освіти і прочитавши інформацію в брошурах. Отже, інформаційні брошури з необхідним наповненням є важливим засобом поширення відомостей щодо консультаційного центру та психологічних проблем, які повинні стати оповіщенням для студента до звернення до фахівців.</p> <p>Виділимо розвідки таких учених, як Дж. Барлетта (J. Barletta), Й. Кобаяші (Y. Kobayashi) [951], Г. Діксон (G. Dickson), Б. Шамвей (B. Shumway) [1131], Р. Леон (R. Leon), Дж. Кміл (J. Chmiel) [1464], Р. Уорсінгтон (R. Worthington), А. Сот-МакНетт (E. Soth-McNett), М. Морено (M. Moreno) [1955] які були спрямовані на вивчення ефективності мультикультурного консультування та як ця діяльність допомагає консультантам використати знання культурних особливостей у виявленні проблемних моментів у іноземних студентів і розробці заходів, які враховують культурні особливості та відмінності. Проте ними були виділені і проблеми, що стоять перед процесом консультування.</p> <p>Згідно з висновками таких дослідників, як Л. Джинджер (L. Ginger), Б. Аргус-Кальво (B. Argus-Calvo) та Н. Тафойя (N. Tafoya) [1219], досвід мультикультурного навчання сприяє розвитку міжкультурних навичок, проте культурні та поведінкові установки, пов'язані з расовою приналежністю, часто не піддаються змінам. У зв'язку з цим Р. Чао (R. Chao) [1052] доходить висновку про необхідність поділу процесів навчання міжкультурної діяльності відповідно до расово-етнічної приналежності студентів. На перший погляд, аргументи є цілком обґрунтованими і вимагають практичного впровадження в підготовчий процес. З іншого боку, подібна сегрегація не сприятиме розвитку полікультурного суспільства. Звернемо увагу на аргументи вчених, так може мати місце незмінюваність внутрішніх переконань учня навіть при розумінні аспектів і особливостей міжкультурної взаємодії. У такому випадку варто говорити про недостатню ефективність підготовчого процесу й неможливості учня в подальшому брати участь у міжкультурному контакті в ролі сформованої в культурному плані</p>
--------	--

особистості. Ці аргументи, дійсно, призводять до висновків про необхідність поділу підготовки до міжкультурної взаємодії відповідно до походження студентів. У такому випадку мова не може йти про образу будь-яких етнічних груп, оскільки метою є створення більш ефективної соціокультурної підтримки.

При розгляді соціально-культурних програм американських коледжів та університетів, які використовуються в адаптаційному процесі, ми побачимо існування клубів і груп, які розділені відповідно до регіону походження іноземного студента. Чи можна говорити в такому випадку про створення в закладі освіти академічного полікультурного суспільства, якщо студенти будуть розділені й не матимуть практики (під час адаптаційного процесу навчання) взаємодії з представниками інших культур? Це питання привело таких учених, як С. Ахмед (S. Ahmed), К. Уїлсон (K. Wilson), Р. Генріксен мол. (R. Henriksen, Jr.), Дж. Джонс (J. Jones) [870], Р. Топорек (R. Toporek), Дж. Реза (J. Reza) [1868], до висновку про те, що ефективність мультикультурної підготовки студентів для вирішення ними завдань, які ставить сучасний ринок праці, можна піддати сумніву.

Деякі дослідники (Е. Іві (A. Ivey), М. д'Андреа (M. D'Andrea), М. Іві (M. Ivey), Л. Сіmek-Морген (L. Simek-Morgan) [1368]) приділяли увагу вивченню програм (що використовуються в підготовці консультантів) і дійшли висновку, що вони повинні забезпечувати багатокультурне навчання, яке буде сприяти розширенню світогляду, надаючи консультантам навички використання культурних шаблонів, які згодом повинні використовуватися для більш якісного розуміння та розгляду світогляду іноземного студента.

Своєю чергою, Р. Перруччі (R. Perrucci) та Г. Гу (H. Hu) виокремили пріоритети в таких поняттях, як академічна та соціальна задоволеність, у зв'язку з чим чинники, які впливають на задоволеність іноземного студента, у деяких аспектах схожі, проте пріоритет цих чинників має відмінності. Так, «академічна задоволеність найбільш тісно пов'язана з контактами з американськими студентами, наявністю мовних навичок і присутністю або відсутністю проявів дискримінації» [1639, с. 491]; якщо ми говоримо про соціальне задоволення студента, воно пов'язане з «сімейним станом, мовними навичками, наявністю або відсутністю дискримінації, контактами з американськими студентами» [Там само, с. 491].

Отже, п'ятий напрям наукових пошуків було присвячено консультуванню соціально-психологічного характеру, яке повинно включати проведення відповідних тренінгів, лекцій, групових та індивідуальних занять тощо. Виявлено, що надання психологічних послуг є важливим елементом подолання проблемних ситуацій, що безпосередньо негативно впливають на внутрішній стан особистості, тобто на міжкультурну взаємодію.

У зв'язку з цим, маємо змогу сформулювати соціально-психологічні аспекти, що визначають якість проведеного адаптаційного процесу, серед яких: кількість консультованих у групі; ефективність збудованих взаємозв'язків між учасниками консультаційної групи, а також між консультантом і студентами; наявність у закладі освіти структурованої служби соціально-психологічної підтримки.

<p>Лінгво-комунікаційний напрям</p>	<p>Для успішного проведення процесу навчання в іншій країні іноземний студент повинен знати, що його розуміють. Відповідно, важливим елементом системи соціально-педагогічного супроводу є лінгвістична підготовка. При наявності недостатніх навичок мовного спілкування студент стає, згідно з висновками таких дослідників, як Р. Лі (R. Li) та М. Кей (M. Kaye) [1474, с. 49], схильним до депресії, що може трансформуватися в більш серйозні психологічні проблеми. Тому іноземний студент, для якого англійська не є рідною мовою, повинен пройти підготовчий лінгвістичний курс з формування основ для проведення елементарної (на початковому етапі) комунікаційної взаємодії.</p> <p>Загалом багато зарубіжних дослідників працювали над проблемою лінгвістичної підтримки іноземних студентів. Так, не викликає сумнівів, що недостатній розвиток навичок володіння іноземною мовою негативно впливає на студентів і в академічному, і в повсякденному просторі, особливо при взаємодії з представниками країни, яка приймає, що вимагає використання навичок міжкультурної взаємодії. Цей висновок підтверджено такими вченими, як М. Редмонд (M. Redmond) [1686], К. Йе (C. Yeh) та М. Інозе (M. Inose) [1970], згідно з якими знання англійської мови має безпосередній вплив на соціально-психологічну адаптацію особистості та рівень стресу, який чинить негативний вплив на соціалізацію особистості. Так, К. Іпполіто (K. Ippolito) [1362], Р. Лі (R. Li), М. Кей (M. Kaye) [1474], Е. Трайс (A. Trice) [1874], Р. Хейз (R. Hayes), Г. Лін (H. Lin) [1287] зауважили, що труднощі мовного характеру надають ізолювальні дії на іноземних студентів, відокремлюючи їх від місцевих жителів, що, природно, не сприяє адаптаційному процесу.</p> <p>Звернемо увагу на результати досліджень учених (Р. Хейз (R. Hayes), Г. Лін (H. Lin)), які виявили необхідність знання англійської мови при проведенні комунікаційного контакту з представником іншої культури. Науковці характеризують її в якості «важливого чинника в соціальній взаємодії і адаптації» та вказують на те, що «нездатність спілкуватися за допомогою мови країни, яка приймає, є основною перешкодою для залучення в соціальне життя суспільства» [1287, с. 8 – 11]. Дійсно, складно говорити про ефективну культурну взаємодію, коли іноземний студент не має можливості провести необхідні для цього комунікаційні дії. У підсумку, відсутність можливості для повноцінної взаємодії призводить до того, що іноземні студенти роблять спроби «заповнити порожнечу», що призводить до участі в «освічених сильних громадах етнічного характеру». [Там само, с. 8 – 11]. Але в такому випадку ми не можемо говорити про будь-яку адаптацію, тому що особистість не вибудовує міжкультурну взаємодію, а відокремлює себе від культури країни, яка приймає, ізолюючись у звичному етнічному середовищі.</p> <p>Значення лінгвістичних знань розглядали також такі дослідники, як Е. Прескотт (A. Prescott), М. Гельстен (M. Hellstén) [1664], які дійшли висновку, що знання мови країни, яка приймає, є важливим складником для якісного переходу до життя і діяльності в країні перебування. Згідно з ученими (С. Дароесмен (S. Daroesman), С. Луї (S. Looi) та Д. Батлер (D. Butler) [1739, с. 6], мовні навички впливають на можливості іноземних студентів до соціальної інтеграції з місцевими жителями. Так, одним із варіантів у питанні пошуку житла для іноземного студента в</p>
-------------------------------------	---

США є проживання в прийомній сім'ї, де, природно, необхідна щоденна міжкультурна та комунікаційна взаємодія. Такий вид проживання позитивно впливає на адаптацію особистості, оскільки дозволяє розвивати та вдосконалювати культурні навички й поведінкові шаблони на регулярній практичній основі. З огляду на ефективність проживання в прийомній сім'ї, заклади вищої освіти пропонують програми для спільної участі іноземного студента та представників громади, у межах якої розташований заклад освіти. Щодо інтеграції іноземного студента з іншими учнями (місцевими або такими, що представляють інші країни), це питання розглядав М. Сінг (M. Singh) [1771].

Проте необхідно розуміти, що розвиток тільки лише навичок лінгвістичного характеру не може бути єдиним способом соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів. На думку вчених (Р. Янґ (R. Yang), К. Ноелз (K. Noels), К. Саумур (K. Saumure) [1966, с. 491]), існує взаємозв'язок між знанням мови сторони, що приймає, і самовизначенням студентів. Дослідники підкреслили, що комунікативна компетенція, пов'язана з отриманням навичок говоріння, читання, письма та аудіювання мовою країни, де студент проходить навчання, є і допоміжним елементом, і чинником, який сприяє виникненню зв'язків з громадянами іншої культури. І комунікативна компетенція, і інтеграція з представниками іншої країни сприяють підвищенню впевненості студента у своїх здібностях до проведення міжкультурної взаємодії. Отже, ми можемо говорити щодо наявності взаємозв'язку: упевненість студента у своїх здібностях сприяє зниженню рівня бажання ізолюватися і, відповідно, збільшення кількості міжособистісних контактів, які, своєю чергою, надають допомогу в розвитку комунікаційних навичок; розвиток лінгвістичних здібностей знову підвищує впевненість у своїх силах тощо. Тобто ми бачимо циклічність цього процесу, коли навички взаємодоповнюють одна одну і, більше того, сприяють розвитку інших навичок. Тому при соціально-педагогічній підтримці іноземних студентів не варто приділяти основну увагу одному компоненту підготовки, необхідно застосовувати комплексний підхід, що дозволить збільшити кількість навичок, що розвиваються у зв'язку з тим, що вони здатні впливати одна на одну.

При проведенні соціально-педагогічної підтримки іноземного студента не варто забувати про необхідність практичної комунікації з представниками країни, яка приймає, тому що це дозволить більш ефективно соціалізуватися. Це твердження підтверджено дослідженнями таких учених, як А. Бандура [944] та В. Аксьонова [9], у якому висловлено припущення, що активна комунікація і з викладачами, і з іншими учнями в рамках академічної діяльності, а також взаємодія з жителями громади в різного роду ситуаціях соціального плану має вирішальне значення і постає як важливий елемент успішної адаптації іноземного студента до нового культурного середовища. Зазначимо, що науковцями були виділені й інші аспекти, які безпосередньо впливають на соціокультурну адаптацію, серед яких: етнічна ідентичність (Е. Лі (A. Li), М. Гессер (M. Gasser) [1473]); самоефективність (Е. Мек (A. Mak), К. Трен (C. Tran) [1494]); уникнення невизначеності (Р. Прітчард (R. Pritchard), Б. Скіннер (B. Skinner) [1666]).

Отже, лінгвокомунікаційний напрям досліджено в тісному взаємозв'язку з соціально-психологічним елементом акультураційної

	<p>тріади, оскільки неможливість проведення ефективної академічної та соціальної комунікаційної взаємодії може трансформуватися в проблеми психологічного характеру. Основними складниками якісно вибудованого лінгвістичного контакту вчені позначили говоріння, аудіювання, читання та письмову діяльність. Більше того, тільки об'єднання цих елементів у єдину мовну компетенцію може сприяти взаємному порозумінню між іноземним студентом та опонентом.</p>
<p>Напрямок соціально-педагогічної проблематики</p>	<p>Загалом система соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів є важливим складником діяльності закладів освіти, у яких проходять навчання представники інших країн. Так, наслідки культурного шоку можуть призвести до соціальної ізоляції учня, коли він не матиме можливості, пройшовши необхідні адаптаційні заходи, ефективно взаємодіяти з представниками іншої культури. Згодом, що підтверджено висновками таких дослідників, як Н. Кавайе (N. Khawaja) та Дж. Демпсі (J. Dempsey) [1404], соціальна ізоляція стає елементом, який сприяє розвитку психологічного стресу, що призводить до необхідності вже не тільки адаптаційного, а й соціально-психологічного супроводу за участі консультантів. Своєю чергою, згідно з дослідженням таких учених, як С. Сюммер (S. Sümer), С. Пойрацлі (S. Poyrazlı) та К. Грехем (K. Grahame) [1808], іноземні студенти, яким надається більш якісний рівень соціальної підтримки, менш схильні до негативних впливів культурного шоку. Отже, ми доходимо висновку, що студенти, які прибули з інших країн та культур, при відсутності належного соціально-педагогічного супроводу значною мірою схильні до виникнення депресії і тривоги, що не може позитивно позначитися і на соціальній, і на академічній діяльності.</p> <p>Проблема участі іноземного студента в національних спільнотах та їхній вплив на соціально-педагогічний супровід розглядалася також у рамках того, що студенти, опинившись в іншій культурі, втрачають свій соціальний статус, який у них був на Батьківщині [997; 1076], тому втрата наявного статусу може стати причиною зниження рівня самовпевненості й депресії. Так, не всі суспільства мають єдиний стандарт соціальної ієрархії, тому, опинившись у нових соціокультурних умовах, іноземний студент може не зберегти свій статус. У такому випадку пошук контактів з особами подібного культурного фону може бути наслідком спроби повернення свого статусу.</p> <p>Отже, групи національного характеру, за твердженням такого вченого, як П. Меріон (P. Marion) [1504], можуть стати тимчасовою заміною того суспільства, яке було звичним для студента до переїзду до нової країни. У такому випадку він отримує можливість зниження відчуття самотності та ізоляції. Однак головним моментом в утвердженні є тимчасовість такої участі. У разі, якщо національні спільноти є тимчасовим заходом у боротьбі з культурним шоком, вони можуть відіграти позитивну роль. Якщо перебування в таких спільнотах розтягується в часі, виникає ймовірність зниження мотивації іноземного студента до взаємодії з представниками країни, яка приймає, у зв'язку з наявністю можливості проведення соціального контакту з людьми близького культурного кола.</p> <p>Досліджуючи міжкультурний елемент соціалізації, ми користувалися теоретичними доробками таких учених, як В. Бернд (V. Behrnd), С. Порцельт (S. Porzelt) [963], О. Белая [39], Е. Гереїс (E. Gareis) [1205],</p>

О. Грішина [189], Н. Девіс (N. Davis), М. Чо (M. Cho) [1126], Н. Іванова [283], О. Максимчук [395], К. Ноелз (K. Noels), Р. Клемент (R. Clement) [1572], Л. Трен (L. Tran), Т. Ву (T. Vu) [1872], Т. Ян (T. Young), Е. Шертнер (A. Schartner) [1978] та ін. Проведений аналіз означеної джерельної бази дозволив стверджувати, що міжкультурний чинник безпосередньо впливає на формування та розвиток у іноземних студентів необхідних знань і навичок, які допоможуть у проведенні діяльності в новому культурному середовищі та взаємодії з представниками країни, яка приймає, що вимагає засвоєння культурних норм і поведінкових принципів, які можуть не відповідати нормам студента.

Отже, напрям соціально-педагогічної проблематики включає:

1. Дослідження елементів, що негативно впливають на адаптаційний процес іноземного студента, серед яких: соціальна ізоляція і втрата соціального статусу.

2. Вивчення основних положень педагогічного супроводу, як-от: вирішення проблемних ситуацій, конструювання різнорівневих взаємозв'язків, співпраця іноземного студента з консультантом, формування необхідних іноземному студенту навичок за допомогою застосування проблемних завдань.

3. Позначення ролі консультанта в процесі соціально-педагогічного супроводу іноземного студента в якості координатора адаптаційного процесу, від професіоналізму якого безпосередньо залежить якість проведеного супроводу.

Характеристики системного підходу (за Н. Самборською)

№ з/п	Характеристика системного підходу	Опис характеристики
1	Особливістю системи є наявність складових частин, які, своєю чергою, мають досить тісний взаємозв'язок з цілим	у напряму супроводу іноземних студентів ця характеристика відображає наявність певної кількості навичок (компетенцій), які необхідно сформувані учню для проведення ефективної міжкультурної діяльності. Подібного роду навички і є частинами компетентності – якогось цілого, що формує особистість, яка може проводити діяльність соціокультурного плану. Тісний зв'язок між компетентністю індивіда та компетенціями, що формувались, полягає в тому, що без відповідних навичок неможливо говорити про професіоналізм (компетентність) студента, Своєю чергою, без становлення компетентності (яка є здатністю керувати отриманими навичками) наявність розрізнених компетенцій, які не взаємодіють між собою, призведе до їх марності.
2	Кожна складова частина містить ознаки цілого, інакше кажучи, демонструє себе в якості хоча і частини, але системи, проте слід враховувати, що ціле все ж має перевагу не тільки над компонентами окремо, а й навіть групами частин	у рамках супроводу студентів наведена характеристика проявляється в системі підготовки осіб до соціокультурної взаємодії. Так, кожен компонент системи підготовки, а саме лінгвістичний, соціально-психологічний, соціально-культурний, є складовими частинами системи, проте кожен з них відображає сутність системи, тому що всі три частини становлять систему підготовки, тобто кожен компонент може окремо розглядатися в якості системи супроводу іноземних студентів, оскільки в кожному з них присутня розгалужена структура, спрямована на підготовку до міжкультурної взаємодії. Але якщо ми говоримо про комплекс подібного роду частин, то їх взаємодія, що вибудовує кінцеву модель системи, матиме домінантне становище порівняно не тільки з кожною частиною індивідуально, але навіть порівняно з усіма трьома частинами.
3	Система має досить складну організаційну сутність, яка складається з додаткових та допоміжних систем	отже, система соціально-педагогічного супроводу має в рамках своєї структури додаткові елементи, які у зв'язку зі своєю складністю та структурованістю також можуть уважатися системами. Коли ми говоримо про три компоненти, які входять до системи супроводу іноземних студентів, а саме соціально-психологічний, лінгвістичний та соціально-культурний, вони згідно з характеристикам системи також є системами в рамках системи супроводу. Тому подібні елементи можуть бути позначені як підсистеми.

Опис компетентності як системи [49, с. 193-209]

№ з/п	Опис компетентності
1	Компетентність вимагає якісного і доречного використання наявних компетенцій (навичок), які необхідно застосовувати відповідно до поточної ситуації або професійної необхідності.
2	Компетентність передбачає використання набутих навичок не тільки для виконання тієї чи тієї роботи, але й у більш широких рамках, які становлять пошук найбільш ефективного вирішення соціокультурних проблем, що виникають.
3	Компетентність проявляється в наявності здібностей до проведення ефективних міжособистісних контактів (у разі, якщо ми говоримо про іноземних студентів, – академічних контактах) і з особистостями, також задіяними в діяльності, що проводиться, і в рамках соціально спрямованої комунікації поза межами робочого простору.
4	Під компетентністю мається на увазі здатність особистості до управління набутими вміннями та навичками в практичній діяльності, що також передбачає не тільки саму діяльність, а й проведення підготовчих заходів, які сприятимуть підвищенню якості міжособистісної взаємодії. Так, саме застосування навичок (лінгвістичних, соціально-психологічних, соціально-культурних тощо) має практичну сутність, проте підготовка до ефективного застосування цих компетенцій також є навичками, якими необхідно вміти управляти до початку практичної міжособистісної взаємодії. Такого роду навички представлені самоаналізом (у рамках чого особистістю проводиться самодослідження, спрямоване на виявлення помилок, що є потенційними або такими, що відбулися в проведенні минулих міжособистісних контактів, для запобігання їхнього прояву в майбутньому), саморозвитком (що передбачає і підвищення якісних характеристик набутих навичок, і вдосконалення власних здібностей управляти своїми компетенціями), умінням реагувати на проблемну ситуацію (що необхідно враховувати під час діяльності адаптаційного характеру, коли іноземний студент повинен отримати навички управління своїми вміннями для вирішення ситуацій проблемного характеру, що виникають і спонтанно, і спеціально створюваних з метою отримання практики їх подолання в ситуації, що симулюється, скоєні помилки в якій не зроблять негативного впливу на процес міжособистісної взаємодії).

Етапи системного підходу (за В. Журавським)

№ з/п	Назва етапу	Характеристика етапу
1	Аналіз вимог навчання	Етап вимагає проведення дослідницьких дій, які допоможуть дати відповідь на питання про виділені цілі адаптаційної підготовки, які базуються на потребах іноземного студента. Так, перед початком індивідуального планування процесу соціально-педагогічної підтримки необхідно з'ясувати цілі, які повинні бути досягнуті після закінчення підготовчої діяльності. Для цього важливо розуміння того, які навички необхідні іноземному студенту для його конкретної ситуації та якими вміннями він уже володіє.
2	Розробка курсу	Необхідно враховувати, що програма підготовки іноземного студента до проведення соціальної та освітньої діяльності в умовах іншого культурного середовища вимагає комплексу підготовчих заходів, що включають підготовку лінгвістичного та соціально-культурного плану. Тому, розуміючи кінцеву мету підтримки, з'являється можливість вибудовування підготовчих заходів у необхідних пропорціях і послідовності, що призведе до підсумкового розподілу всіх програмних матеріалів за блоками, які і становитимуть основу курсу підготовки.
3	Пробна перевірка та застосування	Етапи спрямовані на вивчення можливих помилок в розробці підготовчої програми з метою їх виявлення та виправлення, після чого має місце практичне застосування програми в підготовчих групах.
4	Оцінка	Будь-яка діяльність, особливо пов'язана з підготовкою особистості, повинна піддаватися вивченню і до свого практичного застосування, і після, що надасть можливість розуміння відсутніх елементів навчання та допомогу в удосконаленні організаційних моментів та теоретичного наповнення.

Функції комунікації, що забезпечують взаємодію між представниками різних культур

№ з/п	Назва функції	Характеристика функції
1	Інформаційна функція	становить процес передачі інформаційного складника від однієї особи іншій, метою якого є або надання співрозмовнику важливих даних, що передаються практичним комунікаційним способом, або ж проведення звичайного спілкування між індивідами в рамках підтримання міжособистісних взаємин.
2	Соціальна функція	передбачає організацію та проведення міжособистісного контакту між індивідами, інакше кажучи, проведення культурної взаємодії. Функція забезпечує формування певного ставлення та світогляду щодо інших культур та їхніх представників, що сприяє розвитку в особистостей відповідного рівня культурної компетенції, достатньої для ефективної взаємодії з представниками іншого соціуму та пристосування до цього суспільства у форматі, який би забезпечив виконання повноцінної діяльності різного типу.
3	Експресивна функція	спрямована на прагнення обох комунікаційних сторін усвідомити емоційний складник один одного під час міжособистісного і/або міжкультурного спілкування, яке є не тільки лише передачею інформаційного складника, а й застосуванням спеціальних засобів, які надають допомогу в процесі комунікації. Ця функція становить прояв емоційного складника під час спілкування з використанням і вербальних, і невербальних засобів для встановлення та підтримання міжособистісного контакту.
4	Прагматична функція	має на меті проведення контролювальної та координаційної діяльності. Так, міжособистісне спілкування передбачає тісну взаємодію між учасниками комунікації, що має на увазі в деяких випадках необхідність надання опонентові стимулу для продовження спілкування або, навпаки, перешкоджання розвитку розмови в тому тематичному складнику, що може мати негативний вплив на кінцевий результат спілкування. У зв'язку з тим, що комунікація завжди передбачає наявність певної мети, цей процес повинен контролюватися та координуватися з боку обох учасників.
5	Інтерпретаційна функція	необхідно враховувати, що застосування різних способів та засобів у комунікаційному процесі призводить до наявності в них особливостей навколишнього простору, а також інтерпретованих елементів, які є уявленнями особистості про культурні принципи та поведінкові норми. Ця функція спрямована на дослідження комунікаційного опонента, а також його світогляду, переконань тощо, що необхідно для вибудовування тактики та стратегії спілкування, та мінімізацію можливих проявів проблемного характеру.

Методологічні елементи, що впливають на процес міжкультурної взаємодії
[319, с. 130]

№ з/п	Назва підходу	Характеристика підходу
1	Функційний підхід	<p>надає розуміння того, що культура є елементом, який безпосередньо впливає на поведінкові принципи й комунікаційну діяльність особистості, тому ці прояви можуть бути охарактеризовані та проаналізовані, що призведе до кращого розуміння рівня впливу культурних особливостей на процес міжособистісного спілкування. Проведення дослідження і, відповідно, порівняльної характеристики культурних аспектів особистостей, які беруть участь у міжкультурному комунікаційному процесі, дозволить дати відповідь на питання про досягнення або недосагнення поставленої мети комунікації, інакше кажучи, щодо успіху або провалу міжособистісного контакту.</p> <p>Крім того, функційний підхід передбачає певного роду трансформацію особистості в процесі комунікації з метою підвищення якості взаєморозуміння між опонентами. Так, при проведенні комунікації, зокрема з представником іншої культури, відбувається аналіз співрозмовника, у рамках якого визначаються моделі спілкування, які використовуються в комунікації, та культурні особливості, що впливають на ці моделі. Для того, щоб процес спілкування мав більше можливостей для якісної реалізації, необхідна тимчасова зміна своїх комунікаційних засад, що допоможе і психологічно розташувати опонента, і провести більш повноцінне спілкування.</p>
2	Пояснювальний підхід	<p>визначає культуру як простір, у якому проживає особа, що дозволяє говорити про основну мету цього підходу, яка полягає в тому, що ми не повинні робити спроби проведення аналізу та дослідження культурних особливостей індивіда для з'ясування ймовірних проявів його поведінки, важливо, перш за все, розуміння першопричин поведінкових проявів, а не висловлювання припущень. Основним напрямом цього підходу є вивчення принципів міжособистісної комунікації в тій чи тій культурній групі. Необхідно враховувати, що підхід має важливе значення в процесі вивчення соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів у коледжах та університетах, що дозволяє вибрати певні групи, пов'язані культурними основами, і розглянути комунікаційні особливості конкретно в них. Це може бути виконано за допомогою практичної діяльності, яка включає спостереження за процесом спілкування, аналіз взаємодії і, у підсумку, обробку отриманих результатів. Загалом пояснювальний підхід надасть можливість з'ясувати, чи дійсно іноземні студенти, які спонтанно або навмисно поділяються в групи, засновані на ідентичних або схожих культурних принципах, використовують у своїй комунікації певні правила, що формуються з цих принципів та переконань.</p>

3	Критичний підхід	<p>цей підхід спрямований на вивчення матеріалів, які можуть надати певну інформацію про особливості культурних норм та поведінкових принципів, які притаманні конкретній нації або культурній групі. Подібного роду матеріали повинні включати інформацію про події, які мали місце в межах досліджуваного культурного простору і можуть бути представлені засобами масової інформації та іншими медіаресурсами, які відображають культурні особливості та самі можуть бути формувальними основами подібного роду особливостей. Негативним моментом цього підходу є те, що досліджувані матеріали не надають можливості проведення безпосереднього контакту з представниками іншої культури.</p>
---	------------------	---

Особливості праксеологічного підходу

№ з/п	Назва особливості	Характеристика особливості
1	Самопізнання	<p>при проведенні міжособистісної взаємодії з представниками інших культур важливо вибудувати свої дії таким чином, щоб мінімізувати потенційні проблемні моменти, що можуть мати негативний вплив на процес спілкування. Тому важливо під час підготовчого етапу сформуванню навички самоаналізу, які дозволять виявляти власні сильні та слабкі сторони. Знання своїх сильних сторін допоможе використовувати їх у найбільш ефективному напрямі, застосовуючи ті навички, які найбільше розвинені в особистості та які вже закріплені практичним шляхом. Розуміння своїх слабких сторін надасть можливість виявити, на яких етапах міжкультурної комунікації необхідно бути готовим до можливих проблемних ситуацій у зв'язку з недостатністю розвиненості тих чи тих навичок. Тому наявність подібного роду готовності дозволить знизити наслідки можливих помилок. Також у процесі формування в себе здібностей до проведення самоаналізу корисними можуть бути різні види тестування, зокрема тести психологічного плану, а також безпосереднє вивчення досвіду застосування самоаналізу іншими індивідами, що можливо за участі в підготовчих заходах на базах консультаційних центрів, у рамках групових занять, де практикується обмін досвідом.</p>
2	Уміння вибудовування своїх планів та стратегій	<p>так, розвиток навички самопізнання надає можливість, як ми вже згадували, дослідження своїх сильних та слабких сторін. Згодом, спираючись на отримані знання, іноземний студент має можливість вибудовувати та планувати свою подальшу діяльність відповідно до сильних і слабких особливостей особистості. Необхідно враховувати, що можливо також застосування не тільки повноцінної конструкції планування (тобто від початку до кінця), але також і зміна, трансформування раніше розроблених планів відповідно до результатів самоаналізу, які не були враховані раніше та застосування яких допоможе підвищити власний професійний рівень. Такого роду модернізація особистісної стратегії може бути виконана і власними силами іноземного студента, і за допомогою консультантів центрів та офісів з підтримки іноземних студентів і педагогів тих закладів вищої освіти, де студент проходить навчання.</p>
3	Уміння ефективно діяти в нестандартних ситуаціях	<p>діяльність міжкультурного характеру навіть за умови дотримання послідовності дій може включати певні ситуації нестандартного та проблемного плану, що можуть і ускладнити, і поставити під сумнів ефективність міжособистісної взаємодії і, як наслідок, не дозволять провести якісну діяльність іноземним студентом. Виникнення подібного роду нестандартних ситуацій ми досліджували з використанням праксеологічного підходу, у результаті чого дійшли висновку, що однією з причин виникнення проблем при міжособистісному контакті є наявність недостатньої кількості інформаційного складника, що має два основних напрями. Перший полягає у відсутності необхідної інформації, яка містить теоретичні засади, що надають допомогу в запобіганні</p>

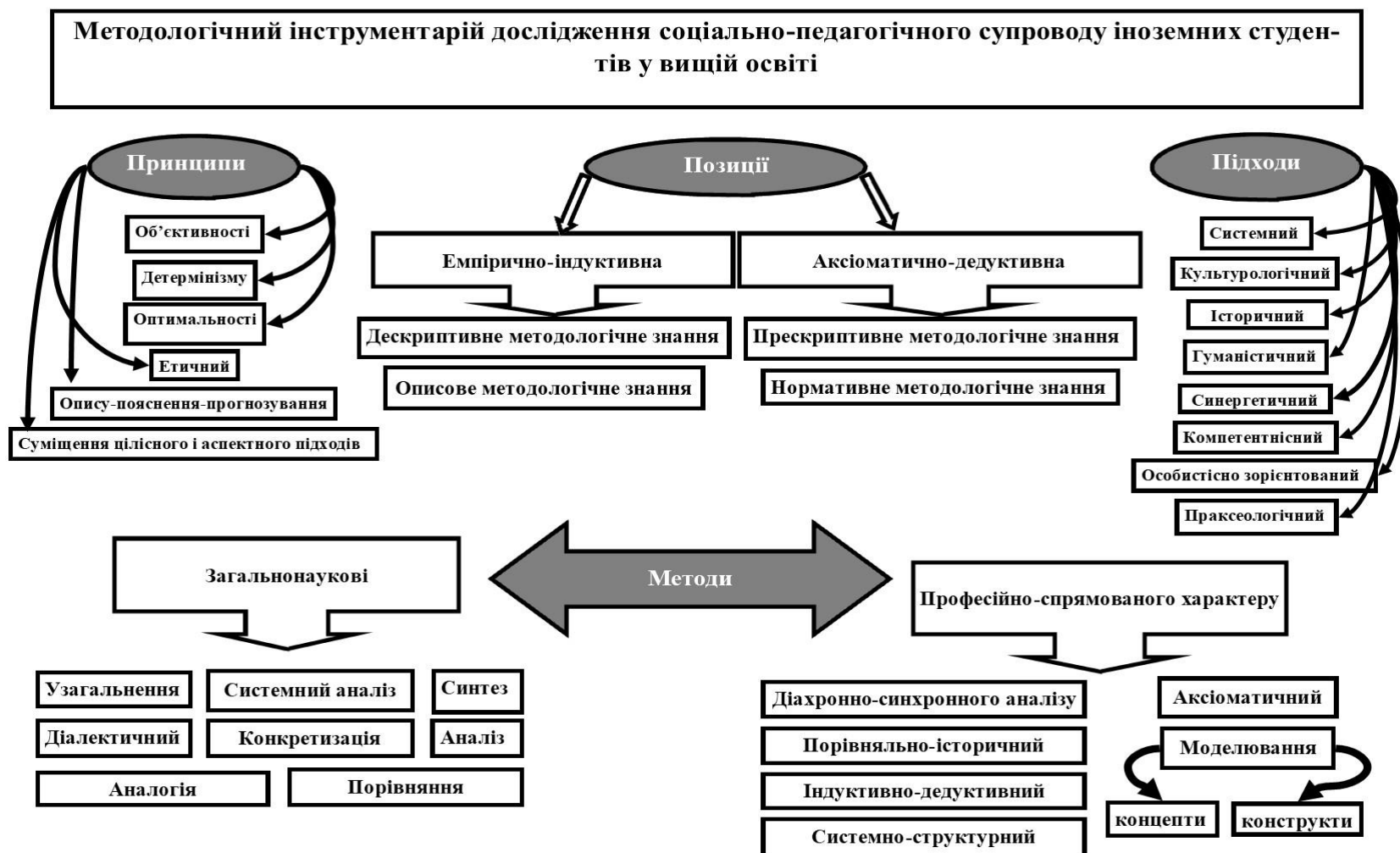
	<p>можливих неприємностей та зниження рівня певних ризиків при спілкуванні з представниками інших культур, що передбачає наявність знань щодо особливостей, принципів та традицій, які важливо використовувати при проведенні комунікаційного контакту. Другий напрям ураховує володіння інформаційним досвідом, який можна охарактеризувати як наявність основи для проведення міжкультурної взаємодії, що складається з проведеного самоаналізу з виявленими власними помилками та використання досвіду інших індивідів (позитивного або негативного), який дозволить або використовувати його для підвищення ефективності взаємодії, або робити спроби зменшення ймовірності виникнення подібних помилок у себе [505, с. 149]. Тому праксеологічний підхід дозволив нам говорити про те, що міжкультурна діяльність повинна ґрунтуватися на розумінні можливого ризику та вміння ним керувати.</p>
--	---

Навички праксеологічного підходу (за О. Бартош)

№ з/п	Назва навички	Характеристика навички
1	Аналітичні	адаптаційний процес передбачає постійне проведення дослідницьких заходів з боку іноземного учня, які сприяли б розгляду поведінкових принципів та культурних норм представників країни, яка приймає, для вироблення і розуміння, і досвіду подальшої взаємодії з ними. Крім того, можливо також удосконалення адаптаційного планування з боку іноземного студента, що передбачає його тісну співпрацю з консультаційним центром. Аналітичні навички акультураційної діяльності також припускають розуміння учнем наявних проблем соціокультурного плану, що можуть певним чином вплинути на міжособистісну взаємодію.
2	Прогностичні	у рамках дії яких передбачено вміння розпізнавати потенційні проблеми в процесі академічної та соціальної діяльності. Загалом формування навичок прогнозування та алгоритмізації власних дій для здобувачів вищої освіти, особливо першого курсу навчання (К. Фрімен (K. Freeman), М. Лі (M. Li) [1191]), є необхідним у зв'язку з тим, що саме на цьому етапі найбільш негативно проявляється культурний шок і проблеми, пов'язані із взаємодією з представниками інших культурних груп.
3	Конструктивні	адаптаційна діяльність проводить підготовку іноземного студента до професійної діяльності соціального та адаптаційного плану в новому культурному середовищі. Відповідно конструктивні навички спрямовані на дослідження особистостей, які представляють різні соціальні верстви, з кожним з яких необхідно застосовувати доречні, тільки в тому чи тому випадку, поведінкові та культурні норми. Отже, праксеологічний підхід сприяє прийняттю індивідуальних умов взаємодії з представниками інших культур.
4	Організаторські	передбачають виконання певної організаторської діяльності з боку іноземного студента, що спрямована на вибудовування такої черговості виконуваних дій, яка потрібна для ефективної міжособистісної та міжкультурної взаємодії.
5	Комунікативні	міжкультурна діяльність може проводитися різними способами, але одним з найбільш значущих є комунікаційний аспект. Тому праксеологічний підхід дозволив виявити особливості комунікації, що мають важливе значення в проведенні контакту з представниками інших культур, серед них: діяльність академічного характеру (що передбачає встановлення в колективі аудиторії такої міжособистісної атмосфери, яка б сприяла ефективному виконанню діяльності); визначення та виправлення помилкових дій комунікаційного процесу (які можуть виявлятися при проведенні самоаналізу); уміння використовувати наявні особливості культурного, соціального, поведінкового плану опонента при проведенні міжособистісного контакту у форматі, що дозволяє підвищити якість взаємодії.
6	Діагностичні	спрямовані на дослідження готовності іноземного студента до виконання діяльності поза адаптаційними заходами, інакше кажучи,

		роботи, що може мати певні спонтанні характеристики, а також уміння використання іноземним студентом отриманих компетенцій.
7	Рефлексивні	навички передбачають підведення підсумків проведеної міжособистісної взаємодії з виявленням позитивних та негативних аспектів, що дозволить виділити аспекти, застосовані при спілкуванні і такі, що характеризуються як ефективні, а тому вимагають подальшого практичного застосування; а також аспектів, що виділяються низькою ефективністю та потребують подальшого вдосконалення. Для виконання такого роду дій іноземний студент повинен проходити постійний процес самоаналізу, а також дослідження успішності застосування тих чи тих навичок при взаємодії з конкретними категоріями людей і в академічному, і соціальному просторі.

Методологічний інструментарій дослідження соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів у вищій освіті

**Чинники, що впливають на рішення іноземних студентів проходити
навчання в іншій країні [1902]**

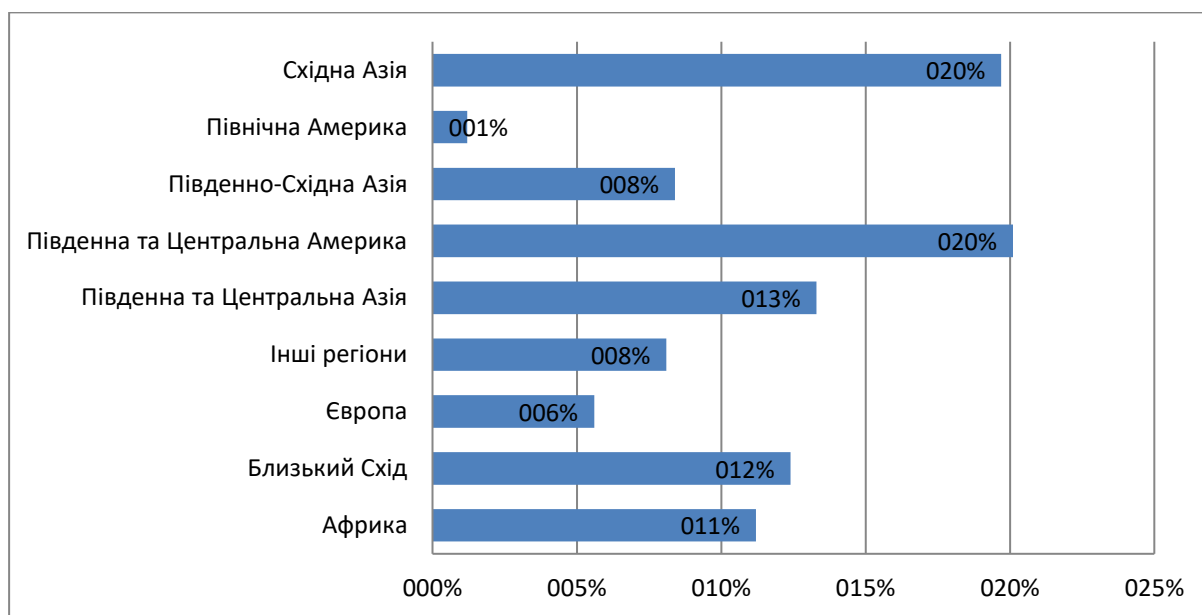
Чинник	Характеристика чинника
Вік	цей чинник має потужний вплив на рішення щодо навчання в іншій країні. Чим молодшим є потенційний студент, тим вище перспективи іноземного навчання у зв'язку з тим, що вік є показником «соціальної осілості», коли людина вже має зв'язок з місцем / країною проживання у вигляді сім'ї, знайомих, житла, зв'язків. Ставши студентом в іншій державі, особистість утрачає або піддає ослабленню такі соціальні сполучні елементи. Отже, чим нижчим є віковий поріг особистості, тим менше вона схильна до впливу означених соціальних зв'язків та вільніша в питанні проходження навчання в іншій країні.
Сімейний стан	наявність сім'ї ставить відповідне питання щодо її забезпечення. Маючи статус іноземного студента, особистість сама потребуватиме певної допомоги і матеріального, і психологічного характеру. Тому сімейний стан може бути чинником відмови від навчання за кордоном.
Національність	кількість студентів, які готові продовжити навчання в іншій країні, залежить також від національного параметру. Так, існують більш «закриті» та більш «відкриті» нації, у зв'язку з чим рівень кількості їх студентів, які навчаються в закордонних закладах освіти, має істотну відмінність, наприклад, такі держави, як Китай або Індія, є одними з центрів, що направляють своїх студентів до закладів освіти більш розвинених в освітньому плані країн. Відповідно, їх можна характеризувати як «відкриті». Отже, національність має суттєвий вплив на кількість іноземних студентів від тієї чи тієї країни.
Джерело фінансової підтримки	навчання в університетах та коледжах Сполучених Штатів передбачає досить високий рівень оплати, особливо на це впливають міжнародні рейтинги закладу освіти. Тому іноземний студент, якщо він не є стипендіатом будь-якої програми підтримки, потребує стабільного джерела фінансування, за допомогою якого він буде мати можливість продовжувати навчання. Отже, фінансовий складник також є пріоритетним елементом, що впливає на навчання за кордоном.

Чинники, що впливають на вибір місця навчання іноземних студентів

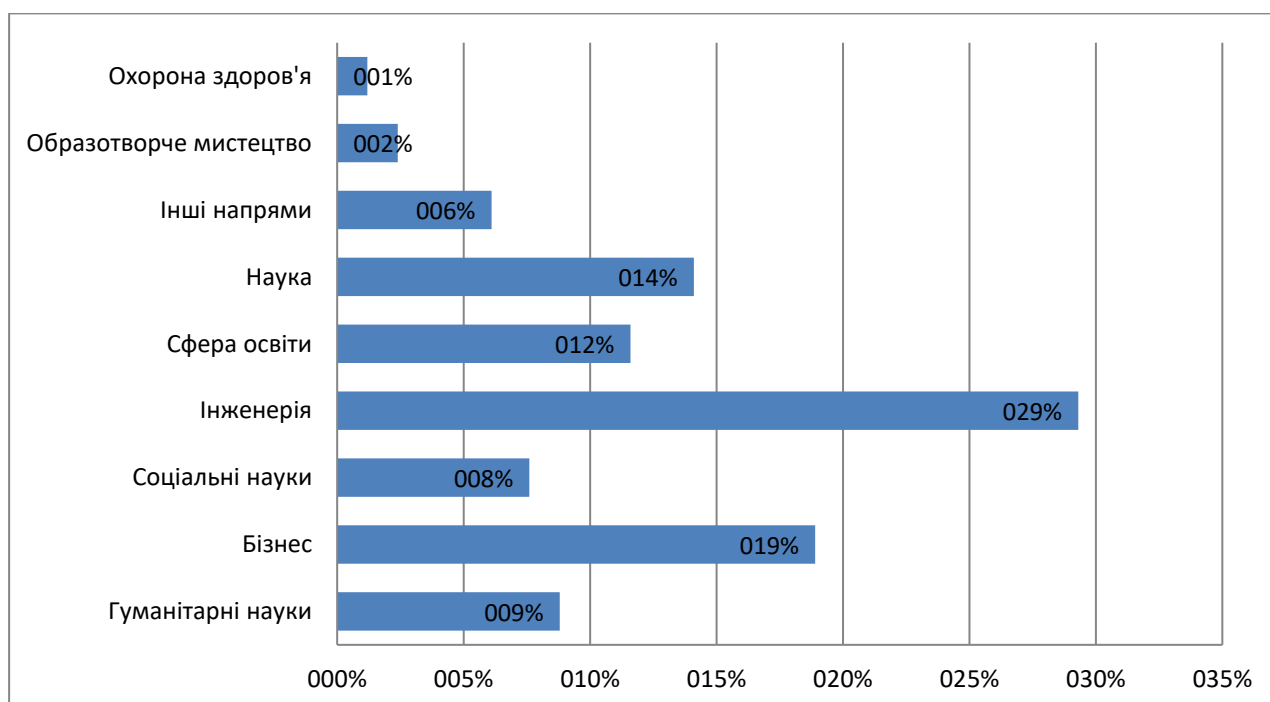
№ з/п	Чинник	Характеристика чинника
1	Якість освіти	студенти, які планують навчання за кордоном, основним чинником, що впливає на вибір, повинні визначати рівень якості освіти. Так, цей аспект вплине по закінченні навчання на працевлаштування, бо важливо мати не тільки диплом престижного закладу освіти, а й відповідний диплому рівень знань. Тому увагу варто приділяти саме якості освіти, щоб уникнути, урешті-решт, характеристики фахівця як непрофесіонала.
2	Плата за навчання та проживання	є важливим питанням для іноземного студента, особливо якщо джерело фінансування не є стабільним.
3	Ринок праці	по закінченні навчання іноземний студент повинен остаточно визначитися (якщо цього не було зроблено раніше) щодо місця свого подальшого працевлаштування. Так, перед студентом виникають три потенційні дії: повернення до своєї країни; пошук роботи в країні, де проходило навчання, та пошук роботи в іншій країні. Повернувшись до себе на Батьківщину, студент матиме можливість претендувати на більш перспективні та високі посади, особливо якщо місцем його навчання був заклад освіти з високим рівнем світового рейтингу. Пошук роботи в інших країнах є складним заходом, на який впливають мовні та соціокультурні елементи. Якщо ж студент планує в подальшому працевлаштуватися в країні, де він проходив навчання, необхідно відповідати певним критеріям у законодавчому та професійному аспектах. Отже, важливо ще до вступу до закладу освіти з'ясувати вимоги місцевого ринку праці та, керуючись цими даними, визначитися з країною навчання та закладом освіти.
4	Безпека	на вибір країни навчання також впливає питання безпечного перебування в ній. Чинник безпеки має два складники – особиста безпека та загальна безпека [1863]. Так, особиста безпека визначається рівнем внутрішнього спокою в питаннях терпимості суспільства до расового, релігійного, політичного, мовного різноманіття. Отже, особистість повинна бути впевнена у своїй безпеці з погляду цих аспектів. Своєю чергою, загальна безпека характеризується відсутністю постійної зовнішньої загрози. У цьому випадку відзначимо, що, наприклад, після подій 11 вересня 2001 року у США рівень загальної безпеки істотно знизився. Отже, питання безпеки, зокрема за статистичними показниками, безпосередньо впливає на вибір місця навчання.

Статистичні дані щодо регіонів прибуття та напрямів навчання іноземних студентів

Регіони, з яких прибуває найбільша кількість іноземних студентів (згідно з дослідженням Е. Урбан (E. Urban) та Л. Палмер (L. Palmer))

Напрями навчання іноземних студентів (згідно з дослідженням Е. Урбан (E. Urban) та Л. Палмер (L. Palmer))

Характеристика мотивації іноземних студентів навчатися у Сполучених Штатах Америки

➤ Більшість іноземних студентів, які повернулися до своїх країн, є більш завзятими та інноваційно спрямованими, ніж їхні однолітки, які не мають досвіду навчання за кордоном. Дослідження таких учених, як Б. МакКорник (B. McCormick), Дж. Ваба (J. Wahba) [1513] та Т. Уільямс (T. Williams) [1941], продемонстрували, що тривалість перебування в іншій країні позитивно впливає на розвиток різноманітних навичок. Проте існують й інші дослідження, наприклад, У. Сан (W. Sun), у яких зазначено, що з погляду інноваційних моментів ті, хто повернувся з інших країн, є менш продуктивними [1809]. Ми можемо охарактеризувати такого роду відмінності тим аспектом, що одні студенти отримали більш ефективний соціально-педагогічний супровід, що сприяло їх швидшій акультурації та початку якісного процесу навчання; інші ж – супровід недостатнього рівня, який призвів до неповноцінної адаптації, що згодом негативно вплинуло на процес навчання та професійні якості фахівця.

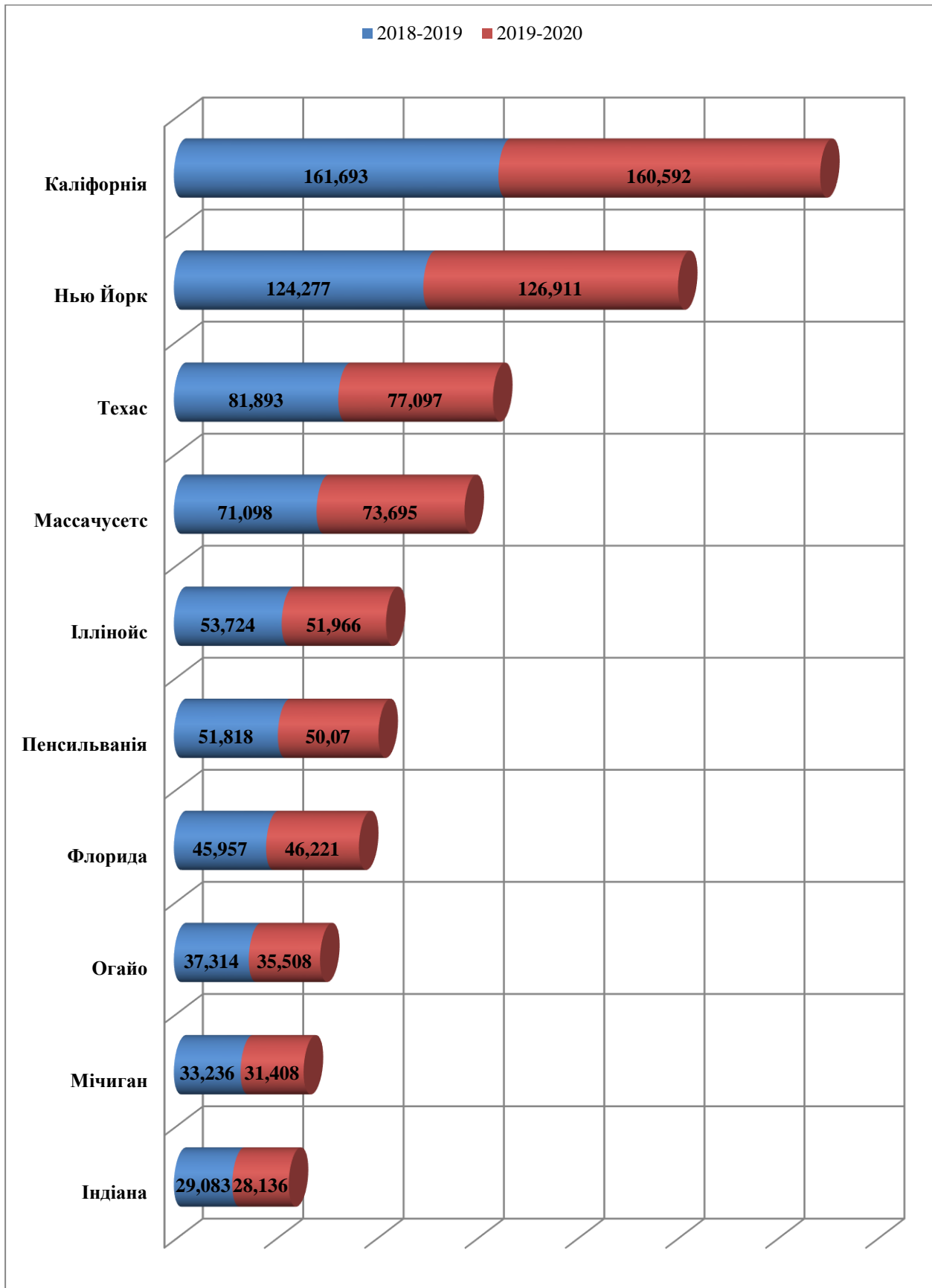
➤ Узагалі система супроводу іноземних студентів повинна ґрунтуватися на очікуваннях та вимогах особистостей [1968]. Так, Б. Бертрем (B. Bartram) [954] доходить висновку, що студенти, які прибули з інших країн, очікують певної підтримки соціального плану від закладу освіти, зокрема надання допомоги в розвитку міжособистісної мережі, яка передбачає налагодження, підтримку та розвиток контактів з представниками країни, яка приймає, що можливо при проведенні певних соціально-культурних заходів. Під час окреслених соціальних ініціатив відбувається взаємне розуміння та прийняття між різними культурами, а також вибудовування соціальних зв'язків, які можуть уважатися однією з основ системи підтримки. Тому необхідно враховувати, що при проведенні адаптації не можна повноцінно будувати очікування на самостійності студентів, інакше кажучи, припускати, що соціальні взаємозв'язки (Е. Гомес (E. Gomez), Е. Урцуа (A. Urzua) та К. Глесс (C. Glass) [1241]) можуть бути збудовані при самостійній діяльності студента у зв'язку з тим, що адаптація передбачає застосування безлічі деталей та аспектів, пов'язаних і з комунікацією, і важливістю використання знань культурних особливостей співрозмовника. Отже, неможливо повною мірою покладатися на самостійність учня, оскільки він не може враховувати всі важливі особливості вибудовування міжкультурного та міжособистісного контакту. Саме тому в системі вищої освіти США в рамках підготовчих програм консультативних центрів використовується зовнішня допомога з боку консультантів.

➤ Отже, розглядаючи мотиви іноземних студентів у виборі США в якості місця отримання освіти, наголосимо на двох основних чинниках, дослідженням яких займалися Т. Маццарол (T. Mazzarol), Г. Соутер (G. Soutar) [1511] та Н. Перкінс (N. Parkins) [1622]. Науковці виокремили основи двотактної «моделі тиску та тяги» (push-pull model), у рамках якої «тиск» (push) представляє умови, що мотивують студентів залишати свої рідні країни для здобуття вищої освіти,

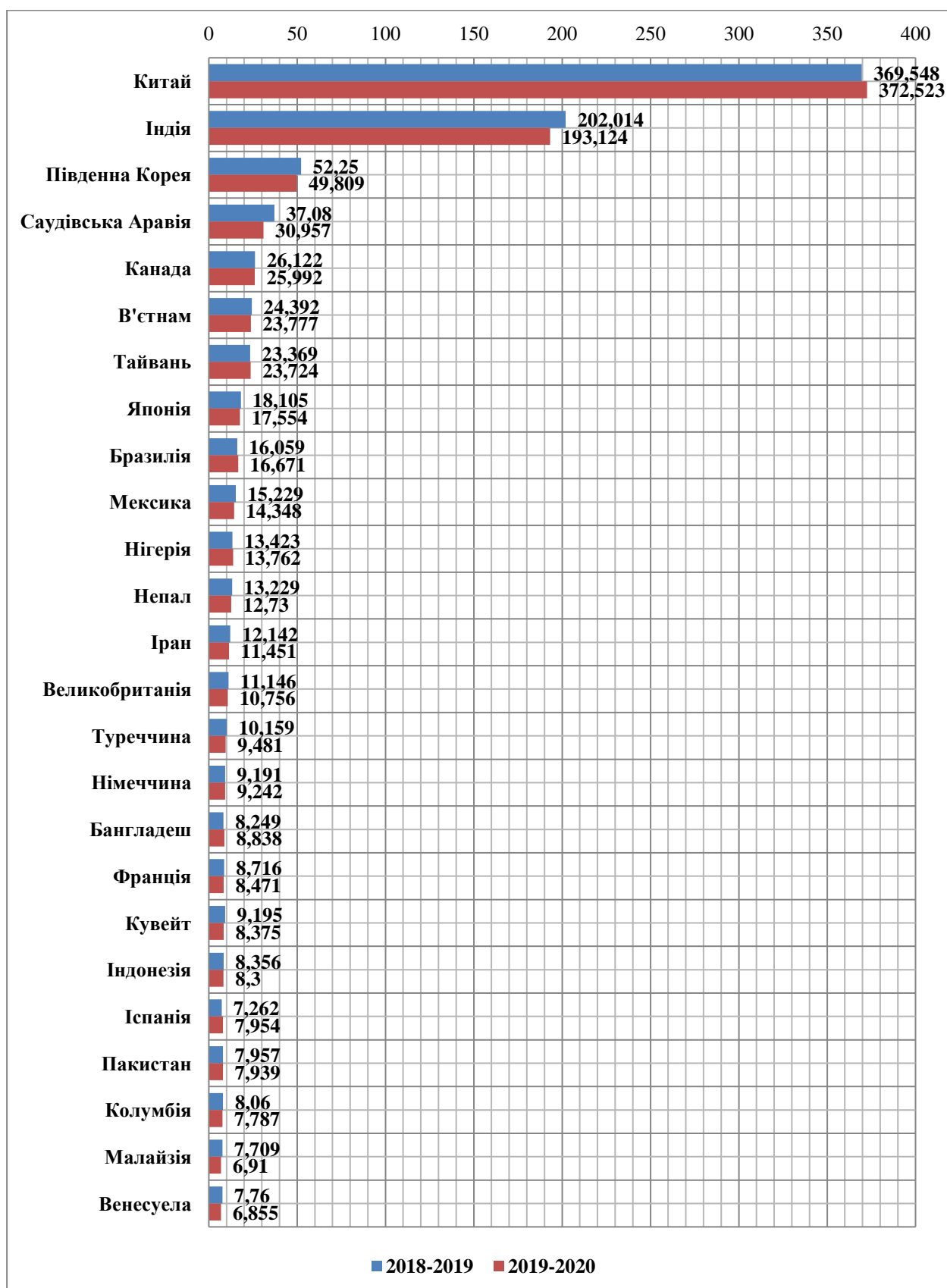
своєю чергою, «тяга» (pull) демонструє умови, що є привабливими для громадян інших країн у питаннях продовження навчання.

➤ Розглядаючи висновки інших дослідників, зазначимо, що, наприклад, А. Шевальє (A. Chevalier) вказував на більшість іноземних студентів як представників країн, що розвиваються, однак досить низька якість навчання в місцевих закладах вищої освіти змушує або згідно з двотактною моделлю «штовхає» студентів до пошуку варіантів навчання в закладах освіти інших держав [1064]. Водночас чинниками «тяги» стають питання безпеки; якості освіти, що здобувається; вартості навчання; а також розвиненість ринку праці [964]. Переваги, запропоновані закладами освіти, де іноземний студент вважається ключовим складником освітньої системи, стають важливим чинником вибору. Так, з 2009 по 2010 роки Інститутом міжнародної освіти проведено опитування серед потенційних студентів у В'єтнамі, Індії, Мексиці, Таїланді, Гонконгу, Бразилії, Німеччині, Туреччині, Великобританії, Нігерії, Південній Африці, за результатами якого 76% респондентів з великою повагою ставилися до освітньої системи Сполучених Штатів та мали впевненість, що ця країна має достатню кількість закладів освіти і якість пропонованих підготовчих та навчальних програм, які б задовольняли вимогам іноземних студентів; 69% відповіли, що керівництво США підтримує збільшення кількості представників інших держав у власних освітніх установах [1070, с. 3].

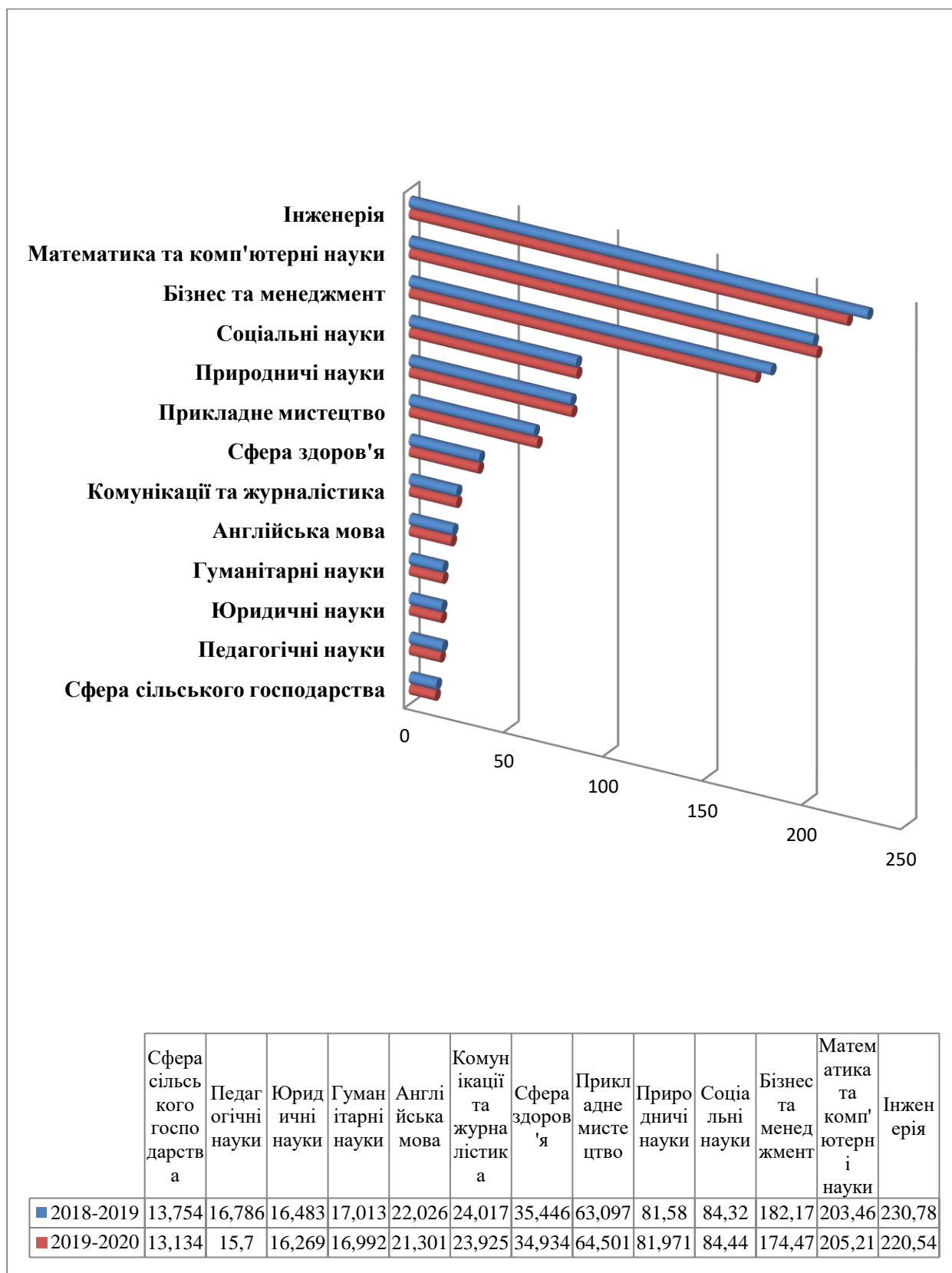
Штати, у яких навчається найбільша кількість іноземних студентів (за даними Open Doors Report 2020) [1605]

Кількість іноземних студентів у США за країнами (згідно даних Open Doors Report 2020) [1605, с. 1]

**Кількість іноземних студентів у США за сферами навчання у 2018-2019 н.р.
та 2019-2020 н.р. (за даними Open Doors Report 2020) [1605, с. 1]**

Напрями ліберально-етичного підходу інтернаціоналізації підготовчої програми для іноземних студентів

Необхідно розуміти, що зміст адаптаційних програм повинен безпосередньо робити акцент на проблемах, що є актуальними для студентів, які представляють інші культури. Безумовно, лінгвістична підготовка має важливе значення для акультурації, проте в разі, якщо студент бачить існування проблем расизму або наявність певних стереотипних уявлень про свою країну та культуру з боку сторони, що приймає, значущість мовної підготовки нівелюється проблемами емоційно-психологічного характеру, що виникають та мають бути враховані в напрямках підготовки. Отже, програма повинна будуватися на потребах іноземного студента, бути методом визначення, вирішення й профілактики різного роду труднощів і проблемних ситуацій, що можливо при наявності в іноземного студента статусу основної особи, для якої і за допомогою якої необхідне проведення розробки підготовчої програми соціально-педагогічного супроводу. Відзначимо, що в системі вищої освіти США загалом ураховуються ймовірні проблемні ситуації в змісті підготовчих курсів консультаційних центрів, що діють на їх базі, але існують певні проблеми, пов'язані з відсутністю в деяких з них повноцінного комплексу соціально-педагогічного супроводу, інакше кажучи, відсутній або має недостатнє застосування один чи кілька необхідних напрямів, що не надає можливості повноцінної адаптаційної підготовки студентів.

Далі з'ясуємо особливості підготовчої системи для іноземного студента, спрямованої на забезпечення можливості проведення ним діяльності соціокультурного характеру в новому культурному середовищі, для чого потрібно проаналізувати результати, до яких прийшов Н. Гаррісон (N. Harrison) [1283], що інтернаціоналізація підготовчої програми вибудовується на підході ліберально-етичного характеру, що передбачає застосування трьох міжнародних напрямів:

№ з/п	Назва напрямку	Характеристика напрямку
1	Контент	матеріал, що надається учням під час адаптаційної підготовки, повинен ураховувати культурні особливості тієї чи тієї групи студентів.
2	Перспектива	пройшовши адаптаційну підготовку, іноземний студент повинен відчувати в собі здатності до ефективного застосування отриманих навичок соціокультурної взаємодії та психологічної стійкості в подальшому; інакше кажучи, адаптація повинна бути не процесом, який розрахований тільки на період перебування в країні, що приймає, але й мати можливість використання в подальшій перспективі.
3	Взаємодія	адаптація повинна формувати вміння студента проводити якісно вибудовану міжособистісну взаємодію незалежно від того, відбувається вона з представником культури, що приймає, чи ні. Тому можна говорити про те, що адаптація повинна сприяти вмінню проведення міжнародної взаємодії.

Отже, ці міжнародні напрями дозволяють зробити висновок про те, що ліберально-етичний підхід до підготовчої програми і, відповідно, адаптаційного процесу базується на прагненні студента отримати повноцінні навички для ефективною подальшої взаємодії з представниками інших культур. Для цього передбачено приділення особливої уваги аспекту

самонавчання, коли студент не тільки в рамках підготовки в консультаційних центрах, а й з використанням власних зусиль підвищує свій лінгвістичний, соціально-психологічний та соціально-культурний рівні, використовуючи імітацію міжкультурних ситуацій, тренінги тощо. Також цей підхід ґрунтується на теорії про те, що знання теоретичних і практичних компонентів культурного розмаїття є передумовою до проведення ефективної міжособистісної взаємодії, що дозволить стати більш успішним студентом у рамках академічного та повноцінної особистістю в рамках соціального аспектів. Щодо підготовки студентів до міжкультурної взаємодії в системі вищої освіти США, основним завданням підготовчих програм також є, на нашу думку, формування таких навичок, які найбільш необхідні і для проведення поточного академічного та соціального процесів, і в рамках розвитку професійної особистості студента в подальшому, тобто його вміння управляти набутими компетенціями в майбутньому. Отже, іноземні студенти в закладах освіти США проходять підготовку за програмами, які можна віднести до ліберально-етичного підходу, що робить їх «здатними працювати в глобалізованому світі» [1738, с. 361].

Загальна характеристика прогресивного принципу соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів

- На необхідність зміни стратегії або методик підготовки іноземних студентів впливає соціальна дійсність, що передбачає приділення особливої уваги тим особливостям інтеграції, які необхідні суспільству для взаємодії з іноземними студентами в конкретний проміжок часу, наприклад, сучасні вимоги до адаптації представників інших країн передбачають доступність такої підготовки для всіх осіб, незалежно від національності, релігії тощо. Отже, сучасне суспільство вимагає відсутності елементів дискримінації за будь-якого роду ознаками, зокрема в рамках соціально-педагогічного супроводу [1055].
- Також важливо усунути ефект нерівномірності адаптації, коли одні студенти отримали більше можливостей для якісної підготовки, інші ж засвоїли теоретичний матеріал гірше та отримали менше практики. У такому випадку адаптація може вважатися нерівномірною і, відповідно, малоефективною з погляду масовості, що призведе до відділення певної кількості іноземних студентів від соціуму країни, яка приймає, та створення національних спільнот внутрішньоакадемічного або внутрішньосоціального плану і, таким чином, нездатності учасників означених спільнот стати частиною американського суспільства, що призведе до виникнення в майбутньому проблем міжкультурного плану.
- Коли ми говоримо про прогрес адаптаційної підготовки, важливо враховувати таку сучасну вимогу, створену глобалізацією, як інформаційні технології [877; 1491]. Так, сучасні засоби передачі інформації, такі як Інтернет, надають можливість застосування додаткових способів адаптаційної підготовки у двох форматах – очному (у рамках якого технології можуть використовуватися для візуалізації теоретичного матеріалу в якості допоміжного засобу при безпосередньому контактуванні між консультантом та іноземним студентом при соціально-педагогічному супроводі) та дистанційному (який надає можливість заміни очної адаптаційної підготовки, що може бути використано в якості способу надання додаткового матеріалу, що є важливим для студента, проте не актуальним для підготовчих занять).
- Дистанційний метод також може бути застосований при переадаптаційній (пропедевтичній) підготовці, коли іноземний студент ще не прибув до США. У такому випадку застосування сучасних технологій передачі інформації, зокрема дистанційне навчання, є єдиним способом первинної підготовки. Але в такому випадку, як зазначала І. Леонтєва, система дистанційної освіти повинна з-поміж іншого враховувати «соціальні чинники» [1466, с. 1], зокрема пропедевтичної підготовки, що можуть характеризуватися географічними, освітньо-професійними (компетентнісними), соціально-психологічними та іншими особливостями.

Особливості принципу перспективності соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів

Особливості, які можуть бути виявлені при перспективному розгляді, мають два основних напрями свого соціального впливу, а саме: позитивний та негативний.

№ з/п	Назва особливості	Характеристика особливості
1	Позитивна	виявляється при розвитку суспільства глобалізованого типу, коли в ньому вітаються представники інших культур, крім того, соціум сам зацікавлений в адаптації іноземних студентів до своїх культурних норм та позитивно ставиться до прийняття культурних особливостей представників інших країн.
2	Негативна	необхідно робити спроби запобігання негативних впливів, що матиме позитивний ефект і на суспільство країни, яка приймає, і на успішність адаптаційної підготовки іноземних студентів, тому що при негативному ставленні до іноземців, відсутності бажання співпрацювати із закладами вищої освіти та консультаційними центрами з боку громади (що може виявлятися, наприклад, у відмові від надання житла студентам з інших країн), навіть якісно проведена адаптація не зможе створити умови для повноцінної інтеграції особистості в культуру та соціум країни, яка приймає.

Отже, перспективний розгляд адаптації та ймовірних проблем, які можуть бути з нею пов'язані, є важливим елементом, що надає інформаційну допомогу в налагодженні більш ефективного підготовчого процесу не тільки з іноземними студентами, але й з представниками громади, у межах якої діє заклад вищої освіти.

Особливості принципу комплексності соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів

- Важливим є забезпечення взаємодії компонентів супроводу на всіх підготовчих етапах, що призведе, урешті-решт, до поняття *взаємодії в рамках системи соціально-педагогічного супроводу*. Зазначимо, що для забезпечення й вибудовування такого зв'язку необхідно аналізувати всі чинники, що впливають на систему супроводу, незалежно від їх спрямованості, яка може мати і позитивну, і негативну природу. Прикладами таких чинників можуть бути часовий чинник (який є одним з найбільш важливих, оскільки визначає, яку кількість часу іноземний студент може витратити на підготовчі заходи до того, як має проявитися негативний вплив відсутності акультураційних навичок у процесі соціальної та академічної діяльності).
- Своєю чергою, часові рамки мають безпосередню залежність від рівня вже наявних компетенцій у іноземного студента, інакше кажучи, від різниці між рівнем сформованих та відсутніх (або недостатньо розвинених у теоретичному або практичному напрямках) навичок; а також чинника психологічної стійкості іноземного студента). Так, психологічна підготовленість особистості до взаємодії з представниками іншої культури та зіткнення з соціокультурними труднощами є основою успішності проведення адаптаційної підготовки, бо навіть за умови застосування якісно сформованої підготовки, але при відсутності психологічної стійкості, іноземний студент не буде мати можливість ефективно долати труднощі, які виникають при спілкуванні та будуть надавати такий рівень впливу, що буде свідчити про неможливість акультурації та інтеграції в нове середовище.

Особливості діагностичної функції соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів

Для виконання завдань, поставлених перед діагностичною функцією, застосовуються кілька етапів (важливим є застосування всіх етапів, адже вони є взаємопов'язаними елементами, тому відсутність одного з етапів призведе до зниження якості проведеної діагностики).

Етап	Характеристика етапу
Перший	першим етапом є розгляд вимог іноземного студента до адаптаційних заходів. Зауважимо, що не всі студенти, які проходять навчання у ЗВО США, потребують лінгвістичної, соціально-культурної та соціально-психологічної підтримки, тому що можуть мати необхідні навички в цих напрямках у зв'язку з тим, що країни, з яких вони прибули, не мають соціокультурних відмінностей, що кардинально впливають на міжособистісну та міжкультурну взаємодію. Тому діагностика таких осіб продемонструє відсутність необхідності в адаптаційній програмі, що використовується для підготовки студентів, які мають сильні відмінності в культурних нормах.
Другий	другий етап спрямований на виявлення проблемної ситуації, яка є перешкодою для проведення міжкультурної взаємодії. Визначення проблеми дозволяє зрозуміти її складність і, відповідно, вплив на особистість учня, а також стратегію дій, необхідних для її подолання.
Третій	третім етапом є розгляд імовірних причин, що стали каталізаторами виникнення проблеми. Першопричини нададуть можливість застосувати найбільш ефективні дії для вирішення негативної ситуації.
Четвертий	фінальним етапом можна вважати пошук методів для вирішення проблеми відповідно до її сутнісних особливостей.

Крім того, зазначимо, що діагностика системи супроводу іноземних студентів повинна відбуватися на підставі трьох підходів, виділених В. Галузьяком, а саме: об'єктивного, суб'єктивного, проєктивного [162, с. 10].

Підхід	Характеристика підходу
Об'єктивний	у рамках <i>об'єктивного</i> підходу діагностика якості проведеного адаптаційного процесу відбувається на підставі розгляду безпосередніх результатів діяльності, яку здійснює іноземний студент [543, с. 12 – 13; 555, с. 48]. Такий підхід спирається на розгляд успішності або неуспішності міжкультурної взаємодії учня в країні, яка приймає. У такому випадку дослідження спрямоване на безпосередній контакт з представниками іншої культури в рамках академічної та соціальної діяльності. При наявності проблем в означених напрямках об'єктивна діагностика їх виявляє.
Суб'єктивний	<i>суб'єктивний</i> підхід [Там само] базується на аналізі тих інформаційних цих, які надає безпосередньо іноземний студент, що також включає самоопис особистісних навичок [1122], а також своєї поведінки в нестандартних ситуаціях, викликаних наявністю соціокультурних відмінностей. У такому випадку діагностика має не практичний, а яскраво виражений теоретичний характер, у рамках якого неможливо формувати об'єктивне розуміння наявності та впливу на особистість іноземного студента проблем, пов'язаних з адаптацією у зв'язку з тим, що особа може недостатньо проаналізувати свої

	<p>можливості та помилки, тобто надана ним інформація не буде мати повноцінності. У результаті при використанні відомостей, що не повноцінно відображають адаптаційну дійсність, результати діагностики не зможуть вважатися достовірними та актуальними в розробці підготовчих програм.</p>
Проективний	<p>має у своїй основі застосування експериментального елемента, що говорить про його практичну природу [50; 110; 391; 540; 628; 696; 774; 829].</p> <p>Так, для проведення діагностики на виявлення наявних проблем в адаптаційній системі необхідно знати, як особистість іноземного студента взаємодіє з соціальним та академічним простором, що дозволить простежити шлях наявної проблеми від її прояву (під час міжкультурного контакту), до наслідків її негативного впливу на особистість, коли ефективність проведеної взаємодії буде знижена. Отже, проективний підхід надасть найбільш повну інформацію про адаптаційні особливості конкретної особистості. Так, О. Хлівна доходить висновку, що під час застосування проективного підходу «досліджуваний перед невизначеною ситуацією отримує свободу у виборі елементів «життєвого простору» і способів їх структуризації» [783, с. 440].</p> <p>Отже, проективний підхід передбачає створення ситуації, яка б моделювала міжкультурний контакт. Незважаючи на те, що така ситуація має штучний характер, вона дозволяє отримати інформацію щодо потенційних проблем, які можуть виникнути при реальній міжособистісній взаємодії з представником іншого культурного середовища, що дозволить провести додаткові підготовчі адаптаційні дії, які будуть сприяти більш успішній реальній взаємодії. Крім того, такого роду проектна ситуація дозволяє іноземному студенту провести експеримент щодо застосування різних способів взаємодії з використанням культурних шаблонів у конкретному відрізку комунікаційної ситуації. Відсутність психологічного тиску, пов'язаного з реальною ситуацією, при проектуванні міжособистісного контакту, дозволяє студенту допускати помилки, які не будуть мати наслідків для спілкування. Проте аналіз таких помилок стане основою результатів діагностики із застосуванням проективного підходу.</p> <p>Відзначимо, що діагностичний напрям має низку труднощів, які перешкоджають проведенню повноцінного дослідження адаптаційного рівня іноземного студента [102]. Так, слідуючи висновкам такої науковиці, як С. Мартиненко, одним з важливих компонентів діагностичної діяльності є «вибір оптимальних методів з урахуванням можливостей учнів» [400, с. 108]. Отже, важливо не тільки застосувати один або кілька підходів для проведення діагностики, але й вибрати найбільш точний саме для конкретного студента. Для однієї особистості можна застосувати об'єктивний підхід з безпосередньою реальною міжкультурною діяльністю, для іншого – самоаналіз своїх здібностей та здатність надання їх характеристики; для деяких особистостей найбільш ефективним є застосування проективного підходу з моделюванням міжкультурного контакту.</p>

Формати спілкування комунікативної функції

№ з/п	Назва формату	Характеристика формату
1	Міжособистісне спілкування	коли комунікаційна взаємодія проводиться між двома представниками різних культур, для чого використовуються певні культурні шаблони та дослідження особистості співрозмовника для визначення найбільш ефективного стилю спілкування. При такому виді взаємодії основну роль відіграють індивідуальні особливості особистостей, які і впливають, головним чином, на процес комунікації (прикладом можуть слугувати комунікація між іноземним та американським студентом, між іноземними студентами, а також іноземним студентом та представником місцевої громади).
2	Колективне спілкування	припускає участь у комунікативній взаємодії великої кількості людей. Отже, такого роду спілкування має кардинальну відміну від міжособистісного в тому, що не надається можливості проведення аналізу співрозмовника та підбору найбільш відповідного культурного шаблону, зважаючи на велику кількість потенційних співрозмовників. На жаль, для іноземного студента такий формат спілкування має і позитивні, і негативні сторони. Позитивні полягають у тому, що масовий вид комунікації не вимагає від особистості постійних зусиль у пошуку та застосуванні культурних шаблонів. Але така комунікація не сприяє розвитку навичок міжкультурного спілкування у зв'язку з тим, що студент отримує мало можливостей для практики, у результаті чого теоретичні знання залишаються недостатньо закріпленими під час безпосередньої міжособистісної взаємодії (прикладом масового спілкування можуть служити круглі столи, групові збори, конференції тощо, які не надають можливості провести якісну комунікативну взаємодію з усіма учасниками).
3	Діагностична функція	демонструє, що важливим елементом при аналізі рівня здібностей особистості проводити міжкультурну взаємодію є змодельована ситуація, яка б змогла імітувати реальне спілкування з представником іншої культури (на важливості наявності досвіду «реального» застосування мови зазначалося у дослідженні М. Беннетта (M. Bennett) [974]). У зв'язку з тим, що такого роду модель припускає вибудовування міжкультурного контакту за допомогою комунікації, ми можемо говорити про третій формат спілкування, який є змодельованим спілкуванням, коли природа комунікації має штучний характер, однак сам комунікаційний сценарій передбачає використання прийомів, характерних для невідготовленої міжособистісної взаємодії.

Особливості проєктувальної функції соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів

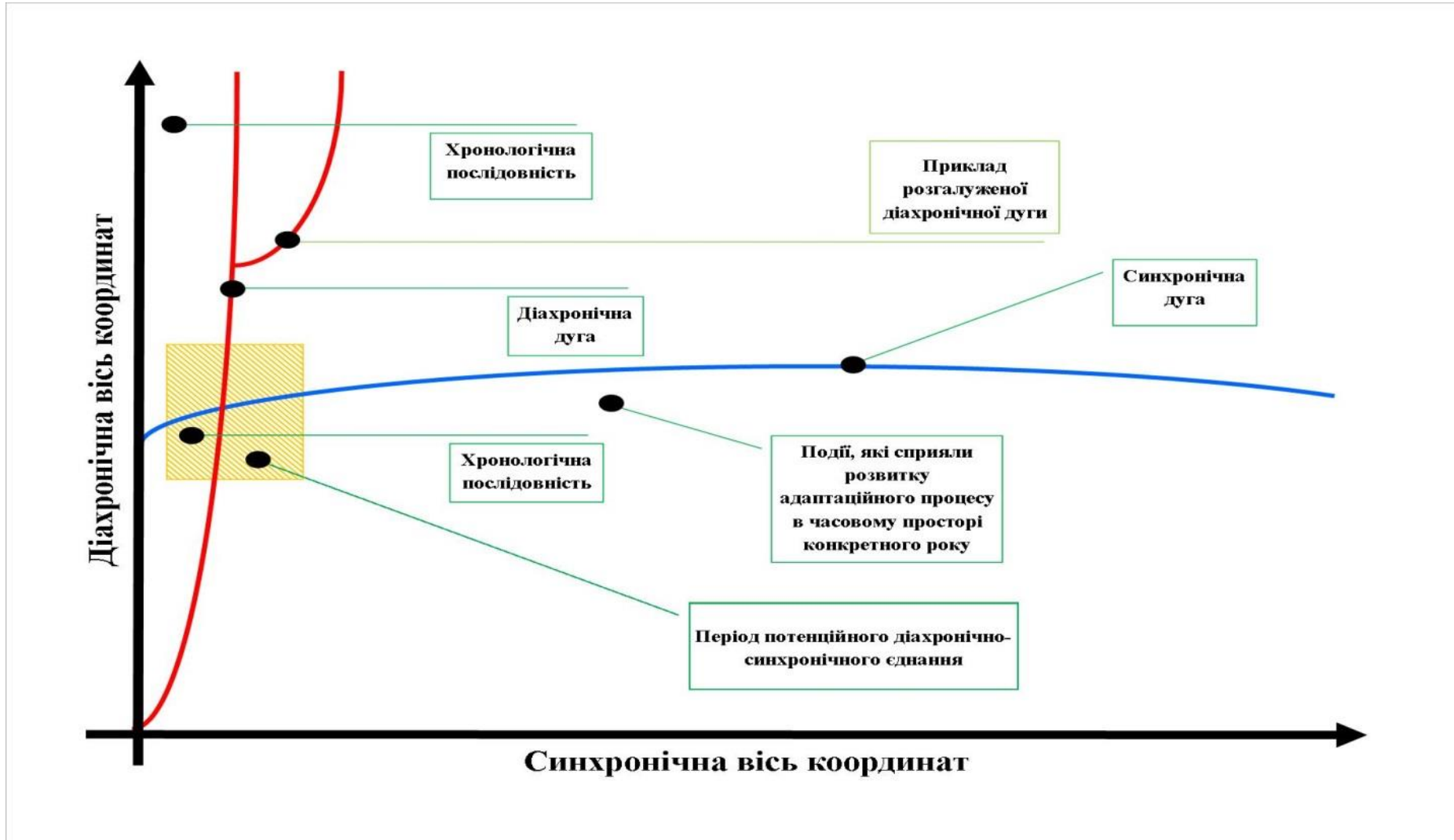
№ з/п	Визначення особливості
1	Сформулювати мету всього адаптаційного процесу, що дозволить перейти до наступних етапів проєктування соціально-педагогічної підтримки [169; 269; 278]. Іноземний студент спільно з консультантом повинні прийти до визначення конкретної мети, яка повинна бути досягнута за результатами академічної та соціальної адаптації.
2	Мати наявність мети, що дає можливість пошуку та утвердження засобів, які мають бути використані в процесі адаптації. Проте способи досягнення мети повинні враховувати умови, у яких буде проходити супровід (зокрема, рівень теоретичних та практичних знань студента в питаннях міжкультурної взаємодії, знання мови країни, яка приймає, тощо. Ці аспекти важливі, оскільки наявність або відсутність певних навичок у студентів безпосередньо впливає на тривалість підготовчих заходів, установлюваних у процесі проєктування, а також на саму форму підтримки з більшою або меншою кількістю практичного закріплення сформованих навичок, оскільки в разі наявності достатнього рівня міжкультурної компетенції більш актуально приділити увагу теоретичним аспектам, які сприятимуть розширенню інформаційних знань), а також строки, що встановлені для завершення адаптаційного процесу (кількість часу відіграє важливу роль, незважаючи на те, що адаптація передбачає використання тривалого часового відрізка. Так, у разі, якщо адаптація займає занадто багато часу, академічна та соціальна діяльність учня може піддатися негативному впливу у зв'язку з нездатністю особистості провести якісну міжкультурну взаємодію, що поставить питання про доцільність соціально-педагогічного супроводу, якщо цей процес не сприяє ефективній діяльності студента. Отже, часові рамки є необхідним компонентом, який повинен враховуватися в проєктуванні, що вимагає досягнення поставленої мети у встановлених рамках, тривалість яких дозволить не порушити академічний процес та соціальну діяльність особистості).
3	Вибудовувати послідовність дій, які сприятимуть досягненню мети, що передбачає виділення етапів. Важливо розуміти, що такого роду розмежування діяльності повинно мати під собою певну основу. Так, етапи мають бути компонентами, приблизно однаковими за змістом та часовою тривалістю. Природно, соціально-педагогічна підтримка не може бути розділеною на чітко виражені однакові етапи. Необхідно зробити спроби створення однаковості, щоб усі тематичні етапи супроводу не мали видимих відмінностей у своїй тривалості. Ще однією важливою особливістю є необхідність дотримання послідовності в рамках етапів проєктування адаптаційної діяльності. У разі, якщо початкові етапи передбачають діяльність, що повинна бути виконана в кінці адаптації, а останні етапи передбачають ознайомлення з особливостями міжкультурної взаємодії в теоретичному плані, ефективність такого проєктування матиме низький рівень, що безпосередньо вплине на сам процес соціально-педагогічної підтримки. Отже, необхідно вибудовувати етапи в чіткій послідовності представленого в них матеріалу, що буде запобігати практичному формуванню навичок до теоретичного з ними ознайомлення.

Аспекти, які повинні бути виконані для організації діяльності (за висновками Л. Уманського) [752, с. 39]

№ з/п	Назва аспекту	Характеристика аспекту
1	Засвоєння завдання	іноземний студент повинен повною мірою розуміти, що від нього вимагається на всіх етапах адаптаційної підготовки, в іншому випадку можуть мати місце ситуації непорозуміння між учнем та консультантом, що призведе до недостатньої успішності студента в академічній і соціальній сферах. Отже, перед початком чергового етапу, передбаченого підготовчою програмою, студент повинен отримати всю необхідну інформацію, що належить до завдань.
2	Ознайомлення із завданням	отримання інформації може впливати не тільки на розуміння студентом сутності майбутніх дій, але й на усвідомлення необхідності саме цього етапу, а також впливу передбачуваної теоретико-практичної діяльності на формування вмінь та навичок, необхідних для міжкультурної взаємодії і в академічній, і соціальній сферах.
3	Визначення способів реалізації завдання	організація майбутньої діяльності також повинна включати визначення та відповідь на питання «Які методи будуть використані іноземним студентом для досягнення найбільш ефективного результату в межах конкретного етапу?».
4	Планування та розподіл обов'язків	організовуючи адаптаційний процес, необхідно використання планування в усіх можливих напрямках – від робочої програми підготовки до змодельованих ситуацій, які мають на меті закріплення теоретичних знань на практиці та проведення діагностичної діяльності. Незважаючи на те, що планування може вплинути на збільшення кількості витраченого часу на підготовчі заходи до проведення адаптаційного процесу, згодом час може бути збережено та адаптаційна діяльність матиме змогу проходити у випереджальному темпі у зв'язку з мінімізацією негативного впливу проблем та помилок, що виникають у разі недостатнього опрацювання (інакше кажучи, планування майбутньої діяльності). Отже, планування є важливим складником для збереження внутрішніх (емоційних, психологічних тощо) та зовнішніх (матеріально-технічна база, час, що витрачається на підтримку одного студента, тощо) компонентів. Щодо поділу обов'язків, відзначимо, що перед початком конкретного етапу консультант та іноземний студент повинні розділити між собою обов'язки, наявні в рамках підготовчого процесу. Так, консультант повинен займатися роз'яснювальною, підготовчою, організаторською діяльністю, а також надавати соціально-психологічну та інші види підтримки та формувати в учня теоретичні навички, водночас іноземному студенту необхідно спрямовувати зусилля на практичне закріплення теоретичних знань, беручи участь і в плануванні, і наступному аналізі такої діяльності.
5	Керівництво та координація	консультант повинен виконувати безпосереднє керівництво практикою та координувати підготовчу діяльність іноземного студента для дотримання встановленого порядку дій, тобто плану і,

	<p>відповідно, виконання всіх необхідних видів діяльності в послідовності, що для цього вимагається. Проте специфіка соціально-педагогічного супроводу, коли студент повинен самостійно виконувати міжкультурну взаємодію, передбачає дію консультанта в непрямому форматі, коли підтримка студента відбувається в допоміжному вигляді (наприклад, під час підготовчих заходів, семінарів, групових нарад, які безпосередньо впливають на міжкультурний контакт. Щодо зв'язку організаторської функції та координації консультантом адаптаційної підготовки іноземного студента, зазначимо, що тільки консультант повинен приймати остаточне рішення в питаннях місця проведення підготовчого заходу (особливо це стосується практичної діяльності із засвоєння отриманого раніше теоретичного матеріалу), а також яку роль він буде виконувати при тому чи тому виді діяльності студента (у цьому випадку мається на увазі прямий або непрямий формат взаємодії зі студентом))? [784, с. 337 – 338].</p>
--	---

Приклад визначення періоду діахронічно-синхронічного єднання

Приклади періодизації в компаративістських студіях учених

№ з/п	Дослідник	Результати дослідження
1	О. Теренко [738]	розглядаючи розвиток сфери освіти у США та Канаді, доходить висновку про необхідність застосування в періодизації свого дослідження не етапів, а періодів, керуючись трактуванням Великого тлумачного словника сучасної української мови, що період – це «проміжок часу, обмежений певними датами, подіями тощо; певна стадія, фаза чого-небудь» [112, с. 753]. Науковиця визначає період у якості більш широкого значення, тому що етапи є складовими частинами періодів. У зв'язку з цим у цій науковій роботі вченою виділено емпіричний період, що складається з суб'єктивно-імпресіоністського та організаційно-пошукового етапів, а також період наукових досліджень, що включає концептуальний, інституалізаційний та трансформаційний етапи.
2	І. Мигович [409]	досліджувала інтернаціоналізаційний процес і його роль у трансформаційних подіях систем вищої освіти в країнах Східної Європи. У розвідках ми бачимо застосування прямої форми періодизації, яка не має поділу на етапи та періоди. Така форма періодизації передбачала виділення трьох етапів інтернаціоналізації, а саме: формоутворювального (під час котрого відбувалося становлення процесу інтернаціоналізації в теоретичному і практичному вимірах), структурно-організаційного (вдосконалення нормативно-правової бази процесу інтернаціоналізації, розвиток структурної діяльності в цьому напрямі) та імплементаційного (активний розвиток процесу інтернаціоналізації у зв'язку з наявністю нормативно-структурної основи). Отже, періодизація І. Мигович має узагальнений характер, але з огляду на часові рамки дослідження (кінець 1980-х – 2017 рік) означеного хронологічного рівня достатньо.
3	Е. Заредінова [270]	у дисертаційній праці «Теоретичні і методичні засади формування соціокультурних цінностей студентів в освітньому середовищі вищого навчального закладу» позначено критерії соціокультурних цінностей студентів ЗВО: когнітивно-рефлексивний (демонструє наявність більшою мірою теоретичних уявлень про соціокультурні норми), мотиваційно-аксіологічний (характеризується наявністю сформованих цінностей у межах глобалізованого суспільства) та суб'єктно-діяльнісний (становить практичну основу соціокультурного елемента особистості, заснованого на отриманому досвіді).
4	О. Білик [62]	у зв'язку з тим, що наше дослідження присвячене соціально-педагогічному супроводу іноземних студентів, одним з компонентів котрого є соціалізація (рівень соціальності), важливо розглянути критерії, виділені О. Білик у роботі «Теорія та методика соціалізації іноземних студентів в соціально-культурному середовищі вищого навчального закладу», а саме: когнітивно-інформаційний (характеризується самосвідомістю іноземного студента, розумінням своїх культурних потреб і особливостей), мотиваційно-ціннісний (визначається наявністю усталених соціокультурних цінностей, що

		<p>визначають мотиви поведінки), емоційно-вольовий (демонструє вольові здатності іноземного студента адаптуватися до нових соціокультурних умов), поведінковий (має на увазі практичну взаємодію іноземного студента з іншими індивідами, наявність і ступінь розвиненості навичок такої взаємодії). Отже, критерії, виділені дослідником, мають важливе значення у вивченні власне адаптації іноземних студентів. Проте в межах нашого дослідження, присвяченого процесу соціально-педагогічного супроводу, який включає розвиток відповідної акультураційної інфраструктури, застосування цих критеріїв не дозволить розкрити хронологічну послідовність інституційного розвитку.</p>
5	Л. Гунько [203]	<p>більш актуальною ми вважаємо періодизацію, виконану Л. Гунько в дисертації «Професійна підготовка магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики у вищих навчальних закладах КНР», у якій також виконано компаративістське дослідження підготовки студентів (у нашому випадку – акультурації іноземних студентів у США). У цій праці проведена пряма періодизація (яку ми розглядали в монографії І. Мигович), але відзначимо відсутність у дослідженні Л. Гунько понятійного обґрунтування власної періодизації, оскільки використання тільки верхньої і нижньої межі періоду у вигляді позначення років не надає дослідженню системності (ураховуючи, що періодизації, які аналізував науковець, понятійне обґрунтування мали). Також ми можемо відзначити, що в роботі Л. Гунько не зроблено акцент на відмінності між етапом та періодом, відповідно періоди визначені в хронологічній послідовності, без додаткового розподілу.</p>

Критерії й показники становлення та розвитку соціально педагогічного супроводу іноземних студентів у системі вищої освіти США

№ з/п	Критерії становлення та розвитку соціально-педагогічного супроводу в системі вищої освіти США	Показники становлення та розвитку соціально-педагогічного супроводу в системі вищої освіти США
1	Структурно-модернізаційний критерій	<ul style="list-style-type: none"> • надання іноземним студентам систематизованої консультаційної допомоги; • створення розгалуженої адаптаційної системи; • координація процесу соціалізації; • проведення освітньо-інформаційної діяльності; • вибудовування зв'язку державних адаптаційних структур з НКО; • виконання структурної і сутнісної трансформації залежно від соціально-політичної кон'юнктури.
2	Прескриптивно-стандартизаційний критерій	<ul style="list-style-type: none"> • загальне підвищення складника забезпечення безпеки при виконанні соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів; • прийняття законодавчої бази для забезпечення нормативного фундаменту діяльності національно та міжнародно зорієнтованих організацій, спрямованих на роботу з іноземними студентами; • створення стандартів роботи організаційних структур соціально-педагогічного супроводу.
3	Соціально-педагогічний критерій	<ul style="list-style-type: none"> • розвиток міжнародних центрів підтримки іноземних студентів у якості ресурсних центрів; • створення національних і міжнародних репозиторіїв соціально-педагогічного супроводу; • проведення регулярних обмінів студентами і викладачами; • залучення іноземних викладачів у якості носіїв мов; • проведення конференцій, симпозіумів, круглих столів тощо з питань адаптації студентів у глобальному освітньому й соціальному просторі.
4	Глобалізаційно-моніторинговий критерій	<ul style="list-style-type: none"> • застосування двоспрямованості освітньо-адаптаційної діяльності; • залучення глобальних корпорацій для надання іноземним студентам можливості адаптації в умовах дуального навчання; • аналітичні заходи; • географічне розширення представництв центрів підтримки іноземних студентів; • розширення можливостей грантових програм.

**Організаційні функції Комітету дружніх відносин серед іноземних студентів
(Committee on Friendly Relations Among Foreign Students)**

№ з/п	Назва функції	Характеристика функції у розрізі сьогодення
1	Надання порад студентам до того, як вони залишали свої країни через діяльність освітніх лідерів або представників національних асоціацій [1147, с. 79]	ця функція комітету отримала свій подальший розвиток і є активною в наш час, коли коледжі та університети застосовують програму передадаптаційної (пропедевтичної) підготовки іноземних студентів, що мають за мету продовжити своє навчання у США. У рамках такої підготовки формуються (при необхідності) початкові навички мовного характеру, проводиться ознайомлення з особливостями американської культури (що допоможе знизити негативний вплив культурного шоку), а також виконується соціально-психологічна підготовка особистості студента до майбутніх проблем.
2	Зустріч студентів після прибуття до американських портів та забезпечення харчуванням, житлом, провідником по місту [Там само, с. 79]	такого роду зустрічі іноземних студентів, надання допомоги в їх розміщенні та ознайомлення з містом, що приймає, входить в обов'язки консультаційного центру в рамках сучасної системи прийому представників інших держав, адже «розмір міста, його краса, історичний фон та пам'ятники сприяють створенню середовища для взаємодії з іншими студентами та, у підсумку, якісного навчання» [1105, с. 10]. Крім того, на допомогу студентам видаються спеціальні путівники, де вони можуть ознайомитися з інформацією щодо питань, які пов'язані з освітою та культурою Сполучених Штатів, а також особливостями та перевагами обраного закладу освіти. Також сьогодні консультаційні центри надають допомогу в отриманні візи, страховки тощо та наданні різноманітних послуг юридичного характеру.
3	Надання іноземним студентам інформації з питань вибору закладу освіти, а також підтримка вступу до обраного закладу [1147, с. 79]	означена функція комітету сьогодні є актуальною тільки у форматі передадаптаційної (пропедевтичної) підготовки, коли використовується інформаційний компонент. Питання рекрутингу в міжкультурному просторі вивчали такі науковці, як Р. Ма (R. Ma), Д. Аллен (D. Allen) [1489] (які зазначали щодо важливості ціннісних аспектів при агітаційному контакті з потенційним іноземним студентом), К. МакФедден (C. McFadden), У. Меллет (W. Mallett) [1514], Р. Бекер (R. Becker), Р. Колстер (R. Kolster) [960] та ін. Передадаптаційна підготовка в загальному розумінні була метою наукових пошуків К. Кертіс (C. Curtis) [1115].
4	Знайомство зі спільнотою закладу освіти або іншими представниками місцевого соціуму [1147, с. 79]	у цьому випадку ми можемо говорити про проведення заходів щодо соціалізації іноземного студента, що є частиною організаційно-адаптаційного процесу. Отже, у 1920-х роках приділялася увага міжособистісній та міжкультурній взаємодії між студентом з іншої країни та представниками держави, що приймала.
5	Надання інформації про можливості заробітку	діяльність комітету щодо цього напряду передбачала поєднання навчання та роботи, що сьогодні не є одним з

	для студентів, які самостійно фінансують своє навчання [Там само, с. 79]	основних пунктів діяльності консультаційних центрів.
6	Залучення іноземних студентів на Літні студентські конференції (Students' Summer Conferences)	проводилися в різних частинах США та надавали можливість налагодити контакти і зі студентами з інших держав, і з кращими учнями американських ЗВО [Там само, с. 80].
7	Надання підтримки студентам у вирішенні їхніх моральних або релігійних проблем або ж допомога студенту в коригуванні його життя у США [Там само, с. 80]	сьогодні цей напрям має більш широке застосування, тому що проблеми розподіляються не тільки на моральні та релігійні, увага приділяється, насамперед, акультурації і проблемам, що виникають у зв'язку з нею, які включають відмінності між країнами та культурами, лінгвістичні особливості, академічний компонент, який не є однаковим у різних країнах.

Характеристика імміграційного закону США 1917 року

Закон був прийнятий у якості відповіді на соціальну невизначеність, що виникла під час Першої світової війни, та включав найважливіші аспекти, що згодом сприяли затвердженню більш пізнього регулювального акта. Загалом «Імміграційний закон 1917 року» містив вимоги щодо необхідності запровадження тесту на грамотність, у рамках якого від усіх громадян віком старше 16 років вимагалось підтвердження наявності базових навичок читання та розуміння прочитаного будь-якою мовою, що природно відрізняє його від вимог для сучасних іноземних студентів, які, природно, проходять тестування, однак його метою є підтвердження знання саме англійської мови, а не своєї рідної і згодом розподіл по групах згідно з отриманими результатами. Законом також розширювалися права співробітників імміграційної служби, які отримували більше повноважень у визначенні громадян, яким повідомлялося про відмову у в'їзді на територію країни [1848]. Отже, уже на ранній стадії законодавчого врегулювання питань з іммігрантами приділяли увагу важливості перевірки особистостей і, за необхідності, надання відмови. Також законом заборонявся в'їзд осіб, місцем народження яких була «Азійська зона», у яку не входили громадяни Японії та Філіппін. Жителям Китаю також заборонявся в'їзд на територію США, але не у зв'язку зі знаходженням країни в «Азійській зоні» («Asiatic Barred Zone») [Там само], а згідно зі спеціальним «Законом про виключення громадян Китаю» (Chinese Exclusion Act [1873, с. 331; 1882, с. 20; 1943]). Відзначимо кардинальні відмінності сучасної імміграційної політики від тієї, що існувала до початку ХХ століття, яка дозволяє громадянам з різних держав відвідувати США, зокрема з освітньою метою.

Характеристика спільнот іноземних студентів США I пол. XX ст.

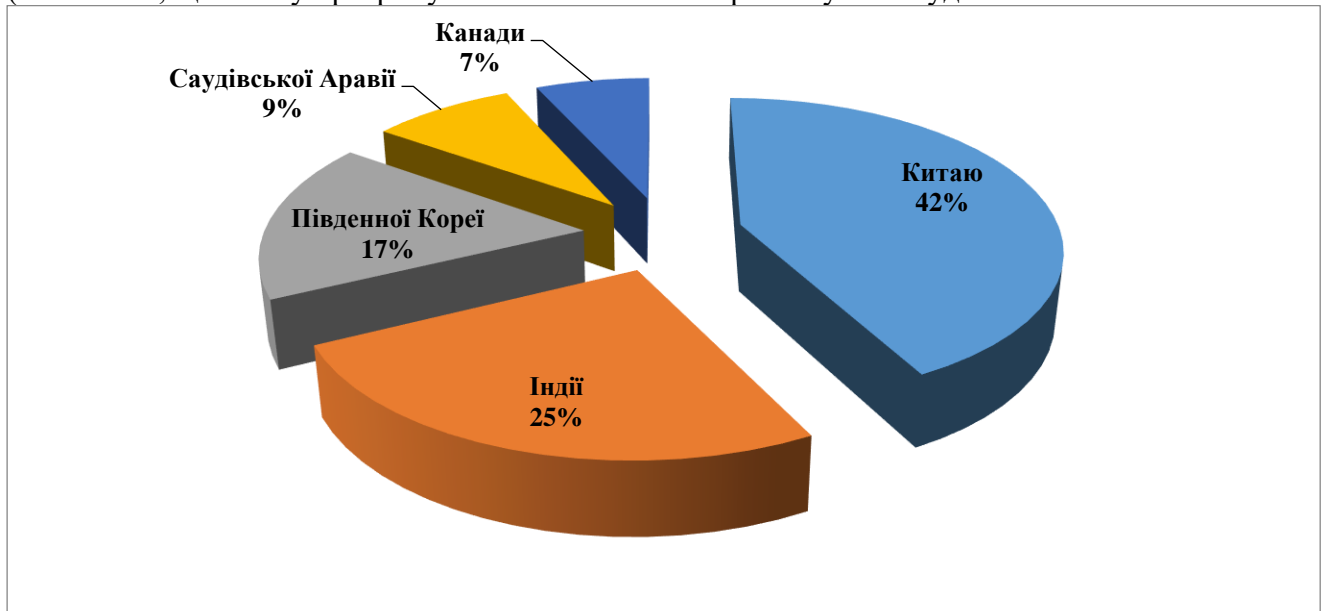
№ з/п	Назва спільноти	Характеристика спільноти
1	Асоціація космополітичних клубів Корда Фратрес (Corda Fratres-Association of Cosmopolitan Clubs)	<p>представляла клуби, що були організовані в багатьох університетах з метою об'єднання представників кожної з національностей в окремому закладі освіти. Асоціація проводила щомісячний з'їзд, на якому обговорювалися актуальні проблеми та робилися спроби пошуку рішень. Асоціацію активно підтримували Корнелльський університет (Cornell University), Університет Пердью (Purdue University), Чиказький університет (The University of Chicago) тощо. Важливою особливістю організації було надання можливості іноземним студентам вибудовування контактів з представниками інших національностей [1147, с. 77].</p> <p>Загалом, згідно зі статистикою, у 1921 році в закладах вищої освіти США навчалося понад 8000 іноземних студентів. На третьому місці за кількістю осіб, що прибули до країни, перебували Філіппіни (857 студентів), друге місце дісталось Канаді (1294). Найбільша кількість студентів прибула з Китаю, а саме 1443 [1170] (зазначимо, першим китайським студентом, що закінчив американський університет, був Юн Вінг (Yung Wing), який став випускником Єльського університету в 1854 році. Згідно із «Записами випускників Єльського університету» від 1912 року [1579, с. 183 – 186], він сприяв проведенню першого академічного обміну між Китаєм та США. Пізніше Юн Вінг став одним з перших китайських дипломатів у Сполучених Штатах). Такого роду лідерство студентів з Піднебесної призвело до створення ще однієї організації, а саме Альянсу китайських студентів.</p>
2	Альянс китайських студентів (Chinese Students Alliance)	ця організація ставила своєю метою об'єднання всіх китайських студентів у США, для чого проводилися щорічні збори в різних частинах країни та видавався щомісячний журнал. Усе це служило місії налагодження зв'язків між студентами з Китаю, поширення інформації, необхідної китайським учням, для розуміння їхніх інтересів під час навчання у Сполучених Штатах. Паралельно існувала <i>Християнська асоціація китайських студентів (Chinese Students' Christian Association)</i> , діяльність якої була спрямована на розвиток християнського вчення серед китайців, у рамках чого також проходили конференції, збори в різних частинах США та видавався журнал організації [1147, с. 77].
3	Асоціація індусів Америки (The Hindustan Association of America)	була створена для британських індійських студентів (у той час Індія була частиною Британської Імперії), мета якої полягала у сприянні проведенню успішної академічної та соціальної діяльності представниками цієї нації, а також надання американським студентам та викладачам інформації про особливості культури Індії та її громадян [Там само, с. 77 – 78].
4	Філіппінська студентська федерація в Америці (The Filipino Students' Federation in America)	третє місце Філіппін за кількістю іноземних студентів у США на початку 1920-х років стало причиною створення <i>Філіппінської студентської федерації в Америці (The Filipino Students' Federation in America)</i> , яка видавала щомісячний журнал «Філіппінський вісник» (The Filipino Herald).

Категорії співробітників Асоціації міжнародних працівників освіти

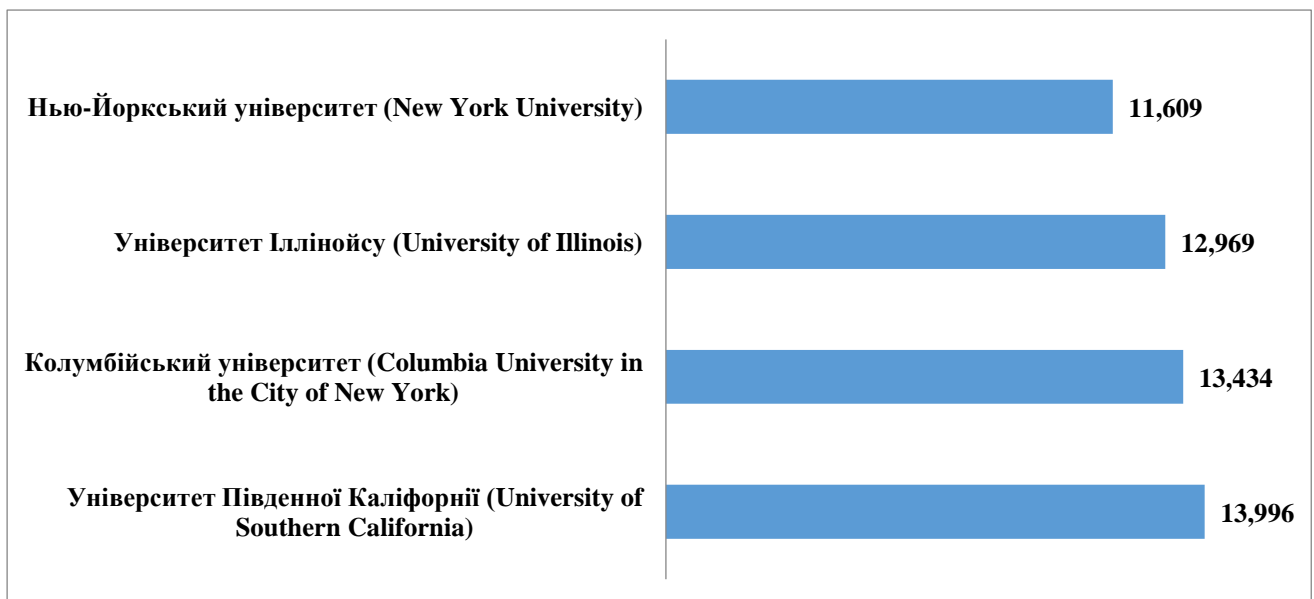
№ з/п	Категорія співробітника	Характеристика категорії
1	Посередник (Facilitator)	поставав у якості основного організатора навчання, роботи чи подорожі до іншої країни, проводячи при цьому активну роз'яснювальну кампанію з питань можливостей, що можна отримати під час міжнародного досвіду. Отже, посередник повинен створювати середовище сприйняття міжнародної освіти, яке б сприяло прийняттю такого досвіду в якості актуального в контексті підвищення рівня професіоналізму.
2	Зв'язківець (Liaison)	виконував функцію сполучної ланки між студентами, викладачами, адміністрацією та іншими відділами і представниками кампусу, які підтримують у працездатному стані академічні напрями. Тому для цього типу співробітників важливою є наявність уміння проведення дипломатичної взаємодії для виконання необхідного рівня координації всередині кампусу.
3	Педагог / консультант (Educator / Consultant)	основною роботою було надання допомоги студентам у визначенні їхніх особистісних пріоритетів, прийняття рішення на підставі розгляду всіх наявних варіантів навчання у своїй країні або за кордоном тощо.

Характеристика візи F1 для іноземних студентів

Існують різні види віз, які дозволяють іноземним студентам прибувати до США, що розрізняються залежно від закладу освіти та виду програми, у якій бере участь студент. Найбільш поширена візова програма F-1. Програма стала результатом «Закону про імміграцію та громадянство» (Immigration and Nationality Act), що був прийнятий у 1952 році та дозволив іноземним студентам проходити навчання на денному відділенні закладів вищої освіти США [1330]. Візи цього зразка є важливими також у зв'язку з тим, що їх володарі становили у 2012 році 78,1% [1574] від усієї кількості іноземних студентів, що проходили навчання у США (зазначимо, що візову програму F-1 найчастіше використовують студенти з:

Щодо ЗВО, згідно зі статистикою за 2008 – 2012 роки, найбільш популярними серед представників цієї програми були [1716, с. 11]:

Крім того, зазначена віза дозволяє брати участь у різних програмах академічного характеру, що включають програми мовної підготовки, підготовчі програми до складання іспитів, а також безліч інших програм для магістрантів, докторантів та ін. [Там само, с. 4].

Мета «Акту Фулбрайта-Хейза»

Заявленою метою «Акта Фулбрайта-Хейза» було надання уряду США можливості для підвищення рівня взаєморозуміння між громадянами США та інших країн, використовуючи для цього освітній та культурний обмін; зміцнення зв'язків, які є об'єднувальними для представників різних народів шляхом ефективного застосування освітніх та культурних інтересів, досягнень людей, а також сприяння міжнародному співробітництву в галузі освіти та культури, що сприятиме розвитку дружніх відносин між Сполученими Штатами Америки та іншими країнами [1555, с. 759].

Так, «Акт Фулбрайта-Хейза» або взаємного культурного та освітнього обміну 1961 року в пункті 2451 вказує, що метою цього положення є

надання можливості уряду Сполучених Штатів збільшити взаєморозуміння між народом США та народами інших держав за допомогою освітнього і культурного обміну; зміцнення зв'язків, які об'єднують нас з іншими народами, демонструючи інтереси освітнього та культурного плану, події і досягнення громадян Сполучених Штатів та інших народів, а також внесок у мирну та плідну діяльність людей у світі; сприяння міжнародному співробітництву в галузі освіти та культури, тим самим розвитку дружніх відносин між Сполученими Штатами та іншими державами світу» [947, с. 2].

Отже, «Акт Фулбрайта-Хейза», зважаючи на надану характеристику мети, можна вважати фундаментальною базою всієї системи освітнього обміну та міжкультурної взаємодії у Сполучених Штатах.

**Цілі Бюро державного департаменту США з питань освіти та культури
(U.S. Department of state's Bureau of Educational and Cultural Affairs (ECA)),
згідно стратегії на 2018 – 2022 роки**

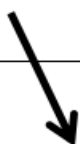
Сучасна стратегія Бюро на 2018 – 2022 роки виділяє чотири основоположні принципи, на яких ґрунтується діяльність організації, серед яких: захист американських громадян та американського способу життя; сприяння американському розвитку; збереження миру шляхом посилення; просування американського впливу [1150]. Ці принципи дозволили виділити п'ять основних цілей, до досягнення яких прагне Бюро.

№ з/п	Ціль
1.	Просування американських зовнішньополітичних цілей за допомогою гнучких програм обміну.
2.	Підвищення глобальної конкурентоспроможності американців, що включає:
2.1.	Професійний розвиток випускників американських програм з обміну.
2.2.	Заохочення закладів вищої освіти до збільшення кількості зарахованих іноземних студентів.
2.3.	Формування й розвиток навичок, які будуть сприяти професійному вдосконаленню, тобто професійних навичок у іноземних та американських студентів з обміну.
3.	Протидія дезінформації та радикалізації, що складається з:
3.1.	Розвиток здібностей до проведення критичного мислення та основ медійної грамотності.
4.	Підтримка демократичних принципів, зміцнення верховенства закону, а також інститутів громадянського суспільства:
4.1.	Підвищення рівня розуміння учасниками програм з обміну американських цінностей.
5.	Розвиток ефективності програм з обміну шляхом розширення використання віртуальних інструментів, компонентами яких є:
5.1.	Інтеграція віртуальних платформ при розробці програм.
5.2.	Розширення меж взаємодії з американськими та іноземними студентами.
5.3.	Захист здоров'я та безпека учасників програм з обміну.

Структура Бюро державного департаменту США з питань освіти та культури (U.S. Department of state's Bureau of Educational and Cultural Affairs (ECA))

Рік початку дії ініціативи	№ з/п	Назва ініціативи	Характеристика ініціативи
	1	Програма Фулбрайта (Fulbright Program)	надає можливість, на основі партнерських відносин з урядами інших країн, прийняти участь у стипендіальній програмі обміну між Сполученими Штатами та іншими державами в різних сферах, від науки, бізнесу та державної служби, до мистецтва, що дозволяє зміцнити взаєморозуміння між народами США та інших країн
1946	1.1	<p align="center">Назва ініціативи</p> Стипендіальна програма США (U. S. Scholar Program)	<p align="center">Характеристика ініціативи</p> основними напрямками діяльності учасника програми є: <ul style="list-style-type: none"> • викладання курсів для студентів з особливою увагою на вивчення англійської мови; • удосконалення існуючих та розробка нових програм і навчальних планів; • поліпшення напрямків, пов'язаних з тестуванням та адекватним оцінюванням студентів; • проведення навчальних програм та семінарів для місцевих викладачів англійської мови; • надання консультативної підтримки викладачам; • надання навчальних посібників; • проведення контролю над практикою вивчення англійської учнями та участь у проведенні семінарів
	1.2	Семінари Міжнародних адміністраторів освіти (The International Education Administrators (IEA) seminars)	учасники програми отримують можливість проаналізувати систему освіти приймаючої країни, а також вибудувати взаємозв'язки між американськими та іноземними представниками освіти протягом двох тижнів. Семінари включають наступні види діяльності: <ul style="list-style-type: none"> • відвідування кампусів університетів та коледжів; • проведення брифінгів з викладачами та представниками адміністрації навчального закладу, урядовими чиновниками і провідними експертами у сфері освіти в

			<p>державних та приватних установах;</p> <ul style="list-style-type: none"> • проведення екскурсій історичними та культурними пам'ятками 	
	1.3	Фонд проведення лекцій (Outreach Lecturing Fund (OLF))	надає фінансування кампусам для розміщення запрошених програмою Фулбрайта вчених, для проведення короткострокових виступів. Означена програма спрямована на підвищення наукового рівня закладу вищої освіти, академічного та культурного взаєморозуміння	
	1.4	Студентська програма для американських студентів (Fulbright U. S. Student Program)	пропонує студентам та молодим фахівцям можливість навчання в інших країнах, підвищення рівня своєї кваліфікації, викладання в закладах вищої освіти інших держав	
Рік початку дії ініціативи	№ з/п	Назва ініціативи	Характеристика ініціативи	
1961	2	Закон про взаємний освітній та культурний обмін (Mutual Educational and Cultural Exchange Act of 1961)	став рушійною силою формування міжнародної мережі освітніх програм структурованого зразка	
Рік початку дії ініціативи	№ з/п	Назва ініціативи	Характеристика ініціативи	
1961	3	Бюро державного департаменту США з питань освіти та культури (U.S. Department of state's Bureau of Educational and Cultural Affairs (ECA))	метою якого було визначено здійснення діяльності, що сприятиме налагодженню дружніх взаємин між громадянами Сполучених Штатів та жителями інших країн, на основі академічного фактору, що має включати в себе культурні, спортивні та професійні обміни	

№ з/п	Назва ініціативи	Характеристика ініціативи	
3.1	Управління з питань академічних обмінів (Office of Academic Exchange Programs)	розробляє планування, адміністрування та координування основних програм з обміну, серед яких програма Фулбрайта та Глобальна програма з обміну студентами (Global Undergraduate Exchange Program)	
3.2	Управління з організації громадських обмінів (The Citizen Office of Exchanges)	надає як американським, так і іноземним учасникам можливість отримання знань та застосування свого досвіду в рамках проведення обмінів, пов'язаних з професійною, молодіжною, культурною, спортивною діяльністю	
№ з/п	Назва ініціативи	Характеристика ініціативи	
3.2.1	Відділ культурних програм (Cultural Programs Division)	спрямований на демонстрацію багатих мистецьких традицій Сполучених Штатів іноземним громадянам через проведення програм культурного обміну у сферах образотворчого мистецтва, кінематографу, художнього управління та культурології	
3.2.2	Відділ професійних стипендіатів (Professional Fellows Division)	надає гранти некомерційним організаціям США, які проводять стажування, навчальні поїздки або семінари у Сполучених Штатах для іноземних громадян	
3.2.3	Відділ спортивної дипломатії (Sports Diplomacy Division)	сприяє міжкультурному взаєморозумінню та розвитку фізичної підготовки, підвищенню лідерських якостей та здатності проводити діяльність в умовах командної роботи	
3.2.4	Відділ молодіжних програм (Youth Programs Division)	спрямований на розвиток майбутнього покоління та встановлення ефективних взаємозв'язків з іншими державами, використовуючи, при цьому, програми з обміну	
3.3	Управління з питань програм англійської мови (Office of English Language Programs)	сприяння вивченню та викладанню американського варіанту англійської мови у світі	

	№ з/п	Назва ініціативи	Характеристика ініціативи	
	3.3.1	Програма стипендіатів англійської мови (English Language Fellow (EL Fellow) Program)	сприяє взаєморозумінню, підвищенню рівня знань англійської мови та розширює можливості для викладання англійської в інших державах	
	3.3.2	Програма фахівців з англійської мови (English Language Specialist Program)	спрямована на дослідників і фахівців у Сполучених Штатах в галузі Викладання англійської мови носіям інших мов, прикладної лінгвістики або в схожих областях, які в період від 2 тижнів до 3 місяців проводять відповідні заходи в інших країнах, що передбачають надання допомоги посольствам США у підтримці програм з вивчення англійської мови та сприяння в розвитку взаємозв'язків між Сполученими Штатами та іншими країнами	
	3.3.3	Програма Е-викладач (E-Teacher Program)	надає можливість іноземним фахівцям в галузі викладання англійської мови брати участь в онлайн-курсах на рівні університету. Програма пропонує два напрямки для саморозвитку викладачів: глобальні онлайн-курси (Global Online Courses) та масові відкриті онлайн-курси (Massive Open Online Courses (MOOCs)), які знаходяться у вільному доступі для всіх учасників	
	3.3.4	Програма з отримання стипендії для навчання англійській мові (English Access Microscholarship Program)	надає учасникам можливість підвищення навичок англійської мови задля подальшої освіти та пошуку роботи. Учасники також отримують перспективу претендувати (на основі конкуренції) на потрапляння до програми з обміну та отримати можливість продовжити свою освіту у Сполучених Штатах	
	3.4	Управління з глобальних освітніх програм (Office of Global Educational Programs)	проводить діяльність у питаннях планування, розробки, координування та контролю	
	№ з/п	Назва ініціативи	Характеристика ініціативи	
	3.4.1	Програма стипендій ім. Х'юберта Гамфрі (Hubert H. Humphrey Fellowship Program)	програма втілює цінності, підтримувані Сполученими Штатами, серед яких демократія, соціальна справедливість та бажання надати допомогу країнам, що розвиваються	

№ з/п	Назва ініціативи	Характеристика ініціативи		
3.4.1.1	Семінар Гамфрі (Humphrey Seminar)	спрямований на ознайомлення учасників з навичками, які необхідні їм, як глобальним лідерам та під час якого проводяться обговорення підходів щодо актуальних питань та проблем, важливих для їх регіону проживання, а також ознайомлення з соціокультурними особливостями США		
3.4.1.2	Академічне збагачення (Academic Enrichment)	учасники отримують можливість налагоджувати міжособистісні взаємозв'язки зі своїми колегами зі Сполучених Штатів, а також експертами у своїй галузі знань, брати участь у конференціях та у виконанні роботи професійного плану		
3.4.1.3	Професійний розвиток (Professional Development)	метою Програми Хамфрі є надання можливості своїм учасникам підвищити якість професійних навичок та розширити знання, що стає можливим завдяки проведенню міжособистісних контактів, обміну інформацією та досвідом як з американськими колегами, так і з учасниками Програми Хамфрі з інших країн		
3.4.1.4	Вашингтонський форум глобального лідерства (The Washington Global Leadership Forum)	форум надає можливість усім, хто проходять підготовку в різних закладах вищої освіти, зустрітися безпосередньо один з одним та встановити контакти, що можуть підтримуватися не тільки протягом участі у програмі, але і в подальшому		
3.4.1.5	Курси англійської мови (English Language Courses)	учасники мають можливість пройти інтенсивний курс вивчення англійської до початку своєї діяльності у програмі Хамфрі		
3.4.2	Програма ініціатив громадського коледжу (The Community College Initiative (CCI))	ініціатива спрямована на розвиток технічних навичок учасників у різних сферах, підвищення рівня їх лідерських якостей та володіння англійською мовою		
№ з/п	Назва ініціативи	Характеристика ініціативи		
3.4.2.1	Академіки (Academics)	передбачає участь в освітніх курсах приймаючого коледжу США протягом навчального року, згідно з вибраними галузями знань та можливість отримання професійних сертифікатів		
3.4.2.2	Навчання під час надання послуг (Service Learning)	сприяє інтеграції учасників як до кампусу, так і до місцевих громад при участі в громадських роботах у співпраці з НКО, встановленні контактів з іншими студентськими групами, що дозволяє формувати лідерські навички та проводити суспільно корисну діяльність		
3.4.2.3	Культурний обмін (Cultural Exchange)	програма спрямована на ознайомлення учасників з американською культурою та демонстрацію іноземним студентом своїх культурних особливостей американському суспільству за допомогою проведення заходів		

№ з/п	Назва структурного підрозділу/програми	Опис структурного підрозділу/програми
1.	Управління з питань академічних обмінів (Office of Academic Exchange Programs)	розробляє планування, адміністрування та координування основних програм з обміну, серед яких програма Фулбрайта [920; 1196; 1258; 1379; 1392; 1518; 1519; 1911; 1950] та <i>Глобальна програма з обміну студентами (Global Undergraduate Exchange Program)</i> . Управління також проводить моніторинг програмних бюджетів, консультування в рамках програм академічного обміну, а також діяльність з державними та приватними спонсорами програм з обміну. Управління має поділ на сім філій та центральний офіс, який контролює філії та проводить координацію глобальних програм, а також організовує зв'язок з громадськістю. Шість філій розділені за територіальними округами, а саме: Африка на південь від Сахари; Східна Азія та країни Тихоокеанського басейну; Європа та Євразія; Близький схід; Південна та Центральна Азія; країни Західної півкулі. Сьома філія організована для надання програмної тематики, пов'язаної з історією Сполучених Штатів [1580].
2.	Управління з організації громадських обмінів (The Citizen Office of Exchanges)	надає і американським, і іноземним учасникам можливість отримання знань та застосування свого досвіду в рамках проведення обмінів, пов'язаних з професійною, молодіжною, культурною, спортивною діяльністю. Управління має відповідні відділи [1581], а саме:
2.1.	Відділ культурних програм (Cultural Programs Division)	спрямований на демонстрацію багатих мистецьких традицій Сполучених Штатів іноземним громадянам через проведення програм культурного обміну у сферах образотворчого мистецтва, кінематографа, художнього управління та культурології. У кожному з цих напрямів застосовуються індивідуальні програми, що можуть включати і громадські виставки, і публічні виступи, конференції тощо. Крім того, програми, організовані відділом, мають підтримку некомерційних мистецьких та освітніх установ США [1109].
2.2.	Відділ професійних стипендіатів (Professional Fellows Division)	надає гранти некомерційним організаціям США, які проводять стажування, навчальні поїздки або семінари у Сполучених Штатах для іноземних громадян, а також заходи аналогічного плану для американських громадян в інших країнах. Учасниками програми можуть ставати особи різних професій – від представників громадянського суспільства та місцевих органів влади до професіоналів у системі освіти та журналістів. Зазначимо, що участь у таких програмах надає можливість вибудувати основи взаємодії з іноземними громадянами, що є основним принципом створення довгострокових партнерських відносин між американськими та іноземними організаціями. Відкриті конкурси грантів від організацій для проведення відповідних заходів проводяться центром щорічно

		[1668].
2.3.	Відділ спортивної дипломатії (Sports Diplomacy Division)	ініціативи цього структурного підрозділу сприяють міжкультурному взаєморозумінню та розвитку фізичної підготовки, підвищують лідерські якості та здатність проводити діяльність в умовах командної роботи. Крім того, програми з обміну, пропоновані цим відділом, надають учасникам можливість отримання більш повної інформації про американську культуру через спортивний аспект, а також налагодити зв'язки з колегами зі Сполучених Штатів. Водночас учасники програм із США отримують можливість розвитку свого культурного досвіду [1791].
2.4.	Відділ молодіжних програм (Youth Programs Division)	спрямований на розвиток майбутнього покоління та встановлення ефективних взаємозв'язків з іншими державами, використовуючи при цьому програми з обміну, які взаємодіють у своїй більшості із закладами середньої освіти та спрямовані на розвиток взаєморозуміння, лідерських якостей, трансформації освітньої сфери і принципів демократії [1979].
3.	Управління з питань програм англійської мови (Office of English Language Programs)	діяльність підрозділу спрямована на сприяння вивченню та викладанню американського варіанта англійської мови у світі, що також є завданням Державного департаменту щодо зміцнення взаєморозуміння між народом США та народами інших країн. Так, поширення англійської мови за кордоном сприяє розвитку взаємодії з американськими колегами (зокрема в освітній сфері, при проведенні наукових конференцій, обміну досвідом, дослідженні праць учених тощо) та створює міцні міжкультурні зв'язки. Так, у дослідженні С. Бейер (S. Baier) зазначено, що «соціальні взаємини потребують якісної комунікації, яка залежить не тільки від мовних, а й міжкультурних навичок» [935, с. 39]. Зазначимо, що знання англійської мови буде сприяти розширенню доступу до інших міжкультурних програм з обміну. Управління проводить розробку та координацію програм, які спрямовані на вивчення англійської мови та підтримку її викладання в інших державах. Такого роду програми проводяться за підтримки місцевих посольств Сполучених Штатів і координуються <i>регіональними представниками з англійської мови (Regional English Language Officers)</i> . Крім того, управлінням також проводиться академічна експертиза та розробка відповідних навчальних матеріалів, призначених для різних країн [1582]. Управління з питань програм англійської мови підтримує діяльність кількох міжнародних програм, серед яких:
3.1.	Програма стипендіатів англійської мови (English Language Fellow (EL Fellow) Program)	надає можливість викладачам зі США, які мають високий рівень кваліфікації в галузях <i>Викладання англійської мови носіям інших мов (Teaching English to Speakers of Other Languages (TESOL))</i> або <i>Вивчення англійської мови як іноземної (Teaching English as a Foreign Language (TEFL))</i> , узяти участь у діяльності програми в

		<p>академічних установах різних країн світу тривалістю 10 місяців. Ця програма сприяє взаєморозумінню, підвищенню рівня знань англійської мови та розширює можливості для викладання англійської в інших державах. Зауважимо, що ініціатива підтримується посольствами Сполучених Штатів і надає можливість поділитися своїми професійними навичками, удосконалити їх, придбати досвід міжнародної взаємодії та ознайомитися з особливостями інших культур. Програма використовує сучасні практичні елементи, що практикуються в системі TEFL при проведенні діяльності в класі або аудиторії, що дозволяють формувати навички розумової діяльності та відповідальності в студентів і викладачів англійської мови. Згідно з останніми даними, участь у програмі взяли понад 1000 фахівців, які відвідали більш ніж 80 країн і працювали в багатьох проєктах, серед яких: навчання в класі (Classroom Teaching), підготовка вчителів (Teacher Training), підготовка без відриву від виробництва та підготовка перед початком професійної діяльності (In-Service and Pre-Service Training), розробка навчального плану (Curriculum Development), розробка семінарів (Workshop and Seminar Design), оцінювання програм (Program Evaluation), оцінювання потреб (Needs Assessment), тестування (Testing), англійська мова за професійним спрямуванням (English for Specific Purposes (ESP)) [1161].</p>
3.2.	<p>Програма фахівців з англійської мови (English Language Specialist Program)</p>	<p>підтримується Державним департаментом та спрямована на дослідників і фахівців у Сполучених Штатах у галузі викладання англійської мови носіям інших мов, прикладної лінгвістики або в схожих галузях, які в період від 2 тижнів до 3 місяців проводять відповідні заходи в інших країнах, що передбачають надання допомоги посольствам США в підтримці програм з вивчення англійської мови та сприяння в розвитку взаємозв'язків між Сполученими Штатами та іншими країнами. Посольствами США визначаються обов'язки учасників програми на місцях, які можуть включати підготовку місцевих викладачів, надання допомоги в розробці навчальних програм та навчальних посібників, а також проведення оцінювання програм місцевих закладів освіти. Також у рамках програми можуть використовуватися відеоконференції, вебінари, що дозволяє розширити аудиторію тренінгів та консультацій [1163].</p>
3.3.	<p>Програма Е-викладач (E-Teacher Program)</p>	<p>надає можливість іноземним фахівцям (тобто не громадянам США) в галузі викладання англійської мови брати участь в онлайн-курсах на рівні університету. Програма пропонує два напрями для саморозвитку викладачів: глобальні онлайн-курси (Global Online Courses) та масові відкриті онлайн-курси (Massive Open Online Courses (MOOCs)), які знаходяться у вільному доступі для всіх учасників. Окреслені курси надають</p>

		<p>учасникам досвід дистанційного навчання та призначені для ознайомлення викладачів з сучасними методиками та проблемами у вивченні англійської мови як іноземної. Програмою пропонується участь у таких курсах, як: інтеграція навичок критичного мислення в дослідження культури в рамках вивчення англійської мови як іноземної (Integrating Critical Thinking Skills into the Exploration of Culture in an EFL Setting); викладання комунікативної граматики (Teaching Grammar Communicatively); використання освітніх технологій у класах з поглибленим вивченням англійської мови (Using Educational Technology in the English Language Classroom); викладання англійської молодшим учням (Teaching English to Young Learners); професійний розвиток викладачів (Professional Development for Teacher Trainers); методологія TESOL (TESOL Methodology); оцінювання тих, хто вивчає англійську мову (Assessment of English Language Learners) [1834]. Отже, напрями цих онлайн-курсів сприяють і безпосередньо професійному вдосконаленню викладачів англійської мови шляхом вивчення нових методик та технологій навчання, більш обґрунтованому оцінюванню студентів, і розвитку якості знань при використанні нових методів навчання. Зазначимо, що програми, які проводяться Бюро державного департаменту США з питань освіти та культури, безпосередньо впливають на підвищення ефективності соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів у США у зв'язку з тим, що їх позитивні аспекти можуть бути використані при роботі зі студентами, які представляють інші держави, наприклад, програма «інтеграції навичок критичного мислення у дослідженні культури в рамках вивчення англійської мови як іноземної» спрямована на ознайомлення з методами надання допомоги учням з метою розвитку необхідних здібностей для проведення діяльності в умовах взаємодії з іншими культурами, що також є важливим питанням у рамках супроводу іноземних студентів. Загалом здатність до міжкультурного зв'язку вимагає володіння мовними навичками та усвідомленням особистістю самої себе як представника однієї з культур, інакше кажучи, критичного саморозуміння. Тому курс передбачає проведення аналізу особистого досвіду міжкультурної взаємодії, засобів масової інформації, навчальних посібників з вивчення англійської мови як другої іноземної, що допоможе виробити вміння виявляти в критичному контексті культурні принципи та переконання, що можуть бути закладені в освітній процес, і в деяких випадках бути стримувальним чинником навчання. Після проведеного аналізу себе як представника культурної спільноти з'являється можливість проведення такої діяльності, яка б передала особистісний погляд на міжкультурні навички. Отже,</p>
--	--	---

		<p>такого роду заходи можуть бути застосовані і до іноземних студентів при їх адаптації до соціокультурних умов США.</p> <p>Досвід викладання комунікативної граматики також можна віднести, зокрема, до адаптаційного процесу. Такий процес передбачає вивчення граматики в такому вигляді, який би враховував потреби студентів, а також проведення більш тісної інтеграції навчання граматичних правил з навчанням комунікаційної взаємодії разом з можливістю використання сучасних технологій у вивченні іноземної мови і в аудиторії, і за її межами. У рамках курсу також передбачено розгляд імовірних проблемних ситуацій, які необхідно буде подолати учням при вивченні граматики та виробленні найбільш ефективних способів їх подолання [Там само]. Зазначимо, що такий курс також може використовуватися в адаптаційній діяльності при підготовці іноземних студентів.</p> <p>Використання освітніх технологій у класах з вивченням англійської мови сприяє наданню допомоги викладачам англійської мови в різних країнах в аспектах підтримки та розвитку знань з використання технологій в освітніх цілях, що дозволяє проводити поєднання інтеграційних процесів технологій з освітою [Там само]. Якщо говорити про застосування технологій в адаптаційній підготовці іноземних студентів, можна виділити напрями їх використання для підтримки зворотного зв'язку з учнями, наприклад, при передадаптаційній (пропедевтичній) підготовці представників інших країн, коли немає можливості встановлення безпосереднього контакту, а також при застосуванні онлайн-платформ для навчання, проведенні конференцій, онлайн-дискусій тощо.</p> <p>Ще одним курсом програми Е-викладач, яка безпосередньо впливає на практичний досвід, що може бути застосований у процесі супроводу іноземних студентів, є професійний розвиток викладачів, призначений і для початківців, і для досвідчених викладачів та передбачає розвиток і вдосконалення навичок, що сприяють можливості проведення комплексних семінарів та тренінгів для вчителів і викладачів закладів освіти. Курс надає можливість ознайомлення з методами розробки та оцінювання ефективності семінарів, спрямованих на підготовку викладачів, що дозволять застосовувати теоретичні знання у практичній площині створення підготовчих курсів ефективного зразка, з огляду на місцеві контексти [Там само]. Отже, цей курс дозволяє застосовувати в адаптаційних процесах навички тематичної розробки та проведення семінарів, які можуть бути використані при роботі з іноземними студентами, а також оцінюванні ефективності проведеної діяльності, бо такого роду</p>
--	--	--

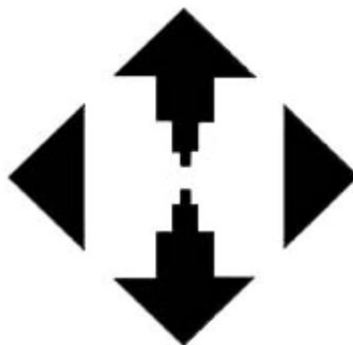
		<p>досвід дозволяє розвинути навички проведення аналізу того чи того заходу, що дозволить виявити негативні чинники та виконати дії, які б усунули негативні моменти в майбутньому.</p> <p>Загалом для надання учасникам програми можливості розвитку навичок викладання з використанням сучасних методик застосовується курс методології TESOL, у рамках якого учасники проводять обговорення широкого спектра методик викладання англійської мови для носіїв інших мов. Основною метою курсу можна вважати формування здатності до створення навчальної аудиторії, яка б відрізнялася своєю ефективністю, шляхом вивчення найбільш якісних методик за такими напрямками навчання мови, як аудіювання, говоріння, читання, письмова діяльність та словниковий запас [Там само]. Крім того, курс спрямований на вивчення особливостей викладання англійської мови в сучасному світі, яка спирається на глобалізаційні процеси, що передбачають, зокрема, необхідність взаємодії з представниками інших держав і, відповідно, культур.</p> <p>Крім того, курс має важливе значення для розвитку теорії та практики супроводу іноземних студентів. Так, вивчення англійської мови, зокрема, щодо осіб, для яких вона не є рідною, є важливим складником соціально-педагогічного супроводу. Тому досвід практичного застосування нових методик з навчання письма, читання, аудіювання, говоріння, засвоєння нової лексики може ефективно застосовуватися в діяльності, що передбачено програмами з адаптаційної підготовки, у яких також приділено увагу культурологічному аспекту. Тому можна говорити про те, що курс має тісний зв'язок з акультураційним процесом для іноземних студентів.</p> <p>Отже, програма Е-викладач надає теоретичну інформацію за допомогою сучасних мультимедійних засобів та спрямована на підвищення професійного рівня вчителів / викладачів та ознайомлення їх з новими методиками і концепціями у сфері навчання англійської як іноземної мови, а також розвиток та підтримку взаємозв'язків з професіоналами в галузі викладання і в межах США, і для вибудовування мережі міжнародного співробітництва. Курси, пропонувані програмою (принаймні їх певні елементи), можуть бути застосовані в практичному плані в рамках системи соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів, ставши, у такому випадку, чинником розвитку підготовчого адаптаційного контенту. Проведене нами дослідження засвідчило, що напрям вивчення англійської мови як іноземної (в основі чого проводиться навчання говоріння, читання, письмової діяльності, аудіювання та вивчення лексики (ці аспекти є основними у вивченні іноземної мови)), широко представлений у системі супроводу</p>
--	--	---

		іноземних студентів у закладах вищої освіти США, у результаті чого ми можемо говорити не про необхідність створення таких програм, а про вдосконалення їх сутнісних характеристик.
3.4.	Програма з отримання стипендії для навчання англійської мови (English Access Microscholarship Program)	<p>спрямована на представників інших країн, які входять у категорію осіб, що не мають достатнього рівня фінансування, у віці від 13 до 20 років [1160]. Програма надає учасникам можливість підвищення навичок англійської мови, що надасть можливість подальшої освіти та пошуку роботи. Учасники також отримують перспективу претендувати (на основі конкуренції) на потрапляння до програми з обміну та отримати можливість продовжити свою освіту у Сполучених Штатах. З моменту свого створення у 2004 році в програмі взяло участь близько 150000 студентів з понад 80 країн світу [1159].</p> <p>Зазначимо, що програма з отримання стипендії на навчання англійської мови має тривалість два роки і, головним чином, спрямована на пошук перспективних осіб, які в майбутньому можуть поповнити ряди іноземних студентів США. Головною метою програми є навчання англійської мови, що може мати позитивний ефект у разі подальшого навчання в закладах освіти США, тому що студент уже буде певною мірою готовий до міжособистісної взаємодії, принаймні, з комунікативного боку. Тому можна говорити про те, що програма також взаємопов'язана із соціально-педагогічним супроводом іноземних студентів.</p>
4.	Управління з глобальних освітніх програм (Office of Global Educational Programs)	проводить діяльність у питаннях планування, розробки, координування та контролю над такими проектами, як:
4.1.	Програма стипендій ім. Х'юберта Гамфрі (Hubert H. Humphrey Fellowship Program) [1316; 1317]	є одним з підрозділів програми Фулбрайта з обміну студентами між закладами вищої освіти США та іншими державами з 1978 року та носить ім'я сенатора і віцепрезидента США Х'юберта Г. Гамфрі (Hubert H. Humphrey) (1911 – 1978), який був прихильником проведення політики співробітництва в міжнародному плані. Програма була заснована в 1978 році, під час візиту президента США Джиммі Картера до Венесуели. За словами президента, ця програма повинна була втілити цінності, підтримувані Сполученими Штатами, серед яких демократія, соціальна справедливість та бажання надати допомогу країнам, що розвиваються. Через рік після заяви президента Дж. Картера до США прибули перші учасники програми – 27 професіоналів середньої ланки з 24 країн світу, які повинні були пройти навчання в 11 закладах вищої освіти США (пізніше кількість ЗВО збільшилася, серед них Вашингтонський юридичний коледж Американського університету (American University, Washington College of Law), Університет штату Арізона

		<p>(Arizona State University), Бостонський університет (Boston University), Корнелльський університет (Cornell University), Університет Еморі (Emory University), Массачусетський технологічний інститут (Massachusetts Institute of Technology), Університет штату Мічиган (Michigan State University), Університет штату Пенсильванія (Pennsylvania State University), Сіракузький університет (Syracuse University) (Сірак'юс, штат Нью-Йорк, США), Університет Каліфорнії в Девісі (University of California, Davis), Університет Меріленду в Коледж-Парку (University of Maryland, College Park), Школа суспільних відносин ім. Гамфрі Університету Міннесоти (University of Minnesota, Humphrey School of Public Affairs), Університет Вандербільта (Vanderbilt University), Університет Співдружності Вірджинії (Virginia Commonwealth University)). З початку дії програми, в 1978 році, у ній узяло участь понад 4600 стипендіатів з 157 країн, які пройшли навчання в більш ніж 40 ЗВО США.</p> <p>Зупинимося на тому, що після прибуття до США учасники програми готують індивідуальні плани для свого професійного розвитку з докладним описом своїх цілей та завдань на майбутній рік, які повинні включати курси, семінари, участь у спеціалізованих проєктах, а також професійних і громадських заходах. Так, основними елементами програми є [1669]:</p>
4.1.1.	Семінар Гамфрі (Humphrey Seminar)	основною частиною стипендіальної програми є семінар Гамфрі, який проводиться закладом вищої освіти, що приймає, раз на рік. Семінар спрямований на ознайомлення учасників з навичками, які необхідні їм, як глобальним лідерам, під час якого проводяться обговорення підходів до актуальних питань та проблем, що важливі для їх регіону проживання, а також ознайомлення з соціокультурними особливостями США.
4.1.2.	Академічне збагачення (Academic Enrichment)	програма передбачає розміщення стипендіатів по групах від 7 до 15 учасників у різних закладах вищої освіти США, що стають (на час участі в програмі Гамфрі) базою їхньої академічної та професійної діяльності. Також учасники отримують можливість налагоджувати міжособистісні взаємозв'язки зі своїми колегами зі Сполучених Штатів, а також експертами у своїй галузі знань, брати участь у конференціях та у виконанні роботи професійного плану (тобто такої, що передбачає здобуття професійно спрямованого досвіду) без наявності зовнішніх чинників негативного психологічного впливу, наприклад, отримання ступеня, диплома тощо.
4.1.3.	Професійний розвиток (Professional Development)	основною метою «Програми Гамфрі» є надання можливості своїм учасникам підвищити якість професійних навичок та розширити знання, що стає можливим завдяки проведенню міжособистісних контактів, обміну інформацією та досвідом і з

		<p>американськими колегами, і з учасниками «Програми Гамфрі» з інших країн. Зазначимо, що заходи, які проводяться в рамках конференцій, зустрічей, семінарів, практикумів, надають учасникам можливість розширення знань у питаннях своєї професійної діяльності, а також освітніх проблем глобального плану. Наприкінці діяльності у Програмі учасникам надається можливість отримати досвід проведення професійно спрямованої діяльності (тривалістю шість тижнів), у рамках чого проводяться серії зустрічей з американськими колегами та експертами.</p>
4.1.4.	<p>Вашингтонський форум глобального лідерства (The Washington Global Leadership Forum)</p>	<p>є обов'язковим семінаром для всіх стипендіатів програми Гамфрі, триває впродовж 4 днів та проводиться у Вашингтоні, округ Колумбія. Участь у заході надає учасникам додаткові знання про американські установи, федеральні агентства та організації міжнародного плану. Також проводяться зустрічі з представниками організацій, відбуваються сесії з розвитку лідерських якостей та інших професійних навичок. Отже, цей форум надає можливість усім, хто проходить підготовку в різних закладах вищої освіти, зустрітися безпосередньо один з одним та встановити контакти, що можуть підтримуватися не тільки протягом участі в програмі, але й у подальшому.</p>
4.1.5.	<p>Курси англійської мови (English Language Courses)</p>	<p>у зв'язку з тим, що учасниками «Програми Гамфрі» є не студенти, а особи, що мають професійно зорієнтовані знання, вони мають достатній рівень інформованості в певних напрямках. Але під питанням залишається аспект англійської мови, якщо вона не є для учасника рідною або вивченою на достатньому рівні. В інших випадках учасникам необхідно покращити свої знання мови для того, щоб мати можливість повною мірою використовувати підготовчі можливості, надані «Програмою Гамфрі». Для цього учасники мають можливість пройти інтенсивний курс вивчення англійської до початку своєї діяльності в рамках програми Гамфрі, який у більшості випадків проводиться в літні місяці. Якщо буде актуальною необхідність додаткової підготовки в питанні англійської мови, учасники програми можуть узяти участь у додаткових курсах на базах своїх освітніх установ, до яких вони закріплені.</p> <p>Отже, розглянувши напрям підготовки учасників «Програми Гамфрі», можна зробити висновок про наявність впливу проведених у рамках програми заходів з тими, що проводяться для іноземних студентів у ЗВО США, будучи, таким чином, складовою частиною системи соціально-педагогічного супроводу. Так, досвід проведених семінарів та форумів також використовується при роботі з іноземними студентами й організовується закладом освіти, який приймає студентів або фахівців з інших країн. У рамках таких заходів є</p>

	<p>можливість установити міжособистісні контакти з представниками інших країн, отримавши не тільки досвід міжкультурної взаємодії, але й удосконалити свій професійний рівень. Наступним аспектом можна вважати поділ учасників на невеликі групи, що використовується також при адаптаційній діяльності з іноземними студентами, тому що така форма забезпечує більш високу увагу кожному учаснику, на відміну від великих груп, де є проблемою приділити достатню кількість часу кожній особі. Останнім аспектом, досвід якого може бути використаний та який безпосередньо впливає на систему супроводу іноземних студентів, є проведення підготовчих курсів англійської мови, що проводяться у двох форматах: як окремого інтенсивного курсу поза часовими рамками проведеної програми (при вивченні системи супроводу іноземних студентів ми дійшли висновку, що такого роду підготовку можна охарактеризувати як передадаптаційну (пропедевтичну)), так і безпосередньо під час участі в програмі на базі закладів освіти, що також використовується в практиці підготовки іноземних студентів, де і коледжі та університети, і консультаційні центри на їх базі пропонують проходження курсів з вивчення англійської мови для отримання основних знань та розуміння лінгвістичних та граматичних основ, а також більш глибокого вивчення мови з використанням основних принципів, серед яких: говоріння, письмо, аудіювання, читання та вивчення іноземної лексики. Отже, ураховуючи зазначені вище подібності Програми Гамфрі з ініціативами, що застосовуються в системі супроводу іноземних студентів, можемо говорити про те, що досвід «Програми Гамфрі» може бути використаним у різних напрямках при проведенні адаптації студентів з інших держав.</p>
--	---

**Application for Admission to the
Hubert H. Humphrey Fellowship Program
for Mid-Career Professional Study
in the United States
2019 – 2020 Program**

**United States
Department of State**

Philippine-American Educational Foundation

Application Period: 01 March to 8 June 2018

Пояснення №1:

Представлено титульну сторінку анкети-приєднання до Програми стипендій ім. Х'юберта Гамфрі, що надавалася у 2019-2020 роках.

**APPLICATION FOR THE
HUBERT H. HUMPHREY FELLOWSHIP PROGRAM
FOR MID-CAREER PROFESSIONAL STUDY IN THE UNITED STATES**

**INFORMATION AND APPLICATION INSTRUCTIONS
(Please read carefully.)**

PROGRAM DESCRIPTION: The Humphrey Fellowship Program provides mid-career professionals from designated countries of Africa, Asia, Latin America, the Caribbean, the Middle East, Europe and Eurasia with an opportunity to enhance their professional capabilities through participation in specialized, 10-month, non degree programs developed specifically for small clusters of Humphrey Fellows at selected U.S. universities. The Humphrey Program was initiated in 1978 to honor the memory and accomplishments of the late Senator and Vice President, Hubert H. Humphrey. Fellows are selected based on their potential for national leadership and commitment to public service, in either the public or private sector. The program provides a basis for establishing long-lasting productive partnerships and relationships between citizens of the United States and their professional counterparts in other countries, fostering an exchange of knowledge and mutual understanding throughout the world.

Funding for the Humphrey Program is provided by the U.S. government through the United States Department of State and other co-sponsors. The Institute of International Education (IIE) collaborates with the State Department's Bureau of Educational and Cultural Affairs in administering the program. The types of university programs arranged for Humphrey Fellows depart from a traditional discipline-oriented focus and have a problem-solving and experience-sharing emphasis. The programs are not degree-related or aimed at providing scholarly preparation or basic training in a field. The objective is to provide Humphrey Fellows with an overall experience that broadens their perspectives, enhances their capability to assume greater career responsibilities, and provides opportunities to establish useful professional contacts. To accomplish these objectives, programs are designed to include various combinations or course work, independent projects, internships, consultations with U.S. faculty or experts, field trips, and special seminars. Under the guidance of a designated faculty advisor or "coordinator," fellows plan programs that best suit their individual career development needs.

DURATION OF GRANT: The program arranged for Humphrey fellows extends from August or early September to the following June. Applicants who need additional English training may be required to arrive in the United States as early as June for intensive language study before beginning their regular university program. Candidates must be able to participate in the full period of the English and/or university programs.

NONDEGREE STATUS: The program designed for Humphrey fellows does not result in the awarding of a degree. While fellows are able to enroll in courses relevant to their professional interests, **the Humphrey Program is not appropriate for those who wish to concentrate on academic work required for a U.S. degree.** Humphrey fellows spend a considerable portion of their time engaged in off-campus activities such as internships, field trips, workshops, and special projects that give them practical experience in their professional fields. Fellows who successfully complete the program are awarded a Certificate of Participation.

FINANCIAL PROVISIONS: The Humphrey Fellowship provides tuition and university fees, a monthly maintenance allowance, a book and supplies allowance, round-trip international travel to the host institution (and to the fellow's English-language training program, when applicable) and domestic travel to Washington, D.C. for a special seminar. Supplementary funds are available for professional activities such as field trips or attendance at conferences. **Humphrey Fellowships are not renewable.**

Humphrey fellows should plan to bring with them some personal funds to cover incidental expenses not covered in the grant. **Humphrey Fellowships do not include funds for dependents (family members).** Humphrey fellows are responsible for providing travel, insurance, and financial support for any dependents accompanying them to the United States. Please note that English and orientation centers cannot accommodate dependents. Therefore, dependents should not arrive in the United States until the fellows are settled in their academic year programs and have secured housing (at least 30 days after the fellow's arrival).

PROGRAM FIELDS: The programs arranged for Humphrey fellows are related to one of the following fields: (1) agricultural and rural development, (2) communications/journalism, (3) economic development; (4) educational administration, planning and policy; (5) finance and banking; (6) higher education administration; (7) HIV/AIDS policy and prevention; (8) human resource management; (9) law and human rights; (10) natural resources, environmental policy, and climate change; (11) public health policy and management; (12) public policy analysis and public administration; (13) substance abuse education, treatment, and prevention; (14) teaching of English as a foreign language; (15) technology policy and management; (16) trafficking in persons policy and prevention; (17) urban and regional planning. The university programs do not address themselves to the scientific or technical aspects of these fields, but rather to broad policy-making and problem-solving issues.

Пояснення №2:

Наведена сторінка анкети-приєднання описує сутність програми, зазначено коротку історію її виникнення, роз'яснені джерела фінансування програми. Надано інформаційну довідку стосовно академічних переваг участі у програмі, а також напрямів діяльності, в яких учасники мають змогу працювати – від напряму управління освітою до викладання англійської мови, як іноземної та державного управління.

**APPLICATION FOR THE
HUBERT H. HUMPHREY FELLOWSHIP PROGRAM
FOR MID-CAREER PROFESSIONAL STUDY IN THE UNITED STATES**

**INFORMATION AND APPLICATION INSTRUCTIONS
(continued)**

PLACEMENT IN UNIVERSITY PROGRAMS: Candidates who are selected for fellowships are placed in clusters by field of interest at U.S. universities specially designated to host a group of Humphrey Fellows. IIE, therefore, is not able to make placements at specific universities requested by candidates, nor to award fellowships enabling candidates to attend a U.S. university on the basis that they have already been admitted. **Candidates should not apply directly to U.S. institutions.**

Final selection of Humphrey candidates will be made by a National Selection Panel in Washington, DC.

APPLICATION INSTRUCTIONS:

1. Each page of the enclosed application carries its own instructions and should be read carefully before proceeding. **All forms must be completed in English and typewritten or computer-generated.** Please answer every question as completely as possible (except for the Substance Abuse form, page 6 of the application, which should only be completed by candidates in the field of substance abuse.) **The application form may be downloaded from the PAEF website www.fulbright.org.ph, and completed by computer.**
2. **Please take special notice of #14, "Give a 50-word summary of your proposed program plan."** This section is very important as members of the Hubert H. Humphrey Fellowship Selection Committee read this summary and determine whether to nominate you. Please be sure to provide a succinct but substantive summary statement.
3. The completed application must be received at the **Philippine-American Educational Foundation (PAEF)** office, 10th Floor BPI-Philam Life Makati Building (formerly Ayala Life-FGU Center) 6811 Ayala Avenue, Makati City 1226 **on or before 8 June 2018.**
4. **You must attach complete and certified academic documents covering your entire period of study at universities or other postsecondary institutions, including advanced degrees. Documents must be accompanied by complete English translations.**

Your academic documents must consist of:

- A certified official record (transcript) from each university or other postsecondary institution, listing the subjects you studied and the grades (marks) you received during each year of your enrollment. Include all postsecondary institutions you attended, even those from which you did not receive a degree or diploma.
- Certified, official evidence of each postsecondary or university degree, diploma, or certificate awarded to you.

To be considered official, each academic document **must bear the seal of the issuing institution** as well as the signature of its officials. Copies of original documents will be accepted only if they are separately certified as being authentic duplicates of originals. Certification of copies may be made by the issuing institution. **All documents submitted become property of PAEF and will not be returned.**

5. You are required to submit two letters of reference, **one of which must be from your immediate supervisor in your current position. The letters of reference should be computerized or typewritten in English.**
6. You are also required to submit an NBI clearance acquired in the past six (6) months.

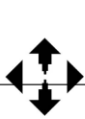
You should promptly inform PAEF of any change in your professional status or future plans after this application has been submitted.

The Hubert H. Humphrey Fellowship Program in the Philippines
is administered by the
Philippine-American Educational Foundation
10th Floor BPI-Philam Life Makati Building (*formerly Ayala Life – FGU Center*)
6811 Ayala Avenue, Makati City, Philippines 1226
Telephone: 812 0919 Fax: 812 0822
E-mail: fulbright@fulbright.org.ph Website: www.fulbright.org.ph

Пояснення №3:

Наведена сторінка має метою інформування осіб, що заповнюють анкету-приєднання щодо правильності виконання всіх етапів, як-от: мова заповнення анкети, тип заповнення (машинописний чи комп'ютерний набір), важливість написання програмного плану тощо.

NAME AND PLACE OF EMPLOYMENT		JOB TITLE		DATES OF EMPLOYMENT (Month and Year)	
				From	To
				/	/
				/	/
				/	/

Bio-Sheet B

2

TYPE OR COMPUTER-GENERATE IN ENGLISH USING BLACK INK ONLY.

15. CURRENT OCCUPATION

NAME AND ADDRESS OF EMPLOYER	JOB TITLE	START DATE OF EMPLOYMENT (Month and Year)

16. DESCRIBE YOUR CURRENT MAJOR JOB RESPONSIBILITIES.

--

17. PREVIOUS POSITIONS HELD (Begin with the most recent employment.)

NAME AND PLACE OF EMPLOYMENT		JOB TITLE		DATES OF EMPLOYMENT (Month and Year)	
				From	To
				/	/
				/	/
				/	/

18. COMPUTER KNOWLEDGE AND LEVEL OF SKILL

	EXCELLENT	GOOD	FAIR	POOR
Word Processing	☐	☐	☐	☐
Spreadsheets	☐	☐	☐	☐
Presentation	☐	☐	☐	☐
E-mail and Internet	☐	☐	☐	☐

19. LIST COUNTRIES OUTSIDE YOUR OWN, INCLUDING THE UNITED STATES, IN WHICH YOU HAVE LIVED, TRAVELLED, OR STUDIED. (Please list dates (months/years) and reasons for each visit. Attach an additional sheet, if necessary)

COUNTRY VISITED	REASON FOR VISIT (e.g., study, work, tourism, conference)	DATES OF VISIT (Month and Year)	
		From	To
		/	/
		/	/
		/	/

20. PERSONS TO BE NOTIFIED IN CASE OF EMERGENCY

In home country	In the United States
Name:	Name:
Address:	Address:
Telephone:	Telephone:
Mobile:	Mobile:
Relationship:	Relationship:

CERTIFICATION: I certify that all information given in this application is complete and accurate to the best of my knowledge. I acknowledge that I have completely read and understood the *Information and Application Instructions* and I agree to comply with all regulations described there.

DATE	SIGNATURE OF APPLICANT (Required: You must sign here in INK.)
------	---

Пояснення №5:

Сторінка заяви-приєднання потребує надання інформації щодо колишньої роботи; напрямів реалізації діяльності на минулому робочому місці; рівня володіння навичками; особи, до якої мають звернутися у разі непередбачуваної ситуації з учасником Програми.

	<h1 style="margin: 0;">Program Plan</h1>	<h1 style="margin: 0;">3</h1>
<p style="margin: 0;">TYPE OR COMPUTER-GENERATE IN ENGLISH USING BLACK INK ONLY.</p>		
<p>NAME OF APPLICANT:</p>		
<p>21.1. Please describe your major area of interest and explain how this area addresses the specific development needs of our country. <i>(Please limit your answer to the space provided.)</i></p>		
<p>21.2. Describe the type of Humphrey program you would like to design in order to meet these challenges. Indicate the kinds of academic course work, internship experiences, and/or professional training experiences you would like to undertake. <i>(Please limit your answer to the space provided.)</i></p>		
<p>21.3. Describe how the acquisition of new knowledge and skills will assist you in helping our country to achieve its development goals. <i>(Please limit your answer to the space provided.)</i></p>		

Пояснення №6:

Сторінка заяви-приєднання, на якій заповнюється програмний план, що складається з наступних творчих питань: опис основної сфери інтересів та як вона відповідає конкретним потребам розвитку країни; опис типу «Програми Гамфрі»; опис ролі нових знань і навичок у допомозі країні щодо досягнення цілей розвитку.

	<h1>Personal Statements A</h1>	<h1>4</h1>
TYPE OR COMPUTER-GENERATE IN ENGLISH USING BLACK INK ONLY.		
NAME OF APPLICANT:		
Write a narrative description/essay answering each of the following three questions (#22-24). Please limit your responses to the space provided.		
22. Please describe how you have demonstrated a strong commitment to public service in your professional/personal life. (i.e., professional responsibilities, community or civic involvement, etc.)		
23. Please state your professional goals for the next five years and indicate how the training received under the Humphrey Program will contribute to your managerial skills, leadership ability, and commitment to public service.		

Пояснення №7:

На даній сторінці заяви-приєднання учасник повинен вказати попередній досвід участі у програмах державного рівня та сформулювати свої професійні плани на найближчі 5 років. Також варто зазначити, як навчання у рамках «Програми Гамфрі» сприятиме розвитку управлінських та лідерських здібностей.

	Personal Statements B	5
TYPE OR COMPUTER-GENERATE IN ENGLISH USING BLACK INK ONLY.		
NAME OF APPLICANT:		
24. Describe a problem or challenging situation that you have resolved by using your initiative. What was the outcome? Please select this example carefully. It should illustrate something that you want the review panel to know about your problem-solving skill, leadership abilities, or commitment to public service.		

Пояснення №8:

Даний розділ заяви-приєднання вимагає написання невеликої творчої роботи, що потребує описання проблеми чи складної ситуації, яка була вирішена при використанні власної ініціативи кандидатом до «Програми Гамфрі». Потрібно зазначити кінцевий результат вирішення проблеми. Окремо підкреслено важливість точного вибору ситуації, яка має бути представлена у розповіді, тому що саме цей приклад продемонструє наявність навичок вирішення проблемних ситуацій, здатність до лідерства у кандидата.

	Substance Abuse Field of Study	6
TYPE OR COMPUTER-GENERATE IN ENGLISH USING BLACK INK ONLY.		
NOTE: THIS PAGE SHOULD BE FILLED OUT ONLY BY THOSE APPLICANTS WHOSE PROPOSED FIELD OF STUDY IS SUBSTANCE ABUSE.		
NAME OF APPLICANT:		
1. Briefly describe what you know about current substance abuse problems in the Philippines.		
2. Briefly describe recent substance abuse research project(s) in which you have been engaged, the extent of your role in these project(s), and list any publications in connection with research work that you have done.		
3. Briefly describe an area of substance abuse research that you would like to pursue (i.e., if and when you receive a Humphrey Fellowship) based on the needs in the country.		

Пояснення №9:

На представленій сторінці заяви-приєднання кандидату до програми необхідно вказати чи є у його активі наукові дослідницькі проєкти та область дослідження, де особа планує виконувати діяльність у випадку приєднання до «Програми Гамфрі».

		Personal Information				7
TYPE OR COMPUTER-GENERATE IN ENGLISH USING BLACK INK ONLY.						
NAME OF APPLICANT:						
I. PERSONAL FINANCIAL INFORMATION <i>(Indicate all funds in our local currency.)</i>						
1.	Your annual salary					
	Income per year from other sources					
2.	Will your salary be continued during your stay in the U.S.?					
	☐ Yes	☐ No				
II. DEPENDENTS: The Hubert H. Humphrey Fellowship Program does not provide allowances for dependents. If your dependents accompany you, you will be responsible for providing all travel, adequate medical insurance, and support for them. English/Orientation Centers cannot accommodate dependents.						
Dependents may not arrive until you are settled in your academic program and have found housing (at least 30 days after your arrival at academic placement). Your dependent/s will be responsible for their U.S. non-immigrant visa application.						
1.	List the relationships and ages of any persons who will require financial assistance from you during your academic year in the U.S.					
	NAME	RELATIONSHIP	AGE			
2.	Will any dependents accompany you to the U.S.? ☐ Yes ☐ No					
If yes, give name(s) as shown on passport(s), gender, relationship(s), date(s) of birth, city/country of birth, and citizenship for each dependent. Please state how you intend to provide for them during your stay in the U.S.						
III. ENGLISH LANGUAGE PROGRAM						
1.	History of Formal Study of English			Native (Home) Language:		
	LEVEL	NUMBER OF YEARS	NUMBER OF MONTHS PER YEAR	NUMBER OF HOURS PER WEEK	NATIVE LANGUAGE OF INSTRUCTOR	
	Secondary School					
	University					
	Private Study					
2.	If required, will you be able to arrive for English language training as early as April, May, June or July? ☐ Yes ☐ No					
3.	Will you be able to obtain a leave of absence from your current position for a period of 10 months, or up to 12 months if you require English training? ☐ Yes ☐ No					

Пояснення №10:

Наведена сторінка заяви-приєднання має метою отримання особистої інформації стосовно заробітної плати кандидата; інших фінансових надходжень; переліку осіб, які потребують фінансової допомоги від кандидата до програми; а також щодо Програми англійської мови: яка мова є рідною; чи потрібна додаткова підготовка з англійської мови та чи буде змога у особи залишити свою посаду на період участі у «Програмі Гамфрі» (10 місяців або до 12 місяців, якщо потребується додаткова підготовка з англійської мови).

APPLICATION FOR THE HUBERT H. HUMPHREY FELLOWSHIP PROGRAM FOR MID-CAREER PROFESSIONAL STUDY IN THE UNITED STATES				8
TYPE OR COMPUTER-GENERATE IN ENGLISH USING BLACK INK ONLY.				
CONFIDENTIAL LETTER OF REFERENCE FROM <u>CURRENT</u> EMPLOYER				
This letter of reference must be written by the <u>applicant's current supervisor in his/her professional position</u> . If this letter is not written in English, an accurate translation must be attached.				
NAME OF APPLICANT:				
COUNTRY OF RESIDENCE:				
NAME and TITLE OF EVALUATOR:				
ORGANIZATION or EMPLOYER:				
HOW LONG HAVE YOU KNOWN THE APPLICANT?				
SIGNATURE (in ink)		DATE		
PROGRAM DESCRIPTION				
<p>The Humphrey Fellowship Program provides mid-career professionals from designated countries of Africa, Asia, Latin America, the Caribbean, the Middle East, Europe, and Eurasia with an opportunity to enhance their professional capabilities through participation in specialized 10-month programs developed specifically for small clusters of Humphrey Fellows at selected U.S. universities. Primary funding for the Humphrey Program is provided by the U.S. government through the United States Department of State. The Institute of International Education (IIE) administers the program on behalf of the State Department.</p> <p>The types of university programs arranged for Humphrey fellows depart from a traditional discipline-oriented focus and have a problem-solving and experience-sharing emphasis. The programs are not degree-related and not aimed at providing scholarly preparation or basic training in a field. The objective is to provide Humphrey fellows with an overall experience that broadens their perspectives, enhances their capability to assume greater career responsibilities, and provides opportunities to establish useful professional contacts. To accomplish these objectives, programs are designed to include various combinations of course work, independent projects, internships, consultations with U.S. faculty or experts, field trips, and seminars. Under the guidance of a designated faculty advisor or "coordinator," fellows plan programs that best suit their individual career development needs.</p>				
I. In the rating chart below, please evaluate the applicant in comparison with other professionals whom you have known during your professional career.				

	EXCELLENT	VERY GOOD	AVERAGE	BELOW AVERAGE
Knowledge of Field (<i>has substantial educational background and/or relevant experience that applicant can build upon during Fellowship</i>)	☐	☐	☐	☐
Work Habits (<i>takes initiative, is self-motivated, defines goals, demonstrates achievement</i>)	☐	☐	☐	☐
Seriousness of Purpose (<i>is committed to making a difference / impact in his/her professional field</i>)	☐	☐	☐	☐
Commitment to National Development (<i>is dedicated to addressing the development needs of his/her country</i>)	☐	☐	☐	☐
Resourcefulness and Initiative (<i>is able to identify needs and seek out resources in order to address those needs</i>)	☐	☐	☐	☐
Emotional Maturity (<i>functions in a sensible manner; takes responsibility for actions</i>)	☐	☐	☐	☐
Adaptability to New Situations (<i>demonstrates ability to embrace change and flexibility to adjust to unfamiliar surroundings</i>)	☐	☐	☐	☐
Leadership Qualities (<i>demonstrates potential in providing direction and guidance to others in order to achieve goals</i>)	☐	☐	☐	☐

Пояснення №11:

Дана сторінка заяви-приєднання призначена для заповнення поточним керівником кандидата до «Програми Гамфрі» та стосується питань щодо назви організації, де працює кандидат; тривалості перебування на посаді. Надається короткий опис сутності «Програми Гамфрі», а також рейтингова таблиця, яку повинен заповнити роботодавець кандидата до програми за наступними питаннями: галузь знань, робочі навички (ініціативність, самомотивація, вміння визначати цілі), прихильність національному розвитку своєї країни, винахідливість та ініціативність, емоційна зрілість, вміння адаптуватися до нових ситуацій, лідерські якості.

	APPLICATION FOR THE HUBERT H. HUMPHREY FELLOWSHIP PROGRAM FOR MID-CAREER PROFESSIONAL STUDY IN THE UNITED STATES	8A
TYPE OR COMPUTER-GENERATE IN ENGLISH USING BLACK INK ONLY.		
<p>II. Please assess the applicant's suitability for the Hubert H. Humphrey Fellowship Program based on his/her educational background, work experience and individual needs for career development. <i>(A description of the Humphrey Program is on the front of this page.)</i> Include a candid evaluation of the applicant's ability to pursue serious academic work in the context of a mid-career professional program. Indicate also how this program will directly benefit not only the candidate's career but our country and society. Also discuss the candidate's leadership potential and commitment to public service. <i>(Your comments should be continued on a separate sheet if more space is needed.)</i></p>		

Application Deadline: 8 June 2018

Please return directly to
The HUBERT H. HUMPHREY FELLOWSHIP PROGRAM
 Philippine-American Educational Foundation
 10/F BPI-Philam Life Makati Building *(formerly Ayala Life – FGU Center)*
 6811 Ayala Avenue, Makati City 1226

Пояснення №12:

У даному розділі заяви-приєднання, роботодавець кандидата до «Програми Гамфрі» повинен оцінити (виходячи з освіти, досвіду останнього) здатність особи продовжувати академічну роботу разом з участю у професійній програмі та її потенційну користь не тільки для кар'єри кандидата, але й для країни та суспільства; а також лідерський потенціал учасника відбору.

APPLICATION FOR THE HUBERT H. HUMPHREY FELLOWSHIP PROGRAM FOR MID-CAREER PROFESSIONAL STUDY IN THE UNITED STATES					9
					
TYPE OR COMPUTER-GENERATE IN ENGLISH USING BLACK INK ONLY.					
CONFIDENTIAL LETTER OF REFERENCE					
This letter of reference must be written by a <u>professor, professional mentor, or other associate outside the candidate's current work setting</u> . Personal friends or family members are NOT acceptable references. If this letter is not written in English, an accurate translation must be attached.					
NAME OF APPLICANT:					
COUNTRY OF RESIDENCE:					
NAME and TITLE OF EVALUATOR:					
ORGANIZATION or EMPLOYER:					
HOW LONG HAVE YOU KNOWN THE APPLICANT?					
SIGNATURE (in ink)		DATE			
IN WHAT CAPACITY HAVE YOU KNOWN THE APPLICANT?					
☐ TEACHER or PROFESSOR		☐ OTHER (pls. specify)			
HOW LONG HAVE YOU KNOWN THE APPLICANT?					
PROGRAM DESCRIPTION					
The Humphrey Fellowship Program provides mid-career professionals from designated countries of Africa, Asia, Latin America, the Caribbean, the Middle East, Europe, and Eurasia with an opportunity to enhance their professional capabilities through participation in specialized 10-month programs developed specifically for small clusters of Humphrey Fellows at selected U.S. universities. Primary funding for the Humphrey Program is provided by the U.S. government through the United States Department of State. The Institute of International Education (IIE) administers the program on behalf of the State Department.					
The types of university programs arranged for Humphrey fellows depart from a traditional discipline-oriented focus and have a problem-solving and experience-sharing emphasis. The programs are not degree-related and not aimed at providing scholarly preparation or basic training in a field. The objective is to provide Humphrey fellows with an overall experience that broadens their perspectives, enhances their capability to assume greater career responsibilities, and provides opportunities to establish useful professional contacts. To accomplish these objectives, programs are designed to include various combinations of course work, independent projects, internships, consultations with U.S. faculty or experts, field trips, and seminars. Under the guidance of a designated faculty advisor or "coordinator," fellows plan programs that best suit their individual career development needs.					
I. In the rating chart below, please evaluate the applicant in comparison with other professionals whom you have known during your professional career.					
	EXCELLENT	VERY GOOD	AVERAGE	BELOW AVERAGE	
Knowledge of Field (has substantial educational background and/or relevant experience that applicant can build upon during Fellowship)	☐	☐	☐	☐	
Work Habits (takes initiative, is self-motivated, defines goals, demonstrates achievement)	☐	☐	☐	☐	
Seriousness of Purpose (is committed to making a difference / impact in his/her professional field)	☐	☐	☐	☐	
Commitment to National Development (is dedicated to addressing the development needs of his/her country)	☐	☐	☐	☐	
Resourcefulness and Initiative (is able to identify needs and seek out resources in order to address those needs)	☐	☐	☐	☐	
Emotional Maturity (functions in a sensible manner; takes responsibility for actions)	☐	☐	☐	☐	
Adaptability to New Situations (demonstrates ability to embrace change and flexibility to adjust to unfamiliar surroundings)	☐	☐	☐	☐	
Leadership Qualities (demonstrates potential in providing direction and guidance to others in order to achieve goals)	☐	☐	☐	☐	

Пояснення №13:

Дана сторінка заяви-приєднання є ідентичною до сторінки №8. Різниця в тому, хто саме має заповнювати позиції. Так, наведена сторіка призначена професору, наставнику або іншому співробітнику, що працює поза поточним місцем роботи кандидата на посаду до Програми Гамфрі (тобто – це зовнішня рецензія на роботу кандидата). Особи, з якими у кандидата є дружні або сімейні відносини не можуть бути залучені до заповнення. Якщо заповнення виконано не англійською мовою, потрібно додати точний переклад англійською.

	APPLICATION FOR THE HUBERT H. HUMPHREY FELLOWSHIP PROGRAM FOR MID-CAREER PROFESSIONAL STUDY IN THE UNITED STATES	9A
TYPE OR COMPUTER-GENERATE IN ENGLISH USING BLACK INK ONLY.		
<p>II. Please assess the applicant's suitability for the Hubert H. Humphrey Fellowship Program based on his/her educational background, work experience and individual needs for career development. <i>(A description of the Humphrey Program is on the front of this page.)</i> Include a candid evaluation of the applicant's ability to pursue serious academic work in the context of a mid-career professional program. Indicate also how this program will directly benefit not only the candidate's career but our country and society. Also discuss the candidate's leadership potential and commitment to public service. <i>(Your comments should be continued on a separate sheet if more space is needed.)</i></p>		

Пояснення №14:

Дана сторінка заяви-приєднання є ідентичною до сторінки №8А. Різниця в тому, що наведена сторіка призначена для заповнення професором, наставником або іншим співробітником, що працюють поза поточним місцем роботи кандидата на посаду до «Програми Гамфрі». Особи, з якими у кандидата є дружні або сімейні відносини не можуть бути залучені до заповнення. Якщо заповнення виконано не англійською мовою, потрібно додати точний переклад англійською.

4.2.	Програма ініціатив громадського коледжу (The Community College Initiative (CCI))	<p>надає своїм учасникам з різних регіонів та соціальних груп населення можливість участі в програмі одного з громадських коледжів, тривалістю один рік. Ця ініціатива спрямована на розвиток технічних навичок учасників у різних сферах, підвищення рівня їхніх лідерських якостей та володіння англійською мовою. У рамках програми учасники отримують можливість професійного стажування, навчання та культурного обміну в рамках участі в запропонованих заходах. Особи, які беруть участь у програмі, роблять свій внесок у спільноту, у якій вони проводять свою діяльність, надаючи допомогу в інтернаціоналізації кампусів американських коледжів. По завершенні терміну програми учасники повертаються до своїх держав з більш якісним розумінням культурних особливостей США та наявністю нових навичок, які вони можуть застосовувати для розвитку економічних і освітніх сфер своїх країн. Незважаючи на те, що програма була створена у 2007 році, з того часу більше 75 громадських коледжів США прийняли понад 2900 учасників з 21 країни. Загалом на сьогодні в програмі беруть участь такі заклади освіти, як: Громадський коледж Банкер Хілл (Bunker Hill Community College), Коледж Д'юпейдж (College of DuPage), Громадський коледж Х'юстона (Houston Community College), Громадський коледж Кірквуд (Kirkwood Community College), Громадський коледж Меса (Mesa Community College), Громадський коледж Північної Вірджинії (Northern Virginia Community College), Громадський коледж Нортгемптона (Northampton Community College), Громадський коледж Скоттсдейлу (Scottsdale Community College), Коледж Валенсія (Valencia College), Міський коледж Сан-Франциско (City College of San Francisco), Коледж Маямі Дейд (Miami Dade College).</p> <p>Зазначимо, що програма ініціатив громадського коледжу підтримує кілька проєктів, серед яких:</p>
4.2.1.	Академіки (Academics)	<p>передбачає участь в освітніх курсах коледжу США, що приймає, протягом навчального року згідно з вибраними галузями знань та можливість отримання професійних сертифікатів (що відрізняє цю програму від розглянутих нами раніше, які не припускають будь-яких сертифікатів та дипломів). Серед галузей знань, що можна вибрати, є проєктування, сільське господарство, освіта для дітей молодшого віку, інформаційні технології, медіа, громадська безпека, управління сферою туристичного бізнесу [1671].</p>
4.2.2.	Навчання під час надання послуг (Service Learning)	<p>програма є одним з ключових проєктів ініціатив громадського коледжу та сприяє інтеграції учасників і до кампусу, і до місцевих громад при участі в громадських роботах у співпраці з НКО, установленні контактів з іншими студентськими групами, що дозволяє формувати лідерські навички та проводити суспільно корисну</p>

		<p>діяльність, яка їм не байдужа [Там само].</p> <p>Зазначимо, що досвід, отриманий у цій програмі, може бути використаний безпосередньо в процесі соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів. Так, адаптація представників інших країн також спрямована не лише в академічну, але й соціальну площину, яка передбачає встановлення взаємозв'язків з представниками місцевої громади, з якими необхідно буде контактувати протягом періоду навчання у ЗВО. Для цього студенти також залучаються до громадської діяльності, яка надає допомогу у встановленні зв'язків з місцевим соціумом.</p>
4.2.3.	Культурний обмін (Cultural Exchange)	<p>програма спрямована на ознайомлення учасників з американською культурою та демонстрацію іноземним студентом своїх культурних особливостей американському суспільству за допомогою проведення заходів формального та неформального плану [1452]. Так, студенти беруть участь у щотижневому курсі «Культура, суспільство та інститути» (<i>Culture, Society and Institutions</i>), у рамках якого проводяться організовані екскурсії, що сприяють ознайомленню іноземних студентів з людьми та організаціями, які проводять діяльність у громадах, що приймають. Також учасники цього проєкту відвідують заходи художнього та культурного плану, історичні місця, місцеві школи та стають учасниками різних громадських клубів і організацій [1671]. Щодо зв'язку програми із супроводом іноземних студентів в освітніх установах, зауважимо, що культурний складник відіграє одну з основних ролей адаптаційної підготовки. Необхідність взаємодії з новою культурою та її представниками вимагає не просто вивчення та ознайомлення з культурними особливостями, а саме проведення міжкультурного обміну, коли іноземні студенти приймають культурні особливості країни навчання та розуміють представника сторони, яка приймає; останній, своєю чергою, взаємодіє з представником іншої культури. Тільки в такому випадку ми можемо говорити про можливість проведення якісної академічної та соціальної діяльності. Тому заходи цього проєкту безпосередньо пов'язані з системою супроводу іноземних студентів.</p>
4.2.4.	Планування дій (Action Planning)	<p>пов'язане з тим, що, починаючи з 2010 року, Програма ініціативи громадського коледжу рекомендує іноземним студентам розробляти певний план діяльності, яка буде проводитись після їх повернення додому. Так, розробка проєкту або плану проведення роботи з соціумом протягом року підготовки в коледжах США у рамках програми дозволяє після повернення до своєї країни зробити свій внесок у розвиток соціуму та громади, використовуючи для цього отримані знання і досвід [Там само].</p> <p>Зупинимося на тому, що, аналізуючи адаптаційні</p>

		<p>програми в системі вищої освіти США, ми ознайомилися з передадаптаційними (пропедевтичними) програмами, що спрямовані на формування в майбутніх іноземних студентів початкових компетенцій, які допоможуть їм знизити негативний вплив культурного шоку [1237]. Щодо проєкту «Планування дій», він має зовсім іншу, проте не менш важливу спрямованість. Так, закінчуючи період навчання в країні, що приймає, або в перервах між курсами, іноземні студенти відвідують свої рідні країни, де вони можуть практично використовувати отримані знання та досвід. Але такого роду процеси не можуть відбуватися спонтанно, тому важливим аспектом є планування своєї діяльності після повернення додому, що дозволить вибудувати найбільш ефективну стратегію дій. Проєкт «Планування дій» є актуальним і для системи супроводу іноземних студентів, тому що адаптаційні програми також мають ініціативи, спрямовані на діяльність студентів поза країною, що приймає.</p>
--	--	--

Заява-приєднання до програми Ініціатив громадського коледжу (2020-2021 рр.) [1084]

  COMMUNITY COLLEGE INITIATIVE PROGRAM STUDENT APPLICATION 2020-2021			
Personal Information			
Name of applicant <i>as indicated on passport if passport is already issued. Please type or print.</i>			
SURNAME/FAMILY NAME (write in all capital letters)		First/Given Name	Middle Name(s)
Home Address: Street and number: City: State/province: Postal code: Country:		Home Phone:	Mobile Phone:
		E-mail:	Location where you currently live:
			☐ Federal Capital ☐ Major City ☐ Other City/Tow ☐ Rural Area
Gender:	Marital status: ☐ Single ☐ Married	Do you have a passport? ☐ Yes ☐ No	Date of birth (month/day/year): Month of birth: Day of birth: Year of birth:
Country/Countries of citizenship: Country/Countries of permanent residence:		Place of birth (city or town and country, as listed in passport, if available): City of birth: Country:	
Are you currently a student? ☐ Yes ☐ No If yes, what is the course of study you are pursuing? Are you enrolled in a degree program? ☐ Yes ☐ No Please list the name of the degree: How many years toward the degree have you completed? Name of college/institution where you are enrolled: Date you anticipate completing your degree:		What is the highest educational degree you have completed? Please list the degree and the number of years of postsecondary of study.	
Have you participated in any U.S. government exchange program? Yes ☐ No ☐			
If yes, give name of the program:			
Duration of the program :		Year you participated:	

Пояснення №1:

Дана сторінка заяви-приєднання покликана отримати від кандидата інформацію щодо ПІБ, міста проживання, номера телефону, e-mail, статі, сімейного стану, дати народження, статусу студента/не студента, освітнього рівня, участі в урядових програмах США з обміну в минулому.

Your proposed Field of Study during the Community College Initiative Program:					
<i>Applicants must apply in only 1 field of study. Select your preferred field of study from the options below. Then, select 3 concentration areas in that same field of study and note the order of your preference. You must select 3 options within the same field of study – subfield concentration areas are not guaranteed and are contingent upon host college availability.</i>					
Field of Study (check 1):	Concentration Area (check 2 or 3):	Rank Order Preference (1 is highest, 3 is lowest)			
☐ Agriculture	☐ Agribusiness	1 ☐	2 ☐	3 ☐	
	☐ Agricultural Geospatial Technology	1 ☐	2 ☐	3 ☐	
	☐ Agricultural Production Management	1 ☐	2 ☐	3 ☐	
	☐ Animal Science	1 ☐	2 ☐	3 ☐	
	☐ Environmental Horticulture and Conservation	1 ☐	2 ☐	3 ☐	
	☐ Parks and Natural Resources	1 ☐	2 ☐	3 ☐	
	☐ Small Scale Food Production	1 ☐	2 ☐	3 ☐	
	☐ Sustainable Agriculture	1 ☐	2 ☐	3 ☐	
☐ Applied Engineering	☐ Architecture	1 ☐	2 ☐	3 ☐	
	☐ Automotive Technology or Service Management	1 ☐	2 ☐	3 ☐	
	☐ Computer Aided Design	1 ☐	2 ☐	3 ☐	
	☐ Construction Management	1 ☐	2 ☐	3 ☐	
	☐ Electro Mechanical Technology	1 ☐	2 ☐	3 ☐	
	☐ Electrical Systems Maintenance	1 ☐	2 ☐	3 ☐	
	☐ Electrical Technology	1 ☐	2 ☐	3 ☐	
	☐ Electricity and Electronics Technology	1 ☐	2 ☐	3 ☐	
	☐ Heating Ventilation and Air Conditioning	1 ☐	2 ☐	3 ☐	
	☐ Machine Repair: Automated Systems	1 ☐	2 ☐	3 ☐	
	☐ Manufacturing Technology	1 ☐	2 ☐	3 ☐	
	☐ Mechatronics	1 ☐	2 ☐	3 ☐	
	☐ Robotics	1 ☐	2 ☐	3 ☐	
☐ Welding	1 ☐	2 ☐	3 ☐		
☐ Business Management and Administration	<i>Banking and Finance</i>	☐ Accounting	1 ☐	2 ☐	3 ☐
		☐ Banking	1 ☐	2 ☐	3 ☐
		☐ Bookkeeping	1 ☐	2 ☐	3 ☐
	<i>Entrepreneurship</i>	☐ Business Planning	1 ☐	2 ☐	3 ☐
		☐ Entrepreneurship	1 ☐	2 ☐	3 ☐
		☐ Small Business Management	1 ☐	2 ☐	3 ☐
	<i>Marketing and Public Relations</i>	☐ Customer Service	1 ☐	2 ☐	3 ☐
		☐ Marketing	1 ☐	2 ☐	3 ☐
		☐ Promotions and Public Relations	1 ☐	2 ☐	3 ☐
		☐ Social Media Marketing	1 ☐	2 ☐	3 ☐
	<i>Management and Administration</i>	☐ Administrative Professional	1 ☐	2 ☐	3 ☐
		☐ Business Management	1 ☐	2 ☐	3 ☐
		☐ Business Operations Support Services	1 ☐	2 ☐	3 ☐
		☐ Human Resources	1 ☐	2 ☐	3 ☐
		☐ International/Global Business	1 ☐	2 ☐	3 ☐
		☐ Leadership Development	1 ☐	2 ☐	3 ☐
		☐ Logistics/Global Supply Chain Management	1 ☐	2 ☐	3 ☐
		☐ Manufacturing	1 ☐	2 ☐	3 ☐
	☐ Organizational Leadership	1 ☐	2 ☐	3 ☐	
	☐ Project Management	1 ☐	2 ☐	3 ☐	

Пояснення №2:

Представлена рейтингова таблиця спрямована на віділення пріоритетності напрямів майбутньої роботи у програмі у сферах сільського господарства, інженерії, бізнес-адміністрування.

Your proposed Field of Study during the Community College Initiative Program:				
<i>Applicants must apply in only 1 field of study. Select your preferred field of study from the options below. Then, select 3 concentration areas in that same field of study and note the order of your preference. You must select 3 options within the same field of study – subfield concentration areas are not guaranteed and are contingent upon host college availability.</i>				
Field of Study (check 1):	Concentration Area (check 2 or 3):	Rank Order Preference (1 is highest, 3 is lowest)		
☐ Early Childhood Education	☐ Administration of an ECE Center	1 ☐	2 ☐	3 ☐
	☐ Early and School-Age Care Specialist	1 ☐	2 ☐	3 ☐
	☐ Early Childhood Education and Development	1 ☐	2 ☐	3 ☐
	☐ Special Education	1 ☐	2 ☐	3 ☐
☐ Information Technology	☐ Computer Information Systems (CIS)/Computer Science (CS)	1 ☐	2 ☐	3 ☐
	☐ Computer Internetworking Technologies (CIT)	1 ☐	2 ☐	3 ☐
	☐ Geographic Information Systems (GIS)	1 ☐	2 ☐	3 ☐
	☐ IT Technician: Desktop Support, Computer Support, Network Technician	1 ☐	2 ☐	3 ☐
☐ Media	☐ Digital Media/Animation	1 ☐	2 ☐	3 ☐
	☐ Film Studies/ Motion Picture/ Television	1 ☐	2 ☐	3 ☐
	☐ Graphic Design	1 ☐	2 ☐	3 ☐
	☐ Journalism	1 ☐	2 ☐	3 ☐
	☐ Public & Media Relations	1 ☐	2 ☐	3 ☐
	☐ Social Media Marketing	1 ☐	2 ☐	3 ☐
	☐ Web Design	1 ☐	2 ☐	3 ☐
	☐ Web Development	1 ☐	2 ☐	3 ☐
☐ Public Safety	☐ Fire Sciences, Protection and Safety	1 ☐	2 ☐	3 ☐
	☐ Emergency Services	1 ☐	2 ☐	3 ☐
☐ Tourism and Hospitality Management	☐ Hospitality and Hotel Management	1 ☐	2 ☐	3 ☐
	☐ Culinary Arts and Restaurant Management	1 ☐	2 ☐	3 ☐
	☐ Meeting, Event, and Exhibition Planning	1 ☐	2 ☐	3 ☐
	☐ Tourism	1 ☐	2 ☐	3 ☐

To pursue certificates in a field of study, you will likely be required to repeat entry-level courses you have taken in your home country to meet prerequisite requirements for the certificate. A certificate in the selected subfield is not guaranteed. Official copies of any post-secondary transcripts and course syllabi or other documentation of course content and your performance from your home institution may be considered for evaluating if you have already satisfied the prerequisite requirements, but this process requires precise documentation and is not guaranteed. You will need to bring official copies of your education records with you to the United States for host campus evaluation.

Knowledge of Languages: Rate yourself Excellent, Good, Fair, or Poor. Include all languages that you speak or have studied, including English. List your native language first.

Language	Reading	Writing	Speaking	Listening

Language proficiency If you have taken any standardized test of English language proficiency (for example TOEFL, TOEIC, IELTS) please list the test taken, give the results, and provide a copy of the test results.

Test Taken:

Date Taken:

Results (*also attach copy*):

Пояснення №3:

Представлена рейтингова таблиця спрямована на віділення пріоритетності напрямів майбутньої роботи у програмі у сферах освіти дітей, інформаційних технологій, медіа, суспільної безпеки, менеджменту у сфері туризму; а також рівня володіння мовами кандидата до програми у напрямках читання, письмової діяльності, говоріння та аудіювання.

Background Information

Educational History. Please list educational institutions that you are currently attending or have attended with the most recent listed first. Please attach a translated and certified copy of your transcripts for any institution from which you received a certificate, diploma, or degree.

Name of Institution/Location	Major Field of Study	Dates Attended (Month, Year) From To		Actual Name of Degree or Diploma (Do not translate)	Date Received

Work Experience: Are you currently employed? Yes No

List jobs held, begin with current or most recent employment. (Continue on additional sheets of paper, if necessary)

Name and address of employer	Position held	Date From: (Month/ Year)	Date To: (Month/ Year)	Responsibilities
Current Position:				

Professional Experience: In addition to jobs held, please list relevant professional non-paid, volunteer and/or leadership positions or experiences.

Position	Date From: (Month/ Year)	Date To: (Month/ Year)	Responsibilities

Пояснення №4:

Дана сторінка заяви-приєднання має метою отримання інформації щодо місць навчання кандидата на посаду; роботи (поточної та попередньої); а також можливої участі у неоплачуваних, волонтерських програмах та отриманому досвіді лідерства.

If you have traveled or lived in any country other than your own, indicate the places where you traveled, the dates of that travel (month and year), and the purpose of the travel. (Continue on additional sheets of paper, if necessary)

Country	Dates of Travel	Purpose of Travel

Below, provide the names, addresses and telephone numbers of individuals to be notified in case of an emergency.

Name of individual	Location & address of individual	Indicate relationship to you (father, mother, friend, etc.)	Languages this person speaks
List contacts in your country			
List contacts in the United States			

Please list family members who have participated in a U.S. government-sponsored exchange program in the United States. (Continue on additional sheets of paper, if necessary)

Name of individual	Relationship	Name of program	Program dates

Please list any family members who are currently applying to participate in a 2020 or 2021 U.S. government-sponsored exchange program in the United States. (Continue on additional sheets of paper, if necessary)

Name of individual	Relationship	Name of program	Program dates

Пояснення №5:

На представленій сторінці кандидат до програми має зазначити країни, які відвідував (з уточненням року, місяця та мети поїздки); та осіб (їх адреси, номери телефонів), до яких можна буде звернутися у випадку надзвичайних ситуацій, пов'язаних з кандидатом (при його прийнятті до програми); членів родини, які приймали участь в урядових програмах США з обміну; хто з них є дійсним учасником таких програм.

Essays. Please type or write neatly on separate sheets of paper.

Essay #1: Within your proposed field of study, what do you want to study? Please describe in detail your specific concentration areas of interest within your field of study. (Your response should be a minimum of 250 words. Your response helps us to match your interests with college programs.)

Essay #2: Please describe your related experience within this field of study. How would this program of study build on your past education, training, and/or experience? If you are new to this field, why did you choose this field? (Your response should be a minimum of 250 words. Your response helps us to match your interests with college programs.)

Essay #3: The CCI Program focuses on five pillars: academics, cultural exchange, service learning, internships, and leadership and action planning. How will you benefit from participating in a holistic program where every pillar has equal importance?

Essay #4: Please describe your short-term goals that you want to accomplish in each of the following areas. These goals will help you to maximize your experiences *during* the program. (Your response should be a minimum of 150 words for each area.)

- Preparation goals (prior to participating in the program):
- Professional and/or educational goals:
- Personal development goals:
- Learning about U.S. culture and sharing your culture with others:

Essay #5: Please describe your long-term goals that you want to accomplish in the first few months *upon returning home* after the CCI Program. (Your response should be a minimum of 150 words for each area.)

- Professional and/or educational goals:
- Personal development goals:
- Sharing what you have learned and giving back to your local community after the CCI Program:
- How will the five pillars of the CCI Program and your short-term goals help you to achieve your long-term goals?

Essay #6:

- a.) What are three leadership traits or characteristics that are important to you?
- b.) Give an example of a time that you demonstrated at least one of these traits and improved a situation.

Essay #7: Please describe a problem or challenging situation in your educational, professional, or personal life and describe how you resolved it and what you learned from this situation. How did you demonstrate flexibility during this challenging time?

Essay #8: The CCI Program is an intensive program with high expectations. Describe a time when you have demonstrated the ability to go above and beyond general requirements. What will you contribute to your CCI community that will create an environment where everyone will strive for excellence and try to maximize their opportunities?

Пояснення №6:

Дана сторінка передбачає написання серії есе:

В першому потрібно вказати, що кандидат хоче вивчати у межах запропонованої галузі та специфіку інтересів, згідно з обраною сферою роботи (ця інформація потрібна для узгодження інтересів кандидата з програмою).

Друге есе потребує опису досвіду кандидата до програми в обраній сфері діяльності; як участь у такій програмі буде спиратися на минулу освіту, навчання або досвід. Якщо кандидат є новачком в обраній сфері, необхідно вказати причину свого вибору.

В описі есе №3 зазначено, що програма ССІ базується на п'яти опорах: науковці, культурний обмін, службове навчання, стажування, лідерство та планування. Варто зазначити, яку користь отримає особа від участі у цілісній програмі, де кожна опора однаково важлива?

Есе №4 потребує опису своїх короткострокових цілей, яких кандидат хоче досягти у кожній з наведених сфер. Дані цілі допоможуть максимально ефективно використовувати свій час при участі у програмі (мінімум 150 слів для кожної сфери).

Сфери:

- Цілі підготовки (до участі у програмі);
- Професійні та/або освітні цілі;
- Цілі розвитку особистості;
- Дослідження культури Сполучених Штатів та розповсюдження цих знань.

Есе №5 передбачає опис своїх довгострокових цілей, яких кандидат хоче досягти протягом перших кількох місяців після завершення участі у програмі та поверненні додому.

Сфери:

- Професійні та/або освітні цілі;
- Цілі розвитку особистості;
- Поділитися тим, чому навчилися та надати цей досвід своїй громаді;
- Як п'ять опор програми та ваші короткострокові цілі допоможуть вам досягти довгострокових цілей?

Есе №6 складається з двох компонентів:

- а) Які три риси чи характеристики лідерства є для вас важливими?
- б) Наведіть приклад, коли вам довелося продемонструвати хоча б одну з цих рис і покращити, таким чином, ситуацію.

У есе №7 варто описати будь-яку проблему чи складну ситуацію у навчальному, професійному чи особистому житті та зазначити, як вона була вирішена та чому навчила. Як кандидат продемонстрував гнучкість у цей складний час?

У останньому есе – №8 зазначено, що ССІ є інтенсивною програмою з високими очікуваннями. Необхідно описати, коли кандидат зміг продемонструвати здатність виходити за рамки загальних вимог та що спроможний зробити для спільноти ССІ, яка створить середовище, де кожен прагнучиме до досконалості та намагатиметься максимізувати свої можливості?

Complete Applications

A completed application includes:

- Application Form: Applicants must provide complete information for all questions. Do not leave a question blank. If it does not apply to you, write “NA” for Not Applicable. Sign and date the application form.
- Essay Questions: Applicants must answer each question. Answers must be the applicant’s own work.
- Secondary School Diploma: A copy of the applicant’s secondary school diploma, with an English translation.
- Transcripts: A copy of applicant’s transcript for most recent year of study completed (high school or undergraduate). The transcript may be in the language of instruction, with an English translation.
- English Test Results, *if available*: Provide official English test score report.
- International Passport, *if available*: Provide a copy of your passport data page. If you do not have an international passport yet, it is highly recommended that you begin the process of applying for a passport (including obtaining any required local documents) as it may take a significant amount of time to receive this document.
- Any country-specific requirements.

CCI Program Timeline

Sep 2019	2020-2021 CCI Program application launched in participating countries.
Sep 2019 – Feb 2020	Applications accepted and reviewed in each county. Interview committees invite semifinalist candidates for interviews.
Feb 15, 2020	Embassies and Fulbright Commissions nominate slate of candidates to ECA for final selection and placement.
Apr 1, 2020	Medical Forms due.
Feb – late Apr 2020	ECA selects and places candidates.
Late Apr 2020	Placed and alternate candidates are announced and invited to pre-departure orientations.
Apr – Jul 2020	<i>Additional candidates are placed as openings become available.</i>
May – Jun 2020	Candidates participate in pre-departure orientations, review Terms and Conditions of the CCI Program and other program materials, and submit signed Terms and Conditions document.
May – Jun 2020	Candidates apply for visas and submit proof of visas to Embassy or Commission. Candidates engage with host campus Program Coordinators and submit additional required documents for each host campus.
Late Jun – early Jul 2020	Candidates receive travel itinerary and travel information.
Mid-Jul 2020	Candidates fly to their host campuses and begin their CCI Programs!

Пояснення №7:

Наведена сторінка заяви-приєднання надає перелік всіх документів, які є необхідними для вступу до програми, а також контрольні дати приєднання.

COMMUNITY COLLEGE INITIATIVE PROGRAM APPLICATION CERTIFICATION STATEMENT

CERTIFICATION: I certify that I completed this application myself, that the information given in this application is complete and accurate, and that I have carefully read and understand it.

I understand that program administrators reserve the right to verify all the information listed in the application. I understand that giving false or misleading information in the application will eliminate me from the competition or cause my dismissal from the Community College Initiative Program.

Also, I acknowledge that I am aware of the following program requirements:

- I must follow all program rules and regulations and observe all the laws of the United States during my stay there.
- At the end of the academic year program, I will return to my home country and fulfill a two-year, home country residency requirement in compliance with the terms of my J-visa. I understand that I may not extend my program dates.
- The health benefits coverage provided to me during my travels is intended only for emergencies and does not cover pre-existing or dental conditions.
- My spouse, children, other relatives or individuals are not permitted to accompany me to the United States on the program.

Signature of applicant

Date (month/day/year)

Пояснення №8:

Наприкінці заяви-приєднання, кандидат вказує, що заява-приєднання заповнена ним особисто та він ознайомлений з правилами програми.

5.	Міжнародна стипендіальна програма ім. Бенджаміна Е. Гілмена (Benjamin A. Gilman International Scholarship) [1498]	<p>становить програму з надання грантів, що дозволяють студентам, які мають недостатній рівень фінансових можливостей, пройти навчання або стажування в інших країнах, набуваючи, таким чином, навичок, необхідних для економічного та полікультурного розвитку. Програма підтримується Інститутом міжнародної освіти (Institute of International Education) з моменту її створення у 2001 році [1670]. Зазначимо, що основна відмінність цієї міжнародної освітньої ініціативи від розглянутих раніше полягає в тому, що вона має зовнішнє спрямування, тобто студенти не приймаються, а спрямовуються до інших країн. Проте досвід, отриманий у рамках такого підходу, також може бути використаний у системі супроводу іноземних студентів.</p> <p>Важливо, що програма надає стипендії тим студентам, які в іншому випадку не мали б можливості пройти навчання у зв'язку з наявністю фінансових</p>
----	---	--

		<p>проблем, та спрямована на вивчення студентами іноземних мов, особливо тих, що важливі для Сполучених Штатів, інакше кажучи, є стратегічними (серед них японська, корейська, португальська, суахілі, урду, турецька тощо) [Там само]. Отже, програма надає можливість розвитку навичок взаємодії з представниками інших культур та виявлення основних проблем міжкультурного спілкування, що дозволяє якісно трансформувати програму адаптаційної підготовки вже іноземних студентів, що проходять навчання у США.</p> <p>Зважаючи на результати статистичного дослідження програми, після повернення до США, 52% учасників повідомили, що вони продовжують підтримувати контакти з людьми з тієї країни, де вони проходили навчання; 74% продовжили (навіть після повернення) активно цікавитися культурою іншої країни. Дві третини опитаних зазначали, що вважають себе провідником між культурою країни, де вони навчалися, та США [1836, с. 5]. Отже, інтерес становлять цифри, що демонструють відсоток учасників програми, які встановили взаємозв'язок з культурою іншої країни, що має виявлятися у взаємодії з іноземними студентами, що навчаються у Сполучених Штатах.</p> <p>Зазначимо, що учасники програми також описували свій досвід навчання в інших країнах як презентацію різноманітності та багатства американської культури, демонстрацію американської ідентичності [Там само, с. 5]. Отже, можна зробити висновок, що як і у випадку з соціально-педагогічним супроводом іноземних студентів, що перебувають у США, учасники програми не тільки формували власні уявлення про іншу культуру, але й були безпосередніми представниками своєї.</p> <p>Щодо освітнього чинника, 30% осіб, які брали участь у програмі, продовжили освітню діяльність, що була наслідком участі у стипендіальній програмі Гілмена. Зазначимо також, що 14% з них продовжили брати участь у міжнародних освітньо-культурних програмах, наприклад у програмі Фулбрайта; 23% мали основною метою отримання професійних сертифікатів, за такими напрямками, як Викладання англійської мови як іноземної (Teaching English as a Foreign Language (TEFL)) та Викладання англійської мови носіям інших мов (Teaching English to Speakers of Other Languages (TESOL)) [Там само, с. 6]. Отже, програма Гілмена надає можливість використання досвіду, отриманого учасниками в інших країнах у питаннях викладання англійської та вивчення іноземних мов в адаптаційних програмах уже в рамках системи вищої освіти США. Відзначимо, що учасники цієї програми проходять навчання в різних країнах. З урахуванням того, що 79% з них вивчають іноземну мову країни, яка приймає [1837, с. 6], вони знайомляться з особливостями навчання</p>
--	--	---

		<p>мов у конкретній країні, що може бути використано при адаптаційній підготовці студентів з аналогічної країни вже у США. Зважаючи на те, що при цьому використовуються індивідуальні програми, з'являється можливість застосування освітніх принципів тієї країни, з якої прибув іноземний студент (у процесі його підготовки), що може зробити навчання більш успішним у зв'язку із застосуванням знайомої системи. Тому досвід студентів цієї програми в аспекті розгляду різних освітніх систем країн, що приймають, може бути практично використаний при супроводі іноземних студентів у системі вищої освіти США.</p> <p>Важливим аспектом програми Гілмена є наявність прагнення учасників розвивати свої мовні навички після повернення додому. Так, більшість осіб, що брали участь у програмі (64%), або продовжували, або почали відвідувати мовні курси. Щодо тих, хто вивчав іноземну мову в інших країнах, 82% з них шукали можливості проведення комунікаційних дій з використанням тієї мови навіть після повернення до своєї країни [1836, с. 6]. Такого роду стимул необхідний і при роботі з іноземними студентами, тому досвід мотивування з вивчення іноземної мови необхідно застосовувати при адаптаційній підготовці.</p> <p>Відповідь на запитання з приводу необхідності збільшення кількості іноземних студентів у закладах вищої освіти не тільки в США, але і в інших країнах, що передбачає проведення інтернаціоналізації освіти та кампусів, також можна знайти в цій програмі. Так, згідно з опитуванням учасників, 73% респондентів відповіли, що отриманий досвід міжнародного плану допоміг їм у визначенні місць, де вони мали б можливість продовжити свою професійну діяльність. Своєю чергою, 67% повідомили, що мають бажання працювати у сфері, що передбачає взаємодію з міжкультурним середовищем [Там само, с. 7]. Отже, Міжнародна стипендіальна програма ім. Бенджаміна Е. Гілмена сприяє не тільки отриманню досвіду міжнародної взаємодії, але й підвищує рівень прагнення до вибудовування міжкультурних контактів, що є важливим не тільки для іноземних студентів, але й для представників країни, яка приймає, оскільки тільки в такому випадку ми можемо говорити про ефективну взаємодію.</p> <p>Отже, звернемо увагу на те, що програма безпосередньо впливає на інтернаціоналізацію освіти у США, даючи можливості застосування досвіду міжкультурної взаємодії, що був одержуваний у період участі в програмі, в адаптаційних заходах, спрямованих на студентів з інших країн.</p>
6.	Програма стипендій з вивчення критично важливих мов (Critical	становить інтенсивну програму мовного та культурного занурення під час навчання в інших країнах та спрямована на американських студентів, які є учнями

	<p>Language Scholarship (CLS) Program)</p>	<p>університетів та коледжів США. У рамках програми студенти проходять навчання в інших країнах тривалістю від 8 до 10 тижнів, вивчаючи при цьому одну з критично важливих для Сполучених Штатів мов, серед яких, крім зазначених раніше, хінді, азербайджанська, індонезійська, арабська, китайська тощо. Участь у програмі також передбачає і інтенсивне вивчення іноземної мови, і формування структурованого культурного досвіду, що сприяє більш швидкому засвоєнню досліджуваної мови [856]. Програма підтримується Державним департаментом і є частиною більш широкої ініціативи, спрямованої на збільшення кількості американців, що володіють іноземними мовами, які, своєю чергою, мають важливе значення для держави, а також підготовку студентів до умов глобалізованого ринку праці, що вимагає підвищення рівня конкурентоспроможності. Крім того, учасники цієї програми відбираються, зокрема, на підставі критерію їхнього бажання вивчати іноземну мову, а також застосовувати свої мовні навички в подальшій академічній або професійній діяльності.</p> <p>Загалом курс програми складається з матеріалів для вивчення іноземної мови, що становить один навчальний рік університетського рівня, скорочений для проведення 8 – 10-тижневого курсу, який повинен урахувати наявність різних мовних рівнів студентів. У рамках занять студентам надається щонайменше 20 годин занять іноземною мовою на тиждень. Крім того, проводяться також позакласні заходи, які є доповненням до основного процесу навчання та включають проведення регулярних індивідуальних зустрічей з носіями мови для практичного вдосконалення навичок розмовної мови, а також участь у культурних заходах та екскурсіях, метою яких є розширення розуміння студентами історії та культурних особливостей країни, яка приймає [Там само].</p> <p>Щоб дослідити зв'язок програм стипендій з вивчення критично важливих мов з адаптаційним процесом підготовки іноземних студентів у США, нам необхідно проаналізувати, принаймні, одну з програм вивчення критично важливих мов. Так, виділимо програму з вивчення китайської мови в місті Тайнань (Тайвань) на базі Національного університету Чен Кун (National Cheng Kung University) в період з 16 червня по 17 серпня 2019 року. Під час 20-годинних занять на тиждень учасники отримували інтенсивну практику читання, писемної діяльності, говоріння та аудіювання. Крім мовної підготовки, студенти брали участь у різноманітних культурних заходах, що включали каліграфію, бойові мистецтва, основи китайської медицини тощо. Взаємодія з носієм мови відбувалася в процесі спільних заходів, серед яких відвідування</p>
--	--	--

		<p>місцевих визначних пам'яток, спільний прийом їжі, обговорення актуальних питань тощо. У вільні від навчання дні студентам надавалася можливість узяти участь в екскурсіях культурного плану, що дозволяли ознайомитися з історичними особливостями міста, яке приймало. Такого роду екскурсії включали поїздку в Тайбей та Гаосюн (які є одними з найбільших міст Тайваню), що мала на меті ознайомлення студентів з особливостями китайської та тайванської культур, а також китайської мови, взаємодіючи при цьому з громадянами країни, яка приймає [1059; 1066].</p> <p>Зазначимо, що проживання в сім'ях, які приймають іноземних студентів також має важливий складник, який полягає в тому, що студенти отримують можливість удосконалення своїх мовних навичок поза офіційними заходами культурного плану, інакше кажучи, в повсякденному форматі. Такий вид проживання впливає на одержання студентами більш широких знань щодо культурних особливостей життя громади. Ще однією особливістю програми є наявність мовної політики, яка полягає в тому, що учасники повинні розмовляти тільки китайською мовою і під час заходів у рамках програми, і один з одним, що сприяє більш повноцінному зануренню в мовне середовище [1099, с. 25 – 27].</p> <p>Незважаючи на те, що програма стипендій для вивчення критично важливих мов спрямована на розвиток мовних та соціокультурних навичок американських студентів під час перебування в іншій країні, отримуваний практичний досвід розвитку таких навичок може бути використаний при адаптаційних заходах, що проводяться для іноземних студентів. Так, розглянувши лінгвістичну, соціально-психологічну та соціально-культурну підготовку представників інших держав в освітній системі США, відзначимо, що багато мовних та культурних програм і заходів мають схожість з програмою стипендій на вивчення мов (наприклад, проживання студента в прийомній сім'ї, з представниками якої особистість бере участь у культурних заходах, спрямованих на демонстрацію особливостей Сполучених Штатів загалом та місцевої громади зокрема, а також проведенні міжособистісного спілкування, що забезпечує розвиток комунікаційних навичок іноземної мови. Також відзначимо різноманітні екскурсії та поїздки, організовані закладами освіти або консультаційними центрами). Отже, можна говорити про те, що досвід цієї програми вже активно застосовується в адаптаційному процесі для студентів з інших країн, які проходять навчання у США.</p>
--	--	---

Важливий вплив не тільки на взаємодію та адаптацію іноземних студентів, але й на всю систему освіти США має також Програма Фулбрайта (Fulbright Program) [920; 1196; 1258; 1379; 1392; 1518; 1519; 1911; 1950], названа на честь державного діяча Сполучених Штатів

Уільяма Дж. Фулбрайта (William J. Fulbright). Програма існує за підтримки уряду США та надає можливість на основі партнерських відносин з урядами інших країн узяти участь у стипендіальній програмі обміну між Сполученими Штатами та іншими державами в різних сферах – від науки, бізнесу та державної служби до мистецтва, що дозволяє зміцнити взаєморозуміння між народами США та інших країн. Основна законодавча база програми була затверджена в 1946 році, коли Сенатом США виражалось прагнення до розвитку національного лідерства в процесі конструктивної взаємодії з іншими країнами. Перші учасники Програми Фулбрайта вирушили за кордон у 1948 році. Отже, програма має найбільший досвід серед програм з академічного обміну і студентами, і професіоналами в галузі освіти.

Щодо співпраці програми з Україною, найбільш активно вона почала розвиватися з часу здобуття нашою країною незалежності в 1991 році. Так, у 1992 році програма почала діяти в Україні, а в 1998 – відкрився офіс Програми Фулбрайта, відокремлений від посольства США. З моменту початку дії проєкту в Україні близько 1100 українських вчених, студентів та дослідників узяли участь у діяльності закладів вищої освіти США. Водночас понад 650 американських викладачів та студентів відвідали нашу державу, виступаючи в якості викладачів університетів, консультантів та ін. [1844].

Укажемо на те, що Програма Фулбрайта складається з багатьох підпрограм, найбільш значущими з яких є:

№ з/п	Назва структурного підрозділу/програми	Опис структурного підрозділу/програми
1.	Стипендіальна програма США (U. S. Scholar Program)	пропонує близько 470 вакансій у галузях викладання, проведення досліджень або комбінованого навчання в більш ніж 125 країнах світу. У програмі можуть брати участь викладачі та адміністративний персонал коледжів та університетів, а також журналісти, вчені, юристи та ін. [1896]. Приміром, у рамках цієї стипендіальної програми пропонується вакансія із шифром 10451-MX «Вивчення англійської мови як іноземної» (Teaching English as a Foreign Language), місцем діяльності є Мексика. Основною метою наданого гранту є вдосконалення потенціалу закладів вищої освіти Мексики в програмах з вивчення англійської мови. Основними напрямками діяльності учасника програми є: викладання курсів для студентів з особливою увагою на вивчення англійської мови; удосконалення наявних та розробка нових програм і навчальних планів; покращення напрямів, пов'язаних з тестуванням та адекватним оцінюванням студентів; проведення навчальних програм та семінарів для місцевих викладачів англійської мови; надання консультаційної підтримки викладачам; надання навчальних посібників; проведення контролю над практикою вивчення англійської учнями та участь у проведенні семінарів. Проте ці види діяльності є приблизними, тому що остаточний список курсів і дій затверджується при проведенні консультаційної наради між закладом освіти та Комісією Фулбрайта [1828]. Тривалість програми – від 3 до 9 місяців, тематичні напрями якої належать, головним чином, не до прямого навчання англійської мови, а до підготовки викладачів англійської, серед яких: методологія англійської мови як міжнародної (English as an International Language (EIL)); розробка навчальної програми TEFL; навчання англійської мови для спеціальних цілей (наприклад, для проведення наукової діяльності); вивчення англійської за допомогою комп'ютера (Computer-assisted Language Learning (CALL) або застосування інших освітніх технологій,

		<p>включаючи дистанційне навчання; методи оцінювання тих, хто вивчає англійську мову; навчання писемної діяльності; навчання перекладу [Там само].</p> <p>Отже, вакансія 10451-MX «Вивчення англійської мови як іноземної», запропонована стипендіальною програмою США, спрямована на підготовку викладачів Мексики до проведення повноцінного освітнього процесу в освітніх закладах – від створення ефективного навчального плану до адекватного оцінювання студентів, яке б допомагало у визначенні проблемних моментів та виробленні стратегії їх подолання. Основи вивчення англійської мови, надані в цьому курсі, можуть бути використані при лінгвістичній підготовці іноземних студентів у рамках соціально-педагогічного супроводу у Сполучених Штатах. Крім того, технологія підготовки викладацького складу може застосовуватися при навчанні консультантів лінгвістичного спрямування системи супроводу. Тому досвід цієї вакансії пропонує можливість її різнопланового застосування в адаптаційному процесі.</p> <p>Відзначимо, що стипендіальна програма США, діюча в рамках програми Фулбрайта, не обмежується підготовкою до проведення занять з вивчення англійської мови, а включає також для потенційних учасників вакансії за напрямками журналістики, бізнес-адміністрування тощо.</p>
2.	<p>Семінари Міжнародних адміністраторів освіти (The International Education Administrators (IEA) seminars)</p>	<p>проводяться з метою надання американським фахівцям у сфері міжнародної освіти та посадовим особам сфери вищої освіти змоги налагодити контакти з представниками громад та ознайомитися з системами вищої освіти інших держав. Учасники програми отримують можливість проаналізувати систему освіти країни, яка приймає, а також вибудувати взаємозв'язки між американськими та іноземними представниками освіти протягом двох тижнів. Семінари включають такі види діяльності: відвідування кампусів університетів та коледжів; проведення брифінгів з викладачами та представниками адміністрації закладу освіти, урядовими чиновниками і провідними експертами у сфері освіти в державних та приватних установах; проведення екскурсій по історичних та культурних пам'ятках [1325].</p> <p>Отже, семінари є основою проведення спільних дискусійних заходів за участю професійного та експертного співтовариства у сфері освіти з різних країн, що має метою отримання інформації з приводу стану системи освіти та проведення освітнього процесу в іншій державі, що дозволить перейняти певний позитивний досвід. Основною відмінністю програми є те, що її учасниками є не студенти, а викладачі та офіційні особи, що може в більш ефективному аспекті вплинути на прискорення процесу застосування запозиченого досвіду на практиці, зокрема, щодо роботи з іноземними студентами. Тому важливо налагоджувати співпрацю в рамках такої програми з тими країнами, які приймають достатню кількість іноземних студентів, що дозволило б говорити про наявність певної системи, яка формується тільки в разі постійного процесу міжкультурної взаємодії та необхідності інтеграції в соціум та академічний простір великої кількості осіб, що представляють інші культурні групи.</p>

3.	Фонд проведення лекцій (Outreach Lecturing Fund (OLF))	надає фінансування кампусам для розміщення запрошених програмою Фулбрайта вчених для проведення короткострокових виступів. Означена програма спрямована на підвищення рівня закладу вищої освіти, академічного та культурного взаєморозуміння [1607]. Щодо впливу цієї програми на систему супроводу іноземних студентів у США, відзначимо, що в рамках проведення дискусійних клубів, семінарів у період адаптаційного процесу також запрошуються експерти та дослідники, які спеціалізуються на актуальній проблемі.
4.	Студентська програма для американських студентів (Fulbright U. S. Student Program)	становить найбільш велику у Сполучених Штатах ініціативу з обміну, що пропонує студентам та молодим фахівцям можливість навчання в інших країнах, підвищення рівня своєї кваліфікації, викладання в закладах вищої освіти інших держав тощо [1197]. Програма має різні професійні напрями та призначена для різних країн, залежно від їх вимог. У структурі студентської програми для американських студентів існує кілька підпрограм, прикладом яких можемо назвати <i>Програму допомоги викладачам англійської мови (English Teaching Assistant Programs)</i> , що передбачає проведення діяльності в закладах освіти інших країн для надання допомоги викладачам англійської мови, виступаючи, зокрема, в якості американських культурних послів. Контингент студентів, з якими необхідно проводити діяльність (що включає вік та рівень академічних знань) змінюється залежно від країни. Зазначимо також, що місцем проведення діяльності може бути і дитячий садок, і університет (наприклад, відповідно до останніх запитів європейських країн, Нідерланди потребують 12 учасників програми, які повинні будуть працювати по 20 – 24 години на тиждень у початкових школах або закладах професійної освіти населених пунктів регіонального рівня; Україна потребує чотирьох помічників для роботи в університетах у містах регіонального значення) [1166]. Після участі в цій програмі помічники викладача, що мають досвід взаємодії з групами осіб не тільки різного віку, але й культур, можуть бути залучені в якості консультантів або їхніх помічників при проведенні адаптаційних заходів з іноземними студентами.

Своєю чергою, управління глобальних освітніх програм (Office of Global Educational Programs) не тільки проводить моніторинг прибуття іноземних студентів до США та їх переміщення зі США до інших країн. Управління також сприяє підтримці міжнародної студентської мобільності, за допомогою таких освітніх мереж, як Регіональні координатори з питань консультування та освіти (Regional Educational Advising Coordinators (REACs)) та Навчання за кордоном (U.S. Study Abroad), а також сприяє налагодженню їхньої співпраці з коледжами та університетами Сполучених Штатів [1583].

Досліджуючи діяльність міжнародних соціально-культурних програм, що мали безпосередній вплив на систему супроводу іноземних студентів у США, відзначимо *Агентство США з міжнародного розвитку (United States Agency for International Development (USAID))*, створене 3 листопада 1961 року. Ініціатива визначила своєю метою надання допомоги іншим державам в напрямі соціально-економічного розвитку [1054; 1145; 1148; 1157; 1891; 1892]. Крім різних сфер, у рамках яких проводить свою діяльність Агентство, виділимо освітню. Так, 14 вересня 2018 року Агентство видало першу у своєму роді *Урядову стратегію США з міжнародної базової освіти (U. S. Government Strategy on International Basic Education)*, яка розроблена на основі «Закону про посилення підзвітності в галузі освіти» (*Reinforcing*

Education Accountability in Development (READ) Act) [1667, с. 55; 1527] та визначила прихильність уряду Сполучених Штатів міжнародній освіті й важливість надання допомоги у вирішенні проблем, наявних у системі міжнародної освіти. Видана стратегія спрямована на часові рамки 2019 – 2023 років.

Основною метою стратегії є глобальний розвиток, у результаті якого освітні системи країн-партнерів матимуть можливість надання всім охочим необхідних навичок та знань, важливих для проведення продуктивної діяльності в сучасному суспільстві. Загалом уряд США виділив два основних пункти, що зможуть забезпечити реалізацію мети стратегії, а саме: покращення результатів навчання та розширення доступу до здобуття якісної освіти, особливо щодо соціально незахищених верств населення [1895, с. 4] (прикладом може служити програма Агентства з надання стипендій на підставі заслуг та потреб (Merit and Need-Based Scholarship Program), що впроваджується в Пакистані та на підставі якої надається фінансова підтримка малозабезпеченій молоді для навчання в університетах [1893, с. 16]).

Зазначимо, що реалізація стратегії надає можливість освітній системі США підвищити ефективність власних міжнародних програм у галузі освіти (що включає і соціально-педагогічний супровід іноземних студентів), шляхом отримання досвіду проведення міжнародної координації та спільної діяльності, спрямованої на досягнення поставленої мети з боку департаментів, установ та посадових осіб і на міжнародному, і національному рівнях.

Звернемо увагу на те, що підвищення освіченості населення в країнах з економікою, що розвивається, буде сприяти тому, що згодом до закладів вищої освіти США будуть вступати більш підготовлені в соціокультурному та психологічному плані студенти, що полегшить роботу консультаційних центрів і призведе до більш швидкої та ефективної адаптації студентів до нових умов. Для цього Агентством надається допомога країнам-партнерам, яка не є стандартною для всіх країн, а пристосовується до тих проблем, що є актуальними в цьому конкретному випадку, тому вірогідними видами діяльності можуть бути такі ініціативи, як: підтримка національних програм з підвищення загального рівня здоров'я студентів (що дозволить говорити про можливість їх кращого навчання); надання безпечного місця навчання (що передбачає і будівництво нових шкіл, і реконструкцію старих, зокрема постраждалих унаслідок військового конфлікту); надання учням можливості отримання освіти замість дитячої праці; проведення роботи з країнами-партнерами в питанні підвищення якості навчальних програм; навчання викладачів, надання книг та матеріалів, що сприяють забезпеченню проведення освітнього процесу (наприклад, у 2017 році Агентство підтримало створення Центру для викладання та навчання (Center for Teaching and Learning) на базі Американського університету Афганістану (American University of Afghanistan (AUAF)), у рамках чого передбачалося проведення педагогічної підтримки викладацького персоналу для розвитку якості навчання [Там само, с. 16]); надання підтримки учням (зокрема молоді та дорослим людям), які не відвідували заклад освіти, для того, щоб згодом вони змогли стати повноцінними членами суспільства; формування навичок та знань, які б підготували студентів до конкуренції на ринку праці й до розуміння необхідності саморозвитку протягом професійної кар'єри [1895, с. 16].

Крім того, Агентство виділяє три основні напрями, на яких ґрунтується діяльність усіх програм з підтримки освіти інших країн, а саме:

№ з/п	Назва напрямку	Опис напрямку
1	Забезпечення дітей стійкою основою (Provide Children with a Strong Foundation)	передбачає важливість формування міцного фундаменту, який зміг би забезпечити підтримку та ресурсне забезпечення для отримання учнями академічних та соціальних умінь) [Там само, с. 32]
2	Розвиток базових навичок (Improve Basic Skills)	напрямок указує на необхідність розвитку вмінь читати, писати, робити обчислення, що важливо і для навчання в майбутньому, і для працевлаштування. Такого роду базові навички використовуються при адаптації іноземних студентів, коли увага

		<p>приділяється лінгвістичному аспекту, спрямованому на розвиток умінь читання, писемної діяльності, аудіювання та говоріння. Але зазначимо, що в разі адаптаційних заходів ідеться про підготовку до взаємодії з представниками, які володіють англійською мовою, у разі ж діяльності Агентства увагу приділено підготовці до оволодіння базовими навичками рідної мови. Пізніше можуть застосовуватися підготовчі програми з формування навичок соціально-емоційного рівня та вмій вирішувати проблеми, які виникають, що вже є частиною професійних компетенцій. Проте на початковому етапі важливим є саме розвиток базових умінь) [Там само, с. 32, 35]</p>
3	<p>Підготовка особистостей до продуктивного майбутнього (Prepare for Individuals a Productive Future)</p>	<p>напряма має метою забезпечити найбільш широке охоплення населення освітніми програмами, що дозволить говорити про розвиток держави, коли сьогоднішні студенти почнуть свою професійну діяльність. Підготовка повинна включати засвоєння найбільш важливих у сучасному суспільстві навичок, що сприяють професіоналізації особистості та включають, перш за все, мовні, соціокультурні, міжособистісні, лідерські (прикладом може служити <i>Програма трансформаційного лідерства (Transformational Leadership Program)</i>, яка передбачає співпрацю між університетами США та Приштинським університетом (University of Pristina) (Косово) для розвитку лідерських якостей у особистостей, які зможуть проводити економічні, політичні та соціальні зміни у своїй країні [1893, с. 15]), організаторські, навички стресостійкості тощо) [1895, с. 35 – 36]</p>

Отже, ці три напрями безпосередньо пов'язані з супроводом іноземних студентів у США. Так, підтримка учнів у початковій та середній школах забезпечує більш успішний розвиток особистості, що згодом вплине на рівень знань студентів, які ймовірно висловлять бажання проходити навчання у США; розвиток базових навичок підготує студентів до необхідності формування та вдосконалення професійних компетенцій, необхідних для підготовки до продуктивного майбутнього, тому що без наявності вмій базового рівня буде відсутньою основа для формування компетенцій більш складного рівня. Отже, всі ці напрями є взаємопов'язаними, що передбачає неможливість існування одного без іншого. Зрештою, при досягненні цілей у кожному з напрямів потенційні іноземні студенти будуть більш пристосованими для проведення ефективної адаптації до нових умов, що дозволить більш швидко долучитися до академічного та соціального процесів.

Регіональні та закордонні офіси Інституту міжнародної освіти у 1970 році [896]

Регіональні офіси

Регіон	Місто	Штат
Середній Захід	Чикаго	Іллінойс
Рокі Маунтін	Денвер	Колорадо
Південний Схід	Атланта	Джорджія
Південь	Х'юстон	Техас
Південна Каліфорнія	Лос-Анджелес	Каліфорнія
Вашингтон	Вашингтон	Округ Колумбія
Західне узбережжя	Сан-Франциско	Каліфорнія
Регіональні офіси Північного Сходу	Нью-Йорк	Нью-Йорк

Закордонні офіси

Регіон	Місто	Країна
Східна Африка	Найробі	Кенія
Східна Азія	Чимсачей	Гонконг
Європа	Париж	Франція
Південна Америка	Ліма	Перу
Японія	Токіо	Японія

Діяльність регіональних відділень Інституту міжнародної освіти (ІМО)

№ з/п	Відділення	Діяльність відділення
1	Південний центр ІМО (Х'юстон)	має на меті створення офісу, який був би міжнародним культурним центром для південних штатів США.
2	Центр в Атланті	підтримує проведення програми «Перехрестя шляхів» (Crossroads), у рамках якої відбувається співробітництво з іноземними студентами при підтримці Університету Стетсона (Stetson University).
3	Офіс середнього заходу (Чикаго)	провів дослідження із залученням експертів у галузі міжнародної освіти, що дозволило провести аналіз потреб інтернаціональної освіти в регіоні, що складається з 11 штатів, а також створити умови для їхньої спільної співпраці.
4	Південно-східний офіс (Атланта)	співпрацював з програмою <i>PETESA (Програма освітнього та технічного обміну в Центральній Америці і країнах Карибського басейну) (Program of Educational and Technical Exchange Central America/Caribbean)</i> [896, с. 3].
5	Офіс ІМО в Південній Каліфорнії (базувався в Лос-Анджелесі)	підтримував такі програми як «Міські вулиці» (<i>City Streets program</i>), у результаті чого розроблено проєкт, реалізований у 1970 році, яким передбачалося надання можливості 13 американським студентам мексиканського походження провести 6 тижнів у Мексиці, проводячи зустрічі з лідерами політичної та культурної думки. Такого роду програми впливали на розвиток міжкультурної взаємодії між представниками різних держав через проведення академічного обміну [Там само, с. 4].

Отже, ці офіси впливали на створення та впливають на подальший розвиток організаційної структури взаємодії з іноземними студентами та міжнародними організаціями, що надають підтримку таким студентам (зокрема і матеріального плану) для навчання в іншій країні.

Напрями, важливі для міжнародної освіти

№ з/п	Напрямок	Характеристика напрямку
1	Розробка глобальної перспективи	інтернаціоналізація освіти вимагала розвитку системи підтримки іноземних студентів у різних країнах і на різних етапах. Розвиваючи систему підтримки студентів тільки в поодиноких державах, неможливо вибудувати якісну підготовку «на місцях», тобто сформувати в них базові навички міжкультурної діяльності в рамках академічного та соціального простору, що призведе до неможливості зменшення негативного впливу культурного шоку.
2	Зміни міжнародної освіти в майбутньому	визначає питання про необхідність подальшого розвитку та вдосконалення системи супроводу іноземних студентів, що вимагає виявлення ймовірних проблем, які вплинуть на міжнародну освіту в майбутньому. Отже, маючи уявлення про майбутні труднощі, освітнє співтовариство буде більш підготовленим до тих чи тих труднощів та зможе заздалегідь виробити методи їх подолання.
3	Навчальний план: можливості США і потреби країн, що розвиваються	виокремлюється важливість навчального плану при роботі з іноземними студентами, що може свідчити про розуміння з боку дослідників необхідності цього аспекту в питаннях якісної підготовки іноземних студентів. Крім того, розглядаються потреби країн, що розвиваються, в отриманні допомоги з питань удосконалення навчальних планів та програм, тому що саме від їх ефективності залежить основний рівень підготовки.
4	Мобілізація фінансових ресурсів США	цим питанням зазначається щодо неможливості проведення якісної модернізації системи підтримки іноземних студентів та ефективної діяльності консультаційних центрів без відповідної допомоги (також і фінансової) з боку держави.

Характеристика «Програми молодіжного обміну Конгресс-Бундестаг (Congress-Bundestag Youth Exchange)»

Важливим складником розвитку міжнародних обмінів між студентами і, відповідно, системи адаптаційної підготовки була започаткована в 1983 році «програма молодіжного обміну Конгресс-Бундестаг» (*Congress-Bundestag Youth Exchange*) [1140], створена для зміцнення зв'язків між США та Німеччиною. Фінансування програми велося спільно Бундестагом та Конгресом США. Учасниками програми могли стати представники вищої школи, які мали бажання ознайомитися з культурними особливостями Сполучених Штатів / Німеччини та покращити свої знання англійської / німецької мови шляхом повного занурення до іншомовного середовища. Для учасників із США програма пропонувала проживання в прийомній сім'ї та навчання в освітньому закладі Німеччини. Тривалість програми складала 10 місяців, що дозволяло підвищити свій рівень німецької та отримати новий погляд на соціальне, економічне й політичне життя країни. Зазначимо, що сучасна програма складається з трьох етапів [1086]:

Етап	Характеристика етапу
Перший	два місяці інтенсивного вивчення німецької / англійської мови.
Другий	один семестр навчання в академічній або професійній сфері в університеті, технічному чи професійному закладі освіти.
Третій	стажування у сфері обраної спеціальності протягом трьох місяців.

Отже, цінність досвіду сучасної програми полягає в її професійному напрямі, коли на перше місце виходить не тільки ознайомлення з культурою та участь у різного роду заходах розважального формату, а саме діяльність, що сприяє розвитку професійних навичок: мовних, соціокультурних (у зв'язку з тим, що проживають учасники програми у прийомних сім'ях, а значить будуть регулярно потребувати проведення міжкультурної взаємодії), спеціалізованих (у сфері обраної професії або професійного спрямування (що передбачає також проведення практичного закріплення набутих умінь)).

Мотиваційні чинники Сполучених Штатів Америки щодо надання допомоги іноземним студентам

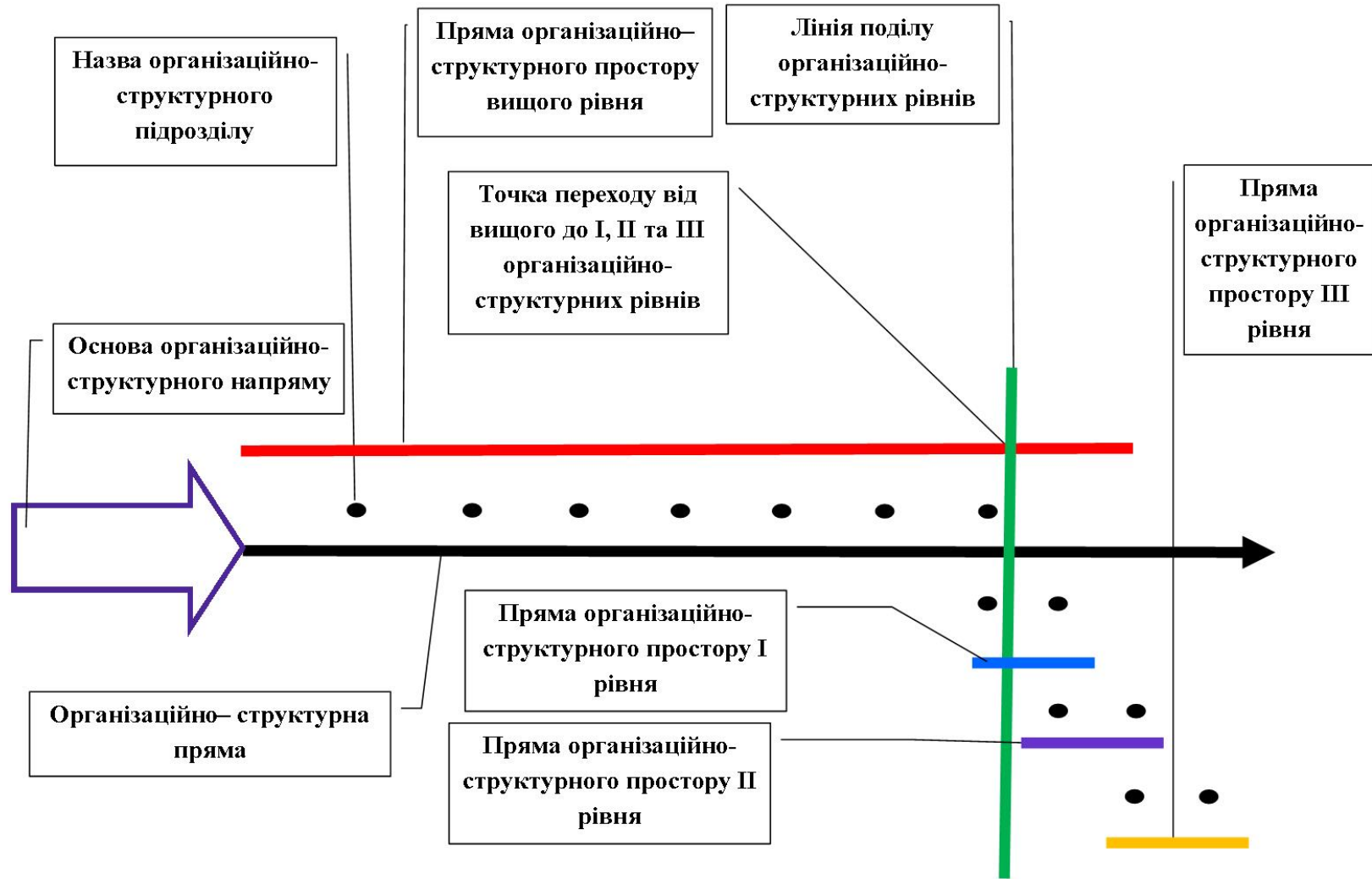
Важливо розуміти, що допомога іншим країнам мала подвійне значення: по-перше, практично застосовувалося прагнення експортувати американську освіту та культуру в інші країни; по-друге, метою було залучення іноземної культури і досвіду до американської освіти, що відбувалося шляхом заохочення та агітації до вступу в освітні установи США. З часом глобалізація вимагала розвитку міжнародних досліджень та програм з обміну студентами. Основним стимулювальним чинником таких трансформацій закладів освіти США є зміна політики держави щодо освіти як інструменту для більш якісного розуміння інших культур та розвитку взаємин з представниками різних народів. Так, у Кодексі Сполучених Штатів 2002 року видання, а саме главі 22 «Міжнародні відносини і зв'язки», зазначено, що цікавістю уряду Сполучених Штатів є надання фінансової підтримки студентам у країнах, що розвиваються, можливості отримання освіти у Сполучених Штатах, що буде сприяти розвитку взаєморозуміння та вибудовування якісних зв'язків між цими країнами та США [1555, с. 1262]. До аналогічних висновків можна дійти, ознайомившись з 57 розділом Кодексу, у якому йдеться про програму стипендій для країн, що розвиваються. Так, у тексті Кодексу йдеться про те, що

в інтересах Уряду Сполучених Штатів надання стабільного джерела фінансової підтримки, задля можливості іноземним студентам проходити навчання у США для того, щоб покращити діапазон та якість освітніх альтернатив, збільшити взаєморозуміння та встановити міцні зв'язки між відповідними країнами та США; надання стипендій іноземним студентам для навчання у США довело, що вони є ефективним засобом створення міцних зв'язків між керівництвом Сполучених Штатів та майбутніми лідерами країн, що розвиваються, одночасно з наданням допомоги цим державам у сферах розвитку; навчання іноземних студентів в американських закладах освіти сприяє розширенню торговельних та економічних відносин, забезпечує посилення навичок англійської мови, зміцнює професійні та ділові контакти [1894, с. 1340].

Отже, освітня взаємодія Сполучених Штатів з іноземними студентами продиктована інтересом держави у вибудовуванні зв'язків з можливими майбутніми лідерами країн, до яких можуть повернутися студенти, що проходили навчання у США, а також у зміцненні ділових контактів.

У зв'язку з цим система соціально-педагогічного супроводу передбачає роботу не тільки в рамках міжкультурної взаємодії та формування лінгвістичних навичок, але й проведення академічних обмінів з метою отримання фахівців у питаннях іншомовного консультування. Так, наприклад, у 2003 році 50 викладачів англійської мови з Узбекистану, Марокко та Туреччини прибули за програмою Фулбрайта до університетів та коледжів США в якості вчителів своєї рідної мови [909, с. 8]. Метою такого обміну було надання можливості викладачам привнести особисті лінгвістичні та культурні елементи для більш глибокого розуміння ісламського світу та культури в тих закладах та громадах, у яких представники ісламських країн широко представлені.

Приклад методики визначення розгалуженості організаційно-структурної системи

Діяльність «Програми з надання послуг іноземним студентам та вченим (International Student & Scholar Services (ISSS))» Техаського університету в Остіні

№ з/п	Назва ініціативи	Характеристика ініціативи
1	Програма співдружності (Friendship Program) [1193]	<p>перебуваючи в новому культурному просторі, іноземні студенти можуть надати інформацію щодо своїх культурних особливостей, що сприятиме більш якісному взаєморозумінню всередині академічної та соціальної громад. Тому окреслена програма спрямована для встановлення зв'язків між іноземними студентами та мешканцями Остіна, а також надання можливості вибудовування міжособистісних зв'язків та міжкультурних відносин. Так, сторона, яка приймає, в особі громади Остіна отримує можливість познайомитися з представниками різних культур разом з наданням їм допомоги в ознайомленні з культурними особливостями Остіна. Своєю чергою, в іноземних студентів виникає перспектива познайомитися з містом та американською культурою загалом, що матиме позитивний вплив на більш ефективну соціалізацію у зв'язку з тим, що розуміння культури сприяє більш швидкому її прийняттю.</p> <p>Разом з тим зазначимо, що «Програма співдружності» не спрямована на покращення навичок розмовної англійської чи іншої мови для представників громади під час їхньої взаємодії з іноземним студентом. Ініціатива має метою, насамперед, проведення культурного взаємообміну, ознайомлення сторони, що приймає, з традиціями та культурними особливостями іноземного студента й навпаки. Отже, ми можемо підсумувати, що програма спрямована на розвиток міжкультурних відносин, а також ознайомлення іноземних студентів та представників громади Остіна з особливостями іншої культури.</p>
2	Програма «Волонтери з міжнародної орієнтації» (International Orientation Volunteers) [1353]	у програмі можуть брати участь студенти університету в Остіні, які мають бажання налагодити міжособистісні контакти з представниками інших культур та країн. В обов'язки студентів входить надання допомоги співробітникам міжнародного офісу в реєстрації іноземних студентів під час проведення «Реєстрації нових студентів» (New Student Check-In) [1566], надання іноземним студентам інформації щодо Техаського університету в Остіні, а також відвідування заходів, присвячених новим студентам з інших держав.
3	Програма «Паспорт до Техаського університету в Остіні» (Passport to UT) [1628]	характеризується проведенням інформативного заходу тривалістю в один тиждень, призначеного виключно іноземним студентам. Участь в ініціативі надає можливість представникам інших країн налагодити міжособистісний контакт зі співробітниками закладу освіти та іншими студентами, які допоможуть в ознайомленні з кампусом. Програма спрямована на сприяння пошуку іноземними студентами ресурсів для своєї академічної успішності, ознайомлення з американською культурою, а також надання можливості вибудовування

		<p>взаємозв'язків з іншими іноземними студентами. Перевагами саме цієї програми є: проведення індивідуального інформування іноземних студентів; участь у поглиблених сесіях, присвячених американській культурі та університетському життю; екскурсії містом та кампусом закладу освіти; участь у культурних заходах; зустрічі з іноземними студентами-консультантами, викладачами; формування соціальних зв'язків з іншими студентами.</p> <p>Отже, окреслена короткострокова програма призначена для отримання іноземним студентом інформації практичного характеру, спрямованої на ознайомлення з особливостями соціальної взаємодії під час навчання, вимогами до документів тощо, а також підвищення культурної освіченості та вибудовування міжособистісних і міжкультурних контактів з представниками адміністрації університету та з іншими студентами, зокрема – представниками інших країн.</p>
4	<p>Програма для розвитку партнерства в питанні вивчення мови (Partnerships to Advance Language Study (PALS)) [1933]</p>	<p>об'єднує іноземних та американських студентів з метою проведення культурного обміну та вдосконалення розмовних навичок, що передбачає розробку та планування заходів для формування в кампусі інклюзивного середовища [1824]. Участь у програмі складається зі спільних поїздок та зустрічей, основною метою яких є проведення міжособистісних контактів між студентами.</p>
5	<p>Програма «Співтовариство живого навчання» (Living Learning Community) [1388]</p>	<p>надає можливість студентам Техаського університету в Остіні налагодити контакт з іншими особистостями, що є представниками незнайомих культур та країн. Така взаємодія відбувається під час участі в різних громадських заходах, обговореннях, підтримці з боку викладачів та проживанні з представниками інших культур у гуртожитку. Загалом «Співтовариство» може бути визначено як місце, в якому є можливість проведення динамічного міжкультурного контакту, відповідно, підвищення рівня міжкультурної компетенції студентів, а також міжкультурних навичок спілкування. Узяти участь у програмі може будь-який студент, який висловлює зацікавленість у взаємодії з різними групами людей з інших культур.</p> <p>Отже, «Співтовариства живого навчання» призначені для розвитку взаємодії між студентами з різних культур та поєднання академічної та позааудиторної діяльності. Тематична спрямованість таких спільнот охоплює коло інтересів для студентів: від конкретних академічних програм до широкої тематичної спрямованості. Деякі тематичні співтовариства мають за мету проведення занять за певними спеціальностями, інші – вивчення студентами певного способу проживання з представниками інших культур. Прикладом такого роду співтовариств, спрямованих на соціально-педагогічний супровід іноземних студентів, можна вважати «Живе навчальне співтовариство вчених Джефферсона» (Jefferson Scholars Living Learning Community). Участь у цьому співтоваристві є доступною тільки для студентів, які беруть участь у Програмі стипендіатів Джефферсона (Jefferson Scholars Program), та спрямована на підвищення рівня гуманітарної освіченості особистостей, а також рівня їхніх лідерських навичок [Там само].</p>

**Основні програми для іноземних студентів у Технологічному інституті
Флориди**

№ з/п	Назва програми	Характеристика програми
1	Програма дипломатів Технологічного інституту Флориди (Florida Tech Diplomat Program) [1183]	<p>після отримання офіційного статусу студента закладу освіти США в особистості виникає безліч питань щодо життя у Сполучених Штатах та у штаті Флорида зокрема, а саме: які документи та речі необхідно мати при собі; до якого аеропорту прибути; вартість життя; пошук житла (у разі проживання поза кампусом) тощо. Отже, окреслені питання, що виникають до початку академічної діяльності і до першого контакту з представником іншого культурного середовища, негативно впливають на психологічний стан особистості, що вже в переадаптаційному (пропедевтичному) періоді формує відчуття тривоги та невпевненості. Тому офіс з надання послуг міжнародним студентам та вченим Технологічного інституту Флориди заснував у 2005 році програму дипломатів, учасниками якої є іноземні студенти з різних країн (таких, наприклад, як Німеччина, Бангладеш, Тринідад і Тобаго, Індія, ОАЕ, В'єтнам, Пакистан, Туреччина тощо), які мають досвід процесу прибуття до нової країни навчання. «Дипломати» надають свій час, знання та досвід для допомоги іноземним студентам, які вперше опинилися у Сполучених Штатах, у залученні їх до процесу соціальної діяльності. Отже, програма спрямована на підтримку первинного рівня (тобто доадаптаційного періоду, коли іноземному студенту необхідно отримати інформаційний та мотиваційний поштовх для подальшого міжкультурного процесу). Позитивним чинником є використання в якості «дипломатів» представників різних країн. Безумовно, студентами в американських закладах вищої освіти є представники багатьох держав, однак, маючи в наявності «дипломатів» з різних континентів, можливим є (принаймні часткове) формування культурної сумісності між ними та іноземним студентом (наприклад, якщо іноземний студент є представником Індії, то більш ефективною буде його сумісність з «дипломатом», який є представником Індії або Бангладеш, ніж, наприклад, Німеччини), у зв'язку з тим, що наявність особистості-консультанта з більш близького культурного середовища підвищує ефективність усього процесу діяльності в програмі. Відповідно, підвищується рівень довірливого ставлення іноземного студента до консультанта, що дозволить проводити більш якісну переадаптаційну (пропедевтичну) діяльність</p>

**Бланк заявки-приєднання до програм Panther Prep Leader та International Student Diplomat
[1619]**

Office of Student Life
Panther Prep Leader Application
International Student Diplomat Application

Будь ласка, перевірте, на яку посаду ви претендуєте (ви можете вибрати обидві):

Panther Prep Leader
International Student Diplomat

ПІБ: _____

Прізвище

Ім'я

По-Батькові

Фактична поштова адреса: _____

Місто: _____

Штат: _____

Індекс: _____

Країна: _____

Телефон: _____

Постійна поштова адреса: _____

Місто: _____

Штат: _____

Індекс: _____

Країна: _____

Номер соціального страхування: _____

E-mail: _____

Телефон: _____

Номер поточного

року: 1st 2nd 3rd 4th 5th 6th
 7th

Який ваш сукупний середній бал? _____

Очікувана дата закінчення навчання:

Відділ: _____

Організації, до яких ви належите: _____

Ви коли-небудь подавали заявку на програму Panther Prep Leader? Якщо так, то коли?

Ви коли-небудь подавали заявку на програму International Student Diplomat? Якщо так, то коли?

Як ви дізналися про посаду (позицію), на яку претендуєте?

Ви маєте намір подати документи на посаду помічника-резидента у навчальному році 07'08?
(будь ласка, підкресліть) ТАК НІ

Будь ласка. Вкажіть двох представників, бажано з числа викладачів або співробітників.

1. _____
Ім'я _____ Телефон # _____
2. _____
Ім'я _____ Телефон # _____

Чи знаєте Ви колишніх учасників програми Panther Prep Leaders? Якщо так, будь ласка, перелічіть:

Чи знаєте Ви колишніх учасників програми International Student Diplomats? Якщо так, будь ласка, перелічіть:

Попередня зайнятість

Будь ласка, перелічіть спершу минулі посади у Florida Tech, а потім інші види зайнятості:

Організація: _____

Керівник: _____ Номер телефону: _____

Період зайнятості:

Посадові обов'язки:

Організація: _____

Керівник: _____ Номер телефону: _____

Період зайнятості:

Посадові обов'язки:

Організація: _____

Керівник: _____ Номер телефону: _____

Період зайнятості:

Посадові обов'язки:

Питання до есе

Будь ласка, напишіть відповіді на наступні питання есе на окремому аркуші паперу та додайте до заяви:

Програма Panther Prep Leader:

- Якими мають бути основні цілі та завдання програми Florida Tech's Orientation?
- Опишіть якості, якими повинен володіти керівник групи програми Panther Prep і чому.

Програма International Student Diplomat:

- Яке значення має програма Diplomat для іноземних студентів у Florida Tech?
- Опишіть якості, якими повинен володіти іноземний студент-дипломат і чому.

2	Семінари (Workshops) [1953]	<p>офіс з надання послуг міжнародним студентам та вченим спонсорує і сприяє проведенню семінарів за різними темами, призначених для інформування іноземних студентів з питань, пов'язаних з підвищенням якості академічної, адміністративної та особистої діяльності протягом періоду перебування в закладі освіти. Тематика семінарів складається з правил та положень, пов'язаних з імміграційними питаннями; зайнятості у/поза кампусі/ом; особливості зайнятості у Сполучених Штатах тощо.</p> <p>Отже, такі семінари можна характеризувати в якості частини передадаптаційної (пропедевтичної) підготовки іноземного студента до перебування в новому культурному та академічному середовищі. Незважаючи на те, що не всі семінари мають педагогічну спрямованість, вони є соціально значущими для студента, оскільки надають інформаційний складник, що надає допомогу в розумінні та проведенні основних дій, необхідних для забезпечення свого подальшого перебування в країні навчання.</p> <p>Серед семінарів найбільш значущим у питанні соціально-культурного супроводу є <i>семінар Офісу з надання послуг міжнародним студентам та науковцям з питань орієнтації (ISSS Orientation Workshop)</i> [1564], що містить інформацію, необхідну для дотримання правил імміграційного контролю; налагодження зв'язку з урядами країн, з яких прибули студенти; надання інформації щодо кампусу та послуг, які доступні студентам; сприяння ефективної міжкультурної та мультикультурної діяльності, а також приділяє увагу таким напрямкам, як культурна адаптація, очікування від діяльності в навчальній аудиторії тощо. Семінар є актуальним для нових студентів та визначається в якості обов'язкової частини адаптаційного процесу.</p> <p>Програма семінару має певні години роботи, у межах яких передбачено надання основної інформації, вирішення невідкладних питань, які не потребують великої кількості часу (у середньому обмежуючись 10 хвилинами) [Там само].</p> <p>Під час семінару студенти знайомляться з базовим інформаційним складником академічного процесу в закладі освіти, що включає знання, пов'язані з термінами отримання необхідної кількості освітніх кредитів для складання того чи того курсу. Увагу також приділено питанням дистанційного навчання, яке в закладах освіти США має дещо іншу спрямованість,</p>
---	-----------------------------	---

		<p>пов'язану перш за все з тим, що студенти мають право обрати певну кількість курсів в онлайн-форматі. Тому надання інформації щодо таких академічних особливостей є процесом не тільки навчального, а й передадаптаційного (пропедевтичного) характеру.</p>
3	<p>Міжнародна кава-година (International Coffee Hour) [1343]</p>	<p>згідно даних, у Технологічному інституті Флориди навчається близько 1800 іноземних студентів зі 120 країн. Інститут також підтримує програму навчання за кордоном (<i>Study Abroad program</i>) [Там само] та організовує вручення сертифікатів учасникам у сфері міжкультурної компетенції. Відповідно, відвідування такого роду зборів (що надають можливість познайомитися з іноземними студентами, які бажають поділитися своїми звичаями та культурою) є необхідною умовою для отримання сертифіката. Збори також дозволяють налагодити міжособистісні контакти з місцевими студентами, які мають близьке коло інтересів у питаннях дослідження особливостей навколишнього світу.</p> <p>Згідно з програмою, ці заходи (тривалістю близько 2 годин), призначені для студентів та викладачів, проходять восени та навесні в різних локаціях кампусу, серед яких: бібліотека Еванса (The Evans Library), Центр текстильних мистецтв Рут Фанк (The Ruth Funk Center for Textile Arts) та ін. [Там само].</p> <p>Крім того, програма «Міжнародна кава-година» має також національний поділ, наприклад, проводяться спеціальні заходи за певною територіальною ознакою походження іноземних студентів. Це можуть бути зустрічі для громадян африканського континенту або студентів з Оману тощо.</p> <p>Отже, «Міжнародна кава-година» є соціокультурним аспектом адаптації іноземного студента в межах закладу освіти. Так, одним зі способів формування міжкультурних та міжособистісних контактів з представниками іншої культури є проведення будь-яких заходів, що сприяють налагодженню взаєморозуміння та залученню іноземного студента до академічного колективу (у цьому випадку ми можемо говорити лише про академічний колектив, оскільки розглядається питання соціалізації особистостей у закладах освіти. Водночас зазначимо, що такі збори можуть бути організовані в межах робочого офісу тощо. Загалом питання адаптації в колективному просторі досліджували багато вчених, серед яких Ю. Мирошніченко [412] (досвід адаптації членів колективу), В. Овсяннікова [452] (проділила увагу питанню психологічної адаптації), Б. Онопрійчук [462], І. Волкова [147], О. Гетьман [173] (особливості адаптації особистості в новому колективі) та ін.). Зазначимо також щодо можливої участі в таких заходах викладачів, що дозволяє іноземним студентам перебувати в неформальній обстановці, без необхідності у повному обсязі дотримуватися норм академічної поведінки (проте варто запам'ятати, що «не повною мірою» не означає «повністю», тому що певна межа між викладачем та іноземним студентом повинна все ж існувати) і, відповідно, більш ефективно налагодити контакт з викладачами, що спростить подальшу взаємодію з ними вже у форматі академічного процесу.</p>

Афіша International Coffee Hour у Технологічному інституті Флориди [1343]

 Florida Tech

Hosted by Omani Student Association & ISSO

KEEP CALM
IT'S ALMOST
OMANI COFFEE NIGHT

Free Omani Refreshments
Meet new friends & learn about their culture

FRIDAY, OCT. 19
Omani Student Association Coffee Hour
Evans Library — 5 — 7 p.m.

Coffee
WITH FRIENDS

Co-sponsored by ISSS, ISSO and Evans Library
For more information: 321-674-8053

5A-487-813

4	Міжнародний фестиваль (The International Festival) [1350]	<p>уперше проведений у 2007 році, характеризується в якості щорічного свята культурного розмаїття міжнародного співтовариства, що проводиться в кампусі Технологічного інституту Флориди, у Мельбурні (штат Флорида).</p> <p>У проведенні фестивалю беруть участь міжнародні</p>
---	---	--

	<p>студентські групи представників з Китаю, Бразилії, Іраку, Лівії, Тайваню, Оману, Шрі Ланки тощо, а також місцеві культурні організації країни, що приймає, які готують спеціальні виставкові стенди, присвячені культурному різноманіттю, демонструють традиційний одяг національностей, представлених у цьому закладі освіти іноземними студентами, а також літературу інформаційного характеру, карти, прапори та ін. [1184; 1223].</p> <p>Однією з основних локацій фестивалю є відкрита сцена Технологічного інституту Флориди «Пантеріум» (Panthereum), на якій виступають танцювальні, вокальні групи та інші виконавці (включаючи майстрів єдиноборств), що допомагає наповнити захід «живою» програмою. Своєю чергою, на площі біля «Пантер Плаза» (Panther Plaza) надається можливість спробувати різноманітні етнічні страви [1349, с. 15].</p> <p>Отже, можна зробити висновок щодо значущої культурної цінності «Міжнародного фестивалю» в межах адаптації іноземних студентів до нового соціуму. Ознайомлюючись з особливостями інших культур та маючи можливість презентації власної, іноземний студент здобуває впевненість у тому, що його прагнення стати частиною нової культури не є чимось унікальним, що інші особистості пройшли, проходять або їм належить пройти такий же акультураційний шлях. Можливість продемонструвати все найкраще зі своєї культури надасть впевненість у тому, що, адаптуючись до нового культурного середовища, немає необхідності забувати свою власну, навпаки, вона може стати допоміжним компонентом для становлення особистості в якості повноцінного елемента нового суспільства. Тому заходи, на кшталт «Міжнародного фестивалю», мають не лише розважальний ефект, їх основним призначенням є допомога Офісу з надання послуг міжнародним студентам та науковцям у проведенні соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів. У виданні «Мельбурн Бічсайдер» (The Melbourne Beachsider) дається пояснення причини, з якої міжнародний фестиваль є важливим, а саме, у зв'язку з тим, що «це дійсно важлива подія, тому що вона пояснює суспільству різноманітність закладу освіти та сприяє інтеграції, що є основним завданням Технологічного інституту Флориди» [1687, с. 10]. Отже, важливо продемонструвати всім представникам студентства та громади, що різноманітність, властива закладу освіти, є цінним чинником, що потребує надання допомоги в адаптації нових представників академічного співтовариства.</p>
--	---

Афіша International Festival у Технологічному інституті Флориди [1350]

Florida Tech

**Saturday
Feb. 16, 2019
Noon–5 p.m.**

Florida Tech Campus
Panther Plaza
off Country Club Road*

International Festival

**13th
ANNIVERSARY**

Bring your lawn chairs and blankets and enjoy tastes, sights and sounds from around the world!

- *International student organization cultural displays*
- *International food vendors* • *Activities for kids* • *Cultural performances*

Sponsored by:

Florida Tech Office of International Student & Scholar Services

Florida Tech Office of Business & Retail Operations

For more information, call 321-674-8053 • <http://floridatech.edu/international-fest>

**Rain Location: Clemente Center*

SA-576-1018

Додаток Н.3

Програми «Клубу міжнародних відносин Алабами» Університету Алабами

№ з/п	Назва програми	Характеристика програми
1	Університетська модель Організації Об'єднаних Націй (Collegiate Model United Nations) [1082]	<p>є основою «Клубу міжнародних відносин Алабами» та надає можливість своїм учасникам сформувати навички проведення дискусії, підтримки співробітництва та пошуку компромісу між особистостями, а також вирішення проблем, що виникають при проведенні міжкультурного діалогу. На конференціях, що мають характер моделювання, студенти демонструють реакцію на кризові ситуації в ООН або відіграють роль «представників» своїх держав. Перед учасниками таких заходів стоїть завдання реагувати на ситуації, що виникають, проблемного характеру, використовуючи інноваційні ідеї та формуючи рішення міжкультурного плану.</p> <p>Щорічно «Клуб міжнародних відносин Алабами» спрямовує свою делегацію іноземних студентів для участі в модельованих сесіях ООН, що проводяться і на території США, і в інших країнах, наприклад, у період 2016 – 2017 навчального року члени Клубу брали участь у п'яти внутрішніх (Нью-Йорк, Атланта, Сан-Франциско, Чикаго) та одній міжнародній (Ліма, Перу) конференції [Там само]. Отже, ця програма надає своїм учасникам можливість проведення дискусій та вироблення можливих рішень для подолання проблемних ситуацій, що розглядаються у справжній ООН. Іноземні студенти постають у якості делегатів своїх країн та мають можливість, урахувавши свої національні та культурні переконання, презентувати свою думку з питання вирішення тієї чи тієї проблеми.</p> <p>Такого роду конференції не тільки допомагають сформувати навички пошуку колегіальних рішень та роботи в команді, але й принципів взаємодії з представниками інших культур, проведення з ними міжособистісного комунікаційного контакту.</p>
2	Діяльність в Університеті Алабами та за його межами (Outreach at UA and Beyond)	<p>для надання можливості проведення різноманітних програм просвітницького характеру та організації заходів у кампусі університету, «Клуб міжнародних відносин Алабами» регулярно залучає своїх учасників до діяльності в громаді. Метою цих програм Клуб визначає необхідність внесення змін до повсякденного життя мешканців громади, а також подолання традиційних бар'єрів у спілкуванні з людьми з різних суспільних верств та культур. Клуб проводить заходи культурного плану (які пов'язані з важливими міжнародними подіями або святами) всією територією кампусу. Отже, залучаючи студентів до такої діяльності, Клуб організовує виступи доповідачів, проведення групових дискусій та інших заходів, спрямованих на привернення уваги до певних питань глобального плану [1552].</p>
3	Підготовка до програми моделювання	<p>програма є одним з компонентів діяльності «Клубу міжнародних відносин Алабами», у межах якої надається</p>

	<p>ООН (Model United Nations Outreach Program (MUNOP))</p>	<p>допомога закладам освіти штату Алабама у створенні власних клубних моделей ООН та підготовки груп студентів до участі в модельованих внутрішніх та міжнародних конференціях. Програма розрахована на 2 роки для закладів освіти та покриває витрати на участь студентів у конференції. Іноземні студенти Університету Алабама можуть також брати участь у цій програмі, постаючи в якості волонтерів та навчаючи інших студентів основ участі в клубній моделі ООН, проведенні публічних виступів, дебатів, навичок ведення переговорів тощо. Іноземні студенти-добровольці отримують при цьому важливий досвід міжособистісного характеру та можливість розвитку співпраці із закладами освіти та студентами [Там само].</p> <p>Отже, програма надає іноземним студентам можливість проведення міжкультурної взаємодії з представниками інших закладів освіти, постаючи в якості інструктора, що при адаптації до нового культурного середовища має визначальне значення з огляду отримання можливості, по-перше, спілкування з представниками іншої країни, по-друге, участі у програмі з іншими американськими та іноземними студентами, що сприяє більш ефективному залученню до соціального життя нового суспільства у зв'язку з тим, що таке впровадження відбувається в активному практичному плані.</p>
4	<p>Програма для мовної освіти Таскалуси (Tuscaloosa Initiative for Language Education (TILE))</p>	<p>ініціатива спрямована на створення зв'язків між представниками громади Таскалуси (місто, у якому розташований Університет Алабама) за допомогою проведення цілеспрямованої суспільної діяльності та міжкультурної взаємодії. Метою цієї програми є не тільки проведення роз'яснювальних робіт серед американських та іноземних студентів з питань важливості вивчення іноземних мов, але й залучення учасників програми в якості послів культури до «Клубу міжнародних відносин Університету Алабама». Програма прагне зміцнювати своє становище в Клубі через представників та сприяє отриманню ними нових знань щодо особливостей різних суспільств, культур та їх звичаїв. Одним із завдань програми є подолання наявних бар'єрів, що перешкоджають взаємодії різних етносів, пропонуючи можливість проведення міжкультурного контакту в межах «Клубу міжнародних відносин Університету Алабама». Отже, «Програма для мовної освіти Таскалуси» надає підтримку закладам освіти шляхом проведення діяльності представників цієї ініціативи в місцевих закладах освіти. Така діяльність передбачає підтримку програми з вивчення іноземних мов Університету Алабама, спрямованої на місцеві заклади освіти, а також сприяння розвитку культурної обізнаності та прийняття студентами й представниками громади культурного розмаїття [Там само].</p> <p>Отже, Програма має одночасну спрямованість на розвиток мовних навичок та формування знань щодо важливості присутності в суспільстві культурного розмаїття, яке дозволяє зробити власну культуру більш наповненою.</p>

Додаток Н.4

Соціально-культурна підготовка іноземних студентів в Університеті Каліфорнії в Лос-Анджелесі (University of California)

У зв'язку з тим, що в університеті навчаються понад 12,000 іноземних студентів, необхідною є наявність спеціалізованого об'єднання, яке б сприяло налагодженню взаємозв'язків з представниками інших держав з числа студентів. «Центр іноземних студентів та вчених Дашу» (Dashew Center of International Students & Scholars) є місцем, де можуть налагодити міжкультурний контакт іноземні та американські студенти, а також надається допомога навчальним відділам університету щодо організаційно-правової роботи з іноземними студентами. Отже, Центр є ресурсною та навчальною базою для всієї академічної спільноти університету, що впливає на вдосконалення глобальних зв'язків, міжнародного взаєморозуміння та формування навичок культурної чутливості [970; 972; 975].

Метою програм «Центру Дашу» є надання студентам, науковцям та викладачам можливості створення передумов для більш ефективного формування навичок міжкультурної взаємодії, участі в процесі культурної адаптації та вдосконаленні знань англійської мови. Центром пропонується великий перелік різних програм, зокрема подорожі Лос-Анджелесом, надання пільгових квитків на різноманітні заходи, семінари на території кампусу тощо. Серед основних програм можна виділити такі, як:

№ з/п	Назва програми	Характеристика програми
1.	Міжнародні студентські послы Університету Каліфорнії в Лос-Анджелесі (UCLA International Student Ambassadors) [1884]	учасники програми постають у якості офіційних представників своїх країн – «послів», які повинні використовувати свої культурні особливості та досвід, щоб стати джерелом отримання інформації для спільноти університету. Для участі в програмі особистість повинна бути студентом Університету Каліфорнії в Лос-Анджелесі не менш ніж протягом одного навчального року, а також пройти відповідну підготовку з розвитку лідерських якостей та культурної адаптації, що дозволить їм підготуватися до великих обсягів міжкультурної та міжособистісної взаємодії, яку їм належить виконати. «Посли» є одними з перших осіб, з якими проводять міжособистісний контакт іноземні студенти, що прибули до закладу освіти. Завданням «послів» у такому випадку стає підтримка студентів з інших держав шляхом надання порад та інформаційних ресурсів, що позитивно впливає на їхню первинну адаптацію до нових академічних та соціокультурних умов, зменшуючи вплив культурного шоку. Крім того, «посли» наділені правом публічних виступів перед співробітниками та викладачами, що дає можливість озвучування певних проблем і труднощів для подальшого їх вирішення й подолання. Програма має у своєму складі «послів» з понад 40 держав, що надає можливість проведення культурного поєднання [Там само], наприклад, іноземний студент, який потрапляє до Сполучених Штатів, отримає (як зазначали ми раніше) більш якісну початкову адаптацію у випадку первинного

		<p>міжособистісного комунікаційного контакту з представниками спорідненої для себе культури. Тому важливо також ефективно розподіляти послів у якості консультантів для іноземних студентів, щоб вони мали можливість проводити діяльність або з представниками ідентичної, або близької для себе культури.</p> <p>Отже, програма «Міжнародних студентських послів» надає можливість іноземним студентам, які вже пройшли певні адаптаційні етапи та мають навички до проведення діяльності в американському соціокультурному середовищі, підвищити якість своїх компетенцій. Насамперед, участь у програмі сприяє формуванню лідерських якостей та надасть можливість подальшої практики своєї комунікації вже при спілкуванні з представниками інших культур, що, відповідно, буде спрямовано на розвиток нових поведінкових принципів та підвищення здібності до адаптації в полікультурному середовищі.</p>
2.	Програми для аспірантів та вчених (Graduate Student and Scholar Programs) [1250]	надає можливість проведення комунікаційного контакту та вибудовування дружніх взаємин для представників іноземної спільноти, які у зв'язку з академічною діяльністю не мають достатньої кількості часу, щоб продовжувати розвиток своїх адаптаційних навичок. Тому іноземним студентам пропонується участь у кількох програмах, серед яких:
2.1.	UCLA. Після занять (UCLA After Hours) [Там само]	представникам іноземних держав з числа аспірантів не завжди вдається вибудовування ефективних міжособистісних взаємин за межами факультету, де вони навчаються [1875]. Незалежно від того, на якому рівні адаптації вони знаходяться (В. Королінська виділяла три рівні адаптації – фізіологічний, психологічний та соціальний [346]), ці навички вимагають регулярного вдосконалення. Отже, програма надає можливість проведення спільних зустрічей, які проходять кожен квартал та є своєрідним майданчиком, що надає можливість налагодити міжособистісні контакти та провести комунікаційні заходи.
2.2.	Дружня поїздка для аспірантів та вчених (Grad and Scholar Travel Mate Trip) [1250]	щороку представникам інших культур закладу освіти надається можливість узяти участь принаймні в одній подорожі, метою якої передбачено об'єднання учасників з різних країн. Під час подорожей у минулі роки були відвідані міста Сан-Дієго, Лас-Вегас та інші, що надало можливість іноземним аспірантам та науковцям не тільки отримати додаткову культурологічну інформацію, але й провести міжкультурне спілкування з іншими учасниками програми.

Значущим інфраструктурним компонентом системи соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів в Університеті Каліфорнії в Лос-Анджелесі є «Літні заняття UCLA» (*UCLA Summer Sessions*) [1886], у яких можуть узяти участь іноземні студенти трьома способами, а саме: пройти індивідуальні курси UCLA, отримати досвід у

спеціалізованому напрямі або ж шляхом участі в онлайн-курсах. Розглянемо окреслені способи більш докладно:

№ з/п	Назва курсу	Характеристика курсу
1.	Індивідуальні курси UCLA (Individual UCLA Courses)	характеризуються заняттями, що мають різноманітні тематичні напрями, найбільш значущими для адаптаційного процесу з яких є: комунікація (включає такі модулі: принципи усної комунікації; технологія публічних виступів (для кого англійська мова не є рідною); вивчення американської англійської мови та культури за допомогою кінематографа; вступ до вивчення комунікації; розуміння взаємин; ЗМІ та розум); та англійська мова (критичне читання та письмова діяльність; вступ до технології творчої письмової діяльності) [1096].
2.	Літні курси професійного рівня (College / Professional Summer Institutes) [1081]	у зв'язку з тим, що Університет Каліфорнії в Лос-Анджелесі є одним з центрів академічних та дослідницьких програм серед закладів освіти вищої освіти США, його ресурси складаються з бібліотек, спортивних споруд, що дозволяє більш ефективно організовувати культурні заходи. Літні курси засновані на планах занять, що проводяться в межах звичайної академічної діяльності університету, тому мають достатню академічну глибину для отримання студентами високого рівня знань та спрямовані на проведення поглибленого практичного навчання, яке виходить за межі традиційного отримання знань в аудиторії. Відповідно, тематика літніх курсів професійного рівня має за мету отримання конкретних знань. Найбільш актуальним інститутом у рамках курсів професійного рівня є <i>Літній інститут технологій та лідерства (Technology Leadership Summer Institute)</i> [1829], у якому студенту надаються не тільки вузькоспеціалізовані знання, але й приділяється важливе значення розвитку навичок лідерства, що є необхідним елементом якісної адаптації до нової культури та соціуму. Програма літніх курсів включає також:
2.1.	Літні курси рівня Precollege (Precollege Summer Institutes) [1885]	призначені для старшокласників шкіл, які бажають отримати академічний досвід на рівні коледжу. Курси надають можливість проведення занять в т.зв. «інститутах», що мають різноманітну тематичну спрямованість, що дозволяє враховувати їхні здібності. Серед таких «інститутів» найбільш відомим для соціально-культурної адаптації іноземних студентів є <i>Інститут літніх міжнародних досліджень за допомогою занурення (Immersive International Studies Summer Institute)</i> [1328]. Тематичний напрям цього інституту передбачає розгляд питань, пов'язаних з проблемами міжнародного характеру, історією, урядом та застосуванням рольових ігор з використанням технології «реактування на минуле» (<i>Reacting to the Past (RTTP)</i>) [Там само], що передбачає

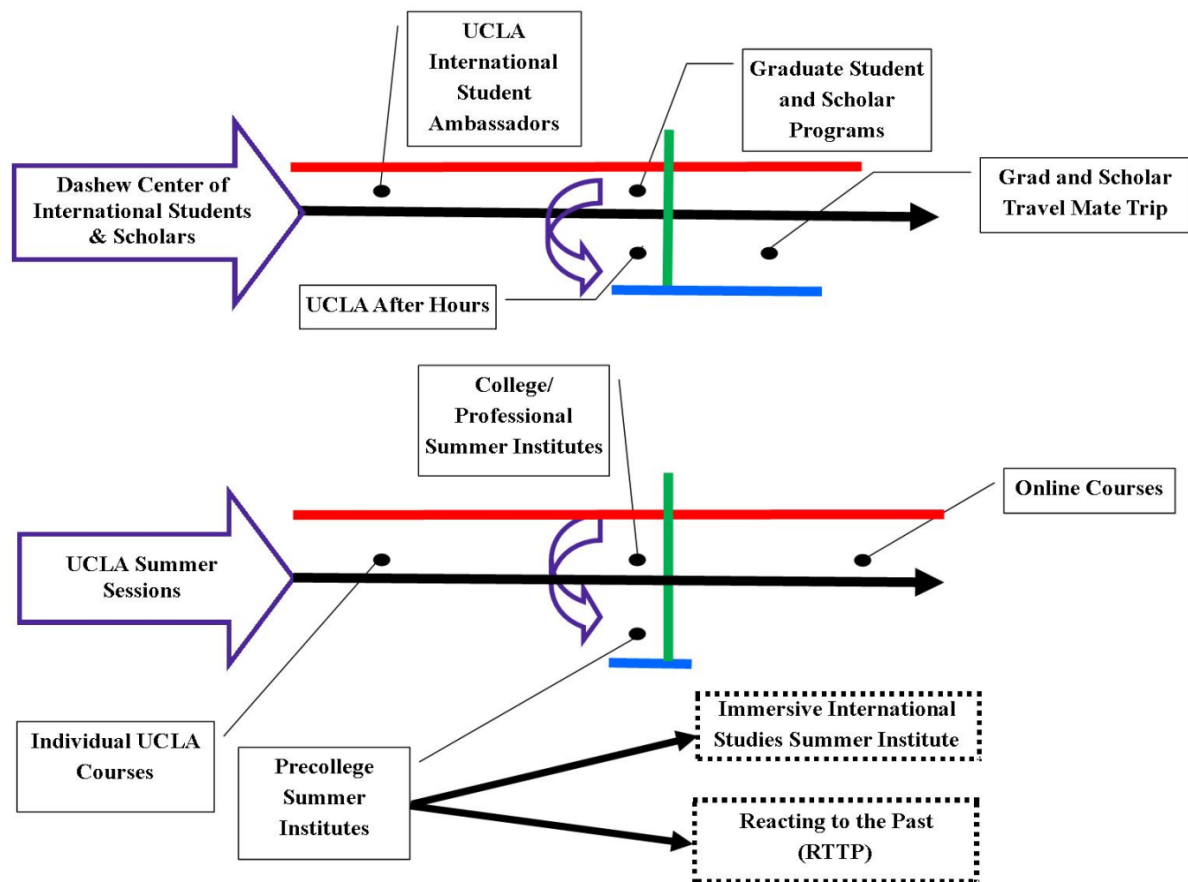
		<p>проведення сесій, у межах яких студенти беруть безпосередню участь у своєму навчанні, приділяючи при цьому увагу дослідженням, письмовій діяльності та усній аргументації. Такого роду заходи є ефективними для іноземних студентів, які проходять активний адаптаційний період, оскільки участь у сесіях Інституту надає можливість виконати роль історичної постаті, у результаті чого іноземні студенти мають змогу продемонструвати «живий» характер історичної особистості, що сприятиме дослідженню визначальних моментів в історії, а також отриманню практики критичного мислення та розвитку навичок аргументованої усної та писемної мови [Там само].</p> <p>Отже, такого роду реконструкції в межах технології «реагування на минуле» є серією історичних рольових ігор, у яких проводиться дослідження ідей, що вплинули на історію, шляхом створення імітації певного історичного періоду. Студенти отримують роль та інформаційний лист, що дозволяє їм провести культурно спрямовану діяльність, разом з комунікаційною та міжособистісною взаємодією, а також розвинути навички вирішення проблем, умінь роботи в команді, лідерські якості. Отже, участь іноземних студентів у сесіях цього Інституту позитивно впливає не тільки на підвищення інтелектуального рівня особистостей під час отримання нових знань та проведення критичних роздумів, виражених в усній та письмовій діяльності; але й на покращення адаптаційних навичок. Це дозволяє стверджувати, що Інститут літніх міжнародних досліджень за допомогою занурення є якісним компонентом системи соціально-педагогічного супроводу іноземного студента в Університеті Каліфорнії в Лос-Анджелесі.</p>
3	Онлайн-курси (Online Courses) [1592]	<p>в академічному середовищі новітні технології надають можливість навчання не виходячи з дому, інакше кажучи, «альтернативного рішення академічних потреб» (alternative solution to your academic needs) [Там само]. Тематична спрямованість також відрізняється різноманітністю – від вступу до основ філософії та соціології до вивчення технологій виробництва фільмів.</p>

Отже, «Літні заняття UCLA» надають іноземним студентам можливість участі в курсах різноманітної тематичної спрямованості, що має позитивний вплив на розвиток культурологічних, комунікаційних, лідерських, міжособистісних навичок тощо. Природно, такого роду заняття неможливо охарактеризувати в якості повноцінного освітнього процесу, однак вони становлять інтерес у якості допоміжного ресурсу загальної та спеціалізованої підготовки іноземних студентів у літній період часу або (якщо ми говоримо про онлайн-курси) під час карантинних заходів, коли університет не може запропонувати достатню кількість діяльності для подальшого проходження адаптації.

Отже, основним підрозділом Університету Каліфорнії в Лос-Анджелесі із застосування соціально-культурних програм є «Центр іноземних студентів та вчених Дашу», який проводить заходи з розвитку навичок міжкультурної та міжособистісної взаємодії

(«Міжнародні студентські послы», заходи «Інституту літніх міжнародних досліджень за допомогою занурення»), започатковує подорожі іноземних та американських студентів (що сприяє одночасно взаємодії та отриманню культурного досвіду), формування комунікаційних навичок та підвищення рівня знань англійської мови («Літні заняття UCLA»). У результаті ми можемо стверджувати, що Університет Каліфорнії в Лос-Анджелесі має досить розгалужену систему використання соціально-культурних програм у соціально-педагогічному супроводі іноземних студентів, що визначається наявністю двох відокремлених основ організаційно-структурного напрямку, кожен з яких характеризується дворівневою структурою:

Організаційно-структурна система соціально-культурної адаптації іноземних студентів в Університеті Каліфорнії в Лос-Анджелесі (University of California)

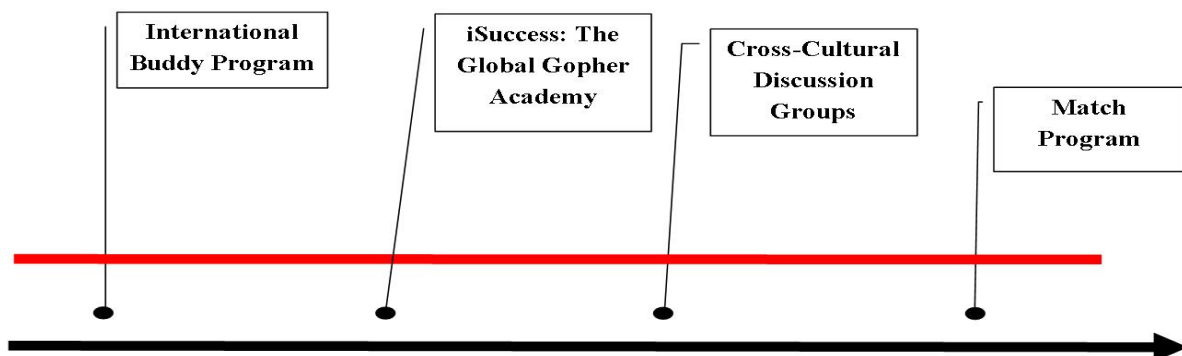
Додаток Н.5

**Соціально-культурна підготовка іноземних студентів в Університеті
Міннесоти (University of Minnesota)**

№ з/п	Назва програми	Характеристика програми
1	Міжнародна програма друзів (International Buddy Program) [1341]	<p>адаптація до нового культурного середовища надає іноземному студенту безліч переваг, проте викликає й певні труднощі. Так, протягом перших тижнів перебування в університеті в студентів можуть виникнути питання та проблемні ситуації, пов'язані з процесом акультурації. Тому метою цієї програми є створення умов для проведення більш легкого адаптаційного переходу для особистості. Зазначимо, що в якості помічників нових іноземних студентів постають одночасно американські та іноземні студенти (які вже мають необхідні навички для взаємодії в культурному середовищі Сполучених Штатів). Завданнями програми є: розвиток індивідуальних зв'язків між студентами університету та підтримка іноземних студентів для їх більш активного залучення до життя кампусу.</p>
2	Глобальна академія Гофер (iSuccess: The Global Gopher Academy) [1845]	<p>програма має статус переакадемічної та спрямована на вивчення пам'яток історії, культури міст тощо. У якості консультантів виступають студенти та викладачі університету. Іноземні студенти ознайомлюються з методами подолання проблем культурного характеру, а також досягнення академічного успіху в закладі освіти. Програма складається з проведення семінарів, занять, досліджень, що сприяють формуванню навичок та досвіду, а також необхідні для підготовки до навчального року.</p> <p>Проте в межах програми іноземний студент отримує не тільки підготовку до майбутньої академічної діяльності, Глобальна академія приділяє увагу питанню підготовки до прибуття іноземного студента до США, що включає проведення онлайн-сесії безпосередньо зі студентом, а також з його родиною.</p> <p>Крім того, семінари, які проводяться в межах програми, допоможуть студентам у вирішенні питань щодо досягнення академічних успіхів, взаємодії з факультетом, виокремлення методів дослідження та використання бібліотечної системи, розуміння американського сленгу. На запитання майбутніх іноземних студентів надають відповіді теперішні студенти, які можуть поділитися власним досвідом подолання тих чи тих організаційних або адаптаційних труднощів [Там само]. Програма також застосовує певні види діяльності, що складаються з: ознайомлення з роллю академічного консультанта; семінарів з розвитку письмових навичок; розвитку лідерських якостей, які необхідно застосовувати в/поза аудиторії/єю; семінару з безпеки; рольових ігор для</p>

		<p>модельовання міжкультурної взаємодії тощо.</p> <p>Отже, програма є комплексною, завдяки чому майбутні студенти університету з інших країн отримують можливість інформування та ознайомлення з принципами вищої освіти у США та особливостями проведення міжособистісних комунікаційних взаємодій.</p>
3	<p>Міжкультурні дискусійні групи (Cross-Cultural Discussion Groups) [1102]</p>	<p>мають на меті налагодження міжособистісних контактів, розширення іноземними студентами свого культурного та мовного світогляду, проведення зустрічей з іншими студентами Університету Міннесоти, які навчаються на інших факультетах та мають відмінні національні й культурні особливості. Під час проведення щотижневих дискусійних занять іноземні студенти отримують можливість обговорення міжкультурного досвіду, розгляду різних проблемних тем, що включають подолання стереотипів, проявів культурного шоку тощо.</p>
4	<p>Програма Match (Match Program) [1510]</p>	<p>призначена для надання чинним іноземним студентам можливості ділитися своїм досвідом перебування в університеті зі студентами (теперішніми чи майбутніми) у своїй рідній країні під час зимових та літніх канікул, що передбачає налагодження контакту та відвідування як мінімум двох освітніх установ (середньої школи та університету або консультаційного центру). Отже, програма надає можливість установлення контакту між закладами освіти інших країн та Університетом Міннесоти за посередництвом іноземних студентів.</p> <p>Отже, програма є не тільки ефективною в контексті розвитку двосторонніх відносин між закладами освіти різних країн, але й має позитивний ефект на адаптаційний процес особистості, тому що студент отримує в такому разі можливість взаємодії зі звичним для себе культурним середовищем і, одночасно, новою культурою, що надасть допомогу в боротьбі з таким явищем, як культурний шок.</p>

Організаційно-структурна система соціально-культурної адаптації іноземних студентів в Університеті Міннесоти (University of Minnesota)

Додаток Н.6

Характеристика окремих тематичних груп програми «Групи і класи (Groups and Classes)» Центру консультування та психологічного здоров'я (Counseling and Mental Health Center) [1094] Техаського університету в Остіні

№ з/п	Назва групи	Час проведення	Характеристика групи
1	Група зосередження за допомогою медитації (Mindfulness Meditation Group)	щовівторка з 12.15 до 12.50	група призначена іноземним та американським студентам, а також викладачам та співробітникам закладу освіти, у межах якої учасники проводять процес медитації протягом 25 хвилин, після чого роблять перерву для того, щоб поставити актуальні питання, та продовжують медитацію. Учасники не зобов'язані відвідувати всі заняття та можуть брати участь у діяльності групи за своїм бажанням. Отже, тематична спрямованість цієї групи передбачає проведення спільної психотерапевтичної діяльності, що складається з медитаційних заходів та супутнього спілкування під час перерв.
2	Азіатські голоси Техаського університету (Asian Voices @ UT)	щосереди з 17.00 до 18.00	<p>відзначимо, що група має не терапевтичне, а більш дискусійне спрямування, проте знаходиться під керівництвом Центру консультування та психологічного здоров'я. Свої заняття група проводить щотижня для тих студентів, які ідентифікують себе з азіатським походженням (наприклад, це представники районів Східної Азії, Південної Азії, островів Тихого океану, Близького Сходу та ін.). Метою діяльності групи є створення сприятливої атмосфери, в межах якої іноземні студенти отримують можливість проводити спілкування та розповідати щодо свого досвіду навчання в якості студента з Азії в Техаському університеті в Остіні, а також про те, як проходить їхнє позааудиторне життя. Загальні теми, що зачіпаються в процесі спілкування, включають питання ідентичності, боротьбу з проявами расизму, особливості прийняття американських культурних соціальних цінностей представниками Азіатського регіону. Окреслені теми не обмежуються наведеним списком і можуть спрямовуватися на ті напрями, які студенти вважають важливими.</p> <p>Отже, група сприяє наданню іноземним студентам з певного географічного регіону</p>

			можливість висловити свою думку з актуальних питань, пов'язаних, насамперед, із взаємодією різних культур.
3	Чорні голоси: група підтримки афроамериканських студентів (Black Voices: A Supportive Group for Black Students)	щовівторка з 15.00 до 16.30	група має ідентичну спрямованість та цілі, що й «Азіатські голоси Техаського університету», проте учасниками є не іноземні студенти з Азіатського регіону, а афроамериканські студенти і іноземного, і місцевого походження.
4	Міжнародні студентські збори та година обговорення (International Student Cookies and Conversation Hour)	щоп'ятниці з 15.00 до 16.00	заняття в цій групі призначене іноземним студентам, з наданням їм простору для проведення комунікації, спільної діяльності ігрового характеру тощо. Студенти отримують можливість розповісти про свій досвід адаптації у США та висловити власні думки щодо того, як іноземцю стати повноцінним студентом у Техаському університеті в Остіні. Отже, діяльність групи має схожість з груповою психологічною терапією, коли учасники в невимушеній атмосфері одержують можливість розповісти про свій позитивний та негативний досвід, провести спілкування з іншими студентами й дійти певних висновків зі сформульованої проблематики заняття.
5	Латинські голоси: простір підтримки латиноамериканських студентів (Latin Voices: A Supportive Space for Latin Students)	щовівторка з 13.00 до 14.45	щотижнева дискусійна група відкрита для всіх латиноамериканських студентів, незалежно від їхньої національності, расової або етнічної приналежності та імміграційного статусу. Єдиною вимогою є наявність бажання брати участь у дискусії, якій притаманна взаємна повага. У межах групи забезпечується атмосфера підтримки, у якій учасники можуть дискутувати щодо досвіду латиноамериканських студентів з питань навчання в університеті. Темі для обговорення можуть мати різну спрямованість та визначаються соціально-політичним, імміграційним, міжособистісним та академічним напрямками. Отже, спрямованість групи демонструє бажання університету ознайомитися з причинами психологічних занепокоєнь латиноамериканських студентів у питаннях академічної та соціальної тематики, що дозволить надалі приділяти увагу цим чинникам у процесі соціально-педагогічного супроводу.
6	Мусульманська студентська дискусійна група (Muslim Student Discussion Group)	щочетверга з 14.30 до 16.00	група є продовженням серії для представників різних держав та регіонів, однак у випадку мусульманської групи вона призначена для студентів, які ідентифікують себе в якості мусульманина. Тематика групи охоплює питання особистості, навчального закладу,

			<p>спільноти, підтримання балансу культури та релігії тощо.</p> <p>Отже, етнічна спрямованість наведених груп (азіатських, афроамериканських, латиноамериканських, мусульманських) дозволяє вирішувати ті проблеми психологічного характеру, що є актуальними саме для конкретних студентів, а це, зі свого боку, дозволяє більш ефективно розподілити час консультацій.</p>
7	Побудова соціальної впевненості (Build Your Social Confidence)	щопонеділка з 14.00 до 15.30	<p>група призначена студентам, яким важко вибудувати взаємодію з колективом, ставати ініціаторами комунікаційного процесу, котрі мають занепокоєння щодо думки з приводу себе з боку інших членів колективу. Участь передбачає проведення зустрічей зі студентами, які мають ідентичні проблеми й переживання. Основними завданнями програми є:</p> <ul style="list-style-type: none"> • виявлення та зміна думок, пов'язаних з тривожними ситуаціями; • протистояння соціальним страхам за допомогою проведення зборів у психологічно безпечному середовищі; • розвиток комунікативних та соціальних навичок, які забезпечать підвищення психологічного комфорту і впевненості в собі в різних ситуаціях соціального або академічного характеру. <p>Значимо, що діяльність та завдання програми «Побудова соціальної впевненості» має важливе значення для іноземних студентів, які мають певні переживання у зв'язку з наявністю психологічних перешкод у питанні комунікативної взаємодії з однокурсниками під час навчання в американському університеті або коледжі. Так, спілкування є однією з основних складників успішної адаптації до нової культури. Такого роду взаємодія з іншими студентами впливає на зменшення особистістю відчуття, що вона перебуває в іншому культурному середовищі, у зв'язку з тим, що отримує можливість безпосереднього контакту з іншими студентами, а це, своєю чергою, сприяє більш якісному процесу соціально-педагогічного супроводу.</p>
8	Перед обличчям страху: когнітивно-поведінковий підхід в управлінні почуттям тривоги (Facing the Fear: A Cognitive Behavioral Approach)	щопонеділка з 13.00 до 14.15	<p>у межах діяльності цієї програми проводиться 10 занять, призначених студентам, які відчувають почуття загальної тривоги, хвилювання та проводять регулярний процес аналізу для визначення ймовірних негативних сценаріїв та підготовки до них для запобігання невизначеності. Для вирішення таких проблем</p>

	to Anxiety Management)		<p>програма використовує когнітивно-поведінкову терапію (Cognitive Behavioral Therapy (CBT)), що надає допомогу в зосередженні уваги на уявних, емоційних та поведінкових зв'язках, що призводить до розвитку здатності усвідомлювати марність певних думок та надає можливість створення переконань реалістичного плану, що сприяють зменшенню емоційного занепокоєння. Заняття сприяють формуванню навичок, які забезпечують розуміння принципів управління почуттям тривоги та практики поведінкових змін за допомогою діяльності, що складається з елементів групової взаємодії.</p> <p>Отже, перебування іноземного студента в новій культурі має негативні психологічні наслідки, пов'язані з проведенням особистістю регулярних розумових дій, що мають метою пошук імовірних варіантів майбутнього розвитку подій та зосередження уваги на негативних сценаріях, їх аналізі, виявленні потенційних помилок, які можуть бути вчинені, тощо. Діяльність, пов'язана з самоаналізом, є позитивним аспектом, проте в цьому випадку вона має негативний відтінок у зв'язку з тим, що проводиться постійний розгляд негативних варіантів проведення діяльності; у той час, як ефективний самоаналіз передбачає розгляд позитивних та негативних елементів діяльності. Тому програма спрямована на розвиток у студента розуміння необхідності існування тих чи тих думок й усвідомлення важливості проведення такої діяльності, яка дозволить зменшити рівень психологічної тривоги.</p>
9	Життя з почуттям тривоги: підхід прийняття (Living with Anxiety: An Acceptance-Based Approach).\	щочетверга з 14.00 до 15.15	<p>програма призначена для студентів, які мають проблеми, пов'язані з тривожним станом, що може мати домінуючий вплив на особистість у межах діяльності повсякденного характеру: це може бути втрата великої кількості часу на аналіз імовірних майбутніх або минулих подій, а також уникнення проведення міжособистісної комунікації у зв'язку з наявністю тривоги, пов'язаних з можливістю негативного оцінювання особистості з боку інших осіб. Діяльність групи фокусує свою увагу на розумінні сутності тривожного стану, вивченні можливих способів реагування, окресленні психологічних проявів та спрямуванні уваги студента на події теперішнього часу (що визначаються особистістю в якості найбільш значущих у житті).</p> <p>Отже, робота групи спрямована на надання підтримки студентам, які відчувають тривожні</p>

			<p>почуття. Особливо участь у програмі може бути необхідною іноземним студентам, які, перебуваючи в новому соціумі та культурному просторі, повинні виконувати дії, пов'язані з академічною роботою та регулярною міжособистісною взаємодією з представниками іншого соціуму. Усі ці чинники безпосередньо впливають на виникнення тривоги у зв'язку з проведенням аналізу своїх дій у межах минулих міжособистісних комунікативних контактів (такий аналіз є необхідним у процесі адаптації, проте він не повинен бути перешкодою до виконання поточних завдань студента), прогнозування негативних та позитивних моментів майбутньої комунікації (що негативно впливає на загальний психологічний стан особистості, у зв'язку з важкістю проведення повноцінного прогнозування; але до комунікації можна підготуватися, сформувавши необхідні для цього комунікаційні навички та поведінкові принципи) і наявність невпевненості в питанні достатності свого рівня підготовки до проведення міжособистісного та міжкультурного контакту. Отже, зазначимо, що участь у програмі надає можливість студентам зрозуміти сутність свого стану, а також спрямувати увагу на поточну діяльність, визначивши для себе пріоритетні напрями, що дозволять ефективно виконувати академічну чи соціальну діяльність.</p>
10	Програма розуміння себе та інших, призначена для будь-якого віку (All Ages Understanding Self and Others)	щопонеділка з 14.00 до 15.30	<p>програма спрямована на студентів, які мають бажання кращого усвідомлення себе та рівня своїх взаємин з колективом. Основними питаннями діяльності групи є сприйняття студента іншими людьми та побудова стабільних міжособистісних контактів. Заняття ґрунтуються на проведенні практичного спілкування з іншими студентами-учасниками програми; формуванні навичок для покращення міжособистісних зв'язків.</p>
11	Програма розуміння себе та інших, призначена для будь-якого віку (All Ages Understanding Self and Others)	щовівторка з 13.00 до 14.15	<p>програма також включає питання самопізнання особистості, однак робить більш детальний аналіз міжособистісного контакту. Отже, процес групової діяльності спрямований на формування навичок пристосовуватися до власних почуттів та почуттів інших особистостей, підвищення рівня розуміння своїх взаємин з представниками іншого соціуму та загальне вдосконалення якості такого роду контактів.</p>
12	Програма розуміння себе та інших, призначена для будь-	по середах з 12.30 до 14.00	<p>заняття в групі характеризуються більшою спрямованістю на обговорення принципів удосконалення міжособистісних відносин. Так,</p>

	якого віку (All Ages Understanding Self and Others)		дискусійні теми включають такі питання, як навички комунікативного плану, спонтанна обробка думок та почуттів, отримання адекватного зворотного зв'язку, міжособистісна ефективність тощо.
<p>Отже, «Програма розуміння себе та інших, призначена для будь-якого віку» має три відгалуження, кожне з яких ідентично за цілями та завданнями, які мають бути, урешті-решт, досягнутими. Але кожен напрям має певні особливості, що дозволяють говорити про наявність розмежування між ними. Так, основною особливістю першого напрямку можна виділити спрямованість на практичне навчання студентів; другого – вміння розуміти власні емоційні прояви та прояви опонента, а також розвиток здатності проводити діяльність в умовах впливу окреслених проявів; третього – здатність до аналізу своїх думок і формування навичок якісної комунікації. Отже, можна говорити про те, що означені напрями мають загальне цілісне значення, де кожен є необхідною ланкою формування в іноземних студентів здатності до проведення ефективного міжособистісного комунікативного контакту, що є одним з основних завдань соціально-педагогічного супроводу; а також надають необхідну соціально-психологічну підтримку шляхом позначення сутності тієї чи тієї проблеми та виявлення способів її подолання для установалення балансу свого емоційного стану, на який впливає перебування в новому соціокультурному середовищі та необхідність проведення (в його умовах) академічної та повсякденної діяльності.</p>			

Додаток Н.7

Програми Центру консультування та психологічного здоров'я (Counseling and Mental Health Center) Техаського університету в Остіні

№ з/п	Назва програми	Характеристика програми
1	Комплексна програма охорони здоров'я (Integrated Health Program (IHP)) [1336]	<p>є результатом співпраці Університетської служби охорони здоров'я (University Health Services) і Центру консультування та психологічного здоров'я при Техаському університеті в Остіні.</p> <p>Зазначимо, що команда Комплексної програми охорони здоров'я складається з психологів, соціальних працівників та психіатрів. Програма підкреслює широке визначення здоров'я, у межах якого модель здорової особистості розглядається в якості комплексу фізичної, психологічної, емоційної та духовної рівноваги. Отже, студентам пропонують такі послуги:</p> <ul style="list-style-type: none"> • первинні консультації для вирішення питань з приводу здоров'я особистості; • проведення короткого індивідуального консультування; • надання допомоги у вирішенні таких негативних проявів, як тривога, депресія тощо; • отримання допомоги психіатра (якщо є необхідність); • можливість використання <i>лабораторії розуму та тіла (MindBody Lab)</i> [1532], що характеризується наданням простору самодостатнього типу, створеного для допомоги студентам університету у вивченні різних ресурсів для підвищення рівня свого емоційного та фізичного здоров'я. Лабораторія пропонує аудіо- та відеоінструкції з різної тематики. Крім того, більша частина матеріалу заснована на практичному досвіді. Отже, лабораторія має ознаки ресурсного центру з удосконалення свого психологічного та фізичного здоров'я, інакше кажучи, можливість самовдосконалення. Але необхідно враховувати, що такого роду заняття не повинні бути основою для соціально-психологічної підтримки іноземного студента. Застосування ресурсів лабораторії може бути найбільш ефективним у якості комплексної психологічної адаптації до нового соціуму. <p>Важливо розуміти, що в основу Комплексної програми охорони здоров'я покладено принцип уважності, що передбачає проведення практики застосування цілеспрямованої уваги в конкретний момент часу. Така діяльність сприяє більш чіткому баченню того, як рішення особистості впливають на психологічне здоров'я, що, згодом, може сприяти позитивним змінам. Так, зниження уваги щодо поточного моменту призводить до обмеження</p>

		здатності особистості виявляти різноманітності потенційного вибору, що необхідно для реагування на конкретну ситуацію [1336]. Тому, сформувавши навички управління увагою, особистість отримує можливість одержання більш активної ролі у впливові на своє психологічне здоров'я.
2	Консультанти академічного проживання (Counselors in Academic Residence Program (CARE)) [1095]	передбачає наявність ліцензованих консультантів у сфері психічного здоров'я в коледжах та університетах. Вони працюють з тими студентами, які були спрямовані для участі в таких заняттях викладачами та співробітниками закладу освіти. Основною місією програми є забезпечення доступу до психіатричної допомоги тим студентам, які відчують емоційні або академічні труднощі. Одним з принципів CARE є зменшення бар'єрів шляхом проведення занять зі студентами в зручному для них місці [Там само].
3	Профілактика та інформування (Prevention and Outreach) [1665]	під час проведення діяльності консультанти програми визначають проблеми, що є актуальними для студентів їх закладу освіти, та проводять консультації з питань психічного здоров'я. Такі напрями діяльності актуальні й для програми «Профілактика та інформування» (<i>Prevention and Outreach</i>). Семінари, що проводяться в межах цієї програми, сприяють підвищенню рівня обізнаності щодо психологічного здоров'я, наданню допомоги в подоланні перешкод на шляху до академічної успішності. Серед найбільш необхідних для соціально-психологічної адаптації іноземного студента семінарів програми «Профілактика та інформування» виділяємо [1698]: <ul style="list-style-type: none"> • семінар з формування навичок для подолання наслідків невдач при міжособистісній взаємодії (Bouncing Back: Coping with Failure and Rejection); • семінар з формування здатності подолання наслідків стресових ситуацій (Stress Management); • семінар з навчання принципів допомоги своїм друзям, які знаходяться у важкому адаптаційному періоді (Real Talk: Helping Friends in Distress (for student audiences only)). Отже, програма має інформативний характер та спрямована на формування теоретичної бази психологічного стану особистості
4	Програма навчання однолітків Центру консультування та психологічного здоров'я (Counseling and Mental Health Center Peer Educator Program) [1526]	метою програми є активне залучення студентів у процес формування навичок для становлення особистості в якості ефективного фахівця з підтримки позитивного рівня психологічного здоров'я в кампусі закладу освіти. Для досягнення мети студенти проходять курс «Лідерство у підтримці здоров'я однолітків – Зміцнення психологічного здоров'я», що спрямований на вивчення стратегії розвитку культури кампусу та передбачає практику підвищення рівня психологічного здоров'я. Отже, програма надає студентам можливість проводити діяльність у якості консультантів для надання соціально-психологічної підтримки іншим особистостям.

5	Тривожний інструментарій (Anxiety Toolbox) [1935]	<p>складається з трьох сесій та має за мету формування вміння протистояти особистісним страхам та вирішувати проблемні ситуації, пов'язані з відчуттям тривоги. У період проведення сесій студенти отримують інформацію щодо розуміння сутності тривоги та ролі розумового процесу в розвитку тривожного стану; виявлення тривожних думок; способів управління тривожним станом; можливості застосування інструментів (емоційних, поведінкових та фізіологічних) для управління основними проявами тривоги.</p> <p>Отже, програма має важливе значення в адаптаційному процесі іноземного студента, який піддається впливу стресових ситуацій (що сприяють формуванню відчуття тривоги, пов'язаної з переживаннями щодо ефективності міжособистісної взаємодії) у зв'язку з необхідністю проведення діяльності в новому соціумі.</p>
6	Як долати? (How to Deal?) [Там само]	складається з 4 сесій та спрямований на розвиток навичок, які сприяють умінню управляти своїм емоційним станом, а також підвищенню якісного рівня процесу міжособистісних відносин з представниками іншого соціуму.
7	Вживання в аспірантурі (Surviving Grad School) [Там само]	складається з 4 сесій та сприяє розвитку у студентів здібностей регулювання своїх емоцій; комунікативних навичок для можливості вибудовування ефективних міжособистісних відносин та психологічної рівноваги саме в межах навчання в аспірантурі.

Буклет «Адаптація до життя в Америці» Технологічного інституту Флориди

Achievement, Action, Work and Materialism

Americans typically value accomplishing something that can be measured. They even take their leisure activities seriously and make plans to be active outside of school and/or work.

Directness and Assertiveness

Americans generally consider it important to be very frank and direct in their dealings with others. It is thought that it is not necessary to disguise their feelings. Even if their words are not open, facial expressions may be revealing. Being honest is often seen to be more important than preserving harmony in interpersonal relationships.

HELPFUL TIPS

- **It's OK to make mistakes.** Do not be angry when you make mistakes, everyone does, and no one fits in right away. Give yourself plenty of time to learn. Observe others and consider how you might want to fit in better. There is no need to imitate everything you see, but the more you adapt to the local way of life, the more you will enjoy your experience.
- **Participate in the culture.** Spend time outside of your room or apartment by going to shopping centers, parks, libraries, the beach and sporting events. Watch. Listen. Learn. Increasing your knowledge of the new culture makes it easier to understand.
- **Be active.** Your culture back home may or may not value physical activity, but research has shown numerous advantages to exercising regularly as an effective way to lessen worry and sadness. Try these: play sports (on your own or with a group), go for a walk or run, or go to the gym.
- **Join groups.** Adjustment will be easier if you participate in campus groups, clubs and organizations. Campus groups can give a sense of belonging that you may feel you have lost once you left your home country. Try different activities until you find some that are right for you.
- **Practice your English.** Listen to and ask about terms you don't understand. Most people will gladly explain words or terms that sound new to you. Don't hesitate to admit that you don't understand something, or ask people to speak slower. Never confuse your ability to speak the new language with your intelligence. Do not allow yourself to become discouraged if you are having trouble. It takes everyone some time to adjust and become comfortable with a new language. Improving your English will make your adjustment easier.

- **Family matters.** If you brought your spouse or family with you, remember they will be experiencing culture shock as well. It will help their transition if you can encourage them to take many of the same steps you might be taking, or taking these steps together. For loved ones you may have left behind, keep in touch with them by sharing your new experiences. Also, keep pictures around to remind you of and feel connected to home.
- **Be yourself.** Find your own pace of adjusting. Try not to force yourself to change too fast or to change too many things all at once. Seek out familiar customs locally, such as religious practice and foods. Hold on to what's important to you and find a good combination between old and new.
- **Be ready for anything.** You never know when you'll find yourself running into a local tradition that you were unaware of. Try to stay open to new experiences, but also keep your limits in mind. If you feel uncomfortable with some of the local customs, respectfully decline.
- **Talk to someone.** Find friends who are going through a similar process, call your family back home or check out the resources and support offered by International Student and Scholar Services (ISSS). If you feel you may need a professional to consult with, consider looking into the assistance offered by Counseling & Psychological Services (CAPS).

Counseling & Psychological Services (CAPS)

is the student counseling center on campus. CAPS has trained therapists from different cultural backgrounds and experiences who can help you through the difficult parts of cultural adaptation. In the U.S. it is very common to talk with a trained professional about problems or difficulties, and your discussion will be private and confidential. To schedule an appointment, please contact:

CAPS

150 W. University Blvd., Bldg. 264
Melbourne, FL 32901
Phone: (321) 674-8050

For additional information and resources,
visit www.fit.edu/caps

Hours (subject to change):

Monday–Thursday 8:30 a.m.–Noon and
1–5 p.m., Friday 8:30 a.m.–4 p.m.

International Student and Scholar Services (ISSS)

provides assistance with immigration matters and also coordinates cultural programs promoting intercultural exchange between students and the university community. You are encouraged to attend these events, as they will help you meet other students from around the world who are also getting accustomed to life in America. You will also be able to make new friends, practice your English, learn about other cultures and share your own culture. For more information, please contact:

Office of International Student and Scholar Services

150 W. University Blvd.,
Florida Tech Commons, Room 334
Melbourne, FL 32901
Phone: (321) 674-8053 • Email: iss@fit.edu

For additional information and resources,
visit www.fit.edu/iss

Walk-in Hours (subject to change):

Monday–Friday 10 a.m.–3 p.m.

ADJUSTING TO LIFE IN AMERICA

Florida Institute of Technology is an international community with a mixture of cultures and languages from around the world. In fact, it has become one of the most diverse campuses in the country. Over 25% of our student population is international, representing over 100 different countries! In your studies here at Florida Tech, you can do more than just earn a degree. You can open the door into our global society by learning from other students and cultures to gain a broader understanding of the world and the people in it.

Counseling & Psychological Services
International Student and Scholar Services

PY-617-014

ADJUSTING TO A NEW ENVIRONMENT MAY TAKE A LONG TIME.

Individuals who cross cultures usually are uncomfortable at first and may feel:

- Confused
- Discouraged
- Lonely
- Anxious or fearful
- Misunderstood

However, as they get more comfortable, many individuals find that learning in a new culture:

- Provides a more stimulating learning experience
- Feels like an exciting adventure
- Adds to feelings of fulfillment and achievement in life
- Increases feelings of confidence and capability

SO HOW CAN YOU MAKE THIS TRANSITION?

Your first task is to get settled in the campus community. Some things may seem very new for a while:

- Your daily routine
- Meeting people, hearing English words/expressions and communicating in ways you are not familiar with (including non-verbal communication, such as hand gestures and eye contact)
- Things may differ from your home country such as climate, health care practices, driving and other transportation systems, monetary systems and currency exchange

Try to think of all these new experiences as opportunities to grow and learn. The best way to take full advantage of them is to become involved in the

life of this university. Florida Tech recognizes this can be difficult. Let's talk about why it is a struggle for so many people and how this experience might feel.

CULTURE SHOCK

When you leave your home culture, you separate yourself from the people and surroundings that have defined your role in society. The first few weeks, or even months, may be hectic for you as you begin to adapt to the new culture. You may experience anxiety, disorientation, confusion and uncertainty. These feelings are often called "culture shock." Culture shock is not a clinical term or a medical condition. It is simply a common way to describe the confusion and nervous feelings a person may experience after leaving a familiar culture to live in a new and different culture. There are four phases of culture shock:

1. HONEYMOON PHASE: Students often see differences between the old and new cultures as wonderful and interesting. You may think to yourself:

"This is exciting! There are so many new things to try and to learn. It is different, but fun!"

But keep in mind, like all honeymoons, this exciting outlook on new things may not last forever.

2. NEGOTIATION PHASE: As students begin to see just how different their own culture is from the new one, feelings of anxiety, sadness or frustration may set in. This can create intense feelings of loyalty to your home country, cause withdrawal from people who are different from you and, perhaps, spark a desire to return home. Language barriers may be especially difficult during this phase. You may feel:

"Everything is TOO different here. I do not always feel like I fit in and sometimes I am uncertain of how to act in a situation. It makes me feel uncomfortable and worried. I miss home because I never had to feel this way there."

Try to remember that you are not alone—many students experience these thoughts and feelings. Happily, this stage will also pass.

3. ADJUSTMENT PHASE: After some time (which may take many months), students begin to understand the new culture and its customs. Routines and problem-solving skills for dealing with all the changes will develop, and you will begin to accept the new cultural ways with a positive attitude and have fewer negative experiences.

You might say:

"I have done and learned so many new things since I came here. This new culture is starting to make some sense, now that I am becoming familiar with the people and the customs. I have gone through a lot of changes since I first came, but life is finally starting to feel normal again."

Keep in mind adjustment is not the same for everyone as it comes at different times for different individuals. What is important to know is that if you keep working at it, this time will come for you too.

4. MASTERY PHASE (Biculturalism): Students participate fully and comfortably in the new culture and integrate their new experiences with their home country values. Students do not have to become a new person, but rather they integrate pieces of the new culture into their own. The transition is complete and these experiences are now a positive part of who you are and how you see the world.

If you are experiencing signs of culture shock, don't panic! You are not alone—these are normal reactions to adjusting to your educational experience. Sometimes it is hard to remember why you decided to leave home. You are on an adventure—a wonderful opportunity to grow and learn—but it does not always seem that way. There is no simple formula for coping with culture shock. We have gathered some tips to help make your transition easier. Do not stop at just one, as it may be more effective to try several of them. Some of these suggestions may even be useful for preventing the experience of culture shock, even before you notice any signs of it.

Adjusting to a new culture can be difficult and frustrating, but it can also be an exciting time of your life when you will grow as a person. Living in a foreign country will open new doors, introduce you to new ways of thinking and give you the opportunity to make

lifelong friends. Always remember, the key to moving past your culture shock is understanding the new culture and finding a way to live comfortably within it while keeping true to the parts of the culture you value.

GETTING TO KNOW AMERICANS

Even though Americans come from diverse backgrounds, they share some basic beliefs that characterize their culture. Knowing about these basic beliefs can be very helpful as you live and interact with Americans at Florida Tech. Keep in mind these are generalizations and may or may not fit the circumstances or people you encounter.

The following information is an adaptation of Appendix 5 of NAFSA's *International Student Handbook: A guide to University Study in the U.S.A.* published by AT&T™.

Individualism and Privacy

Perhaps the most important thing to understand about Americans is their devotion to individualism. It is important to be "your own person" and to stick up for your rights. Additionally, people highly value their privacy.

Equality

This American ideal is stated in our Declaration of Independence, "all men are created equal." America is known as the "land of opportunity." No matter what your position, with hard work and luck, you may rise to any height.

Informality

The idea of equality leads Americans to be fairly informal in their behavior and in their relationships with others.

The Future, Change and Progress

While history and traditions are respected, Americans believe that people can control their future, even their world, and make them both better through initiative and enterprise.

Time

You may hear the expression "Time is money." Americans view time, as a limited resource to be saved or spent for useful purpose. Americans may get impatient with lines that move slowly in supermarkets, banks or other locations. Americans will usually be on time for meetings and engagements and will keep a schedule of their activities and expect others to do the same. You should arrive on time, if not a little early, for meals and appointments with professors, doctors and other professionals.

Пояснення до додатку:

Буклет «Адаптація до життя в Америці» надає іноземним студентам корисні поради (не переймається щодо помилок, бути активними, долучатися до груп, говорити з іншими, бути собою тощо); інформацію про знаходження офісів та консульських центрів; розповідає про аспекти культурного шоку та первинної соціалізації; а також надає поради, як краще зрозуміти американців.

Додаток Н.9

Консультаційні програми Університету Міннесоти

№ з/п	Назва програми	Характеристика програми
1	Особисте консультування (Personal Counseling) [1642]	фахівці «Офісу міжнародних студентів та вчених», на базі якого діє програма, проходили навчання й працювали в різних країнах, тому знайомі з особливостями багатьох культур. Відповідно, іноземні студенти можуть отримати особисте консультування у випадку наявності проблем стресового характеру, а також труднощів, що пов'язані або викликані перебуванням у новій культурі.
2	Групова терапія (Group Therapy) [1262]	цей вид соціально-психологічного супроводу іноземних студентів застосовується в <i>Службі охорони здоров'я Бойнтон ім. св. Павла Університету Міннесоти (University of Minnesota Boynton Health Service St. Paul)</i> , де іноземним студентам надається можливість сформувати навички впевненої поведінки у незвичному для себе культурному та психологічному оточенні. Мета «Служби...» – визначити ставлення іноземного студента до інших учасників групи, що продемонструє наявність певних поведінкових шаблонів, які використовуються особистістю для проведення повсякденної міжособистісної взаємодії. Увага під час проведення групової терапії приділяється думкам та переживанням студента, що дозволяє провести дослідження поведінкових проявів.

Додаток Н.10

**Сесії Групової терапії (Group Therapy) соціально-психологічної підтримки
Університету Міннесоти (University of Minnesota)**

№ з/п	Назва сесії	Час проведення	Характеристика сесії
1	Усвідомлення себе та інших: для студентів, які мають інший колір шкіри (Understanding Self and Others for Students of Color)	щосередини (з 12.50 до 14.20), щочетверга (з 12.50 до 14.20)	<p>групу можна визначити в якості групи підтримки, що надає простір для іноземних студентів з іншим кольором шкіри для більш глибокого самодослідження, що, урешті-решт, допоможе зрозуміти свою роль у системі міжкультурних взаємин. Отримавши розуміння того, яким є їхня поведінка під час роботи в групі, студенти усвідомлюють можливість застосування інших форм спілкування щодо опонентів. Крім того, студенти мають можливість поділитися своїми переживаннями й отримати підтримку та зворотний зв'язок. Простір для обговорень, що створюється у групі, сприяє обговоренню тематики расової ідентичності, культурного впливу на міжособистісні взаємини. З групою працюють два психотерапевти, які під час сесій ідентифікують себе в якості людей з іншим кольором шкіри, що є важливим складником, оскільки в такому випадку фахівці мають можливість установлення більш тісного контакту з іноземними студентами, зробивши спробу зрозуміти їхні переживання та проблеми, визначаючи себе в якості такого ж іноземного студента.</p> <p>Отже, участь у групі дозволяє провести дослідження своїх поведінкових характеристик, що продемонструє наявність недоліків у міжособистісному спілкуванні, що необхідно усунути. Крім того, студенти отримують можливість участі в обговоренні актуальних питань, що мають безпосередній вплив на ефективність адаптації особистості.</p>
2	Терапія за допомогою тварин (Animal Assisted Therapy)	щосередини з 10.00 до 11.30	використання тварин у процесі соціально-психологічної підтримки іноземних студентів є унікальним прикладом Університету Міннесоти. Програмою наголошено, що взаємодія з тваринами характеризується в якості інструменту, що має переваги в період соціально-психологічної підтримки. Група спрямована на вирішення таких проблем, як міжкультурний перехід, самотність, міжособистісні конфлікти та інші емоційні проблеми, пов'язані з академічною та повсякденною діяльністю студента.

			<p>Отже, відзначимо, що окреслений вид соціально-психологічної підтримки може бути застосований, але, на нашу думку, тільки в якості допоміжного засобу до основної психологічної терапії, де бере участь фахівець, здатний надати студенту можливість створення зворотного зв'язку. Терапія такого роду може поставати в якості підтримувальної для нормалізації негативних психологічних проявів, що впливають на поведінку (наприклад, хвилювання, знервованість).</p>
3	<p>Група підвищення стійкості та розвитку навичок протидії посттравматичному стресовому розладу (Building Resilience to PTSD Skills Group)</p>	<p>щочетверга з 14.30 до 16.00</p>	<p>стресовий розлад може виникнути не тільки в іноземних студентів, проте вони знаходяться в зоні більшого ризику у зв'язку з об'єктивними причинами, що характеризуються переїздом до незнайомої країни, що має інші культурні та мовні характеристики. Згодом такі студенти можуть відчувати прояви самотності, що чинить негативний вплив на їхню адаптацію до нової культурної системи. Тому основним завданням діяльності цієї групи є демонстрація студентам, що їхні психологічні відчуття не є чимось унікальним, що це цілком адекватні реакції, для усунення яких використовуються певні методики. Участь у групі не передбачає обговорення подій або явищ, що стали джерелом психологічної травми, більшу увагу приділено пошуку особистостей, які зможуть зрозуміти переживання студента. Отже, група є майданчиком, який сприяє усвідомленню, що особистість не є самотньою у своїй емоційній реакції на ту чи ту подію, що сталася; а також надає певну підтримку та сприяє формуванню навичок подолання складних психологічних симптомів.</p> <p>Отже, група призначена для надання підтримки студентам, які мають негативний психологічний досвід. Підкреслимо, що для іноземних студентів участь у роботі групи необхідна саме з терапевтичною метою, тобто група не призначена для профілактики проблемних ситуацій. Тому навички протидії посттравматичному стресовому синдрому необхідні саме для особистостей, які безпосередньо долають проблеми. Природно, при складних стресових ураженнях студента група не буде ефективною, для таких випадків необхідною є взаємодія з психологом. Але в якості доповнення до психологічної терапії або при наявності незначного психологічного пошкодження програма може надати відповідну підтримку.</p>

Додаток Н.11

**Діяльність групи «Мистецтво відносин» (The Art of Relationships)
Технологічного інституту Флориди (Florida Institute of Technology)**

Заняття в групі «Мистецтво відносин» спрямовані на покращення розуміння студентами [1262]:

№ з/п	Напрямок покращення	Характеристика покращення
1	Кордонів у взаєминах	кожна сфера спілкування, академічна або соціальна, повинна перебувати у певних межах, створених іноземним студентом, у яких може бути виконано конкретну фізичну чи комунікаційну дію. Якщо ці межі порушуються (свідомо чи ні), виникає ймовірність проблемних ситуацій, які необхідно буде вирішувати з вивченням різних аспектів – від ступеня конфліктної ситуації до особливостей особистості та поведінкових характеристик співрозмовника.
2	Ролі культури у спілкуванні	проводячи комунікацію з представником іншого культурного середовища, необхідно враховувати культурні особливості, властиві іншому суспільству. У випадку, якщо увага іноземного студента не буде приділятися цьому аспекту, виникає ймовірність допущення особистістю міжкультурної помилки, яка без належного та негайного виправлення може перетворитися на конфліктну ситуацію. Тому при спілкуванні важливо застосування культурних знань саме тієї країни, з представником якої проводиться комунікація. Отже, підготовка до спілкування повинна включати розвиток не тільки мовних, але й соціокультурних навичок.
3	Важливості застосування різних стилів та стратегій спілкування	при комунікації, для підвищення якості свого тематичного посилу, необхідно застосовувати різні стилі та стратегії спілкування. Так, один стиль спілкування не може бути актуальним для взаємодії з усіма співрозмовниками. Тому іноземний студент повинен уміти здійснювати вибір стратегії спілкування й стилю, у якому комунікація буде відбуватися до початку міжособистісного контакту. Правильно вибрані та задані параметри спілкування (у яких може враховуватися вік, стать, віросповідання, національність співрозмовника) зможуть стати умовою відсутності негативних аспектів, що унеможливить необхідність розв'язання конфліктних ситуацій, що можуть виникнути згодом.
4	Формування навичок визначення причин конфліктів та ефективних методів управління конфліктними ситуаціями	при комунікаційній взаємодії іноземний студент повинен володіти вмінням відчувати наявність у розмові помилки, що може призвести, у разі накопичення таких помилок, до конфліктної ситуації. У такому випадку необхідно встановлення причини ймовірного (або такого, що виник) конфлікту, що дозволить обрати правильну стратегію подолання проблемної ситуації. Тобто, якщо помилка була допущена в міжкультурному аспекті, її необхідно виправляти з урахуванням культурних особливостей співрозмовника; якщо помилка пов'язана з лінгвістичним аспектом (коли, наприклад, обрана неправильна форма звернення), то і виправлення повинно відбуватися з лінгвістичної лінії із зазначенням правильної форми. Такого роду аналітичні дії і пов'язані з ними практичні є складовою частиною управління конфліктними ситуаціями при вибудовуванні взаємодії, що дозволяє особистості застосовувати свої вміння для визначення та аналізу проблеми, пошуку найбільш адекватного рішення й, урешті-решт, вирішення конфліктної ситуації.

Додаток Н.12

Модулі занять сесії «Подолання почуття тривоги (Conquering Your Anxiety)» програми «Групова терапія (Group Therapy)» Університету Міннесоти (University of Minnesota)

№ з/п	Назва модуля	Характеристика модуля
1	Розуміння тривоги	перш ніж зробити спроби подолання почуття тривоги, іноземний студент повинен усвідомити не тільки першопричину свого стану, але й сутність явища тривоги, якими проявами вона характеризується та яким чином впливає на ефективність діяльності. Розуміння фундаментальних принципів та показників сприятиме кращому сприйняттю наступних модулів.
2	Ознайомлення з методом уповільнення тривогою	перш ніж зробити спроби подолання почуття тривоги, особистість повинна уповільнити поширення цього негативного психологічного прояву, в іншому випадку, при його критичному розширенні, може наступити момент трансформації тривоги в більш складні емоційні прояви, що вже не дозволять ефективно застосовувати засоби боротьби з цим явищем, а це, своєю чергою, впливатиме на аналітичне розуміння студентом дійсності, що, зрештою, буде потребувати інших методів та, що цілком імовірно, соціально-психологічної допомоги з боку фахівця. Тому початковим завданням для студента є створення умов для уповільнення рівня тривожного стану, що дозволить провести подальші аналітичні дії, визначити причину тривоги та застосувати метод боротьби з нею.
3	Розробка альтернативних способів подолання тривожного стану	у разі, якщо основний метод боротьби з тривогою не демонструє належної ефективності, іноземний студент повинен мати навички застосування альтернативних способів подолання тривоги. Наприкінці програми студент буде спроможний практично застосовувати індивідуальний план з подолання почуття тривоги.

Додаток Н.13

Програми консультаційних послуг для студентів (Student Counseling Services) напряму Групове консультування (Group Counseling) Університету Міннесоти [1792]

№ з/п	Назва програми	Час проведення та тривалість	Характеристика програми
1	Давайте поговоримо (Let's Talk) [1467]		характеризується проведенням неофіційних консультацій протягом навчального року. Але відзначимо, що ця ініціатива не може повноцінно замінити роботу з психологом, проте надає можливість бути вислуханим консультантом, отримати підтримку та допомогу в пошуку вирішення проблеми.
2	Групове консультування (Group Counseling) [1261]		надає можливість вивчити нові стратегії подолання труднощів, отримати зворотний зв'язок тощо. Участь у роботі груп семінарів дозволить іноземним студентам підвищити рівень самосвідомості, самооцінки та впевненості у своїх силах; покращити соціальні навички; зменшити вплив ізоляції на особистість; навчитися ефективно вирішувати проблеми й конфліктні ситуації; отримати та проаналізувати кілька думок для прийняття та практичного застосування найбільш адекватної дії; ознайомитися з ідентичним досвідом інших студентів [1264].
2.1.	Боротьба із сумом та депресією (Coping with Sadness and Depression)	щоп'ятниці з 14.30 до 16.00. Тривалість: 6 сесій	участь у групі призначена студентам, які не можуть ефективно протидіяти негативним розумовим процесам, що впливають на настрій студента, а також здатність до проведення діяльності на достатньо ефективному рівні. Заняття в групі спрямовані на вивчення стратегій, що дозволять особистості в іншому форматі ставитися до своїх емоцій, що може запобігти постійному зниженню емоційного фону. Також студенти отримують інформацію від інших особистостей, які долали проблеми ідентичного характеру та змогли отримати при цьому певний досвід.
2.2.	Боротьба зі стресом та тривогою (Coping with Stress and Anxiety)	щоп'ятниці з 14.30 до 16.00 (1 група); щовівторка з 16.30 до 18.00 (2 група). Тривалість: 5 сесій	заняття призначені студентам, які мають бажання подолати стан, пов'язаний з проявами стресу та тривоги. Учасники отримують можливість не тільки вивчення інструментарію, спрямованого на подолання цих негативних психологічних проявів, але й навчаються його застосовувати на практиці при роботі в групі.

2.3.	Розуміння себе та інших (Understanding Self and Others)	щовівторка з 11.15 до 12.45 (1 група); щосереди з 16.00 до 17.30 (2 група); щоп'ятниці з 10.30 до 12.00 (3 група)	участь у групі передбачає розвиток особистісної самосвідомості та підвищення здатності до встановлення рівня взаємин, достатнього для проведення ефективної академічної та соціальної діяльності. Заняття спрямовані на вирішення найбільш актуальних проблем міжособистісного контакту, серед яких: упевненість у собі, адекватність вимог щодо себе та опонента тощо. Отже, програма надає іноземним студентам підтримку в розвитку навичок ефективних взаємин з іншими людьми, що є важливим аспектом соціалізації особистості.
2.4.	Міжкультурна дискусія (ISSS Cross-Cultural Discussion)	щочетверга з 14.00 до 16.00	програма передбачає участь у міжкультурних дискусійних групах, що складаються з американських та іноземних студентів. Заняття проводяться один раз на тиждень та надають можливість поділитися досвідом міжкультурної взаємодії. Тематика дискусій включає культурні звичаї, взаємини, культурний шок, стилі спілкування тощо. Отже, програма має за мету проведення міжкультурної адаптації за різними темами для пошуку найбільш відповідного рішення проблем, що виникають у процесі міжкультурної взаємодії. Іноземному студенту участь у цій програмі дозволить не тільки розглянути та обговорити питання та проблеми акультурації, але й отримати можливість комунікації з представниками інших культур, що важливо в плані проведення адаптаційного процесу.
3	Індивідуальне консультування (Personal Concerns Counseling) [1641]		зазначимо, що іноземний студент, беручи участь в академічній діяльності закладу освіти, отримує не тільки позитивний, але й негативний досвід взаємодії з представниками інших національностей та культур, що сприяє виникненню проблем, серед яких можна виділити: академічний стрес, конфлікти з батьками, депресію, відчуття тривоги. Для зниження рівня впливу таких проблем на особистість студента проводиться індивідуальне консультування, у рамках якого студент, спільно з консультантом, визначає конкретні цілі, яких необхідно досягти для подолання окреслених негативних психологічних проявів, що, згодом, дозволить більш чітко усвідомити методи, що сприяють особистісному подоланню труднощів, що виникають.
4	Онлайн-консультування		пропонує іноземним студентам можливість розвитку навичок з управління симптомами

	(Online Counseling) [1591]		соціальної тривоги, депресії або ж стресовими ситуаціями. Заняття складаються з перегляду інформаційних відеозаписів, вивчення навичок, що допомагають у подоланні негативних психологічних та емоційних проявів, таких як депресія, стрес тощо; можливості одержання онлайн-підтримки та зворотного зв'язку від консультантів. Головною перевагою цієї програми є можливість участі в заняттях за допомогою використання сучасних технологій, інакше кажучи, заняття можуть проводитися в будь-який час та в будь-якому місці, що робить соціально-психологічну підтримку більш мобільною.
5	Семінари з особистісного розвитку (Personal Development Workshops) [1643]		мають різну тематичну спрямованість, що передбачає проведення всебічної підготовки студентів до подолання труднощів, пов'язаних з процесом адаптації. Основними семінарами з особистісного розвитку є: стрес-менеджмент, проведення ефективної комунікації та подолання міжособистісних конфліктів, адаптація до коледжу тощо.

Додаток Н.14

**Психологічно спрямовані програми для іноземних студентів Університету
Пенсільванії**

№ з/п	Назва програми	Час проведення	Характеристика програми
1	<p align="center">Групи міжособистісного зростання (Interpersonal Growth Groups (IGG)) [1359]</p>	<p align="center">щосереди з 15.30 до 17.00</p>	<p>програма передбачає спільну участь 7 – 10 студентів, які проводять зустрічі щотижня спільно з двома психологами. Взаємодія в межах групи надає можливість обговорити свої проблеми, отримати соціально-психологічну підтримку та ознайомитися з досвідом інших студентів з подолання проблемних ситуацій схожого типу. Групова терапія сприяє зменшенню відчуття ізольованості та підвищенню взаємозв'язку з іншими особистостями.</p> <p>Основною метою груп міжособистісного зростання є взаємодія між учасниками, що призводить до підвищення рівня самопізнання та дозволяє отримати інформацію про те, як інші люди сприймають учасника, вивчити власний стиль відносин із соціумом та виявити негативні чинники, що можуть перешкодити вибудовуванню якісних взаємозв'язків з іншими особистостями. Отже, Програма міжособистісного зростання передбачає проведення групових занять, які спрямовані на розвиток здатності іноземного студента вибудовувати контакт з іншими особами, що є важливим елементом при проведенні діяльності в новому соціокультурному середовищі.</p>
2	<p align="center">Когнітивна терапія на основі усвідомленості (Mindfulness-Based Cognitive Therapy (МВСТ)) [1533]</p>	<p align="center">щосуботи з 9.45 до 16.00</p>	<p>програма передбачає участь у заняттях тривалістю 8 тижнів з обов'язковою для відвідування ознайомчої сесією і є важливим складником системи соціально-психологічної підтримки іноземного студента. Так, перебування в новій культурі та необхідність проведення регулярних взаємин з особами інших національностей вимагає психологічної стійкості. Отже, програма розроблена для запобігання рецидиву для тих студентів, які долали хронічні прояви депресії. Відповідно, програма становить профілактичний вид соціально-</p>

			<p>психологічної підтримки для тих особистостей, які мали в минулому певні проблеми, що можуть проявитися в період адаптації до нового соціокультурного середовища. Зазначимо, що перебування в новій країні, крім того, необхідність виконання академічної діяльності та відсутність звичного кола спілкування можуть відновити психологічні проблеми, що мали місце в минулому, тому такого роду профілактична діяльність відіграє важливу роль в утриманні емоційного рівня іноземного студента в межах, достатніх для проведення успішної адаптації і здатності до здійснення академічної та соціальної діяльності.</p>
3	<p>Управління своїм настроєм (Manage Your Mood) [1497]</p>	<p>щочетверга з 16.00 до 17.00</p>	<p>стресові ситуації, що виникають унаслідок адаптаційного процесу, вимагають формування в іноземного студента вміння управління своїм настроєм та психологічним станом. Тому ця програма спрямована на боротьбу з такими негативними проявами, як: почуття пригніченості; часті зміни настрою; депресія; відсутність мотивації; наявність проблем у міжособистісних взаєминах; складності із самоствердженням; відсутність знань у питаннях управління стресом, панікою тощо. Отже, у рамках програми розглядаються негативні психологічні та емоційні чинники, що найчастіше проявляються та можуть вплинути на ефективність діяльності студента.</p>

Додаток Н.15

Діяльність Консультативної служби (Counseling and Consultation Service (CCS)) Університету штату Огайо (The Ohio State University)

Служба проводить діяльність за кількома напрямками, серед яких можна виділити *групове консультивання (Group Counseling)*, що складається з семінарів за різною спрямованістю, найбільш важливим для соціально-психологічної підтримки іноземних студентів є:

Назва семінару	Час проведення	Характеристика семінару
«Групи випускників» (Graduate Groups)	щосереди з 18.00 до 19.30 (1 група); щочетверга з 12.30 до 14.00 (2 група); щочетверга з 13.00 до 14.30 (3 група); щоп'ятниці з 14.30 до 16.00 (4 група) [1249]	учасники цього семінару проводять зустрічі для обговорення питань, що впливають на емоційний стан випускників та стосуються конфліктних ситуацій, пов'язаних з академічними, соціальними та особистісними відносинами. Метою семінару є оптимізація особистісного та академічного успіху за допомогою підвищення рівня самосвідомості та встановлення більш якісного взаємозв'язку з іншими людьми. Зазначимо, що адаптація іноземного студента повинна пройти свою основну стадію на початковому етапі перебування в країні навчання, проте міжкультурні та міжособистісні проблеми можуть виявлятися і в подальшому, таким чином, для їх вирішення також необхідні певні дії, передбачені цим семінаром

Крім того, Консультативною службою проводяться окремі семінари з соціально-психологічної підтримки:

№ з/п	Назва семінару	Час проведення	Характеристика семінару
1.	Семінар з подолання тривоги (Beating Anxiety Workshop)	щопонеділка з 16.00 до 17.00 [958]	у зв'язку з тим, що занепокоєння є поширеною реакцією іноземного студента на необхідність проведення діяльності в новому соціокультурному середовищі, подолання цього явища дозволить більш ефективно взаємодіяти з представниками інших культур. Семінар призначений для ознайомлення студентів з природою тривоги; розгляду впливу на почуття тривоги думок особистості; обговорення способів подолання тривожного стану за допомогою управління своїми думками та емоціями. По закінченні семінару студенти отримують теоретичну основу, яка буде сприяти подоланню негативних емоцій та думок, що призводять до тривоги, а також

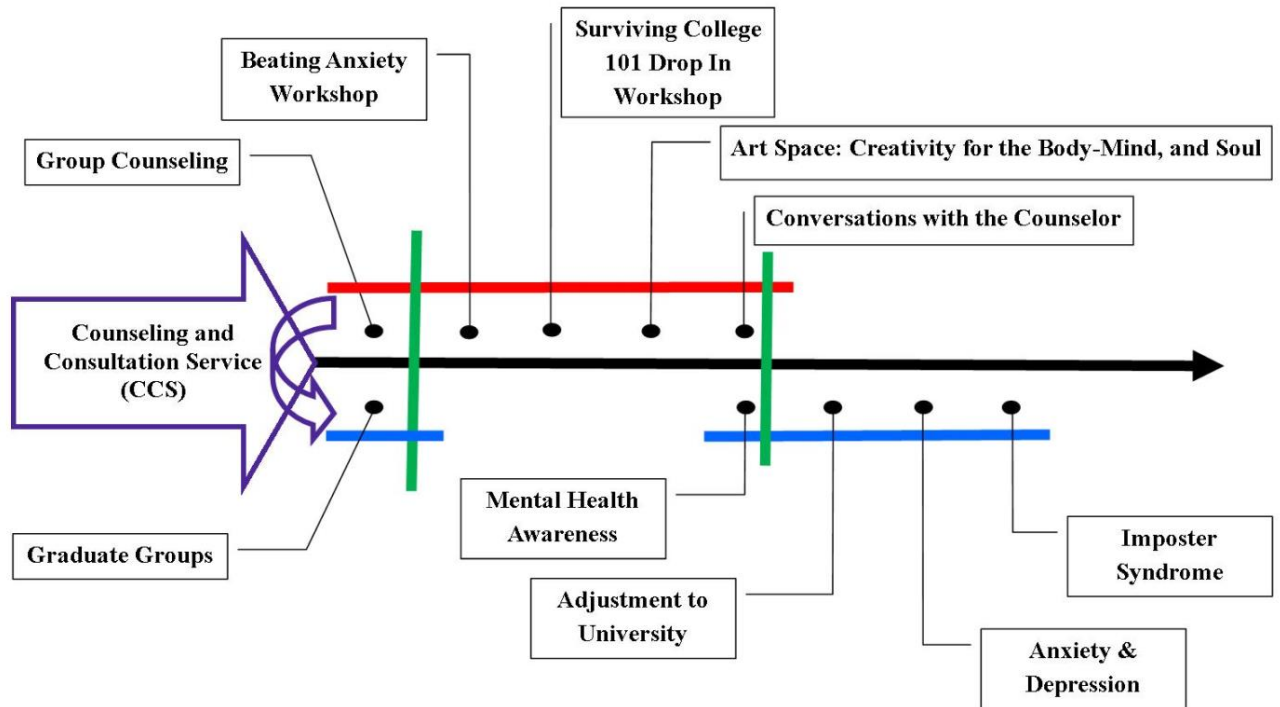
			матимуть практичні навички, що можуть бути застосовні для зменшення негативного впливу тривоги на особистість.
2.	Семінар з «виживання» в коледжі (Surviving College 101 Drop In Workshop)	щосереди з 15.30 до 16.30 [1810]	семінар складається з 4 частин, основну увагу приділено формуванню навичок, що нададуть допомогу у вирішенні проблем, пов'язаних з початком навчання в коледжі (що актуально і для іноземних студентів, які також піддаються впливу таких явищ, як стрес, проблеми у взаєминах, проблеми з формуванням особистості, страх відповідальності). У межах семінару розглядаються проблеми депресії та занепокоєння. Основними питаннями семінару є: психічне здоров'я (Mental Health Awareness) (студентам надається можливість обговорення загальних проблем психологічного здоров'я під час перебування в кампусі та вивчення навичок подолання труднощів); повернення додому (Transitioning Back Home) (студенти розглянуть та вчаться вирішувати проблеми психологічного характеру, що пов'язані з короткочасним або довгостроковим відвідуванням своєї країни) тощо.
3.	Артпростір: творчість для тіла, розуму й душі (Art Space: Creativity for the Body-Mind, and Soul)	щоп'ятниці, з 13.00 до 14.00 [924]	семінар надає одну годину для практичної творчості та художнього самовираження особистості іноземного студента. Опис програми семінару вказує [Там само], що, на думку Американської асоціації арттерапії, самовираження за допомогою мистецтва чинить позитивний вплив на психологічне здоров'я, отже, заняття спрямовані на самоусвідомлення та особистісне зростання студента. Така терапія не вимагає навичок у певному напрямі діяльності (це може бути написання картин, створення скульптур тощо), головне в ній – отримання можливості самореалізації під час кризового періоду адаптації.
4.	Бесіди з консультантом (Conversations with the Counselor) [1091]		семінар об'єднує серію інших семінарів, спрямованих на вирішення проблем, з якими зіштовхуються студенти на початку діяльності в ЗВО. Кожен семінар надає студентам інформацію теоретичного характеру, а також сприяє формуванню навичок щодо подолання труднощів і надає ресурси, що можуть бути використані студентом для практичного застосування під час академічної або повсякденної діяльності. Семінар характеризується можливістю участі в кількох інших семінарах, серед яких

			[Там само]:
4.1.	Обізнаність щодо психологічного здоров'я (Mental Health Awareness)	щоп'ятниці з 15.00	семінар надає студентам інформацію в питаннях особливостей психологічного здоров'я та самопочуття, що передбачає ознайомлення з впливом цих аспектів на успішність міжособистісної взаємодії. Також передбачено формування навичок для забезпечення можливості використання іноземними студентами техніки управління стресом.
4.2.	Адаптація до університету (Adjustment to University)	щоп'ятниці, з 15.00	цей семінар має на меті обговорення наявного досвіду щодо адаптації в новому академічному середовищі, а також підвищення рівня психологічної стійкості іноземного студента та розвитку навичок, що дозволяють проводити ефективну комунікаційну взаємодію з представниками інших культурних груп.
4.3.	Тривога та депресія (Anxiety & Depression)	щоп'ятниці з 15.00	прояви тривоги та депресії є одними з основних негативних чинників, що впливають на діяльність іноземного студента. Тому семінар надає можливість ознайомлення з теоретичним складником щодо сутності цих явищ, механізмах їх негативного впливу на особистість та формування здібностей їм протистояти.
4.4.	Синдром «самозванця» (Imposter Syndrome)	щоп'ятниці з 15.00	тематика семінару характеризується виникненням в іноземного студента відчуття, що місце його перебування та навчання є помилковим і він відчуває себе зайвою ланкою академічного процесу та міжособистісної діяльності поза кампусом. Цей синдром може негативно впливати на адаптаційний процес особистості, тому що може призвести до самоізоляції та психологічної замкнутості, що цілком суперечить цілям адаптації, які передбачають більш активну взаємодію з представниками нового соціуму. Отже, семінар є важливим складником, що надає допомогу в проведенні адаптації іноземного студента та інформацію про сутність синдрому, формує здатність до розпізнавання його проявів, сприяє обговоренню наявного досвіду подолання такого негативного чинника, а також спрямований на ознайомлення зі стратегіями боротьби з синдромом.

Отже, в Університеті штату Огайо основним координаційним центром соціально-психологічної підтримки є Консультаційна служба, що організовує семінари з питань вирішення конфліктних ситуацій, підвищення рівня самосвідомості особистості, подолання

тривоги тощо. Важливим компонентом соціально-психологічного супроводу закладу освіти є семінар з особистісного самовираження з використанням арттерапії. Адаптаційна система закладу освіти характеризується дворівневою структурою, що можна вважати достатнім для надання ефективної консультативної допомоги іноземним студентам:

Організаційно-структурна система соціально-психологічної підтримки іноземних студентів в Університеті штату Огайо (The Ohio State University)

Додаток Н.16

Програми Консультативної та психологічної служби (Counseling and Psychological Services) Міжнародного університету Флориди (Florida International University)

№ з/п	Назва програми	Характеристика програми
1.	Консультації та рекомендації (Consultations and Referrals) [1089]	надає студентам можливість особистого консультування й консультування за телефоном. Такі різновиди допомоги постають у якості допоміжного засобу для тих студентів, які були спрямовані до інших фахівців. Тобто у випадку, якщо психологічна проблема студента має негативний характер, що потребує більш кваліфікованої підтримки, студент спрямовується до спеціальних установ, у той час як означена програма постає в якості наглядового органу, що надає соціально-психологічну підтримку в період між консультаційними заходами з боку фахівців з психологічного здоров'я.
2.	Групове консультування (Group Counseling) [1260]	програма спрямована на покращення системи взаємин, отримання підтримки, а також ознайомлення з тим, як інші люди вас сприймають. Консультаційна та психологічна служба вказує, що групове консультування є більш ефективним, порівняно з індивідуальним. Програма надає можливість участі іноземних студентів у кількох групах, що мають різні тематичні напрями, серед яких можна виділити такі [Там само]:
2.1.	Група подолання страхів (Defy Your Fears Group)	створює сприятливе середовище для моделювання ситуацій, з якими можуть зіштовхнутися студенти під час проведення академічної та соціальної діяльності; що дозволить навчитися долати страхи, пов'язані, головним чином, із необхідністю міжособистісної взаємодії з представниками інших країн та культур.
2.2.	Група розуміння себе та інших (Understanding Self and Others Group)	є платформою, що надає змогу іноземним студентам проводити експерименти, пов'язані з новими способами спілкування, які, згодом, можуть бути застосовані вже в реальній міжособистісній взаємодії. Також під час такого соціально-комунікаційного експериментування студенти отримують можливість налагодження зворотного зв'язку з іншими учасниками, зокрема для надання або прийняття соціально-психологічної підтримки.
2.3.	Група пошуку внутрішнього балансу (Finding Balance Mindfulness Group)	пропонує студентам підвищити свій рівень свідомості, що надає допомогу у зменшенні стресу. Під час занять групи студенти отримують можливість розвинути навички, що сприяють зосередженню на тому, що відбувається в цей момент. Так, часто стресові ситуації виникають у разі надмірної концентрації уваги на подіях, що мали місце в минулому (у такому випадку, особистість піддається стресу у зв'язку з очікуванням певних негативних наслідків, пов'язаних з помилками, що були допущені [1535; 1652; 1960]) або відбудуться в майбутньому (стрес

		виникає через неможливість повною мірою прорахувати всі можливі ризики та непередбачені ситуації, які можуть виникнути в період важливого для особистості моменту). Як ми бачимо, найчастіше стресові ситуації пов'язані, головним чином, з відсутністю в індивіда необхідної для нього інформації з приводу того чи того питання, інакше кажучи, у разі невідомості. Отже, найбільш адекватним методом протидії стресовому стану є концентрація уваги на тому, що відбувається в цей момент часу, що, по-перше, дозволить не брати до уваги події, які відбулися або відбудуться; по-друге, зосередження на поточній діяльності дозволить не допустити нових помилок, що в подальшому можуть стати причиною підвищення стресового рівня.
2.4.	Група розвитку адаптивних навичок (ADAPT Group) [1260]	пропонує іноземним студентам можливість ознайомлення та розвитку адаптивних навичок подолання труднощів, що допоможе найбільш ефективно долати проблемні ситуації, пов'язані з академічним стресом, наявністю неконтрольованого емоційного стану, конфліктами міжособистісного характеру. Отже, метою групи є формування цілісної особистості в психологічному компоненті, здатної до проведення якісної міжособистісної взаємодії.
2.5.	Управління думками – зміна настрою (Master of Thoughts – Modify your Mood) [Там само]	група призначена студентам, метою яких є подолання симптомів, пов'язаних з депресією, що включають утрату інтересу до навколишньої дійсності, що негативно позначається, зокрема, на загальному емоційному стані. Участь у заняттях групи допоможе зрозуміти, як думки та поведінка впливають на настрій індивіда; надасть можливість проведення практики у використанні навичок, спрямованих на зміну настрою і, відповідно, підвищення загального психологічного фону, що дозволить проводити більш ефективно взаємодію.
3.	Індивідуальне консультування (Individual Counseling) [1331]	програма пропонує індивідуальні заняття студентам, які мають психологічні проблеми, як-от: проблема з самооцінкою, стрес-менеджмент, питання взаємин, спосіб життя тощо.
4.	Самодопомога в режимі онлайн (Online Self-Help) [1593]	ця програма Консультаційної та психологічної служби надає іноземним студентам ресурси для підтримки психологічного здоров'я за допомогою використання онлайн-середовища. Особливістю програми є необхідність надання ресурсів (з використанням лише онлайн-форми), тотожних з тими, що використовують студенти під час очної форми занять для сприяння підвищення емоційної стійкості. Прикладами ресурсної бази соціально-психологічної підтримки в режимі онлайн можуть бути напрями:
4.1.	Терапія ТАО (The TAO therapy) [1820; 1861]	є онлайн-платформою, яка містить навчальні матеріали, що нададуть допомогу в розумінні свого мислення та емоцій. Крім матеріалів навчального характеру, розміщених на платформі, студенти мають можливість щотижня проводити зустрічі з психологом в онлайн-

		режимі у форматі короткої відеоконференції, що сприятиме отриманню підтримки, а також порад у питаннях подолання актуальних проблем. Метою терапії є надання допомоги іноземним студентам у розумінні сутності тих чи тих проблем для конкретної особистості, зокрема формування навичок, що стануть інструментами для подолання наявних та майбутніх стресових ситуацій. Терапія передбачає участь студентів у таких курсах [1861]:
4.1.1.	Когнітивна поведінка в подоланні занепокоєння (Cognitive Behavioral for Anxiety)	когнітивно-поведінкова терапія основну увагу приділяє аналізу та зміні дисфункційного мислення, що, урешті-решт, може призвести до позитивних змін у поведінковій та емоційній сферах. Прикладом проблемної ситуації, яка актуальна для учасників цієї групи, є наявність почуття занепокоєння, що супроводжується перебільшенням рівня небезпеки, якій піддається особистість, а також брак ресурсного потенціалу, що може надати допомогу в боротьбі з негативними обставинами. Група розділена на такі модулі: розуміння сутності тривоги та занепокоєння, зменшення рівня неспокою, думки й переконання, уважність, зіштовхування зі своїми внутрішніми страхами, огляд природи почуття тривожності.
4.1.2.	Когнітивна поведінка в подоланні депресії (Cognitive Behavioral for Depression) [Там само]	характеристикою депресії є розгляд навколишнього простору особистістю з негативним ставленням до нього. Група має такі модулі: огляд поняття «депресія», почуття та думки, розуміння природи стресу, здорові та нездорові думки, спосіб життя й вирішення проблем, запобігання рецидивів.
4.1.3.	Прийняття та прихильність тривозі або депресії (Acceptance and Commitment for Anxiety/Depression) [Там само]	якщо іноземні студенти не можуть ефективно взаємодіяти в новому суспільстві, це призводить до певних психологічних проблем і, згодом, депресії [873, с. 902]. Тому цей курс робить основний акцент на прийнятті наявного, тобто коли особистість зможе позбутися думок про необхідність подолання проблем та боротьби з ними за допомогою прийняття їх існування, симптоми стануть побічним продуктом та не матимуть вирішального значення. Діяльність групи розділена на модулі: огляд депресії, вступ до основ терапії прийняття та прихильності, уважність, цінності тощо.
4.1.4.	Активація поведінки для подолання депресії (Behavioral Activation for Depression) [1861]	метою групи є подолання депресії зсередини. Так, тривалість впливу депресії на особистість впливає на ступінь самоізолюваності (інкапсулюваності) студента, що, згодом, призводить до підвищення депресії і, відповідно, її негативних проявів, які мають вплив на поведінку та загальний емоційний стан індивіда. Отже, завданням активації поведінки є допомога в ознайомленні з дійсністю в новій формі, а також з джерелами внутрішнього благополуччя, які досліджено в праці таких учених, як У. Цен (W. Tseng) та Ф. Ньютон (F. Newton) [1877]. Такого роду активність призводить до виникнення надії, життєвих цілей, підвищення емоційного фону та мотивації. Заняття в групі поділені на модулі, серед яких

		<p>виділимо: огляд природи депресії, активацію поведінки, складання плану активації та визначення цінностей, вирішення проблем, життєвий баланс тощо.</p> <p>Отже, цей курс передбачає поєднання «психологічної та соціокультурної адаптації» [955, с. 1199], коли іноземний студент має можливість подолання наслідків культурного шоку, використовуючи внутрішні (зокрема культурно спрямовані) ресурси та забезпечує отримання іноземними студентами необхідного інформаційного складника щодо можливих негативних проявів культурного шоку, пов'язаного з проблемами, викликаними інтеграційними процесами особистості в соціум країни, що приймає [1050, с. 572], які в результаті стають причиною внутрішніх психологічних проблем [1663], що впливають на весь освітньо-адаптаційний потенціал іноземного студента.</p> <p>Важливо розуміти, що виникнення стресових ситуацій і загального почуття стурбованості притаманне не тільки іноземним студентам в американських університетах. Чинник стресу в студентів з інших країн розглядали М. Бекер (M. Becker), С. Донг (S. Dong), Дж. Кронхольц (J. Kronholz) [959], Н. Кавая (N. Khawaja), С. Чан (S. Chan), Г. Стейн (G. Stein) [1403], М. Поулакис (M. Poulakis), К. Дайк (C. Dike), Е. Мессе (A. Massa) [1659].</p>
4.2.	Онлайн-семінари та ресурси (Online Workshops and Resources) [1594]	програма онлайн-семінарів складається з кількох тематичних напрямів, а саме:
4.2.1.	Управління гнівом (Anger Management) [Там само]	складається із семінарів:
4.2.1.1.	Група Флориди з управління гнівом (Florida Anger Management Class) [862]	<p>має різне навантаження та складається з чотирьох, восьми, дванадцяти або шістнадцяти годин. Весь курс може бути пройдений в електронному режимі, тобто студенту немає необхідності підтримувати телефонний або інший зв'язок з консультантом. Тематика курсу представлена такими розділами: розуміння сутності гніву, усвідомлення гніву, ступені гніву, здорове мислення, уважність, позитивне мислення, ефективна комунікація, вирішення конфлікту, управління гнівом тощо. Отже, у цих розділах ми бачимо ті чинники, що сприяють зменшенню почуття гніву й розвитку здатності особистості ним управляти.</p> <p>Відзначимо, що якісна характеристика програми, напряму або семінару безпосередньо залежить від того, «як організований матеріал» [1394, с. 1725]. Тому важливо, щоб навіть у таких семінарах, як «Група Флориди з управління гнівом», які не передбачають необхідності організації безпосереднього зв'язку «консультант – консультований» у форматі, наприклад, відеоконференції, була вибудована чітка послідовність одержуваної іноземним студентом теоретико-</p>

		консультаційної інформації. Саме тому тематика семінару починається з розгляду загальних положень і пояснення природи гніву в межах культурного шоку та закінчується темами вирішення конфліктних ситуацій і здатності управляти своїм емоційним станом, що важливо не тільки для академічної, а й соціальної діяльності особистості.
4.2.1.2.	Групи Логана з управління гнівом (The Logan Group Anger Management Classes) [895]	участь у цьому семінарі передбачає отримання сертифіката про проходження занять з контролю над своїм емоційним станом. До цих груп можуть бути спрямовані студенти за приписом закладу освіти для проходження курсів з контролю над гнівом.
4.2.2.	Управління часом (Time Management) [1594]	цей онлайн-курс передбачає заповнення іноземних студентів анкети (див. додаток М), у якій зазначено види діяльності людини протягом дня – від прийому їжі до перегляду телевізора, де напроти виду діяльності індивід повинен указати кількість годин, яку він витрачає на ту чи ту діяльність. Після тесту надається можливість аналізу своїх відповідей із зазначенням тих часових меж, які є бажаними до дотримання. Якщо час, витрачений студентом, не відповідає рекомендованому, йому необхідно вдосконалити свої навички управління часом, що дозволить запобігти негативним проявам, пов'язаним з відсутністю здатності до планування свого дня. Відзначимо, що негативні наслідки культурного шоку включають не тільки «акультураційний стрес, занепокоєння і депресію» [1487, с. 955]. Причиною нездатності особистості спрямовувати свій емоційний стан у необхідному для ефективного академічного та соціального процесів напрямку є також відсутність або недостатня сформованість навички самоменеджменту, що призводить до неможливості вибудовування свого академічного часу відповідно до життєвого графіка, що також є причиною негативних емоційних проявів на кшталт гніву. Так, за думкою Г. Хомич та Р. Ткач, «один з основних постулатів психотерапії – пацієнт має сам навчитись управляти своїм життям» [785, с. 25], що неможливо без самоменеджменту. Отже, курс спрямований на проведення поточного аналізу та вироблення стратегії подальших дій з розвитку спроможності особистості проводити самоменеджмент

**Анкета по керуванню своїм часом (Центр консультацій та психологічної підтримки
Міжнародного університету Флориди) [1594]**

Управління часом

Rowena Ramnath-Fernandez, Psy.D.

Florida International University

Counseling & Psychological Services Center

Роздрукуйте цю сторінку, позначте дії, що стосуються вас і запишіть кількість годин, витрачених на кожну діяльність протягом дня. Залиште порожніми ті дії, що вас не

стосуються. Після цього підрахуйте загальну кількість годин. Якщо розпорядок ваших днів є різним, оберіть середньостатистичний день, заповніть таблицю та підрахуйте загальну кількість годин.

Діяльність	Години
Харчування (сніданок, обід, вечеря, інше)	
Душ	
Одягання, макіяж, зачіска	
Дорога до/з роботи	
Дорога до/з навчання	
Відвідування роботи	
Відвідування навчання	
Розмови телефоном / текстові повідомлення	
Користування Інтернетом (e-mail, месенджери, чати)	
Проведення часу з друзями (подорожі/відвідування клубів)	
Проведення часу з родиною	
Перегляд телевізора	
Читання журналів/газет/книг	
Підготовка до роботи	
Навчання	
Виконання фізичних вправ	
Сон	
Інші не вказані види діяльності	

Аналіз:

В ідеалі, ви повинні спати 8 годин, витратити 2 години на їжу та 13-14 годин на активність. Загальна сума часу не повинна перевищувати 24 години. Якщо це станеться, вам потрібно ще раз переглянути свій список та обрати сфери, які мають бути скорочено.

Якщо загальна сума часу у вас – 24 години, але ви все ще відчуваєте труднощі з управлінням часом, для того, щоб виконати завдання необхідно визначити, скільки годин витрачається на кожну діяльність. Подумайте про чергування днів з певними видами діяльності. Також може бути корисним визначити пріоритетність діяльності.

Якщо ваша загальна сума часу менша ніж 2 години і ви відчуваєте труднощі з управлінням часом, для того, щоб виконати завдання, подумайте про пошук нових способів самомотивації. Перегляньте, що займає більшу частину вашого часу і оцініть, чи є ця діяльність «виснажливою» та чи не заважає виконувати іншу роботу.

Якщо загальна сума часу становить 24 години або менше і вам не складно виконати завдання – ви ефективно керуєте своїм часом.

Додаток П

Додаток П.1

Програма інтенсивного вивчення англійської мови. Компонент

Читання/письмова діяльність (Reading/Writing) [1802, с. 9]

Рівень	Мета підготовки
Базовий	Читання та запис чисел, літер, слів, фраз та дуже простих речень.
1	1. Читання та розуміння основних ідей та деталей коротких, простих текстів, що складаються з 200-300 слів; 2. Написання 15-20 простих речень за заданою темою.
2	1. Читання та розуміння текстів з декількох абзаців (300-400 слів); 2. Написання параграфу з 12 або більше речень (150-200 слів).
3	1. Читання та розуміння помірно складних текстів, що складаються з декількох параграфів; 2. Написання базового есе з чотирьох параграфів (350-450 слів) з однієї теми.
4	1. Читання та розуміння складних багатосторінкових текстів (600-800 слів); 2. Написання базового есе з п'яти параграфів (500-700 слів).
5	1. Читання та розуміння не спрощеного академічного тексту з декількох сторінок (800-1000 слів); 2. Написання есе (800-1000 слів) за допомогою різноманітних риторичних моделей та різних переходів.
6	1. Читання та розуміння неадаптованої академічної літератури, що складається з декількох сторінок (1000-1200 слів) з різних напрямів знань; 2. Написання есе (1100-1200+ слів), що виходить за рамки моделі «п'яти параграфів» та включає в себе цитування.

Додаток П.2

**Програма інтенсивного вивчення англійської мови. Компонент
Говоріння/аудіювання (Speaking/Listening) [1802, с. 9]**

Рівень	Мета підготовки
Базовий	1. Говорити, використовуючи слова або фрази, пов'язані з використанням базової особистої інформації та потреб; 2. Слухати та розуміти прості слова та фрази, пов'язані з особистою інформацією та потребами, коли говорять повільно та роблять часті повтори.
1	1. Говорити за допомогою використання простих фраз та коротких висловлювань, щоб повідомити про життєво необхідні потреби, особисту інформацію, основну повсякденну діяльність; використання базової граматики, особливо дієслова «be»; 2. Слухати і розуміти просту та повільну мову, що складається з особистої інформації, основних повсякденних тем, коли використовуються знайома лексика та робляться часті повтори.
2	1. Брати участь у простому спілкуванні, використовуючи основну граматику та теперішній неозначений час; 2. Слухати і розуміти просту розмову повсякденного типу, що характеризується знайомою і незнайомою лексикою. Крім того, розмова є повільною з частими повторами деяких виразів.
3	1. Говорити та висловлювати прості ідеї та думки на різну тематику, використовуючи основну граматику, особливо минулий неозначений час; 2. Слухати і розуміти неформальну розмову та короткі розмови, що містять деяку незнайому лексику. Крім того, розмова складається з повторення деяких виразів та/або повільного проговорення.
4	1. Висловлювати думки та підтримувати розмову зі складних питань, використовувати різні граматичні структури, особливо часи дієслова; 2. Слухати та розуміти розмову на знайому та незнайому тематику, як-от: короткі академічні лекції, коли розмова характеризується нормальним темпом та з періодичними повтореннями.

5	<ol style="list-style-type: none">1. Висловлювати думки в офіційній та неофіційній розмові, що складається зі складних питань; користуватися базовою та складною граматику, особливо підрядними реченнями та пасивним станом;2. Слухати і розуміти як бесіду з опонентом, так і загальну розмову, що характеризується нормальним мовленням з деякими повторами.
6	<ol style="list-style-type: none">1. Говорити вільно, з невеликим ваганням або його відсутністю у бесідах формального та неформального типу на тематики академічного або повсякденного характеру, використовуючи широкий спектр словникового запасу і складну граматику, особливо іменник та підрядне речення;2. Слухати і розуміти складний дискурс, що складається з академічних лекцій, які характеризується нормальною швидкістю мовлення без особливих перефразувань та переформулювання.

**Програма інтенсивного вивчення англійської мови. Компонент Структура
(Structure) [1802, с. 9]**

Рівень	Мета підготовки
Базовий	1. Англійський алфавіт; 2. Дієслово «be»; 3. Суб'єктні та об'єктні займенники; 4. Дієслова теперішнього неозначеного часу: live, have, want need, like.
1	1. Дієслово «be»; 2. Теперішній неозначений час; 3. Теперішній тривалий час; 4. Іменники та займенники – одиниця/множина, суб'єктні/об'єктні.
2	1. Минулий неозначений час; 2. Минулий тривалий час; 3. Майбутній час; 4. Іменники та займенники; 5. Вищий ступінь прикметників, найвищий ступінь прикметників.
3	1. Теперішній доконаний час; 2. Минулий доконаний час; 3. Майбутній доконаний час; 4. Модальні дієслова; 5. Іменники та артиклі – означені та неозначені.
4	1. Підрядні речення умови; 2. Пасивний стан; 3. Модальні дієслова – минулі та тривалі форми; 4. Узгодження дієслова та підмета.
5	1. Підрядне речення, яке виконує функцію іменника; 2. Прикметникові речення та словосполучення; 3. Герундії та інфінітиви.
6	1. Сурядні сполучники; 2. Обставинні підрядні речення; 3. Сполучники, що виражають причину/наслідок; 4. Конструкції «умови» та «побажання».

Додаток Р

Додаток Р.1

Ініціативи Міжнародного центру Кепстоун Університету Алабами

№ з/п	Назва ініціативи	Характеристика ініціативи
1	Програма Інституту англійської мови з підготовки викладачів (ELI's Teacher Training Program)	розроблена з урахуванням потреб міжнародних викладачів англійської як іноземної мови, які мають бажання покращити свої знання англійської, а також удосконалювати власний досвід викладання та ознайомитися з життям у США. Програма призначена не для носіїв англійської мови та складається з надання досвідченого викладача в якості наставника, отримання можливості відвідування лекцій в Університеті Алабами. Тривалість програми – 2 – 8 тижнів [1827].
2	Основи англійської мови (English Lite)	курс призначений не для носіїв англійської, які проживають поблизу університету та мають бажання покращити знання англійської й отримати практику в проведенні невимушеного спілкування. На відміну від «Програми інтенсивного вивчення англійської мови», що проводиться протягом навчального дня, курс «Основи англійської» необхідно відвідувати тільки двічі на тиждень (щовівторка та щочетверга). Іноземним та іншим студентам пропонуються два напрями курсу, а саме: «Основи розмовної англійської мови» (English Lite Conversation) та «Основи англійської граматики» (English Lite Grammar). Отже, цей курс надає можливість проведення первинної соціалізації в новій культурі за допомогою оволодіння основами комунікації, що особливо важливо при відсутності можливості проходження повного курсу «Інтенсивної англійської» [1165].
3	Курс академічної підтримки (Academic Support Courses)	має два напрями навчання: розмовний курс та курс письмової діяльності [865]. Розмовний курс призначений для допомоги іноземним студентам, які проходять навчання в Університеті Алабами, покращення розмовних навичок англійської мови. Курс є відкритим для будь-якого студента, який отримує ступінь та бажає вдосконалити свої розмовні навички. Курс читають викладачі, які мають ступінь магістра TESOL. Зміст курсу не має конкретизації в певній дисципліні, яка є основною для студента, та зосереджений на розвитку навичок комунікації, достатніх для успішної академічної взаємодії. По закінченні курсу студент буде здатен підтримувати розмову в непередбаченій ситуації, вести більш тривалі та глибокі розмови англійською мовою. Ці результати будуть досягнуті за допомогою використання групових обговорень, дебатів, рольових ігор, презентацій, перегляду та обговорення фільмів, проведення інтерв'ю, створення відео та участі в читацькому театрі [1247, с. 1]. Курс має тривалість 14 тижнів та складається з таких тем: 1 – 2 тиждень – вимова і помилки, речення та наголос у слові; 3 – 5 тиждень – швидкість та зв'язність усного мовлення; 6 – 8 тиждень – голосні, приголосні; 9 – 12 тиждень – інтонація; 13 – 14 тиждень – заняття з використанням прикладів

	<p>розмовних ситуацій [Там само, с. 1].</p> <p>Після успішного завершення курсу студенти зможуть проводити самостійні комунікативні дії й підтримувати розмову з питань, що мають складний зміст, чітко висловлювати власні думки, граматично правильно використовувати англійські часи дієслів, провести індивідуальну чи групову презентацію, даючи при цьому відповіді на запитання. Також іноземні студенти сформулюють навички управління комунікацією, а саме: навчаться погоджуватись та не погоджуватись з певних питань розмови, висловлювати свою думку з використанням прикладів, робити запит на отримання інформації та вміння надавати інформацію в доступній формі, використовувати візуальний контакт при комунікаційній взаємодії.</p> <p>Отже, розмовний курс надає іноземним студентам можливість формування базових навичок проведення комунікаційного процесу з урахуванням аспектів управління розмовою. У процесі підготовки використовуються різні методи, що сприяють формуванню практичних навичок проведення комунікації, наприклад групові бесіди, клуби тощо. Зауважимо, що значення групової діяльності для ефективної лінгвістичної підготовки досліджували такі вчені, як С. Штін (S. Steen), К. Лью (X. Liu), К. Ши (Q. Shi), Дж. Роуз (J. Rose) [1793] та ін.</p> <p>Своєю чергою, письмовий курс розроблений для надання допомоги іноземним студентам Університету Алабами в питаннях підвищення якості письмової діяльності для ефективного виконання випускної письмової роботи. Курс також є відкритим для тих, хто бажає покращити свої навички письмової діяльності. Зміст курсу не є прив'язаним до конкретної дисципліни, а зосереджений на набутті навичок письмової діяльності, необхідних для підвищення професіоналізму студента. Протягом курсу основна увага приділяється організації письмової діяльності, її змісту та правильності вживання граматики. Також розглядається кілька різних форм письмової роботи та аспектів читання, узагальнення та ефективної інтеграції зовнішніх інформаційних джерел в письмову роботу студента [1248, с. 1].</p> <p>Тривалість курсу становить 14 тижнів та складається з таких тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1 – 3 тиждень – огляд академічної письмової діяльності: стратегії, мета, стиль, презентація; 4 – 5 тиждень – основні шаблони письмової діяльності; 6 – 9 тиждень – джерела, резюме та критичні огляди; 10 – 11 тиждень – наукові статті: методи написання; 12 – 14 тиждень – наукові статті: вступ та обговорення [Там само, с. 1]. <p>Після завершення письмового курсу студенти отримають навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Аналізу академічної письмової діяльності з визначенням мети, стилю та інших характеристик. 2. Виявлення стандартних елементів у письмових дослідних роботах. 3. Написання резюме, критичних оглядів та есе (що включає
--	---

		<p>навчання правил складання та редагування тексту; використання академічного стилю написання; якісних принципів інтеграції зовнішніх текстових джерел; застосування покликань на джерела).</p> <p>4. Використання ресурсів університету для отримання підтримки у проведенні письмової діяльності, зокрема ресурсів кампусу та онлайн-ресурсів [Там само, с. 1].</p> <p>Отже, письмовий курс спрямований на формування та подальший розвиток навичок писемної діяльності студентів, що є важливим складником успішного процесу навчання. Курс передбачає розгляд різних аспектів письмової діяльності, вживання норм граматики, а також якісного впровадження зовнішнього інформаційного складника в письмову роботу іноземного студента.</p> <p>Отже, Курси академічної підтримки є важливим складником адаптації іноземного студента. Розмовний та письмовий курси, що проводяться на її основі, складаються із занять, що не є обов'язковими для отримання академічних кредитів, проте проходження цих курсів надає студентами можливість отримання основних навичок розмовної та письмової діяльності, без яких неможливий повноцінний та ефективний освітній процес. Тому можна говорити про цю програму в якості складника системи соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів в Університеті Алабами.</p>
4	<p>Міжнародна програма для асистентів викладачів (Teaching International Services Program (ITAP))</p>	<p>підтримується Інститутом англійської мови та організовувалася щорічно з 1982 року, а з 1985 року – кожне півріччя. Мета програми – підготовка, оцінювання та відбір міжнародних асистентів викладача, які не є носіями англійської мови. Так, Університет Алабами вимагає від усіх студентів-випускників, для яких англійська не є рідною мовою та які беруть участь у провадженні освітнього процесу чи виконанні інших обов'язків, успішного завершення цієї програми (до початку виконання своїх обов'язків у якості асистентів). Водночас залежно від рівня володіння іноземною мовою певним студентам може бути дозволено приступити до виконання своїх обов'язків під час проходження занять [1358].</p> <p>Програма складається з підготовчого курсу, а також фінального іспиту з професійної підготовки. Курс цієї програми робить основний акцент на трьох напрямках, а саме: методи навчання, американська культура та розмовна англійська. Кваліфікаційний іспит Міжнародної програми для асистентів викладачів проводить оцінювання учасників курсу за їхнім загальним рівнем володіння розмовною англійською мовою та наявністю здібностей контролювати навчальну ситуацію в аудиторії або лабораторії.</p> <p>У Програмі можуть брати участь студенти, які отримують науковий ступінь, для яких англійська мова не є рідною і які будуть представлені в якості асистентів викладачів на різних факультетах Університету Алабами та фактично будуть виконувати обов'язки викладача. Ці обов'язки можуть включати читання лекцій, проведення лабораторних та практичних занять, а також проведення процесу навчання загалом.</p>

Додаток Р.2

Компоненти модулю «Методи навчання» Міжнародної програми для асистентів викладачів (Teaching International Services Program (ITAP)) Міжнародного центру Кепстоун Університету Алабами [1358]

№ компо ненту	Характеристика компоненту
1	Проведення лекцій та дискусій, пов'язаних з питаннями педагогічного характеру, включаючи такі аспекти, як: установлення міжособистісного взаєморозуміння, складання планів занять, вивчення методик та стратегій процесу навчання, можливість вирішення питань, що виникають, в аудиторії, формування ключового та необхідного лексичного запасу, невербальне спілкування, використання для викладання ресурсів кампусу, управління аудиторією, проведення тестувань та атестацій, створення зворотного зв'язку зі студентами, самонавчання, проведення самооцінювання, культурні відмінності.
2	Навчання практичного плану, що включає проведення мінізанять, які фільмуються для виконання подальшого спільного перегляду викладачем та студентом. Зазначимо, що такого роду перегляд дозволяє іноземному студенту виконати аналіз проведеного заняття, виявити помилки, які були здійснені і спільно з викладачем визначити дії, виконання яких сприятиме відсутності таких помилкових дій у подальшому. Також у межах цього аналізу можуть бути виділені позитивні моменти в техніці викладання студента, які необхідно використовувати далі і, можливо, дещо посилити для підвищення їх якісного рівня.

Додаток Р.3

**Модуль «Усні навички» Міжнародної програми для асистентів викладачів
(Teaching International Services Program (ITAP)) Міжнародного центру
Кепстоун Університету Алабами [1358]**

Модуль з розвитку усних навичок спрямований на навчання студентів основ правильної вимови англійської лексики. У зв'язку з тим, що вони будуть виступати в якості асистентів викладачів і фактично проводити заняття, цей модуль має важливе значення, тому що неможливо встановити ефективний зворотний зв'язок зі студентами, якщо вони не будуть упевнені в професіоналізмі того, хто їм надає навчальний матеріал. Відповідно, якщо студент не буде правильно вимовляти слова тієї мови, якою викладається курс, він просто не буде сприйматися іншими особистостями в якості викладача. Тому ми можемо говорити про рівень значущості такого чинника, як необхідність наявності академічної вимови (що не є обов'язковим, якщо ми говоримо про повсякденне спілкування). Також у модулі увагу приділено управлінню процесом розмови, що складається з різних аспектів, які підвищують комунікаційні можливості особистості – від інтонації до використання у своїй промові елементів культурних особливостей Сполучених Штатів Америки.

По закінченні курсу студенти складають Фаховий іспит Міжнародної програми для асистентів викладачів (ITAP Proficiency Exam). До іспиту допускаються лише ті студенти, які успішно пройшли курс. Іспит складається з двох етапів, які мають важливе значення для становлення іноземного студента в якості асистента викладача: тест «Говоріння» (SPEAK test) та «Приклад заняття» (Sample lesson).

Назва тесту	Характеристика тесту
Говоріння	має на меті перевірку загального рівня володіння англійською мовою та навичками аудіювання. Студенту надається можливість прослухати запис та виконати завдання, наприклад, надати відповіді на питання, присвячені тому, про що йшлося в запису. Отже, тест спрямований на визначення рівня спроможності студента до проведення ефективних занять, а також, чи зможе він зрозуміти англійську мову, якісно її інтерпретувати для того, щоб дати відповідну (саме для поставленого питання) відповідь. Інакше кажучи, тест є перевіркою комунікаційних навичок англійської мови.
Приклад заняття	характеризується іспитом з педагогічної майстерності студента. Так, за 45 – 60 хвилин до початку випробування кандидатам на посаду призначається тема тієї галузі знань, у якій необхідно буде провести заняття в ролі асистента викладача. У підсумку, студент повинен провести заняття за заданою темою тривалістю 7 хвилин. Зазначимо, що студент має змогу розвивати тему довільним способом, наприклад, можна надати визначення, пояснити процедуру проведення заняття, описати процес тощо – усе, що може імітувати дії під час провадження діяльності в якості асистента викладача. Під час такого постановочного заняття студента можуть переривати та ставити питання, тобто моделювати реальну академічну ситуацію в аудиторії. При наявності можливості студент має право використання задалегідь підготовлених графіків, плакатів тощо. Але використання проєкторів та презентацій забороняється. Іспит з проведення такого заняття записується на відео для проведення подальшого оцінювання якості викладання.

На підставі результатів іспиту визначається готовність іноземного студента до проведення викладання в якості асистента викладача в Університеті Алабами. У підсумку, студентам, які пройшли випробування, виставляється одна з трьох оцінок [1358].

Оцінка	Характеристика оцінки
складено	студент має достатні мовні та педагогічні навички, що дозволяють йому взяти на себе відповідальність за викладання в аудиторії.
умовно складено	у студента є проблеми з певними мовними та/або викладацькими навичками, тому він може відповідати тільки за проведення процесу навчання в лабораторії або аудиторії, але тільки у випадку, якщо навчання проходить в індивідуальному форматі або ж в аудиторії з присутністю викладача. Студент, який отримав цей результат на основі іспиту, не повинен нести повну відповідальність за проведення освітнього процесу та не має отримувати обов'язки викладача, що включають проведення лекційних занять.
не складено	студент має серйозні проблеми з певними мовними та/або викладацькими навичками, тому він не повинен отримувати обов'язки, що пов'язані з проведенням лекційних занять в аудиторії, а також проводити навчання в лабораторіях, на практичних заняттях, а також в інших ситуаціях, у межах яких необхідно надання з боку студента інформаційного складника для решти студентів.

Характеристика «Академічної програми з інтенсивного вивчення англійської мови (Intensive English Academic Program (AIEP))»

Університету Каліфорнії в Лос-Анджелесі

Програма робить акцент на розвитку всіх необхідних навичок для успішного вивчення та подальшого практичного застосування англійської мови. Такий підхід полягає в розвитку аспектів читання, письмової діяльності, аудіювання, говоріння, поповнення словникового запасу та граматичних знань. Заняття проводяться із застосуванням діяльності в парах, групах (що передбачає проведення традиційних аудиторних занять), а також підготовку презентацій та виконання проєктних робіт. Основними цілями занять у межах програми є формування академічних знань та навичок, а також розвиток критичного мислення, що дозволить іноземному студенту більш об'єктивно взаємодіяти з новим для себе соціумом. Для виконання поставлених цілей застосовуються мультимедіа-ресурси, а також інтернет-заняття, що більшою мірою спрямовано на теоретичне вивчення необхідного матеріалу. Щодо практики використовується формат занять «*усередині суспільства*», який передбачає проведення практичного комунікаційного контакту з іншими людьми, а це, своєю чергою, надає позитивний вплив на закріплення аудиторних теоретичних матеріалів [889].

Навчальний план програми складається з основних занять (граматика, читання та письмова діяльність), які є обов'язковими для студентів усіх рівнів знань; елективних занять (відповідають інтересам і цілям особистостей), що можуть бути обрані студентами (у кількості двох факультативів), які мають рівень знань англійської мови на рівні вище середнього (high-intermediate) або просунутого (advanced). Прикладами елективних занять можуть бути такі курси: американська вимова, розвиток академічної лексики, вивчення англійської через літературу, американські ідіоми та сленг, підготовка до IELTS/TOEFL, вивчення англійської через кінематограф тощо [Там само]. Отже, елективні курси є важливим компонентом, що допомагає в проведенні більш повного процесу вивчення англійської, тому що увага в них приділяється істотним аспектам розмовної англійської мови, які не враховуються в якості обов'язкових у межах основного курсу у зв'язку з тим, що не мають визначального значення в питанні можливості проведення комунікації, однак становлять елементи, які сприяють підвищенню рівня використання іноземної мови.

Програма також передбачає можливість участі в семінарах, що проводяться після закінчення основних занять, тематичною спрямованістю яких є підвищення якісного рівня особистості іноземного студента та його знань англійської мови. Серед таких семінарів можна виділити [Там само]:

№ з/п	Назва семінару	Характеристика семінару
1	Семінари з розвитку навичок (Skills Workshops)	застосовуються інтерактивні презентації, які можуть надати допомогу студентам у підвищенні академічної успішності.
2	Семінари з розвитку письмових навичок (Writing Workshops)	у межах таких занять іноземні студенти отримують індивідуальну підтримку в разі наявності потреби вдосконалення своїх навичок письмової діяльності.
3	Комп'ютерна лабораторія (Computer Lab)	викладачі допомагають студентам у практичному вдосконаленні навичок англійської мови, таких як говоріння, аудіювання, граматики тощо. Студенти при цьому мають можливість використовувати різні програми, спрямовані на вивчення іноземної мови, проводити роботу над виконанням домашнього завдання.

Характеристика «Програми інтенсивного вивчення розмовної англійської (Intensive English Communication Program (IECP))» Університету Каліфорнії в Лос-Анджелесі

Навчальний план програми складається зі становлення навичок аудіювання та говоріння, використовуючи при цьому роботу в парах, групову діяльність, створення презентацій тощо. Заняття більшою мірою спрямовані на формування словникового запасу, який можна буде застосувати в повсякденних ситуаціях, що, зрештою, вплине на підвищення навичок аудіювання, сприятиме вдосконаленню мови, а також упевненості особистості при проведенні міжособистісного комунікаційного контакту англійською мовою. Теоретичний матеріал, наданий в аудиторії, закріплюється з використанням мультимедіа та інтернет-ресурсів, а також проведення коротких екскурсій.

Заняття в межах програми проводяться у форматі ранкової та денної сесій. Так, навчальний план ранкової сесії надає студентам можливість вибору 2 або 3 тематичних курсів з академічного, культурного, а також бізнес-напрямів. Академічний напрям включає такі курси, як: обговорення іноземною мовою, граматики, ідіоми, запас слів тощо. Бізнес-напрямок – реклама, ділове спілкування, маркетинг, глобальний бізнес, фільми з бізнес-тематики. Культурний напрям – Америка крізь призму телебачення, дослідження ЗМІ, обговорення попкультури, сленг та словниковий запас.

Щодо денної сесії, участь студентів передбачена в цілеспрямованому формуванні практичних навичок, що дозволить підвищити якість їхньої розмовної англійської. Студенти можуть вибрати один з п'яти курсів, серед яких: граматики, вимова, письмова комунікація, практика написання листів, драматичне читання.

Програма використовує 4- та 12-тижневі формати, кожен з яких складається з різних способів досягнення поставлених цілей. Так, програма тривалістю 4 тижні призначена для вдосконалення навичок комунікаційної англійської мови та вільного спілкування. Під час занять застосовуються методи парної та групової діяльності, рольові ігри, групові дискусії (що сприяють формуванню вмінь проведення комунікації критичного характеру), комунікативні ігри; а також заняття з використанням відеоматеріалів та екскурсій, що допомагає закріпити теоретичний матеріал (отриманий під час аудиторної роботи) на практиці.

Разом з тим формат 12-тижневої програми характеризується імерсивним курсом англійської мови, під час якого студенти проходять процес навчання із застосуванням імерсивних занять та заходів, що надає позитивний вплив на навички володіння англійською мовою шляхом участі в житті громади, волонтерської діяльності, підтримці нових студентів, створенні презентацій тощо. Цей курс надає іноземним студентам можливість проведення міжособистісної взаємодії з представниками американського суспільства, що надасть допомогу в удосконаленні навичок комунікаційної англійської у зв'язку з провадженням діяльності у форматі реальної мовної ситуації. Під час участі в програмі студенти отримують кілька вихідних (тривалістю 3 дні), на час яких проводяться екскурсії та подорожі штатом Каліфорнія, де студентам також надається можливість отримання практики розмовної англійської мови [864].

Отже, програма Інтенсивного вивчення англійської мови спрямована, насамперед, на розвиток навичок комунікації з використанням для цього діяльності практичного характеру, у межах якої студенти отримують можливість проведення спілкування з носіями англійської мови. Увагу приділено комунікаційним аспектам (ідіоми, сленг), які не є обов'язковими при проведенні процесу спілкування, але нададуть можливість більш професійного використання студентами своїх мовних навичок.

Додаток Р.6

Курси програми «Розвиток мовних навичок (Language Development)»

Центру Дашу Університету Каліфорнії

№ з/п	Назва курсу	Характеристика курсу
1	Американська культура та спілкування (American Culture & Conversation (AC&C))	<p>є серією групових сесій, що проводяться в період осіннього семестру та спрямовані на іноземних студентів, які висловлюють бажання підвищення своїх знань щодо американської культури, одночасно з покращенням розмовного рівня англійської мови. Курс передбачає розгляд таких тем, як: сленг, ідіоми, традиції Університету Каліфорнії, соціальний та професійний етикет, міжособистісні взаємини, американський спорт, ЗМІ тощо.</p> <p>Основною метою курсу є надання допомоги іноземним студентам у проведенні більш ефективного адаптаційного процесу, зміцнюючи для цього знання і сприяючи розумінню американської культури. Підвищення якісного рівня навичок розмовної мови може бути досягнуто використанням різноманітних навчальних матеріалів, що застосовуються викладачем, серед них: відео, пісні, ігри, дебати тощо. Варто додатково зазначити, що цей курс не передбачає вивчення граматики англійської мови. Отже, можна говорити щодо культурологічної та комунікаційної спрямованості курсу «Американська культура та спілкування», який позитивно впливає на інтеграційні процеси іноземного студента. Негативним аспектом можна вважати відсутність граматичної підготовки в межах курсу, оскільки не можна вважати ефективним, на нашу думку, навчання говоріння без розгляду правил граматики, як-от: порядок слів у реченні, часи англійської мови та ін. У такому випадку ми не можемо стверджувати щодо досконалості цього курсу, бо він, надаючи можливість розвитку комунікаційних навичок, не приділяє увагу правильності процесу побудови речень.</p> <p>Тривалість занять курсу становить дві години, періодичність проведення – один раз на тиждень. Матеріал пропонується для середнього та просунутого рівня знань, проте рівень обирають студенти самостійно, тому що курс не передбачає проведення тестування, спрямованого на розміщення особистостей за рівнями. Зазначений аспект також не можна характеризувати в якості позитивного, бо студент не завжди здатен адекватно оцінити свої знання. Згодом помилковий вибір рівня може негативно відобразитися на успішності виконання завдань курсу у зв'язку з тим, що студент буде не підготовлений до певного рівня. Отже, необхідно</p>

		<p>виконання дій, що дозволяють визначити рівень знань студентів. Такими діями можуть слугувати різноманітні тестування, а також передкурсів співбесіди.</p> <p>У рамках цього курсу надається таке пояснення рівням, що обираються: <i>проміжний рівень</i> спрямований на студентів, які впевнені в наявності знань англійської мови функційного плану, проте регулярно роблять зусилля для вдосконалення навичок вимови, вивчення граматики та вживання лексики. Студент у такому випадку має можливість практикувати свої комунікаційні навички з використанням різнопланових дискусій у соціальних, культурних та міжнародних питаннях.</p> <p>Щодо <i>просунутого рівня</i> вказується його призначення особистостям, які вважають свій рівень володіння англійською в якості високофункційного. Проблеми, що потребують додаткової роботи, належать тільки до питань практичного застосування сленгу та ідіом, вимови англійської лексики. Тематична спрямованість дискусій ідентична проміжному рівню [1444].</p> <p>Отже, курс є ефективним для розвитку комунікативних навичок та розширення знань іноземного студента щодо культурних особливостей Сполучених Штатів. Але слід зазначити наявність негативних аспектів, пов'язаних з відсутністю граматичної підготовки студентів (що ставить питання про якість підсумкової комунікаційної діяльності без наявності достатніх знань щодо правильності побудови речень та вживання часів), і процесу відбору, спрямованого на встановлення рівня знань студентів. Тому можна говорити про те, що курс потребує вдосконалення та виправлення названих негативних моментів.</p>
2	Мовний обмін (Language Exchange)	<p>курс має на меті об'єднання іноземних студентів, що бажають вивчити або покращити знання англійської мови, а також установити міжособистісний контакт з представниками інших країн. Періодичність курсу – кожен квартал, один раз на тиждень (починаючи із зимового сезону 2019 року) та передбачає встановлення контакту з носієм мови, що вивчається, для проведення особистого комунікаційного процесу, який проводиться у вільний від основного навчання час. Заняття передбачають проведення протягом години спілкування рідною мовою, ще однієї години – мовою, що вивчається. Варто враховувати, що заявку на новий квартал необхідно подавати окремо, у процесі чого змінити співрозмовника.</p> <p>Отже, цей курс спрямований на забезпечення «живого» спілкування з представниками інших країн, що має важливе значення для іноземних студентів, які адаптуються до нових мовних реалій, наприклад, вони отримують можливість спілкування рідною мовою (зі студентом, який також може висловлюватися цією мовою) та мовою, що вивчається (у нашому випадку – це</p>

		англійська). Тому студенти мають можливість проведення практики своєї розмовної англійської з носієм мови.
3	Цикл англійської мови (English Language Circle)	<p>пропонує локацію для проведення практики розмовної англійської з іншими особистостями, що вивчають мову. Заняття проводить носій мови, який надасть допомогу у розвитку впевненості студентів у своїх комунікаційних навичках та сприятиме отриманню відповідей на всі питання, пов'язаних з мовними особливостями або граматикую.</p> <p>Отже, простежується подібність та відмінність між курсами «Мовного обміну» та «Циклу англійської мови». Так, обидва курси спрямовані на розвиток розмовних навичок, надаючи при цьому можливість іноземним студентам проводити спілкування. Однак курс «Мовного обміну» використовує варіант спілкування з носіями мови, водночас «Цикл...» має в якості носія мови тільки викладача, інші студенти проводять комунікацію тільки для вивчення англійської мови, не застосовуючи спілкування рідною мовою. Отже, згідно з проведенням аналізом курсів «Мовного обміну» та «Циклу англійської мови», вважаємо більш ефективним для адаптаційного процесу іноземного студента саме курс «Мовного обміну» у зв'язку з наявністю можливостей не тільки для міжособистісної, але й міжкультурної комунікації.</p>

**Лінгвістична підготовка іноземних студентів у Коледжі Санта Моніка
(Santa Monica College)**

Однією з важливих програм коледжу, спрямованих на іноземних студентів, є *інтенсивна програма англійської мови (Intensive English Program (IEP))* [1337], призначена для студентів, які володіють тільки рідною мовою та зацікавлені у вивченні англійської для можливості проведення комунікаційної діяльності на базовому рівні. Програма розділена на 2 курси [Там само]:

№ з/п	Назва програми/курсу	Характеристика програми/курсу
1.	Інтенсивний курс вивчення англійської мови для студентів з початковим рівнем знань (Intensive English For Beginning Level Students)	характеризується вступом до основних компонентів англійської мови та приділяє особливу увагу розвитку навичок читання, письма, аудіювання та розмовної мови, що необхідно для повсякденної й академічної діяльності у США. Цей курс англійської мови передбачає проведення 20 годин занять на тиждень. У період осіннього та весняного семестрів заняття проводяться 4 години на день з понеділка по п'ятницю. Курс має дворівневу програму:
1.1.	Курс інтенсивної англійської мови № 1 (Course # Intensive English 1 (IE1))	Тема: початковий рівень читання, письмової діяльності, аудіювання та говоріння. Зміст цього рівня спрямовано на загальну тематику, тобто проводиться інтеграція навичок читання, аудіювання та використання вебматеріалів, що мають тематику загального характеру (довколишнє середовище, географія, культура, економіка тощо), з досвідом особистості. Іноземним студентам надається можливість використання різних ресурсів основного та допоміжного плану, що доступні в кампусі та за його межами і складаються з відвідування музеїв, художніх та театральних вистав, перегляду фільмів, що дозволяє підвищити якість академічної успішності студентів і, одночасно, сприяє культурній адаптації до життя на півдні Сполучених Штатів. Отже, курс спрямований на розвиток загальних навичок письмової діяльності, читання, аудіювання та говоріння за допомогою використання тематики наданих ресурсів загального характеру (стандартного рівня), тобто які не мають відношення до якої-небудь галузі спеціалізації. До того ж особливу увагу приділено культурному складнику розвитку в студентів початкових навичок англійської мови, що одночасно позитивно впливає на адаптаційні процеси у зв'язку з ознайомленням з особливостями культури та цінностями суспільства країни, де іноземний студент проводить свою академічну діяльність.

1.2.	Курс інтенсивної англійської мови № 2 (Course #: Intensive English 2 (IE2))	Тема: читання, письмова діяльність, аудіювання та говоріння. Цей курс також призначений для студентів у якості початкового етапу вивчення мови, проте його учасниками є особистості, які зацікавлені в розвитку навичок англійської для проведення повсякденного та академічного спілкування, а також успішного навчання під час занять у коледжі. Матеріали курсу мають таку ж тематичну спрямованість, що й курс «Інтенсивної англійської мови № 1», проте в цьому випадку відвідування музеїв, історичних місць тощо має статус додаткових заходів для закріплення отриманих знань в аудиторії, водночас у «Курсі № 1» такого роду позааудиторна діяльність має відокремлене положення від програми вивчення англійської та спрямована на розвиток саме навичок міжкультурної взаємодії та постає в якості допоміжного ресурсу в другу чергу
2.	Вивчення англійської як другої мови в Коледжі Санта Моніка (SMC English as a Second Language (ESL))	Студенти, які успішно пройшли курс інтенсивного вивчення англійської мови, мають можливість зареєструватися на цей курс, що має більш спеціалізовану спрямованість у якості отримання достатніх навичок для проведення академічної та соціальної діяльності. Зазначимо, що курс також має кілька тематичних напрямів [Там само]:
2.1.	Курс ESL 10G	Тема: Розвиток множинних навичок, що дозволяють провести підготовку до аудіювання, говоріння та навчання основ граматики. Розклад: 6 годин на тиждень. Курс призначений для студентів, які мають низький рівень володіння англійською мовою. Програма концентрується на проведенні аудіювання (під час якого студенти прослуховують уривок англійською мовою та демонструють розуміння його змісту шляхом тестування або обговорення), розвитку навичок розмовної мови та навчання граматичних правил.
2.2.	Курс ESL 10W	Тема: Розвиток множинних навичок, що дозволяють провести підготовку до читання та письмової діяльності. Розклад: 6 годин на тиждень. Отже, курси ESL 10G та ESL 10W мають односпрямовану мету, у межах якої навички читання, письмової діяльності, аудіювання, говоріння розглядаються в якості єдиного цілого процесу міжособистісної взаємодії англійською мовою. Зазначимо, що таке тематичне розмаїття не може вважатися повною мірою ефективним. Так, курс має замалу кількість годин на тиждень, щоб можна було проводити підготовку студентів за програмою з різноспрямованою тематикою. Отже, виникає ймовірність недостатнього засвоєння теоретичного

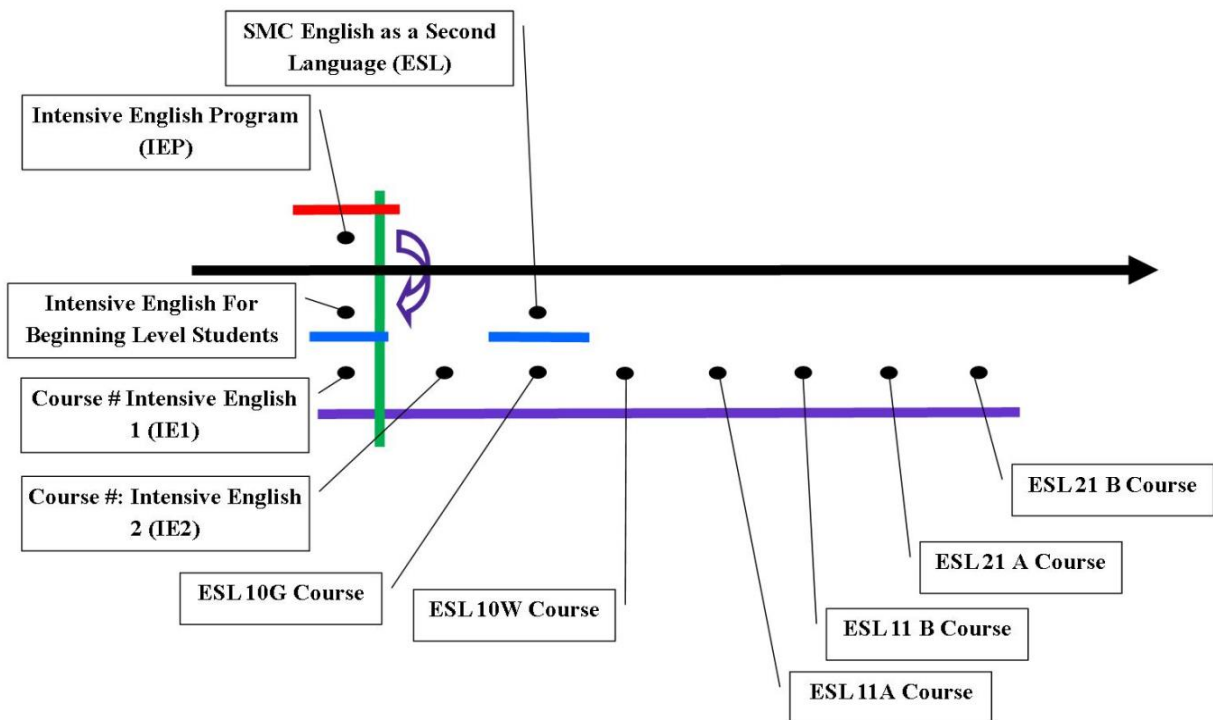
		матеріалу. Тому навіть якщо ми говоримо про розвиток початкових навичок англійської мови, необхідно використання більш конкретизованої тематики навчання.
2.3.	Курс ESL 11A	<p>Тема: базова англійська мова 1: Письмова діяльність.</p> <p>Розклад: 6 годин на тиждень.</p> <p>Цей курс має статус проміжного, у якому основну увагу приділено формуванню навичок писемної діяльності для тих, хто не володіє на високому рівні англійською мовою та виконав програми курсів ESL 10G та ESL 10W.</p>
2.4.	Курс ESL 11 B	<p>Тема: базова англійська мова 2: Письмова діяльність.</p> <p>Розклад: 3 модулі.</p> <p>Курс спрямований на іноземних студентів, для яких англійська не є рідною мовою та які успішно пройшли навчання на курсі ESL 11A. Програма курсу фокусується на написанні коротких текстових уривків та есе.</p> <p>Отже, курси ESL 11A та ESL 11 B є професійно спрямованими, що визначається наявністю конкретизації навчання, у межах якого основну увагу приділено письмовій діяльності, що дозволяє зосередитися на цьому елементі та сформувати, відповідно, більш якісні навички</p>
2.5.	Курс ESL 21 A	<p>Тема: Основи англійської: Письмова діяльність</p> <p>Розклад: 3 модулі.</p> <p>Курс призначений для студентів, які не є носіями англійської мови і є першою частиною комбінованого курсу ESL 21.</p>
2.6.	Курс ESL 21 B	<p>Тема: Основи англійського 2: Письмова діяльність.</p> <p>Розклад: 3 модулі.</p> <p>Курс характеризується в якості другої частини курсу ESL 21 та спрямований на розвиток умінь написання есе, редагування граматичних помилок, читання та критичного мислення. Отже, курси ESL 21 A/B є найбільш професійно спрямованими в програмі «Вивчення англійської як другої мови в Коледжі Санта Моніка», тому що, по-перше, мають конкретизовану мету навчання (у цьому випадку – письмова діяльність); по-друге, розглядають більш розширену встановлену тематику. Також приділено увагу роботі з граматиною, а також розвитку вміння критично мислити, що безпосередньо впливає на якість написаного матеріалу.</p>

Отже, програма «Вивчення англійської як другої мови в Коледжі Санта Моніка» пропонує курси, що мають різну ефективність у розвитку навичок англійської мови.

Негативним чинником є наявність тематичного розмаїття, що надається для навчання, одночасно з невеликим часовим відрізком. У подальших курсах, як-от ESL 11 A/B та ESL 21 A/B, присутня більш конкретизована тематика, що дозволяє говорити про професійно спрямований характер цих курсів. Проте не слід забувати, що програма має метою формування базових навичок англійської й не визначається як повноцінний компонент адаптаційної підготовки іноземного студента. Вона надає базові навички для початкового етапу перебування в новій країні.

Коледж Санта-Моніка (Santa Monica College) пропонує іноземним студентам участь у Інтенсивній програмі англійської мови, яка поділяється на два напрями: інтенсивний курс (розвиток навичок читання, письмової та мовної діяльності, а також аудіювання) та курс з вивчення англійської як другої іноземної (характеризується більшою структурованістю і професійною спрямованістю). У підсумку, система лінгвістичної підготовки Коледжу Санта-Моніка може бути визначена в якості повноцінно вибудованої у зв'язку з наявністю трьох рівнів організаційно-структурного поділу:

Організаційно-структурна система лінгвістичної підготовки іноземних студентів у Коледжі Санта Моніка (Santa Monica College)

Додаток Р.8

**Курси для іноземних студентів з вивчення англійської мови Центру
англійської мови (Center for Language Study (CLS)) Єльського
університету**

№ з/п	Назва курсу	Час проведення	Характеристика курсу
1	Академічна письмова діяльність 1 (Academic Writing 1)	щосереди з 16.00 по 18.00	курс спрямований на розвиток письмової академічної англійської, а також навичок критичного мислення. Заняття передбачають написання, проведення критичного аналізу та редагування есе. Але метою курсу є не тільки розвиток технічних навичок писемної діяльності, але й здатності вживання лексики, жанру тощо; інакше кажучи, уміння редагування своєї роботи.
2	Академічна письмова діяльність 2 (Academic Writing 2)	щочетверга з 16.00 до 18.00	курс передбачає розвиток академічної письмової діяльності, а також навичок критичного мислення, роблячи при цьому акцент на найбільш відповідний підбір лексики та організацію основи письмової діяльності.
Отже, обидва курси «Академічна письмова діяльність» мають одну мету, тому їх поділ на два курси можна пояснити необхідністю збільшення кількості занять з розвитку навичок такої діяльності			
3	Професійні навички спілкування (Professional Communication Skills)	щовівторка з 17.00 до 19.00	курс забезпечує теоретичну й практичну діяльність у розвитку професійних навичок спілкування англійською мовою, необхідних іноземним студентам для своєї академічної роботи. За допомогою використання групових дискусій, спілкування із запрошеними доповідачами студенти зможуть удосконалити та розширити навички вимови, інтерв'ювання англійською мовою, а також ознайомляться з культурною специфікою США, що необхідно для успішної міжособистісної комунікації поза межами аудиторії.
4	Вимова А (Pronunciation (A))	вівторок та четвер з 13.00 до 15.00	обидва курси «Вимова» мають основною метою надання студентам необхідних інструментів для проведення якісної комунікаційної взаємодії англійською мовою. Програма курсу спрямована на вдосконалення навичок вимови, чому сприяє розуміння правил проведення ефективного виступу, постановка ритму, інтонації тощо. У межах курсу іноземним студентам надається можливість практики комунікації, що робить істотний вплив на розвиток упевненості в
5	Вимова В (Pronunciation (B))	понеділок та середа з 16.00 до 18.00	

			проведенні дискусії та точності висловів.
6	Вільне говоріння 1(A) (Speaking Fluently 1(A))	понеділок та середа з 18.00 до 20.00	курс призначений для надання можливості вдосконалення академічної та професійної англійської мови, розширення можливостей щодо застосування словникового запасу й удосконалення вимови. Іноземні студенти отримують практичні навички під час виступів з презентаціями, створюючи передумови для зворотного зв'язку зі своїми колегами, обговорюючи проблеми, що мають різні тематичні складники. Курс визначається в якості розмовного, проте під час занять використовуються лекції, приділяється увага читанню, що матиме позитивний вплив на підвищення навичок аудіювання. Отже, основною метою курсу є досягнення найкращого рівня вільного володіння англійською мовою.
7	Вільне говоріння 1(B) (Speaking Fluently 1(B))	вівторок та четвер з 18.00 до 20.00	курс спрямований на розвиток навичок аудіювання в різних напрямках: на робочому місці, а також у діяльності академічного та соціального характеру. Навчання вибудовується за допомогою принципу використання мови в практичних ситуаціях та дискусіях, що мають певні тематичні модулі. Результатом таких практик має стати покращення вимови та розвиток здатності більш точного використання американської розмовної англійської мови.
Отже, курси «Вільного говоріння» мають на меті розвиток мовних навичок англійської, у межах яких іноземний студент буде здатний правильно вибудовувати усні фрази, підбирати лексику й ефективно взаємодіяти на академічному, професійному та соціальному рівнях.			
8	Викладання в американському класі (A)	понеділок та середа з 16.00 до 18.00	курси «Викладання...» мають поділ на кілька груп, проте характеризуються однаковими завданнями. Так, метою курсів є розвиток усних навичок англійської мови для участі в академічній діяльності. Під час занять відбувається формування вмінь розуміння мови та проведення дискусії, що робить можливим взаємодію з окремими особами, а також з групами студентів. Отже, навіть у випадку відсутності необхідності для іноземного студента в проведенні академічної навчальної діяльності вміння вибудовування міжособистісного контакту з окремими особами або групами має важливе значення для адаптації до життя в новій країні.
9	Викладання в американському класі (B)	понеділок та середа з 18.00 до 20.00	
10	Викладання в американському класі (C)	вівторок та четвер з 18.00 до 20.00	
11	Викладання в американському класі (D)	вівторок та четвер з 18.00 до 20.00	

Додаток Р.9

Елементи програми «Незалежне вивчення мови (Directed Independent Language Study (DILS))» Єльського університету

№ з/п	Назва елементу	Характеристика елементу
1	Мовний співрозмовник (Language Partner)	студенти взаємодіють зі співрозмовником, який є носієм мови протягом двох одноденних сесій, які проходять у 12-тижневий термін. Заняття спрямовані на розвиток мовної та культурної компетенції, що досягається при проведенні комунікації та практичного закріплення теоретичного матеріалу, що вивчається студентом самостійно.
2	Навчальні матеріали (Instructional Materials)	співробітники програми спільно з інструктором-співрозмовником і безпосередньо студентом надають допомогу в підборі необхідних навчальних матеріалів.
3	Консультація (Consultation)	співробітники Центру вивчення мови можуть надати інформацію щодо методів навчання, а також ресурси для проведення поточного процесу вивчення мови. За умови наявності позитивних результатів студенти можуть отримувати таку підтримку протягом чотирьох місяців.

Додаток Р.10

Заняття «Інтенсивної програми вивчення англійської (Intensive English Program)» «Літніх сесій (Yale Summer Sessions)» Єльського університету

На початку програми студенти складають іспит з граматики, згідно з результатом якого продовжують навчання в групі зі студентами, які мають відповідний рівень знань.

Заняття розділені на два основних блоки [1338]:

№ з/п	Назва заняття	Час проведення	Характеристика заняття
1.	Ранкові заняття (Morning Classes)		поділяються на такі напрями:
1.1.	Академічне читання та письмова діяльність (Academic Reading and Writing)	з понеділка по четвер. Час: з 9.00 до 10.45	<p>види занять: читання, обговорення та опис проблем; створення проєктів з іншими іноземними студентами; дослідження культури США; розвиток навичок критичного читання та письмової діяльності; вивчення літератури та вміння розробляти критичні огляди на неї.</p> <p>Отже, заняття цього напрямку мають основною метою формування вмінь у іноземних студентів до проведення критичного письмового аналізу прочитаної літератури, що згодом створить передумови для розвитку вміння практичного застосування здатності критичного сприйняття дійсності.</p>
1.2.	Академічне говоріння та аудіювання (Academic Speaking and Listening)	з понеділка по четвер. Час: з 11.00 до 12.15	<p>види занять: участь в академічних дискусіях; практика вимови американської англійської мови; розробка усних презентацій за темами, що цікавлять студентів.</p> <p>Отже, заняття передбачають проведення діяльності, що сприятиме практиці розмовної англійської, у межах чого відбувається закріплення комунікаційних навичок у форматі спонтанних мовних шаблонів.</p>
2.	Денні та вечірні факультативи (Afternoon & Evening Elective Classes)		поділяються на такі напрями:
2.1.	Академічний факультатив (Academic Elective)	понеділок, середа. Час: з 14.00 до 15.45	тематика окреслених занять розроблена для підвищення якісного рівня знань англійської мови за допомогою вивчення американської культури.
2.2.	Факультатив на вибір (Experiential Elective)	вівторок, четвер. Час: з 14.00 до	Прикладами різновидів факультативів

		15.45	
2.3.	Вечірній факультатив (Evening Elective)	вівторок, четвер. Час: з 19.00 до 20.30	є: практика вимови американської англійської; американські ідіоми (що передбачає також вивчення техніки інтонації та ритму, а також розуміння того, як правильно використовувати ідіоми в практиці комунікації); сучасне суспільство; спорт у США (спрямовано на розмовну практику з використанням лексики, що належить до найбільш популярних у США видів спорту) тощо. Отже, факультативні заняття надають можливість отримання додаткової інформації щодо вивчення та практичного застосування англійської мови та особливостей її вдосконалення, а також культурних аспектах країни навчання.

Додаток Р.11

Види занять «Програми підготовки до університету (University Preparation)» «Літніх сесій (Yale Summer Sessions)» Єльського університету

№ з/п	Назва заняття	Час проведення	Характеристика заняття
1	Академічне читання та письмова діяльність (Academic Reading and Writing)	з понеділка по п'ятницю. Час: з 9.00 до 10.45	спрямоване на вдосконалення навичок читання та критичного мислення для проведення ефективного освітнього процесу в університеті США. Також приділено значну увагу щоденній практиці письмової діяльності. Зазначимо, що така регулярна практична письмова діяльність сприяє формуванню здібностей граматичної точності при написанні, наприклад, есе. Під час занять розглядаються особливості написання іноземними студентами письмових робіт більшого обсягу, як-от: перефразування, узагальнення, правильне цитування тощо. Отже, заняття з академічного читання та письмової діяльності не тільки сприяють підвищенню словникового запасу та вмінь використання студентами нової лексики, але й розвитку письмових навичок, у яких ураховуються особливості цієї діяльності, включаючи граматику, чіткість змісту тощо.
2	Академічне говоріння та аудіювання (Academic Listening and Speaking)	з понеділка по п'ятницю. Час: з 11.00 до 12.15	види занять: розвиток навичок аудіювання та здібностей до виконання міжособистісної взаємодії; проведення обговорень, суперечок, усних доповідей; отримання практики співбесіди, що необхідно в подальшій професійній діяльності іноземного студента.
3	Критичне та креативне мислення (Critical and Creative Thinking)	понеділок, середа. Час: з 13.30 до 15.30	види діяльності: вивчення техніки критичного мислення, яка є процесом, що має визначальне значення для формування особистісних тверджень та поглядів на різні події. Розвиток навичок креативного мислення сприяє більш якісному розумінню методів творчого розв'язання проблемних ситуацій. Отже, цей вид занять спрямований, насамперед, на розвиток внутрішніх характеристик особистості, що спрямовані на критичне оцінювання тієї чи тієї проблеми та знаходження найкращого варіанта її вирішення, застосовуючи для цього нестандартні підходи.

Характеристика полікультурної освіти

➤ Великий психологічний словник зазначає, що «розроблення навчальних програм та організація навчального процесу в рамках стратегії мультикультурної освіти орієнтовані на подолання культурного відчуження учнів» [85, с. 275], що може свідчити про необхідність при створенні та впровадженні адаптаційних програм та заходів ураховувати наявність занять, спрямованих безпосередньо на вдосконалення міжособистісного та міжкультурного контакту між студентами, що передбачає більшу кількість заходів спільного формату, коли представники різних культурних груп повинні співпрацювати для досягнення поставленої мети або перебувати в таких умовах, які будуть забезпечувати невідворотність проведення комунікаційної діяльності.

➤ Необхідно також розглянути визначення мети глобальної освіти, яка, відповідно до Педагогічного термінологічного словника, полягає в «необхідності підготовки людини до життя у взаємопов'язаному багатокультурному світі» [479]. Отже, полікультурна освіта безпосередньо впливає на адаптаційні процеси особистості та готує її до міжкультурної діяльності в трьох основних напрямках, а саме: лінгвістичному (що впливає на ефективність комунікативної діяльності), культурному (впливає на прийняття культурних норм представників іншої держави) та психологічному (що спрямований на подолання стресових ситуацій, викликаних культурним шоком).

Додаток С.2

Прояви полікультурної освіти, важливі для проведення акультураційної підготовки

Полікультурність освіти окреслює необхідність проведення адаптаційного процесу за напрямками, що забезпечать повноцінну діяльність особистості в академічному та соціальному середовищах, а саме підготовку лінгвістичного, культурного та психологічного характеру. Крім того, адаптація передбачає розвиток принципів глобального мислення, за допомогою якого іноземний студент отримує можливість використовувати сформовані міжособистісні та соціокультурні навички в конкретних ситуаціях взаємодії з представниками іншого соціуму. У зв'язку з цим можна виділити основні прояви полікультурної освіти, що повинні застосовуватися в процесі акультураційної підготовки:

№ з/п	Прояв
1	Використання спільно з наданням практичних відомостей про особливості інших культур практичних елементів, серед яких можуть використовуватися аудіовізуальні засоби.
2	Вибудовування культурних знань студентів таким чином, що забезпечить єдине трактування дій представників інших культур та дозволить підготувати іноземних студентів до діяльності в єдиному культурному просторі країни, яка приймає.
3	Проведення практичного закріплення отриманих і за допомогою перехресної адаптації (при взаємодії різних культурних груп на етапі підготовки), і при формуванні адаптаційних завдань, що забезпечать зв'язок між академічними та соціальними контактами особистості.

У випадку, якщо технологія полікультурної освіти буде ефективно задіяна, вона, згідно з дослідженням такої вченої, як О. Окойе-Джонсон (O. Okoye-Johnson) [1584], допоможе знизити прояви негативних культурних уявлень про інші нації та буде сприяти різнобічному розвитку студентів, інакше кажучи, підвищить академічну успішність і буде сприяти становленню студентів у якості активних членів соціуму. Крім того, проведення заходів та занять, що стимулюють культурну спрямованість (наприклад, ознайомлення з музичними, художніми, кулінарними особливостями представників інших країн), забезпечить розвиток навичок пізнавального мислення та творчої активності [1688]. Своєю чергою, подальший розвиток такої активності, наприклад у роботі англomовних творчих майстерень, сприятиме розвитку комунікаційних навичок [188].

Тому роль консультаційних центрів полягає у створенні й підтримці технології діяльності мультикультурного академічного середовища, яка повинна скоротити і освітній, і соціокультурний розрив між громадянами країни, яка приймає, та іноземними студентами [1584].

Відзначимо, що технологія полікультурної освіти повинна запобігати чинникам, що негативно впливають на полікультурну освітню систему. Одним з них можна вважати переконання щодо необхідності приборкання особистістю власних культурних традицій, для того, щоб бути прийнятим соціумом держави, яка приймає [886].

Крім того, важливим аспектом є вирішення проблем культурного розмаїття. Так, помилково ставитися до полікультурної групи студентів як до особистостей, які ідентичні між собою. У підсумку, виникає припущення щодо ефективності застосування до всіх студентів однакової освітньої стратегії та однакового тестування для вимірювання успішності та подальшого розподілу. У такому випадку студенти будуть розподілені згідно з однаковими критеріями, що передбачає проведення тестування. Такого роду дії можуть призвести до академічної неуспішності студентів, особливо тих, хто представляє нечисленні національні групи. Отже, одним із завдань технології полікультурної освіти є надання диференційованих завдань та інструкцій [874].

Технології полікультурної освіти у ЗВО США

Вид технології полікультурної освіти	Характеристика технології полікультурної освіти	Приклад закладу вищої освіти США у контексті технології полікультурної освіти	Організаційно-структурні заходи закладу вищої освіти у контексті полікультурної освіти	
Інформаційно-соціокультурна технологія полікультурної освіти	Отримання знань щодо особливостей інших культур та наявності відмінностей від власної	Коледж Санта Моніки (Santa Monica College)	International Education Week	Global Citizenship Day Festival
				International Film Screening
				International Day
				World Chat Sessions
Міжособистісна технологія полікультурної освіти	Формування навичок міжкультурної взаємодії між консультантом (викладачем) та студентами, а також безпосередньо між студентами, що вимагає застосування, при цьому, присутніх культурних особливостей та відмінностей.	Технологічний інститут Флориди (Florida Institute of Technology)	ISSS Orientation Workshop Academic Support Center Services	Peer tutoring
				Writing assistance
				Expectations in University Classrooms
		Університет Міннесоти (University of Minnesota)	Global Gopher Community	
			Cross-Cultural Leadership Retreat	
			Culture Corps	
			International Student Advisory Board	Minnesota International Student Association,
				International Council of Students
				Minnesota Student Association
			International Student Ambassadors	

Особистісно- програмна технологія полікультурної освіти.	Індивідуально-спрямована адаптаційна діяльність іноземного студента, що може включати в себе участь в культурних спільнотах, подолання проблемних ситуацій, що виникають під час перебування у незнайомому культурному середовищі	Техаський університет в Остіні (University of Texas at Austin)	New International Student Orientation & Events		
		Global Siblings	Friendship		
			Culture Sharing		
		Коледж Санта Моніки (Santa Monica College)	Language and Culture Exchange		
		Єльський університет (Yale University)	Afro-American Cultural Center	Jubilee! New Student Welcome Ceremony	
				Family & Friends Weekend	
				Winter Gala	
			Asian American Cultural Center	Pan Asian American Heritage Month (PAAHM)	
			La Casa Cultural	Latin Heritage Month	
			Native American Cultural Center	Hawaiian Language Class	
The Association of Native Americans at Yale (ANAAY) Meeting					
Mvskoke Language Class					

**Приклади діяльності Коледжу Санта Моніка (Santa Monica College) згідно
першого виду технологій полікультурної освіти**

Прикладом організації практичної діяльності у першому виді технологій полікультурної освіти може бути Коледж Санта Моніка (Santa Monica College), у якому проводяться *Міжнародні освітні тижні (International Education Week)* [1348], що надають можливість об'єднання понад 3300 іноземних студентів з понад 100 країн світу, які проходять навчання в цьому закладі освіти. Організація такого заходу є спільною ініціативою Державного департаменту США та Міністерства освіти США.

У межах Міжнародного освітнього тижня організовується велика кількість зустрічей, фестивалів, що мають культурну значущість, серед яких:

№ з/п	Назва заходу	Характеристика заходу
1	Фестиваль глобального суспільства (Global Citizenship Day Festival) [1344]	має на меті ознайомлення студентської спільноти з розмаїттям культур, які представляють студенти коледжу, що включає музику, ігри, кулінарію тощо.
2	Міжнародний кіноекран (International Film Screening) [1345; 1346]	ініціатива мала місце в період проведення Міжнародного освітнього тижня 2014 року та була спрямована на прославлення відомого китайського режисера шляхом перегляду його фільму. Культурне знайомство з творчістю представника іншої країни проводили професори кінознавства (Джош Канін (Josh Kanin)) та сучасних мистецтв (Сяочжоу Ву (Xiaozhou Wu)).
3	Міжнародний день (International Day) [1347]	захід надає можливість проведення міжособистісного контакту зі студентами з різних країн світу, що дозволить ознайомитися з цікавими фактами щодо інших країн та культур.
4	Міжнародний майданчик для розмови (World Chat Sessions) [Там само]	у межах якого надається можливість проведення спілкування з іноземними студентами їх рідною мовою. Відповідно, студенти з інших країн надають інформацію про основи своєї мови та культури.

Приклади діяльності Технологічного інституту Флориди (Florida Institute of Technology) та Університету Міннесоти (University of Minnesota) згідно другого виду технологій полікультурної освіти

Процес міжкультурної адаптації є багатограним, його теоретичну модель можна розділити на два складники: макрорівень та мікрорівень. Концепція макрорівня становить визначення адаптації як групового феномену та зосереджує увагу на акультурації кількох індивідів (групи) у рамках ціннісних характеристик або способу життя культури, що приймає [1407].

Своєю чергою, К. Уорд (C. Ward) та У. Сірл (W. Searle) [1928] розглядали складник мікрорівня, у якому основний акцент був спрямований на міжособистісний та внутрішньоособистісний досвід. Зазначимо, що міжособистісний досвід становить здатність індивіда взаємодіяти з представниками іншої культури. Цей тип досвіду може сформуватися за кількох обставин, як-от: розвитку в особистості необхідного набору компетенцій, що дозволяють отримати різнопланові знання, вміння та навички для міжкультурного контакту; формування в неактивному режимі шаблонів мовного та соціокультурного плану, які при необхідності взаємодії з тією або тією культурою або її представником будуть активізовані та використані в практичному плані; наявності досвіду практичного плану (володіючи достатньою кількістю шаблонів, однак тільки в теоретичному форматі, тобто тривалий час не застосовуючи їх, особистість може позбавлятися певних навичок. Тому важливим є періодичне практичне застосування таких шаблонів, інакше кажучи, їх регулярна активізація, для забезпечення стійкості комунікативної та соціокультурної пам'яті. Отже, часті процеси взаємодії з іншими культурами, що цілком можливо при наявності багатокультурного суспільства, сприятимуть підтриманню міжособистісного досвіду на необхідному для ефективного контакту з представниками іншої культури рівні).

Щодо внутрішньоособистісного досвіду, він характеризується наявністю в індивіда сформованої теоретично спрямованої соціокультурної бази, а також здатності адаптуватися до культурних, мовних та інших змін, які є наслідком трансформації культурного середовища. Отже, можна говорити про те, що цей тип досвіду є більшою мірою психологічним, у межах якого особа може адекватно реагувати на зміну навколишнього оточення через наявність психологічної пам'яті щодо попередніх подоланнях такого роду ситуацій.

У результаті практично спрямовані заходи другого виду технологій полікультурної освіти, а також властиві йому складники макро- та мікрорівня ми можемо простежити, наприклад, у рамках діяльності семінарів, проведених *Офісом з надання послуг міжнародним студентам та науковцям з питань соціокультурної та академічної орієнтації (ISSS Orientation Workshop)* [1564] на базі Технологічного інституту Флориди (Florida Institute of Technology).

У межах одного з семінарів увагу приділено *Центру академічної підтримки (Academic Support Center Services)*, що діє у структурі закладу освіти. Так, його діяльність полягає в наданні двох послуг, а саме:

№ з/п	Назва послуги	Характеристика послуги
1	Репетиторство (Peer tutoring) [Там само]	передбачає надання допомоги одних студентів іншим з багатьох курсів та предметів у процесі проведення індивідуальних занять або групових сесій. Необхідно звернути увагу на те, що в цьому випадку йдеться не про стандартне репетиторство, коли викладач проводить індивідуальне заняття з особистістю. У цьому випадку використовується форма репетиторства, у якій у якості і викладача, і «особистості» є студенти.

		<p>Зазначимо, що такого роду заняття також є частиною адаптаційного процесу, бо цей формат передбачає проведення міжособистісного контакту, що сприяє активізації та застосуванню в практичній площині культурних шаблонів. Так, Л. Сідун стверджувала, що «діалогова робота дозволяє студентам вчитися один в одного, бачити поточні проблеми, порушувати питання, вирішувати міжгрупові конфлікти» [623, с. 232]. Отже, форма репетиторства, в основі якої є саме діалогічне спілкування, сприяє подоланню міжкультурних протиріч та формуванню у студентів нових культурних шаблонів.</p> <p>Відзначимо, що в якості викладача більш ефективним є залучення студента з ідентичної або близької культурної сфери. Отже, залучення до процесу репетиторства студентів позитивно впливає на якісний розвиток здібностей до проведення міжособистісної та міжкультурної взаємодії, тому такий вид репетиторства можна охарактеризувати як один із способів, які можуть бути застосовані в процесі адаптації особистості.</p>
2	<p>Допомога в письмовій діяльності (Writing assistance) [1564]</p>	<p>під час програми інструктори проводять аналіз навичок письмової діяльності студентів та надають допомогу в покращенні письмових та комунікаційних навичок у всіх предметних сферах. Ця послуга надається для розвитку вміння практично застосовувати мовні компетенції, які є одними з найважливіших показників здатності іноземного студента проводити ефективну академічну та соціальну діяльність. Так, мовна компетенція, маючи поділ на письмовий та усний напрями, формується за участі студента в багатьох видах діяльності [535] (від спеціалізованих семінарів, де використовуються відповідні методики та програми для становлення теоретичних знань щодо таких навичок з подальшим закріпленням отриманих знань на практиці, у межах семінарів, а також поза ними; до проведення природного комунікаційного процесу у/поза аудиторії/єю, спрямованого на проведення спілкування, допущення певних помилок, їх аналізу, виконання дій з виправлення й, урешті-решт, проведення більш якісної комунікації в подальшому), зокрема при участі в програмі «Допомога в письмовій діяльності», чия назва вказує на письмовий напрям мовної компетенції. Але в пояснювальній записці вказується й приділення уваги разом з тим усним аспектам діяльності студента. Отже, програма спрямована на формування базових навичок обох напрямів мовної компетенції: письмової та усної. Природно, метою програми не є повноцінне становлення мовної компетенції в іноземного студента, тому що вона застосовується в межах передадаптаційного (пропедевтичного) періоду, відповідно, в процесі адаптації особистості увага буде спрямована на більш якісне формування цих навичок. Щодо окресленої програми, вона є формою розвитку первинних мовних навичок перед повноцінною взаємодією з представниками іншої культури.</p>

Отже, семінар Офісу з надання послуг міжнародним студентам та науковцям з питань орієнтації спрямований на проведення інформування, що необхідне іноземному студенту для проведення діяльності початкового характеру, пов'язаної з прибуттям до країни навчання та необхідністю виконання певних дій, пов'язаних із імміграційною політикою (що пов'язує його з інформаційно-соціокультурною технологією полікультурної освіти), і необхідністю проведення первинних комунікаційних контактів. Відповідно, студент повинен отримати той обсяг інформації, що дозволить уникнути психологічних проблем, пов'язаних з можливими

помилками в процесі адаптації в країні перебування. Також знизити психологічне навантаження на особистість допоможе наявність базових мовних умінь і навичок міжособистісного спілкування та взаємодії, що є основним завданням Центру академічної підтримки, на базі якого проводяться репетиторські та консультативні заходи із залученням інших студентів та консультантів.

Також важливим семінаром можна вважати «Аудиторні очікування» (*Expectations in University Classrooms*) [1171] – спрямований на розгляд особливостей академічної атмосфери, надає рекомендації для проведення здорової академічної діяльності, а також приділяє увагу таким особливостям академічного життя, як [Там само]:

№ з/п	Особливість академічного життя
1	Формування «кодексу поведінки», який є набором правил взаємодії між викладачем та студентом у закладі освіти. Іноземному студенту при навчанні в закладі освіти іншої країни необхідно розуміти основні принципи проведення комунікаційного та міжособистісного контакту не тільки зі своїми однокурсниками, але й з викладачами. Знання норм проведення правильної взаємодії матиме позитивний вплив на весь процес навчання, оскільки в такому випадку іноземний студент зможе належним чином поставити необхідні для розуміння матеріалу питання, відповідно, отримати якісні відповіді від викладача. Зазначимо, що в цьому випадку йтиметься не щодо правильності побудови запитань у граматичному чи іншому сенсі, увага спрямована саме на формування навичок професійної взаємодії, що включає виконання студентом певних дій, які характеризують його як особистість, здатну до проведення своїх академічних дій у професійному плані. Отже, цей процес можна розуміти як професіоналізм студента.
2	Відповідальність студента за основний обсяг освітніх зусиль, що передбачає становлення його як особистість, що «активно навчається» (active learner).
3	Розуміння з боку іноземного студента, що для успішної академічної адаптації, яка є складовою частиною соціально-педагогічного супроводу, необхідно під час навчання виконувати більше діяльності «зовнішнього» плану (тобто позааудиторного, що включає також і виконання домашнього завдання). Для цього варто використовувати таку формулу: за кожен «годину» (період часу, який у закладах вищої освіти США дорівнює 50 хвилинам), яку студент проводить в аудиторії, він повинен витратити мінімум 2 години для проведення позааудиторної діяльності, вивчаючи, зокрема, вивчення додаткової літератури.

Отже, метою цього семінару є формування таких поведінкових норм у студента, які б дозволили проводити ефективну міжособистісну діяльність. Важливим чинником також є «кодекс поведінки», якого студент повинен дотримуватися в будь-яких ситуаціях, які можуть мати місце в процесі навчання (такого роду ситуації розглядаються в рамках семінару у форматі тестів).

Тести для формування кодексу поведінки іноземних студентів [1171]

1. Ви сидите в аудиторії і розмовляєте з одногрупниками, коли викладач заходить до аудиторії. Що найкраще зробити?
 - a. Встати.
 - b. Продовжити сидіти, але подивитися на викладача, щоб привернути увагу.
 - c. Продовжити сидіти, опустивши очі, з відчуттям поваги.
2. Ви запізнюєтесь на заняття, викладач вже розповідає нову тему, коли ви приходите. Що ви будете робити?

- a. Постукаєте і зачекаєте, поки викладач вас впустить.
 - b. Зайдете до аудиторії, попросите вибачення, потім сядете за своє місце.
 - c. Не будете заходити до аудиторії.
 - d. Зайдете до аудиторії якомога тихіше та сядете за місце біля дверей.
3. Викладач запізнюється на 10 хвилин. Що варто робити?
- a. Залишатися в аудиторії до закінчення заняття.
 - b. Залишити аудиторію, тому що 10 хвилин достатньо для того, щоб когось чекати.
 - c. Прийняти рішення – почекати чи залишити аудиторію у залежності від регалій викладача.
 - d. Прийняти рішення – почекати чи залишити аудиторію у залежності від того, чи подобається вам викладач.
4. Викладач веде лекцію. Ви не зрозуміли частину матеріалу. Що ви зробите?
- a. Подивитися у записи сусіда.
 - b. Тихо звернетесь до сусіда за допомогою.
 - c. Піднімете руку і попросите викладача повторити або пояснити частину лекції.
 - d. Дочекаєтесь кінця заняття, а потім попросите викладача пояснити частину лекції.
5. Викладач дав аудиторне завдання. Він зазначив, що якщо хтось зі студентів потребуватиме допомоги, він надасть пояснення. Ви поспішаєте розпочати роботу над завданням, але перед початком бажаєте поговорити з викладачем. Але він у цей час надає пояснення іншому студенту. Що ви будете робити?
- a. Будете спокійно сидіти, поки викладач не зверне на вас уваги.
 - b. Підійдете до нього, попросите вибачення та задасте своє питання.
 - c. Щойно ви побачите, що викладач закінчив пояснення іншому студенту, піднімете руку і спробуєте встановити зоровий контакт з викладачем.
 - d. Наблизитесь до викладача, станете біля нього, часто будете неголосно кашляти доки не привернете його увагу.
6. Ваш друг має певні проблеми у своїй академічній групі. Викладач має бажання зустрітися з ним після заняття. Але ваш друг погано володіє англійською. Ви:
- a. Підете зі своїм другом до викладача і будете говорити за нього.
 - b. Підете зі своїм другом для надання моральної підтримки, але він буде розмовляти з викладачем сам.
 - c. Зачекаєте свого друга поза аудиторією.
 - d. Надасте другу поради, але сприятимите його зустрічі з викладачем без вас.

Зазначимо, що особливо важливим є виконання іноземним студентом установлених норм поведінки, для того, щоб він мав можливість бути «прийнятим» колективом [1901]. Ознайомлення з «кодексом поведінки», що використовується у ЗВО США, має важливе значення саме на етапі переадаптаційної (пропедевтичної) підготовки для того, щоб особа мала можливість аналізу норм та їх застосування стосовно себе. У зв'язку з тим, що поведінка студента істотно впливає на якість взаємодії з викладачами, а в кінцевому підсумку і на якість навчання, цей семінар можна вважати важливим складником соціально-педагогічного супроводу.

Отже, семінари, пропонувані іноземним студентам, характеризуються комплексом передадаптаційних (пропедевтичних) заходів, спрямованих на надання інформаційного складника щодо академічних особливостей закладу освіти, розуміння яких дозволить проводити більш успішний освітній процес. Також у межах семінару приділено увагу Центру академічної підтримки, який надає послуги репетиторства та сприяє вдосконаленню усної та письмової практики.

Важливим складником семінару «Аудиторні очікування» є формування таких поведінкових норм у студента, які б дозволили йому проводити ефективну взаємодію з викладачами в академічних межах, а також здібностей до виконання позааудиторної навчальної діяльності.

Отже, висновковуємо, що представлені програми семінарів є передадаптаційними (пропедевтичними), тобто інформація, яку вони надають іноземному студенту, має первинну необхідність. Так, опинившись у країні навчання, студенту важливо ознайомитися з найбільш необхідними аспектами подальшої діяльності. Тому така підготовка визначається як передадаптаційна (пропедевтична), тобто така, що готує особистість студента до адаптації. Отже, означені семінари передадаптаційного (пропедевтичного) типу не можуть уважатися складовими частинами адаптаційного процесу, тому що тільки передують майбутній адаптації. Проте вони є частиною системи соціально-педагогічного супроводу.

Ще одним прикладом програм, спрямованих на міжособистісну взаємодію, вважаємо проєкти Університету Міннесоти (University of Minnesota), а саме:

№ з/п	Назва програми	Характеристика програми
1	Глобальне співтовариство Гофера (Global Gopher Community) [1232]	є програмою, що має визначення «міжнародний досвід під одним дахом». Це співтовариство об'єднує іноземних та американських студентів у єдину спільноту, що надає можливість отримання глобального досвіду при проведенні міжкультурного навчання та взаємодії. Отже, «Глобальне співтовариство» спрямоване на розвиток міжкультурного взаємозв'язку за допомогою спілкування з представниками інших культур або спільної участі в проведених у межах програми заходах.
2	Міжкультурне лідерство (Cross-Cultural Leadership Retreat) [1103]	програма призначена для американських та іноземних студентів, які проходять процес підготовки для того, щоб мати можливість проводити ефективну діяльність у міжкультурному середовищі. Заняття з міжкультурного лідерства проходять за прикладом «живої лабораторії» (live laboratory), у якій відбувається взаємодія між представниками різних культур.
3	Корпус культури (Culture Corps) [1110]	є важливим елементом системи соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів Університету Міннесоти. Ця програма становить один із способів, за допомогою яких <i>Офіс міжнародних студентів та вчених (International Student and Scholar Services Office (ISSS))</i> надає іноземним студентам більше можливостей для відігравання активної ролі в діяльності кампусу, у межах чого студенти мають можливість поділитися власним баченням імовірних перспектив та нових ідей для створення більш якісної системи міжкультурного взаєморозуміння в університеті. Корпус культури був заснований у 1998 році доктором Мохаммедом Барі (Dr. Mohammed Bari) [Там само] з метою надання іноземним студентам можливості ознайомлення зі своїм

культурним досвідом та демонстрації своїх знань спільноті кампусу Університету Міннесоти. З моменту створення програма орієнтована на іноземних студентів, які розробляють проекти та ініціативи, що мають глобальний потенціал при застосуванні в кампусі університету. Отже, їм надається фінансова допомога для подальшого розвитку того чи того проекту. Прикладами проектів, які в минулому мали позитивний кінцевий результат, можуть бути [1111]:

№ з/п	Напрямок проекту	Діяльність у межах проекту
1	Глобальні проблеми	студенти організували форуми з політичних питань з таких тем: технологічний розвиток Азії, проблеми Латинської Америки тощо.
2	Культурний обмін	студенти створювали презентації щодо особливостей своєї культури, як-от: японська попкультура, чайні церемонії, оригамі, традиційні ігри Малайзії, каліграфія тощо.
3	Танці	студенти виступали у якості викладачів своїх улюблених стилів танців, таких як фламенко, індійські танці, сальса.
4	Музика	студенти готували радіопостановки про латиноамериканських музикантів, презентації щодо історії бразильської музики та ін.
5	Викладання мови	студенти надавали допомогу у викладанні своєї рідної мови спільно з відділенням іноземних мов кампусу.
6	Розвиток лідерства	організувалися семінари з розвитку лідерських якостей.

Отже, відзначимо вплив таких проектів на адаптаційний процес іноземного студента. Так, проведення академічної та соціальної діяльності вимагає від іноземного студента вміння використовувати наявний культурний досвід у взаємодії з представниками інших культур. У цьому випадку такі проекти, що мають різну тематичну спрямованість, надають можливість застосування свого культурного досвіду в найбільш ефективному варіанті, а саме для розробки та подальшого практичного застосування в діяльності кампусу. Одночасно з цим може відбуватися взаємодія з американськими та іноземними студентами, що також позитивно впливає на більш швидкий процес адаптації та зменшення початкового негативного впливу культурного шоку. Після розробки проекту іноземний студент отримує можливість не тільки демонстрації особливостей своєї культури, але й залучення до незнайомої (або ж знайомої, але не в практичному плані) для

		<p>іншокультурної діяльності. У підсумку, іноземний студент, обравши напрям, у якому розроблявся проєкт, проводить процес його практичного застосування в діяльність кампусу, що передбачає залучення студентів інших культурних груп. Отже, відбувається колективна акультурація, що передбачає створення атмосфери полікультурності в університеті. Якщо ж ураховувати те, що такого роду проєктів може бути розроблено та впроваджено велику кількість (за допомогою студентів з різних культур), ми можемо говорити щодо <i>перехресної міжкультурної взаємодії</i>, що сприяє розвитку культурної терпимості в університеті.</p> <p>Щодо іноземних студентів розробка та застосування таких проєктів має суттєвий вплив на розвиток особистості та її адаптацію до нових умов. Так, студент отримує можливість взаємодії з представниками нової культури за допомогою представлення своєї, при цьому залучення американських студентів до проєктів сприяє створенню можливості проведення спільної діяльності міжкультурного характеру, що позитивно впливає на адаптацію іноземного студента, а також на розвиток культурних шаблонів у американських студентів.</p> <p>Зазначимо, що програма «Корпус культури» також має інший напрям, що характеризується об'єднанням іноземних студентів з одного регіону під єдиним тематичним складником, наприклад, студенти з Ємену, Єгипту та Бахреїну брали участь у дискусії під час заняття з журналістики, тематика якої була спрямована на обговорення ролі соціальних мереж у період подій «Арабської весни»; студенти з Латинської Америки розповіли щодо поточних економічних показників країн Південної Америки [860]. Отже, крім індивідуально розроблених проєктів, іноземні студенти можуть об'єднуватися в групи відповідно регіонів проживання та надавати інформацію або брати участь в обговоренні проблем та перспектив своїх регіонів, а також їх культурних особливостей. Але необхідно враховувати, що в об'єднанні мають брати участь іноземні студенти з країн зі схожою культурою та близько розташованих у географічному розумінні. Інакше виникне питання щодо цілісності такого об'єднання</p>
4	<p>Міжнародна студентська консультативна рада (International Student Advisory Board) [1354]</p>	<p>складається з 10 представників іноземних студентів, серед яких присутні студенти першого курсу, студенти з обміну, студенти випускного курсу тощо, які також є представниками Міжнародної студентської асоціації Міннесоти (Minnesota International Student Association), Ради іноземних студентів (International Council of Students) та Студентської асоціації Міннесоти (Minnesota Student Association).</p> <p>Рада виконує консультативну функцію і приділяє увагу питанням, пов'язаним зі студентським життям поза межами аудиторії, а також збирає інформацію з різних питань, що надходять від студентів з власними зауваженнями та пропозиціями. Консультативна рада також має проводити наради з працівниками університету щоп'ятниці з 16.00 до 18.00 [Там само].</p> <p>Отже, значущість цієї Ради в питанні адаптації іноземних</p>

		студентів полягає в тому, що особи з інших країн отримують можливість безпосереднього виявлення наявних проблем, що потребують вирішення та винесення їх за допомогою представників ради на колегіальне обговорення під час зборів. Отже, Консультаційна рада є органом, який сприяє взаємозв'язку між іноземними студентами та керівництвом університету.
5	Міжнародні студентські послы (International Student Ambassadors) [1355]	є програмою, у межах якої «послы» надають інформацію щодо труднощів переходу до нової культури, повсякденної діяльності. Завдяки наявному у «послів» досвіду, іноземні студенти, які знаходяться на початку акультураційного процесу, отримують підтримку в питанні проведення ефективного навчання в університеті.

Додаток С.6

Приклади діяльності Техаського університету в Остіні (University of Texas at Austin), Університету Каліфорнії в Лос-Анджелесі (University of California), Коледжу Санта Моніка (Santa Monica College) та Єльського університету (Yale University) згідно третього виду технологій полікультурної освіти

Заклад освіти	Назва програми	Характеристика програми
<p>Техаський університет в Остіні (University of Texas at Austin)</p>	<p>Орієнтація іноземних студентів (International Student Orientation) [1356]</p>	<p>проводить ознайомчі та вітальні заходи для іноземних студентів навесні й восени. Ці заходи надають можливість познайомитися зі своїми майбутніми однокурсниками та отримати базову соціокультурно спрямовану інформацію щодо Техаського університету в Остіні, штату Техас та Сполучених Штатів загалом. Програма «Орієнтація іноземних студентів» передбачає проведення інформаційних сесій, а також заходів розважального плану (що складаються з відвідання родео та походів до відомих природних пам'яток).</p> <p>Отже, ця програма спрямована на підвищення міжособистісної взаємодії між американськими та іноземними студентами, що передбачає ознайомлення останніх з культурними особливостями Техасу. Спільне відвідування заходів сприяє створенню колективної атмосфери та більш ефективній адаптації нових студентів з інших країн.</p>
<p>Центр іноземних студентів та вчених Дашу Університету Каліфорнії в Лос-Анджелесі (University of California)</p>	<p>Глобальні брати та сестри (Global Siblings) [1233]</p>	<p>участь у програмі передбачає взаємну діяльність між американським та іноземним студентом протягом навчального року. Після цього пари студентів групуються в тематичні спільноти, де отримують можливість у подальшому розвивати свої навички міжкультурного спілкування з іншими іноземними студентами університету. Також американські та іноземні студенти отримують можливість продемонструвати свої унікальні культурні традиції та поділитися наявним досвідом з іншими учасниками спільноти. Тому ця програма є ефективним ресурсом для іноземних студентів на кожному з етапів їхньої адаптаційної підготовки до соціальної та академічної діяльності, а також майданчиком, де американські студенти мають можливість ознайомитися з новими культурами.</p> <p>Після розподілу студентів учасники програми структуруються за спільнотами (що складаються з американських та іноземних студентів порівну). Кожне співтовариство отримує власну тематику, що повинна становити інтерес для всіх членів спільноти (наприклад, «мистецтво та культура (танці та музика)»; «мистецтво та культура (кінематограф та театр)»; «приготування їжі»; «пригоди на свіжому повітрі (походи)» тощо) [Там само].</p>

Програма має два основні спрямування [Там само]:		
№ з/п	Назва спрямування	Характеристика спрямування
1	Дружні взаємини (Friendship)	виконання певної діяльності з представником іншої культури надає можливість вибудовування позитивних міжособистісних відносин. Обидва учасники програми можуть надати один одному достатню кількість інформації про себе для того, щоб налагодити міжкультурний контакт з незнайомою людиною. Такого роду взаємодія надає можливість підтримки іноземного студента з боку представника Сполучених Штатів, що вплине на підвищення якості процесу адаптації у зв'язку зі зменшенням почуття віддаленості від звичної для себе культури.
2	Поділ культури (Culture Sharing)	однієї з найбільш значущих якостей для представника програми «Глобальних братів та сестер» є здатність особистості приймати та взаємодіяти з культурними особливостями. Так, іноземний студент може мати відмінні культурні звичаї та поведінкові принципи, тому необхідно, по-перше, бути підготовленим до прояву невідомих культурних особливостей, по-друге, не відкидати їх та робити спроби до побудови взаємозв'язку між новими культурними традиціями та американськими. Отже, кожен з учасників програми ознайомлює іншого учасника зі своїми культурними особливостями, формуючи навички глобальної поінформованості, що буде сприяти більш ефективному адаптаційному процесу для іноземного студента; для американського студента – збільшенню кількості та підвищенню якісного рівня своїх культурних шаблонів.

<p>Коледж Санта Моніка (Santa Monica College)</p>	<p>Програма мовного та культурного обміну (Language and Culture Exchange) [1859]</p>	<p>надає можливість провести міжособистісний комунікаційний контакт з представниками інших культур. Якщо два студенти дають згоду на взаємодію один з одним, вони узгоджують час та місце, де зможуть зустрічатися для практики своїх навичок англійської мови та/або отримання нових знань щодо культури співрозмовника. Отже, програма спрямована на позааудиторну адаптацію до нового соціуму.</p>	
<p>Єльський університет (Yale University)</p>	<p>у якому діє не тільки безліч програм культурного плану, але і створені культурні центри для студентів з інших країн на базі відокремленого структурного підрозділу університету – Єльського коледжу. У культурних центрах розміщуються студентські організації, які можуть організувати зустрічі, виставки тощо. Крім конференц-залів, кожен центр має бібліотеку, комп'ютерну техніку та інші умови, що забезпечують збереження почуття культурної самобутності, а також постають як центри соціального плану для іноземних студентів, які мають різні культурні</p>	<p>Єльський університет координує діяльність чотирьох культурних центрів:</p>	
		<p>Назва центру</p>	<p>Діяльність центру</p>
		<p>Афроамериканський культурний центр (<i>Afro-American Cultural Center</i>)</p>	<p>спрямований на збереження та розвиток традицій історичного, культурного, інтелектуального та соціального руху африканської діаспори в Єльському університеті та м. Нью-Гейвен. Центр (який було засновано в 1969 році) має багату історію свого існування як майданчик для об'єднання афроамериканської спільноти та ознайомлення інших студентів університету з культурним розмаїттям діаспори. Основними своїми цілями центр визначає: надання студентам африканської діаспори простору для пошуку підтримки та формування поваги до своєї культурної ідентичності; підтримці особистісного, академічного та професійного розвитку іноземних студентів-афроамериканців за допомогою проведення консультаційних заходів тощо [1312]. Основними заходами центру є <i>церемонія привітання нового студента (Jubilee! New Student Welcome Ceremony)</i>, <i>вихідні для сім'ї та друзів (Family & Friends Weekend)</i>, <i>зимове свято (Winter Gala)</i> [1767].</p>
		<p>Азіатсько-американський культурний центр (<i>Asian American Cultural Center</i>)</p>	<p>відіграє ключову роль у підтримці більш тісної співпраці між університетом та азіатським співтовариством іноземних студентів. Центр надає допомогу азіатським студентам у розвитку більш</p>

	<p>особливості, сприяючи розвитку полікультурного суспільства університету [1108]</p>	<p>динамічної їх присутності в закладі освіти, що виражається в спільній діяльності студентів з Азії, представників Єльського університету та громади Нью-Гейвена у вивченні культур, участі у традиційних заходах [1539]. Основною соціально-культурною подією центру можна вважати <i>паназіатсько-американський місяць спадщини (Pan Asian American Heritage Month (РААНМ))</i> [1615].</p>	
		<p>Латинський культурний центр [1538] (<i>La Casa Cultural</i>)</p>	<p>сприяє об'єднанню латиноамериканських студентів та наданню їм простору, у якому культурна спадщина латиноамериканських країн може вивчатися студентами університету та спільнотою Нью-Гейвена. Головним заходом, що організовується Центром, є <i>місяць латинської спадщини (Latinx Heritage Month)</i> [1448].</p>
		<p>Культурний центр корінних жителів Америки (<i>Native American Cultural Center</i>)</p>	<p>має на меті підтримання постійної присутності в якості студентів університету представників корінних народів Сполучених Штатів. Основними цінностями, які просуває центр, є розвиток індивідуальної та суспільної цілісності народів; підтримання культурної спадщини шляхом вивчення історії тощо [1558]. Основними заходами, які проводить центр, є <i>урок гавайської мови (Hawaiian Language Class)</i>, <i>зустріч Асоціації корінних американців в Єльському університеті (The Association of Native Americans at Yale (ANAAY) Meeting)</i>, <i>мовний клас крикської мови (Mvskoke Language Class)</i> [Там само].</p>

Афіша проєкту «Фільми у п'ятницю ввечері (Friday Nights Movies)» на сайті Східного університету штату Мічиган [1192]

The screenshot shows the Eastern Michigan University website. At the top, there is a green navigation bar with the university logo, a search bar, and a 'Quick Links' section. Below this is a horizontal menu with categories like 'About EMU', 'Admissions', 'Academics', 'Students', 'Graduate School', 'Athletics', and 'Alumni & Friends'. A large banner image with the text 'CAMPUS LIFE' is visible. On the left side, there is a vertical menu with various campus life options. The main content area is titled 'Movies' and contains a disclaimer followed by a list of movie events for March 2020. Each event includes a date, a movie title, showtimes, location, cost, and a brief description.

EASTERN MICHIGAN UNIVERSITY

Quick Links Search Web & Directory

About EMU Admissions Academics Students Graduate School Athletics Alumni & Friends

CAMPUS LIFE

About Us
Orientation & New Students
Event Calendar
▶ EMU after Dark
▶ Excursions
▶ Guest Artists & Speakers
▶ Movies
▶ Student Org. Events
▶ Leadership Events
▶ Special Events
Student Organizations
Scholarship Opportunities
Gold Medallions
Greek Life
Resources

Movies

Please note not all titles are appropriate for all audiences. Titles are subject to change without notice. Priority seating may be given to EMU Student ID cardholders and their guests. The views expressed during these programs do not necessarily reflect the views of Campus Life, Eastern Michigan University, its staff or affiliates.

Fri Mar 13, 2020

Friday Night Movie: Frozen 2
From 7:00 PM to 9:00 PM
Student Center Auditorium
Cost: Free
Open to the public

After hearing a mysterious voice call out to her, Elsa the Snow Queen travels to the enchanted forests and dark seas beyond her kingdom -- an adventure that soon turns into a journey of self-discovery. PG.
LBC Approved: No

Fri Mar 20, 2020

Friday Night Movie: Maleficent: Mistress of Evil
From 7:00 PM to 9:00 PM
Student Center Auditorium
Cost: Free
Open to the public

Maleficent travels to a grand old castle to celebrate young Aurora's upcoming wedding to Prince Phillip. While there, she meets Aurora's future mother-in-law -- a conniving queen who hatches a devious plot to destroy the land's fairies. PG.
LBC Approved: No

Fri Mar 27, 2020

Friday Night Movie: Charlie's Angels
From 7:00 PM to 9:00 PM
Student Center Auditorium

Elena Houghlin, inventor of Calisto -- a sustainable energy source that will revolutionize the way people use power -- must team up with the Angels to retrieve Calisto before it can be transformed into a weapon of mass destruction. PG-13.

Приклад практичного застосування компонентів медіаосвіти в Бостонському коледжі (Boston College), бібліотека якого надає доступ до сервісів та платформ, що забезпечують розвиток загальноосвітніх навичок та лінгвокультурних шаблонів.

Функція	Опис функції
«Фільми на замовлення» (Films on Demand) [1083]	<p>надає послуги інтернет-доставки відео в різних предметних галузях знань; дозволяє користувачам створювати власні вибірки відео, ділитися ними тощо. У цьому випадку відеокomпонент медіаосвіти має два основні напрями: застосування медіаосвіти дистанційного формату (що відрізняється від практики отримання знань та навичок безпосередньо під час академічних занять чи соціокультурних заходів) та професійна спрямованість відеокomпонента (що визначає розподіл компонента за двома цілями: формуванням / розвитком лінгвокультурних навичок, застосовуючи відеокomпонент як візуально-текстовий аспект, а також розвитком професійних навичок у певній галузі знань під час перегляду відео, що має тематику відповідного спрямування). Отже, цей елемент медіаосвіти в Бостонському коледжі характеризується саме відеокomпонентом спеціалізованого характеру, що не передбачає перегляд художніх фільмів.</p>

Афіша заходу Азіатського культурного центру Мічиганського державного університету, спрямованої на демонстрацію фільмів держав, студенти яких найбільш представлені в закладі освіти [1377]

The image is a screenshot of the Michigan State University website. At the top, there is a navigation bar with the Michigan State University logo and name on the left, and a search bar on the right containing the text "Search Alliance for African Partnership". Below the navigation bar, the text "International Studies & Programs" and "Alliance for African Partnership" is displayed. A secondary navigation bar contains links for "Home", "About Us", "Current Programs", "Collaborate", "Funding", and "Make a Gift". Below this, the word "Events" is prominently displayed, with a "Home" link above it and a "Back to Events" link to the right. The main content area features a dark square with "NOV 28" in white, followed by the event title "Japan at the Movies - Ringu (Dir. Nakata Hideo; 1998) 95 min." in bold. Below the title, the event details are listed: "Date: Tuesday, 28 Nov 2017", "Time: 7:00 p.m. to 9:00 p.m.", "Location: Berkey 118", and "Department: Asian Studies Center". An "Event Details:" section follows, with the text: "Please join us for these films from or about Japan, screened for IAH 241G, 'Japanese Film and Culture.'" A final paragraph describes the film: "The terrifying film that started the 'J-horror' boom! Whoever watches a certain video receives a creepy phone call warning them of only seven days to live. Can Reiko save herself and her son from certain doom?"

NOV 28

Japan at the Movies - Ringu (Dir. Nakata Hideo; 1998) 95 min.

Date: Tuesday, 28 Nov 2017
Time: 7:00 p.m. to 9:00 p.m.
Location: Berkey 118
Department: Asian Studies Center

Event Details:
Please join us for these films from or about Japan, screened for IAH 241G, "Japanese Film and Culture."

The terrifying film that started the "J-horror" boom! Whoever watches a certain video receives a creepy phone call warning them of only seven days to live. Can Reiko save herself and her son from certain doom?

Практичне застосування відеоконтента медіаосвіти в процесі прямої та зворотної акультурації в Університеті штату Північна Кароліна, в межах діяльності Офісу глобальної взаємодії (Office of Global Engagement), який організовує захід «Серія глобальних фільмів» (Global Film Series)

Адаптація до умов нового соціокультурного та лінгвістичного середовища вимагає від іноземних студентів наявності психологічної стійкості, уміння долати труднощі та не допускати їх впливу на свою діяльність академічного та соціального характеру.

Дата заходу	Назва відеоконтента	Опис відеоконтента
19 листопада 2019 року	Фінський документальний фільм «Підприємець» (Entrepreneur) [1225]	обговорення та розуміння ідей контенту може сприяти усвідомленню іноземними студентами можливості подолання проблем, які можна сприйняти, на перший погляд, як нерозв'язні. У результаті відзначимо, що фільми такого напрямку мають чітко виражений мотиваційно-психологічний ефект і важливі для особистостей, які мають труднощі психосоціальної акультурації
14 січня 2020 року	Індійський фільм «Готель «Спасіння» (Hotel Salvation, 2016) [1226]	однією з найбільш значущих проблем психологічного характеру, актуальної для іноземних студентів, є тривале перебування поза домівкою, що включає неможливість прямого спілкування з родичами і бажання знову опинитися у звичному соціокультурному середовищі. Ігнорування переживань цього характеру негативно впливає на загальний психологічний стан іноземного студента й у результаті – на процес акультурації загалом. Іноземні студенти, як і головний герой кінострічки, вирішують для себе питання доцільності перебування в конкретному місці й повернення додому. Незважаючи на те, що у фільмі цей вибір має робити син стосовно свого батька – залишитися з ним або повернутися до сім'ї, вибудовуються певні паралелі зі студентами, які представляють інші країни. Тільки вирішення цієї особистісно-психологічної проблеми сприятиме успішній адаптації студента до нового академічного й соціального простору та забезпечить поведінкову стійкість.
11 жовтня 2020 року	Кенійський фільм «Рафікі» (Rafiki, 2018) [1227]	у зв'язку з тим, що іноземні студенти є представниками інших культурних уявлень та поглядів, виникає питання про толерантне ставлення місцевих студентів до іноземців і, власне, іноземних студентів до представників країни, що приймає. Отже, питання толерантності має безпосередній взаємозв'язок із прямою та зворотною акультурацією. Як засіб розвитку толерантного ставлення до інших осіб також застосовується відеоконтент медіаосвіти. Історія головних героїв порушує сучасні проблеми, проте головною думкою є саме важливість толерантного

		ставлення до інших людей, навіть у разі особистісної незгоди з їхнім вибором чи уявленнями про життя. Відповідно, цей фільм має важливе значення в подоланні культурного шоку та розвитку розуміння важливості толерантного ставлення до опонента, незалежно від того, це іноземний студент чи представник країни, що приймає.
09 листопада 2020 року – 13 листопада 2020 року	Фільм «Після шторму» (After the Storm, 2019) [1224]	перебування в новому соціокультурному середовищі, у якому опиняються іноземні студенти, вимагає здатності проводити комунікаційні взаємодії з представниками країни, яка приймає, що підвищує значущість не тільки лінгвістичної підготовки (яка включає лексику, граматику, навички аудіювання тощо), але й здатність до вибудовування взаємодії із опонентом. У зв'язку з цим виникає необхідність ознайомлення іноземних та місцевих студентів з особливостями міжособистісної взаємодії. У зв'язку з тим, що ефективність колективу (зокрема академічного) безпосередньо пов'язана з якістю міжособистісних взаємозв'язків, розгляд ідей, що є головними в цьому фільмі, є важливим елементом підготовки особистості до прямої або зворотної акультурації. Показ фільму проводився за підтримки Японського центру Північної Кароліни (North Carolina Japan Center), що демонструє наявність спільної роботи національних центрів та університету в питанні адаптації студентів (у цьому випадку – японських) та підвищення якісного рівня проведення міжособистісної взаємодії не лише в межах академічного середовища, а й в «обмеженому» просторі» гуртожитку, що спрямовано на мінімізацію ймовірності виникнення ситуацій конфліктного характеру, пов'язаних із мовним та міжособистісним бар'єрами.
серпень 2021 року	Фільм «Діти Сонця» (Sun Children, 2020) [1229]	обидва фільми порушують питання трансформації особистості в тих чи тих обставинах, формують здатність розуміти опонента, і якщо не намагатися зрозуміти причину його поведінки, то принаймні спробувати налагодити певний контакт, скоригувавши свої поведінкові характеристики. Значущість цих фільмів для акультураційних заходів полягає в тому, що у форматі прямої акультурації іноземні студенти знайомляться та отримують можливість обговорити певні ситуаційні моменти, які можуть виникнути під час академічної або соціальної взаємодії з представниками країни, що приймає. Це допоможе їм зрозуміти необхідність особистісної трансформації (поведінкової, соціальної, культурної), яка є неодмінним елементом адаптаційної підготовки.
09 листопада 2021 року	Кінострічка «Крамничні злодюжки» (Shoplifters, 2018) [1228]	

Додаток Т.5

Кінофільми історико-культурного, соціального та культурного спрямування, актуальні для формування лінгвокультурних шаблонів у іноземних студентів

Кінофільми історико-культурного спрямування

Рік випуску	Назва кінофільму
1939	Віднесені вітром (Gone with the Wind)
1941	Якою зеленою була моя долина (How Green Was My Valley)
1953	Відтепер і на віки віків (From Here to Eternity)
1954	У порту (On the Waterfront)
1960	Форт Аламо (The Alamo)
1967	Спекотної ночі (In the Heat of the Night)
1970	Паттон (Patton)
1976	Вся президентська рать (All the President's Men)
1979	Апокаліпсис сьогодні (Apocalypse Now)
1986	Взвод (Platoon)
1989	Народжений четвертого липня (Born on the Fourth of July)
1990	Танці з вовками (Dances with Wolves)
1998	Врятувати рядового Раяна (Saving Private Ryan)
2002	Банди Нью-Йорка (Gangs of New York)
2003	Фаворит (Seabiscuit)
2005	Капоте (Capote)
2007	Нафта (There Will Be Blood)
2008	Володар Бурі (The Hurt Locker)
2011	Прислуга (The Help)
2012	Арго (Argo)
2012	Лінкольн (Lincoln)
2013	12 років рабства (12 Years a Slave)
2014	Сельма (Selma)
2016	Приховані фігури (Hidden Figures)
2018	Зелена книга (Green Book)
2020	Суд над чиказькою сімкою (The Trial of the Chicago 7)
2021	Іуда і чорний месія (Judas and the Black Messiah)

Кінофільми соціального спрямування

Рік випуску	Назва кінофільму
1941	Громадянин Кейн (Citizen Kane)
1946	Найкращі роки нашого життя (The Best Years of Our Lives)
1949	Все королівське військо (All the King's Men)
1961	Вестсайдська історія (West Side Story)
1973	Афера (The Sting)
1975	Пролітаючи над гніздом зозулі (One Flew Over the Cuckoo's Nest)
1976	Роккі (Rocky)
1977	Енні Голл (Annie Hall)
1978	Мисливець на оленів (The Deer Hunter)
1979	Крамер проти Крамера (Kramer vs. Kramer)

1988	Людина дощу (Rain Man)
1989	Водій міс Дейзі (Driving Miss Daisy)
2010	Соціальна мережа (The Social Network)
2016	Паркани (Fences)
2017	Три білборди за межами Еббінга, Міссурі (Three Billboards Outside Ebbing, Missouri)
2018	Влада (Vice)
2020	Земля кочовиків (Nomadland)

Кінофільми культурного спрямування

Рік випуску	Назва кінофільму
1934	Це сталося якось вночі (It Happened One Night)
1940	Ребекка (Rebecca)
1942	Касабланка (Casablanca)
1960	Квартира (The Apartment)
1965	Звуки музики (The Sound of Music)
1972	Хрещений батько (The Godfather)
1974	Хрещений батько. Частина II (The Godfather Part II)
1975	Щелепи (Jaws)
1976	Таксист (Taxi Driver)
1977	Зоряні війни. Епізод IV. Нова надія (Star Wars. Episode IV: A New Hope)
1982	Іншопланетянин (E.T. the Extra-Terrestrial)
1991	Мовчання ягнят (The Silence of the Lambs)
1994	Форрест Гамп (Forrest Gump)
1994	Втеча з Шоушенка (The Shawshank Redemption)
1997	Титанік (Titanic)
1997	Розумник Вілл Гантінг (Good Will Hunting)
2002	Чикаго (Chicago)
2010	Історія іграшок 3 (Toy Story 3)

Додаток Т.6

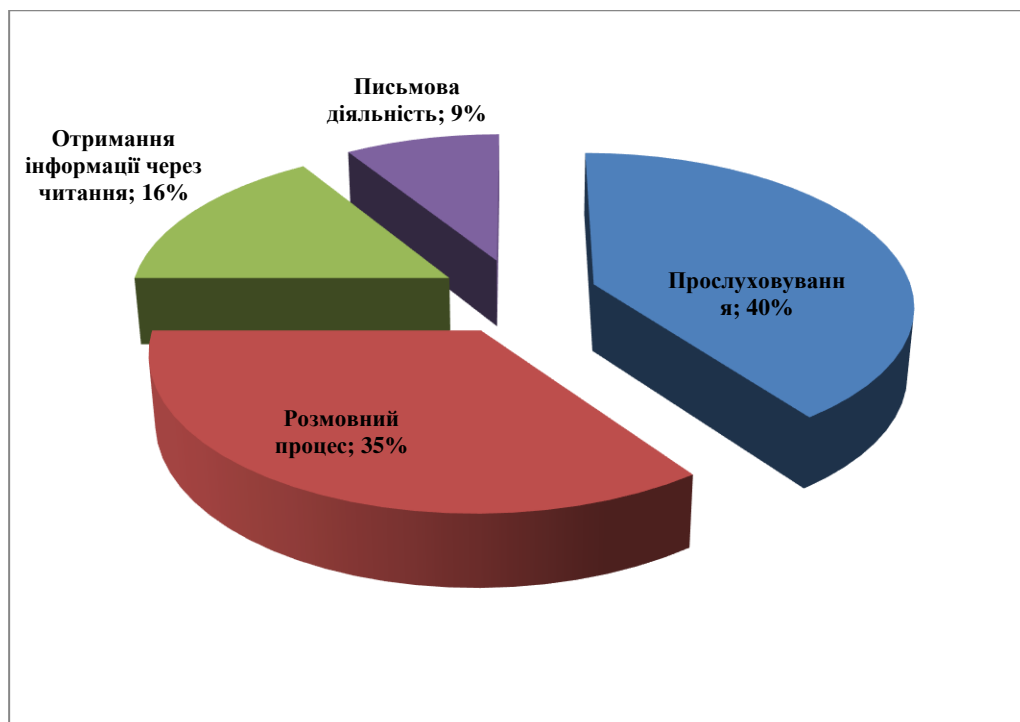
**Визначення культурного шоку та його подолання за допомогою
відеокomпонента медіаосвіти**

№ з/п	Дослідник/ки	Визначення «культурного шоку» дослідником/ками	Подолання «культурного шоку» за допомогою відеокomпонента медіаосвіти
1	Е. Фернхем (A. Furnham), С. Бохнер (S. Bochner) [1198]	рушійна сила набуття специфічних для культури навичок, необхідних для взаємодії в новому культурному середовищі	відеокomпонент надає можливість набуття не тільки лінгвістичних, а й міжособистісних навичок, які є необхідною умовою комунікаційної взаємодії у новому соціумі за допомогою отримання інформації щодо такого досвіду в переглянутому медіаматеріалі та під час дискусійних заходів після
2	Р. Лезерус (R. Lazarus), С. Фолкмен (S. Folkman) [1451]; Т. Холмс (T. Holmes), Р. Рае (R. Rahe) [1308],	основа стресових змін у людей, які беруть участь у взаємодії з новими культурними просторами для розвитку методів подолання	тип відеоконтенту (художній / документальний фільм, аматорське відео тощо) дозволяє змінити особистісну стратегію взаємодії з представниками країни, що приймає (пряма акультурація), або іноземними студентами (зворотна акультурація) за допомогою подолання міжособистісного та лінгвістичного бар'єрів
3	Д. Меїнтел (D. Meintel) [1522]	більшою мірою шок самопізнання, ніж шок від сприйняття іншої культури	перегляд відеоконтенту з можливістю подальшого обговорення зазначених у ньому проблем та питань соціального характеру безпосередньо впливає на потенційні трансформаційні зміни (в особистості і іноземного студента, і представника країни, що приймає), що сприяють усвідомленню проблем, а усвідомлення наявності проблеми призводить, своєю чергою, до можливості її подолання
4	Дж. Беррі (J. Berry) [979; 982], Г. Тейфел (H. Tajfel), Дж. Тернер (J. Turner) [1816]	зміна самосприйняття, що призводить до трансформації самоідентифікації	виправлення особистісних проблем у зв'язку з їх сприйняттям та прийняттям сприяє усвідомленню особистості себе як представника полікультурного суспільства, де наявні відмінності є скоріше перевагами, ніж чинником роз'єднання

Програма «Ідеальний тон» (Tone Perfect) Центру азіатських досліджень (Asian Studies Center) Університету штату Мічиган (Michigan State University)

Прикладом використання звукових файлів, особливо для формування правильно поставленої інтонації, є програма «Ідеальний тон» (*Tone Perfect*) [1867], що підтримується Центром азіатських досліджень (Asian Studies Center) Університету штату Мічиган (Michigan State University), яка становить інтерактивну електронну базу даних зі звуками китайською мовою (що може бути використано при зворотній акультурації, коли представники країни, яка приймає, адаптуються до іноземних студентів, а це потребує також і вивчення мови).

Важливість саме аудіювання в медіаосвіті підтверджено статистичними даними, наведеними Л. Міллер (L. Miller), у яких указано, що більше 40% щоденної комунікаційної та міжособистісної діяльності особистості становить прослуховування, 35% часу приділено проведенню розмовного процесу, 16% займає читання інформаційних цих, представлених текстовим форматом, і тільки 9% відведено на письмову діяльність [1530]:

На нашу думку, наведені дані не є повними у зв'язку з відсутністю в результатах дослідження відеоскладника, оскільки помилково говорити про прослуховування, поєднуючи цей процес з переглядом відео у зв'язку з тим, що аудіоформат має подвійну спрямованість і може використовуватися і спільно з відеоконтентом, і окремо в якості повноцінної форми надання інформації.

Курси Університету східного Мічигану (Eastern Michigan University), де застосовуються аудіозасоби в напрямках підготовки «аудіювання» та «говоріння»

Наведемо курси Університету східного Мічигану (Eastern Michigan University) (що спрямовані на вивчення англійської мови як іноземної), де застосовуються аудіозасоби в напрямках підготовки «аудіювання» та «говоріння», а саме [1167]:

№ з/п	Назва курсу	Характеристика курсу
1	«Основи аудіювання /говоріння» (ESLN 006 – Foundations in ESLN Speaking / Listening)	для розвитку базового рівня лінгвістичних навичок, у результаті чого студент практикує вимову простих речень, спрямованих на надання відповідей на загальну тематику.
2	«Початковий рівень аудіювання /говоріння» (ESLN 016 – Beginning ESL Speaking and Listening)	практика бесід на тематику особистого характеру, розвиток швидкості мовлення, вимови і граматики.
3	«Середній рівень аудіювання /говоріння» (ESLN 026 – Intermediate ESL Speaking and Listening)	передбачає навчання вільного говоріння та неформального розуміння розмовної англійської мови.
4	«Просунутий рівень аудіювання /говоріння» (ESLN 045 – Advanced ESL Speaking and Listening)	спрямований на покращення усних навичок для участі студента в діяльності академічного та соціального характеру за допомогою проведення бесід, використання неформальної та академічної лексики, зокрема за допомогою аудіозасобів (до того ж необхідно враховувати, що мова опонента у певному розумінні також є аудіозасобом).
5	«Академічний рівень аудіювання /говоріння» (ESLN 046 – Academic ESL Speaking and Listening)	спрямований на підвищення рівня розмовних навичок та розуміння опонента в академічному просторі, застосовуючи при цьому практику лекцій з академічної тематики.
6	«Американська вимова» (ESLN 033 – American Pronunciation)	курс надає можливість отримання практики розпізнавання та створення структурованих фраз, формування правильного наголосу та інтонації, які необхідні при розмові розширеного формату.

Курси, присвячені вивченню стратегічно важливих мов Центру мовних досліджень (Center for Language Studies) Браунського університету (Brown University)

№ з/п	Назва курсу	Характеристика курсу
1	«Арабська для першого року навчання» (First-Year Arabic, ARAB 0200 S01 [CRN: 24241]) [1181]	спрямований на розвиток навичок аудіювання та говоріння.
2	«Середній рівень вивчення перської мови та культури» (Intermediate Persian Language and Culture, PRSN 0400 S01 [CRN: 24857]) [1339]	у рамках якого увагу приділено розвитку навичок аудіювання.
3	«Середній рівень вивчення турецької мови» (Intermediate Turkish II, TKSH 0400 S01 [CRN: 25363]) [1340]	призначений для студентів, які володіють базовими знаннями турецької мови, та спрямований на подальший розвиток основних лінгвістичних навичок, серед яких аудіювання та говоріння на просунутому рівні. Важливість цього курсу полягає в тому, що він поєднує акцент на розвиток комунікаційних навичок з розумінням іноземної мови та ознайомленням з культурними аспектами сучасного турецького суспільства.

Розклад занять програми StepUP Міжнародного центру академічної та професійної англійської мови Офісу з міжнародних справ Ліхайського університету [1796]

Час	Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця
9.20-10.35	Письмова діяльність та граматика	Письмова діяльність та граматика	Письмова діяльність та граматика	Письмова діяльність та граматика	Індивідуальне заняття з викладачем
10.45-12.00	Аудіювання та мовлення	Аудіювання та мовлення	Аудіювання та мовлення	Аудіювання та мовлення	Заняття в учбовому центрі
Перерва					
13.00-14.30	Читання та обговорення	Читання та обговорення	Читання та обговорення	Читання та обговорення	Виконання соціально-активної діяльності
14.40-16.10	Підготовка до екзамену TOEFL	Семінар, присвячений вимові	Підготовка до екзамену TOEFL	Семінар, присвячений вимові	

Додаток У.2

Діяльність Міжнародного центру академічної та професійної англійської мови (International Center for Academic and Professional English (ICAPE)) при Ліхайському університеті

Назва центру	Характеристика діяльності центру
<p align="center">Міжнародний центр академічної та професійної англійської мови (International Center for Academic and Professional English (ICAPE))</p>	<p>надає поради щодо роботи з іноземними студентами, однією з основних (при розгляді аудіозасобів) можна вважати рекомендацію дозволити студентам робити аудіозаписи лекцій [1699]. У цьому випадку аудіозасоби безпосередньо пов'язані з діяльністю академічного характеру. Крім того, відзначимо, що аудіоформат надає іноземним студентам можливість прослуховувати інформаційні матеріали незалежно від наявності або відсутності академічного процесу. Отже, при аудіюванні в неформальній обстановці зменшується ймовірність негативного впливу стресового середовища, що призводить до відсутності занепокоєння щодо можливості допущення комунікаційних або контекстно-аналітичних помилок під час прослуховування записів.</p>

Додаток У.3

Діяльність книжкового клубу ISPY [1364], який діє при Офісі для міжнародних студентів та вчених Єльського університету (Yale University)

Розвиток у особистості читацького досвіду збігається з наявністю лінгвокультурних шаблонів при комунікації. Тільки в цьому випадку іноземний студент отримує можливість застосування шаблонів культуро-інтерпретаційного плану, що можуть застосовуватися безпосередньо при роботі з текстовою інформацією.

Назва книжкового клубу	Час роботи	Характеристика клубу
Книжковий клуб ISPY	щосереди з 14.00 до 15.30	заходи передбачають прочитання однієї книги кожного місяця та організацію щотижневих нарад для обговорення прочитаного. Отже, іноземні студенти отримують можливість виконання двох адаптаційних умов, а саме: отримання інформації щодо культури країни, яка приймає, за допомогою читання художніх творів, а також виконання комунікаційних дій у процесі обговорення прочитаного, де в умовах неакадемічного характеру з'являється можливість практичного застосування отриманих під час читання основ лінгвокультурних шаблонів.

Структура висхідних, низхідних та інтерактивних стратегій у процесі читання

Якщо розглядати процес читання іноземними студентами в якості структурованої конструкції, Т. Будіхарсо (Т. Budiharso) виділяє певні стратегії, яким повинна слідувати особистість для розуміння прочитаного [1021, с. 193 – 195].

Назва стратегії	Характеристика стратегії
<p>Висхідні стратегії (bottom-up strategies) [1942]</p>	<p>мають основною метою перетворення друкованих символів на смислові форми. Якщо ми говоримо про іноземних студентів, які часто не є носіями англійської мови (проблеми таких осіб були досліджені у працях багатьох учених, як-от: Б. Петерс (B. Peters), М. Андерсон (M. Anderson) [1644] та ін.), вони мають володіти вміннями проводити процес декодування знаків графічного плану, чим і є, власне, читання. Отже, студент повинен визначити літери, пов'язати їх разом, що дозволить опрацювати текст [1898]. Дотримуючись цієї моделі, розуміння отриманої текстової інформації становить, за К. Брантмайер (C. Brantmeier) [1007], автоматичний результат правильного розпізнавання слів. Отже, процес розпізнавання повинен відбуватися в спонтанному форматі, що не передбачає уваги з боку студента до кожного слова або речення, що підтверджено висновками таких дослідників, як Е. Блок (E. Block) [995, с. 463 – 494], М. Джафарігохар (M. Jafarigohar) [1372, с. 159 – 174], Ф. Кубукку (F. Cubukcu) [1106], Д. МакНамара (D. McNamara) [1516]. Тому для досягнення автоматизації при читанні консультативним центрам та закладам вищої освіти США необхідно, на нашу думку, приділяти увагу таким аспектам:</p> <ul style="list-style-type: none"> • формуванню лінгвістичної бази (що передбачає вивчення, на першому адаптаційному етапі, базових мовних та соціокультурних норм країни, яка приймає); • проведенню практики читання з використанням автоматичного розпізнавання закодованих у тексті соціокультурних норм [1939, с. 432 – 445] спільно з консультантом, що дозволить застосувати цей досвід при подальшому самостійному читанні; • використанню в якості матеріалів для отримання текстової інформації не тільки книг, але й журналів та газет

країни перебування, тому що такого роду видання дають можливість ознайомитися з матеріалами, опублікованими стилем, що відрізняється від книжкового і більш використовується у повсякденній міжособистісній взаємодії, отже, дозволить отримати більше інформації щодо особливостей соціуму;

- проведенню регулярного читання, яке має стати заходом, що відбувається паралельно з адаптаційним процесом.

У підсумку, при виконанні наведених вимог лінгвокультурні шаблони будуть більш розвиненими, що дозволить іноземному студенту при декодуванні друкованих знаків автоматично застосовувати розпізнавання графічної інформації та визначати соціокультурні норми [1007; 1310].

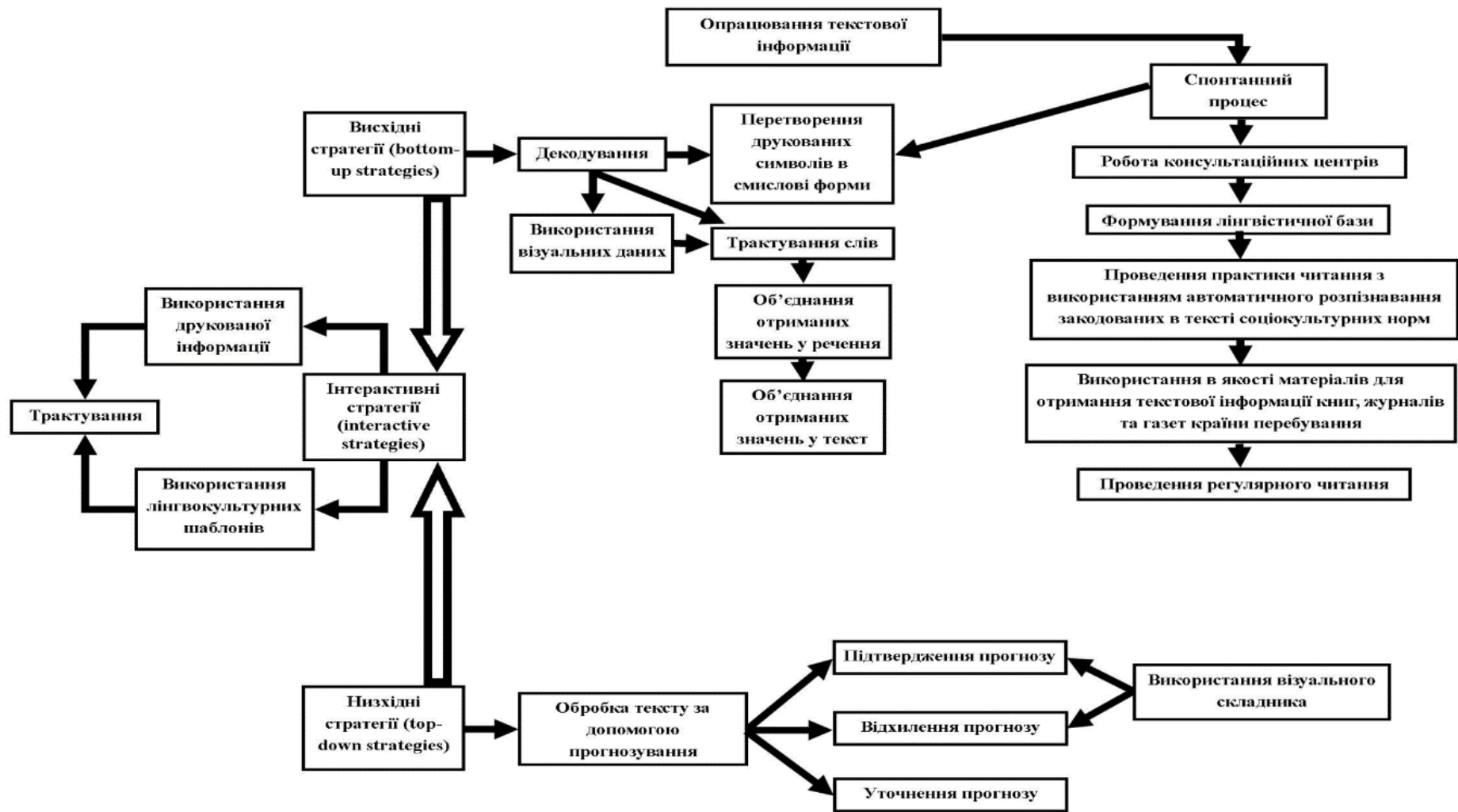
Висхідні стратегії можуть бути також використані студентами, коли виникають труднощі з прочитаним текстом у зв'язку, наприклад, з недостатністю знання англійської мови [876, с. 319 – 338; 936, с. 299 – 328; 1754, с. 179 – 206; 1756, с. 431 – 449; 1992, с. 764 – 778] або коли складність текстової інформації пов'язана зі змістом, що має спеціалізований напрям, словникові та соціокультурні норми якого особистості ще не знайомі. У такому випадку необхідно застосування трактування слів, потім – об'єднання отриманих значень у речення й у підсумку – текст. До того ж при роботі зі складними текстами іноземний студент повинен використовувати візуальні дані, що можуть перебувати на сторінці, обробка яких дозволить отримати деякий інформаційний складник для трактування слів або тексту загалом. Тому, як ми зазначили, необхідно використовувати періодичні друковані видання, особливо газети, які мають додаткові візуальні елементи, що дозволяють визначити сутність надрукованого (що важливо при недостатньому рівні розвитку системи лінгвокультурних шаблонів на початковому адаптаційному етапі. Тому читання літературних творів більш актуально проводити в період пізнього підготовчого періоду, беручи участь, наприклад, у програмі «Тижня читання» (*Reading Week Program*), що проводиться кожен семестр в Університеті Вашингтона в Сент-Луїсі (Washington University in St.Louis) [1683] та надає студентам місце для навчання, а також можливість участі в антистресових заходах. Отже, залучення іноземних студентів до окресленої ініціативи на більш пізньому етапі формування лінгвокультурних шаблонів сприятиме підвищенню ефективності взаємодії з іншими учасниками програми).

<p>Низхідні стратегії (top-down strategies)</p>	<p>за допомогою яких вибудовують іншу систему отримання інформації з текстових джерел [868, с. 364 – 373; 1500, с. 43 – 52; 1587, с. 654 – 674; 1681, с. 431 – 449; 1986, с. 1566 – 1571]. Так, на відміну від висхідних, спрямованих на інтерпретацію символів літер та з'єднання отриманих даних у речення, низхідні стратегії передбачають обробку тексту, застосовуючи більш високі інтерпретаційні рівні, що включають прогнозування. Отже, маючи певні знання і досвід, іноземний студент може спрогнозувати наявність необхідної інформації в текстовому матеріалі, а потім, при читанні, знайти її. Принцип низхідної стратегії при читанні текстової інформації розглядався Т. Будіхарсо (T. Budiharso), який указував на читання як «процес, що передбачає використання доступних особистості мовних підказок на основі читацьких прогнозів» [1021, с. 194]. Отже, ми можемо говорити про те, що іноземні студенти мають можливість текстового прогнозування, використовуючи при цьому наявні лінгвокультурні шаблони, вміння практичного застосування яких і є умовою наявності досвіду для прогнозування при отриманні текстової інформації.</p> <p>У зв'язку з тим, що ця стратегія припускає проведення обробки інформації, у процесі читання отримані раніше прогнози можуть бути підтверджені, відхилені або уточнені. У зв'язку з цим іноземний студент, одержуючи інформацію текстового характеру, не повинен ідентифікувати всі елементи тексту, важливо вміти вибрати ключові елементи, необхідні для визначення результату прогнозування. Щодо візуального складника тексту, на відміну від висхідної стратегії, він може бути використаний як підтвердження або відхилення результатів прогнозування, однак не спрямований на проведення інтерпретаційних дій із символами літер. У підсумку, ми можемо говорити про те, що низхідна стратегія більш актуальна для студентів, які розуміють значення символів літер і слів у тексті, проте недостатньо здатні усвідомити сутнісний зміст тексту, якщо в ньому відсутні чинники, що сприяють активізації лінгвокультурних шаблонів (інакше кажучи, володіють базовими знаннями та сформували основу мовної компетенції, а також розуміють значення соціокультурних сигнальних моментів, прихованих у текстовій інформації).</p> <p>Отже, стратегія читання низхідного характеру спрямована на іноземних студентів, які вже пройшли певну підготовку в межах адаптаційного процесу та здатні до виконання культурно-аналітичних дій з активізацією лінгвокультурних шаблонів, а також проведення</p>
---	--

	<p>прогнозування виявлення необхідного інформаційного складника, що може бути, урешті-решт, підтверджено або спростовано. Проведення такого роду аналізу можливо за участю, наприклад, у програмі «<i>Читаючий Сміт</i>» (<i>Smith Reads</i>), діючої на базі Коледжу Сміт (Smith College, Northampton, MA) [1784] з 1999 року на твердженні, що спільна навчальна діяльність має важливе значення і для процесу навчання, і міжособистісної взаємодії. Програма стверджує, що аналіз прочитаного (його глибоке розуміння) є не основною метою розвитку навичок практичного застосування лінгвокультурних шаблонів і текстового прогнозування. Програма коледжу надає можливість проводити аналіз своїх переконань та соціокультурного досвіду на основі отриманої інформації від текстових джерел. Участь у цьому процесі групи студентів дозволяє провести подальше обговорення отриманої інформації щодо своїх поглядів. Для студентів першого року навчання в Коледжі Сміт використовується інформація, що є в книгах (у розкладі серпня-вересня 2019 року для читання була запропонована книга «<i>Як культура формує обговорення з питання зміни клімату</i>» (<i>How Culture Shapes the Climate Change Debate</i>). Сесії проводилися 29 серпня 2019 року (з 15.00 до 16.00), 3 вересня 2019 року (з 16.30 до 17.30, з 19.00 до 20.00)), далі можуть бути застосовані також і аудіовізуальні засоби, серед яких картини, фотографії, фільми тощо. Отже, програмою використовується весь можливий спектр акультураційної медіасистеми, що дозволяє студентам розвивати критичне мислення, проводити аналіз своїх переконань, а також викладати думки при міжособистісній академічній (навчальна діяльність), а також соціальній (позаакадемічна комунікація) взаємодії з консультантами та іншими студентами, що дозволить також піддати аналізу власне прогнозування.</p>
Інтерактивні стратегії (interactive strategies)	<p>якщо низхідна стратегія передбачає використання прогнозування, яке може підтверджуватися або спростовуватися в результаті застосування лінгвокультурних шаблонів, інтерактивний метод використовується при відсутності сформованої в іноземного студента навички, що необхідна для якісного отримання текстової інформації. Тому особистість у процесі читання, при наявності відповідного досвіду, повинна використовувати всі можливі допоміжні засоби для розшифрування інформації, використовуючи для цього контекст, візуальні засоби та наявні навички [1280]. Стратегія інтерактивного плану вимагає одночасного використання і висхідної, і низхідної стратегії, коли іноземний студент робить спроби трактування символів літер та</p>

з'єднання їх у речення, а також прогнозування потенційного результату.

Відповідно, такого роду дії вимагають більшої сформованості соціокультурних навичок, що дозволить об'єднувати прогнозування і трактування (у такому випадку, найбільш відповідною програмою для вдосконаленого процесу отримання інформації з текстових джерел є «Книжковий клуб *UW Alumni*» (*UW Alumni Book Club*) Університету Вашингтону (University of Washington) [1897]. Участь у програмі передбачає проведення самопідготовки студента до застосування літературного досвіду. Завершення читання текстового джерела складається з модерованих онлайн-дискусій. Зазначимо, що для проведення комунікації в електронному форматі, а також самостійного застосування соціокультурного досвіду для розпізнавання покликань тестового джерела необхідно об'єднання навичок прогнозування і трактування, тому цю програму Університету Вашингтону можна вважати однією з найбільш складних, коли не відбувається безпосередній міжособистісний контакт з іншими студентами (тільки за допомогою онлайн-сесій), що вимагає використання вищого рівня самостійності в період читання).

Структура висхідних, низхідних та інтерактивних стратегій у процесі читання

**Застосування текстового компонента медіаосвіти: теорія та практика
(інтерактивна стратегія)**

Застосування текстового компонента: теорія	Застосування текстового компонента: практика
<p>Важливо розуміти, що тематичний складник текстового компонента має вторинне значення для формування цих шаблонів. Ключова роль полягає саме в процесі читання та розвитку особистісної здатності дешифрування ймовірних прихованих покликань автора (т.зв. «читання між рядками»), а також проведення подальшого обговорення прочитаного, де студент отримує можливість висловити свої думки з використанням комунікаційних навичок.</p>	<p>«Онлайн книжковий клуб» (Online Book Club) [1590] Бостонського коледжу (Boston College) має зв'язок з такими компонентами медіаосвіти, як: текстовий (прочитання книги та виявлення прихованих смислів; можливість вибудовування речень іноземною мовою з різними комбінаціями слів (що необхідно для представників інших лінгвосоціокультурних груп)), аудіо (проявляється під час виступів інших учасників клубу, що вимагає від іноземного студента здібностей уловлювання не лише логічних зв'язків між реченнями, а й швидкого перекладу сказаного), відео (виникає внаслідок дистанційного формату проведення засідань клубу), інтернет-компонент (дозволяє вибудувати зв'язок між учасниками та надає можливість отримання відео- та аудіоскладника без безпосередньої присутності в одному приміщенні).</p>
<p>Працюючи з інформацією тестового характеру, важливо враховувати необхідність послідовності. Тобто проведення обговорення після швидкого прочитання будь-якого джерела (наприклад, за тиждень) може не принести належного результату у формуванні та розвитку лінгвокультурних шаблонів. У зв'язку з цим зазначимо, що читання, якщо ми говоримо про іноземних студентів, має відбуватися в темпі, що дозволяє особистості розшифрувати</p>	<p>«Книжковий клуб випускників» (Alumni Book Club) – діє в Університеті Невади в Ріно (University of Nevada, Reno) [883]. Незважаючи на те, що ця програма спрямована, перш за все, на випускників університету, нас цікавить її послідовність, коли прочитання книг (перед початком обговорення, тобто прояву лінгвістичних здібностей) відбувається протягом 2 – 3 місяців. У результаті ми доходимо висновку, що така тривалість ознайомлення з текстовою інформацією пов'язана з необхідністю її розшифровки, розуміння соціокультурних покликань, що і призводить, зрештою, до можливості</p>

<p>сміслові аспекти автора. Студент, який є представником іншого соціокультурного середовища, потребує більшої кількості часу для дешифрування. Тому якісне обговорення прочитаної текстової інформації (що забезпечує розвиток лінгвокультурних шаблонів) можливе лише при повному розумінні іноземним студентом прочитаного, що сприятиме його здатності до комунікаційної взаємодії (дискусії) не поверхового, а поглибленого характеру.</p>	<p>виконання якісної комунікаційної взаємодії.</p>
---	--

Отже, більшість програм закладів вищої освіти США, спрямованих на читання джерел, передбачають проведення дискусійних заходів, які або можуть надати допомогу, або ж стати майданчиком для презентації проведеного аналітичного дослідження своїх соціокультурних упереджень та культурних покликань (що містилися в текстовому джерелі). Використовується в інтерактивній стратегії і візуальний складник, у межах якої необхідно застосовувати її компоненти для прогнозування змісту текстової інформації [1717, с. 722 – 750]. Проте важливо розуміти, що візуальне прогнозування не повинно бути остаточним результатом роботи з текстом.

Так, кінцевий аналіз, зроблений після трактування будь-яких текстових символів, може відрізнитися від візуального прогнозування, тому що воно має попередній характер.

Курс «Вступ до соціальної психології» (Introduction to Social Psychology, Uqx: PSYC1030.1x) на платформі EDX

Прикладом використання інтернет-технологій в освітній діяльності є платформа EDX, яка є однією з найбільших та найрозвинутіших. Її створення було ініціативою Массачусетського технологічного інституту (Massachusetts Institute of Technology) і Гарвардського університету (Harvard University). Саме ці заклади освіти стали засновниками (у 2012 році) цієї системи масових курсів, що надаються в онлайн-режимі. На сьогоднішній день платформа EDX становить один з найбільших відкритих освітніх порталів у світі з наявністю більш ніж 2,500 тис. курсів за різними напрямками – від гуманітарних до комп'ютерних наук.

Проте відзначимо, що лише тісна співпраця закладів вищої освіти Сполучених Штатів, а пізніше й інших країн зробила можливим розвиток ініціативи, тому що обмежена кількість освітніх інститутів не може розширити предметне розмаїття, яке буде включати всі необхідні елементи акультураційної тріади. На цей момент матеріальна база платформи надана такими закладами, як Массачусетський технологічний інститут (Massachusetts Institute of Technology) (м. Кембридж, штат Массачусетс, США), Гарвардський університет (Harvard University) (м. Кембридж, штат Массачусетс, США), Університет Каліфорнії, Берклі (University of California, Berkeley) (м. Берклі, штат Каліфорнія, США), Австралійський національний університет (Australian National University) (м. Канберра, Австралія), Бостонський університет (Boston University) (м. Бостон, штат Массачусетс, США), Делфтський технічний університет (Delft University of Technology) (м. Делфт, Нідерланди), Джорджтаунський університет (Georgetown University) (м. Вашингтон, федеральний округ Колумбія, США), Рейнсько-Вестфальський технічний університет Аахена (RWTH Aachen University) (м. Аахен, Німеччина), Гонконзький політехнічний університет (The Hong Kong Polytechnic University) (м. Гонконг, КНР), Університет Квінсленду (The University of Queensland) (м. Брисбен, Австралія), Токійський університет (The University of

Токуо) (м. Токіо, Японія) та ін. Курси, що надаються на платформі, викладаються лише англійською мовою, що також актуально для іноземних студентів, які проходять навчання в закладах вищої освіти США, тому що одночасно з адаптаційною підготовкою з конкретного напрямку відбувається також удосконалення навичок аудіювання та письмової діяльності.

У якості прикладу розглянемо напрям на платформі EDX та проаналізуємо, чи достатньою мірою пропонований курс відповідає вимогам до адаптації іноземного студента як особистості, здатної до проведення академічного та соціокультурного контакту.

Отже, виділяємо соціально-психологічну підтримку в контексті акультураційної тріади, прикладом якої на платформі може служити курс «Вступ до соціальної психології» (*Introduction to Social Psychology, Uqx: PSYC1030.1x*), пропонований Університетом Квінсленду (The University of Queensland) [1360]. Тривалість курсу складає 7 тижнів, з можливістю отримання безкоштовного або платного завіреного сертифіката.

Основною метою курсу заявлено ознайомлення з чинниками впливу особистостей один на одного, невербальної взаємодії; джерелами виникнення стереотипів щодо представників інших культур. Так, іноземні студенти, у випадку недостатньо сформованих соціокультурних навичок, стають вразливими до негативного впливу культурного шоку, що, урешті-решт, призводить до виникнення академічних та соціальних проблем, які створюють передумови до надання соціально-психологічної підтримки особистості. В іншому випадку, негативні моменти культурного шоку сприятимуть психологічній самоізоляції особистості і, відповідно, неможливості ефективного впровадження принципів адаптації до діяльності в умовах нового соціокультурного середовища.

Очікувані результати курсу (див. доповнення №1) представлені в освітній програмі й можуть бути застосовані безпосередньо до іноземних студентів. Отже, сформулюємо очікувані результати в контексті адаптаційної діяльності:

- Формування навичок, які допоможуть пояснити особистісні висновки, незалежно від того, до точних або неточних результатів призводить такого роду мислення; розуміння важливості самоконтролю.

- Розвиток внутрішнього розуміння впливу наших уявлень щодо інших осіб на процес міжособистісної взаємодії, а також усвідомлення помилковості висновків у певних випадках.

- Розуміння особистістю сутності відносин, елементів, які чинять на них вплив, а також взаємозв'язку ставлення та поведінки.

- Розуміння особистістю методів власного переконання і яким чином вона може переконувати інших (для цього в системі вищої освіти США проводяться заходи національно спрямованого характеру, які дозволяють представити американському суспільству особливості та переваги своєї культури. Приклад такого роду заходів був представлений координатором програми FLEX центральної України Діаною Шалашною під час обговорення її участі в програмі з обміну. Так, за її твердженням, презентація своєї культури є важливим елементом адаптаційного процесу для іноземних студентів у закладах освіти Сполучених Штатів (див. доповнення №2)).

- Усвідомлення негативного впливу стереотипів на виникнення культурних упереджень і проявів дискримінації.

- Отримання інформації про те, що є рушійною силою агресії.

Отже, іноземний студент, виконуючи академічну та соціальну діяльність у країні перебування, повинен мати навички подолання негативного впливу культурного шоку, що можливо при практичному застосуванні акультураційної тріади, одними з головних елементів якої можна виділити соціально-психологічну підготовку (для розвитку внутрішніх якостей особистісної стійкості до зовнішніх чинників). У зв'язку з розвитком умов для впровадження системи медіаосвіти (чому сприяє глобальна диджиталізація) в освітню та консультаційно-адаптаційну діяльність іноземних студентів у закладах вищої освіти, онлайн-підготовка є важливим компонентом формування умов для розвитку акультураційної тріади, яка передбачає активізацію лінгвокультурних шаблонів та виникнення

психологічної стійкості до культурного шоку. Проведений аналіз курсу електронної платформи EDX, а саме «Вступ до соціальної психології», дозволяє стверджувати, що електронний процес підготовки іноземного студента не повинен ставати єдиним способом для консультаційних центрів закладів освіти, тому що індивідуальні та групові сесії є важливою умовою соціалізації за допомогою безпосередньої взаємодії з опонентом у формі, яка буде застосована в реальних умовах країни, яка приймає (очевидно, що іноземний студент не буде весь період навчання спілкуватися за допомогою електронних засобів). Проте система EDX, як і інші платформи MOOC, надає можливість отримання необхідних теоретичних знань, зокрема в тому місці і в тому темпі, які необхідні конкретному студенту, створюючи, таким чином, індивідуальний підхід. Але соціально-психологічна або соціокультурна онлайн-підготовка, як власне і освітній процес, повинні бути не основною, а допоміжною формою основного адаптаційного процесу в аудиторії або консультаційному центрі при закладі освіти.

Курс платформи EDX «Вступ до соціальної психології» спрямований на розвиток особистісних характеристик, що сприятимуть здатності особистості іноземного студента проводити і зовнішній (метою якого є комунікаційні опоненти), і внутрішній аналіз, які дозволять виявити проблемні аспекти, що впливають на поведінку і стереотипні уявлення, що безпосередньо позначаються на якості взаємодії з представниками країни, яка приймає, і внутрішній психологічний стан іноземного студента.

Доповнення №1 до додатку

Очікувані результати курсу «Вступ до соціальної психології» (Introduction to Social Psychology, Uqx: PSYC1030.1x), пропонований Університетом Квінсленду (The University of Queensland)

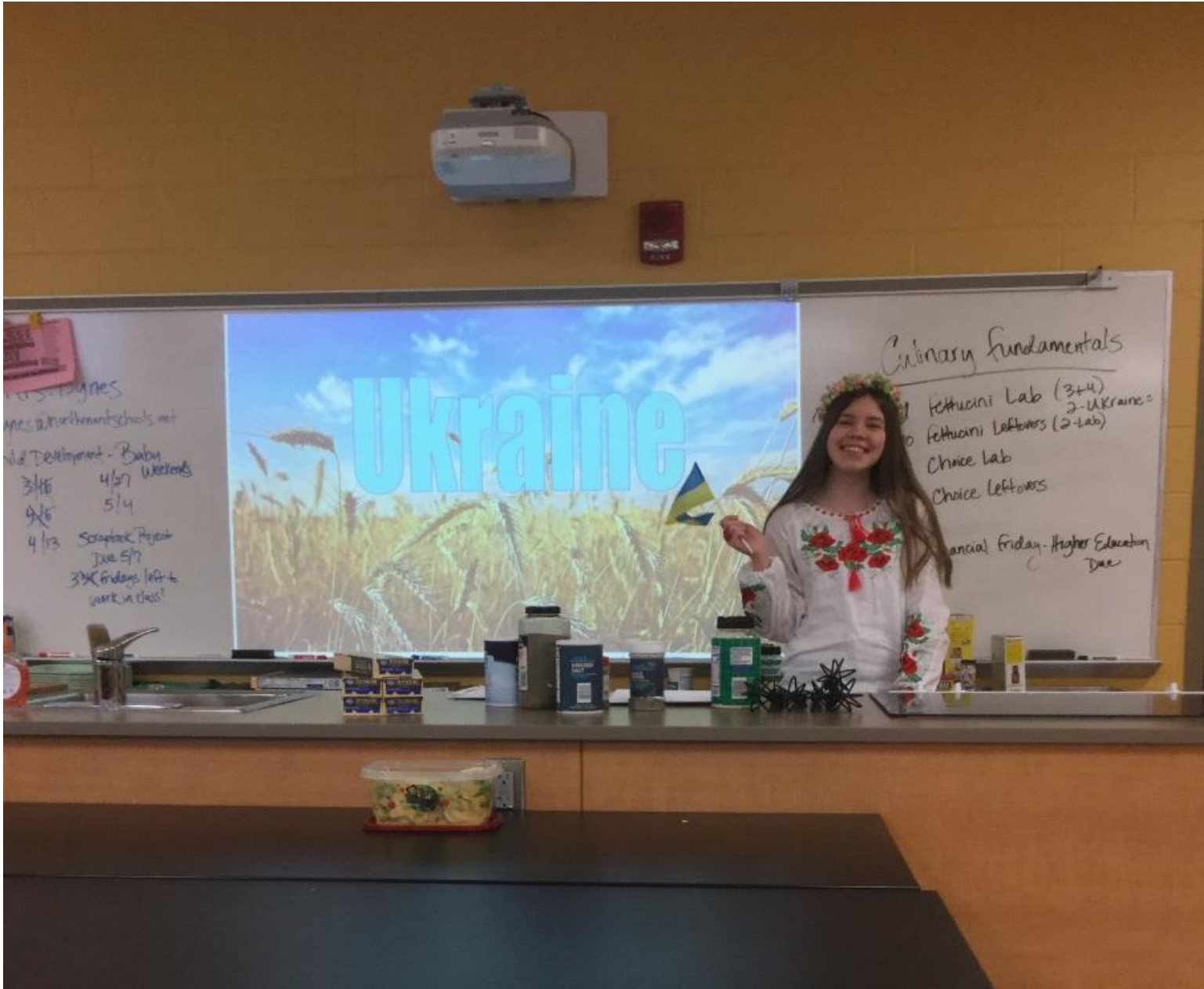
№ з/п	Очікуваний результат	Характеристика очікуваного результату
1	Формування навичок, які допоможуть пояснити особистісні висновки, незалежно від того, до точних або неточних результатів призводить такого роду мислення; розуміння важливості самоконтролю	поставлена мета надає іноземному студенту можливість навчитися аналізувати нові для нього соціокультурні норми. Основне завдання вбачається в умінні висловлювати свою думку, використовуючи норми, що надаються культурою країни, яка приймає. Своєю чергою, самоконтроль важливий для запобігання впливу культурного шоку на емоційний стан особистості, коли психологічні особливості не дозволяють провести повноцінний якісно вибудований комунікаційний контакт у рамках академічного або соціального простору). У межах цього напряму підготовки застосовуються тематики підсекцій: самоконтроль (self control); вербальні й невербальні канали (verbal / nonverbal channels), стереотипи та дискримінація (stereotypes and discrimination), індивідуальна та групова агресія (individual and group aggression) тощо.
2	Розвиток внутрішнього розуміння впливу наших уявлень щодо інших осіб на процес міжособистісної взаємодії, а також усвідомлення помилковості висновків у певних випадках	сутність окресленої мети соціально-психологічної підтримки криється в запобіганні створення соціокультурних стереотипів. Так, до початку освітнього процесу в країні перебування іноземний студент формує своє розуміння норм і традицій цієї країни на підставі стереотипних уявлень. Однак, перебуваючи безпосередньо в стереотипному для себе соціумі та здійснюючи, таким чином, стереотипно спрямовану взаємодію з представниками держави, яка приймає, іноземний студент піддається культурному шоку і проблемам психологічного характеру. Тому, чим раніше особистість усвідомлює помилковість деяких своїх переконань про країну навчання, тим швидше зможе провести поточний соціокультурний аналіз і сформувати нові висновки, пов'язані з реальними культурними проявами, властивими конкретному суспільству.
3	Розуміння особистістю сутності відносин, елементів, які чинять на них вплив, а також взаємозв'язку ставлення та поведінки	особливість мети полягає в можливості безпосереднього впливу сформованих соціокультурних стереотипів на поведінку особистості іноземного студента при проведенні взаємодії з представником країни, яка приймає. У разі, якщо поведінкові уявлення є помилковими й запобігають ефективній міжособистісній взаємодії, вони вимагають трансформації, ураховуючи реальні, а не стереотипні соціокультурні прояви, що, природно, потребує соціально-психологічної підтримки, тому що зміна поведінкових

		засад є процесом, який травмує психологічну основу особистості.
4	Розуміння особистістю методів власного переконання і яким чином вона може переконувати інших	для запобігання негативного впливу культурного шоку іноземний студент повинен розуміти, як саме це явище діє. Так, однією з основних причин культурного шоку є соціокультурні упередження, які при отриманні інформації про реальні норми соціуму (що відбувається при перебуванні в конкретному культурному середовищі) призводять до різкої зміни особистісних уявлень, що стає причиною виникнення психологічного дисонансу. Тому іноземному студенту важливо зрозуміти, як саме культурний шок впливає на його власні переконання, що надасть можливість виявити проблеми, вирішення яких і забезпечить ефективність академічної та соціальної діяльності особистості. Саме ефективність взаємодії з представниками соціуму, що приймає, дозволить проводити вже трансформацію їхніх переконань щодо культурних норм країни, з якої прибув студент.
5	Усвідомлення негативного впливу стереотипів на виникнення культурних упереджень і проявів дискримінації	мета курсу з соціальної психології покликана ознайомити студентів з негативними проявами, що виникають за відсутності трансформації стереотипів і з боку іноземних студентів, і представників держави, що приймає. У результаті виникають прояви дискримінації, пов'язані з часто хибними уявленнями щодо культури та її представників.
6	Отримання інформації про те, що є рушійною силою агресії	соціокультурні стереотипи притаманні не тільки іноземним студентам, а й представникам країни, яка приймає. Відповідно, культурний шок також може проявлятися в усіх представників міжкультурної взаємодії. Тому за відсутності належного консультативного та психологічного супроводу культурний шок, видозмінюючи поведінкові стереотипи, може ставати причиною агресії і з боку представників країни, яка приймає, і іноземних студентів.

Доповнення №2 до додатку

Презентація української культури Діаною Шалашною під час перебування у закладі освіти США (Інглвуд, Огайо) у рамках участі у програмі FLEX

**Завдання підготовчого відділення ПЗВО «Київський міжнародний
університет» [512, с. 3]**

№ з/п	Завдання	Пояснення завдання
1	Планування підготовчого та освітнього процесів	що, за нашим переконанням, має включати розуміння наявного в студента адаптаційного рівня, що визначається при проведенні вступної співбесіди при зарахуванні до підготовчого відділення, інакше кажучи, необхідне використання індивідуального планування для кожного студента з урахуванням його соціокультурних здібностей.
2	Проведення контролювальних дій, спрямованих на навчально-методичну документацію	такого роду дії забезпечують виявлення можливих проблемних елементів у підготовчих матеріалах, що дозволить виправити помилки, які ще не були практично застосовані під час адаптаційної підготовки.
3	Складання розкладу занять та форм контролю іноземних студентів – і поточного, і підсумкового характеру	так, результативність підготовки може бути перевірена лише при практичному застосуванні отриманих теоретичних знань. Тому поточний контроль дозволяє виявити відсутні сектори в системі лінгвокультурних шаблонів і в подальших модулях заповнити прогалини; підсумковий контроль спрямований, своєю чергою, на визначення ступеня остаточної сформованості компетенцій мовного, соціокультурного, організаторського та інших планів, тобто на демонстрацію здібності особистості іноземного студента проводити повноцінну діяльність в академічному та соціальному середовищі.
4	Внесення пропозицій з питань модернізації підготовчого процесу	система адаптаційного супроводу іноземних студентів повинна постійно вдосконалюватися, враховуючи соціальні тенденції, що змінюються, а також такі аспекти, як: збільшення кількості студентів з інших країн (що вимагає підвищення зусиль зі створення індивідуально спрямованих підготовчих планів) та збільшення кількості країн, з яких прибувають студенти (що передбачає розробку підготовчих програм, спрямованих на представників нових соціокультурних груп).

Характеристика діяльності підготовчого відділення для іноземних студентів Харківського національного медичного університету

У Харківському національному медичному університеті створено умови для навчання та підготовки іноземних студентів, що представлено діяльністю Навчально-наукового інституту з підготовки іноземних громадян ХНМУ [430], започаткованого у 2017 році, робота якого складається з координації факультетів, що забезпечують освітній процес іноземних студентів, а також діяльності «Відділу з набору іноземних громадян та паспортно-візової роботи» і «Підготовчого відділення».

Так, структурний підрозділ з набору та паспортно-візової роботи [138] забезпечує залучення іноземних студентів до закладу освіти (що включає міжнародне співробітництво, зокрема в межах програм з академічних обмінів), надання візової підтримки (оформлення запрошень для студентів, спільна робота з Українським центром міжнародної освіти в питаннях оформлення візової документації), проведення інформаційно-роз'яснювальної діяльності, спрямованої на вступ потенційних студентів з інших країн до університету). Отже, Відділ надає підтримку інформаційно-правового характеру, яка не спрямована безпосередньо на соціально-педагогічний супровід, на відміну від діяльності Підготовчого відділення [491], яка поділяється за трьома основними напрямками, а саме: підготовка, науково-адаптаційна діяльність, заходи культурно спрямованого характеру та передбачає участь в освітній програмі тривалістю в один навчальний рік. Відповідно до спрямованості закладу освіти профілем підготовки визначено медико-біологічний. Проте, розглянувши принципи підготовчої роботи з іноземними студентами в різних ЗВО України, підкреслимо, що профілі підготовки можуть мати різну спрямованість (зокрема гуманітарну), цей аспект залежить, головним чином, від спеціалізації закладу освіти. Щодо ХНМУ, іноземні студенти вивчають мову країни, яка приймає, яка є для них іноземною (до того ж зазначимо, що на мовну підготовку виділено більше половини всього навчального навантаження, що підтверджує наші висновки про важливість комунікації як одного з елементів акультураційної тріади), а також країнознавства (що необхідно для формування лінгвокультурних шаблонів) та предметів спеціалізованого характеру. Навчання на підготовчому відділенні також складається зі складання заліків та іспитів.

Характеристика відділу підготовки іноземних громадян Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва

Координаційно-консультативну та підготовчо-культурологічну діяльність Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва виконує *відділ підготовки іноземних громадян* [141, 507]. Так, іноземним студентам надається консультаційна та практична допомога в оформленні необхідного набору документів для вступу до закладу вищої освіти: від паспортно-візової допомоги до нострифікації документів, які підтверджують отримання певного освітнього рівня. Отже, Відділ підготовки координує дії студента, що дозволяє уникнути правових помилок, закінчити освітній процес згідно з усіма необхідними нормами.

Щодо підготовки, вона проводиться в такому ж форматі, як і в інших ЗВО, включаючи мовну та спеціалізовану підготовку, після закінчення якої іноземний студент отримує відповідний сертифікат, який підтверджує закінчення курсів. Культурна адаптація в університеті представлена заходами тематичного характеру, які присвячені традиціям народів України (ознайомчі) та світу (зворотно-ознайомлювальні), а також використовується метод екскурсій, місцевих концертів тощо. Отже, використовуються акультураційні засоби, що сприяють підвищенню рівня «інтернаціоналізації кампусу».

Інформаційні матеріали Мукачівського державного університету для іноземних громадян [140]

Welcome to MUKACHEVO STATE UNIVERSITY

Mukachevo State University (MSU) is a modern higher educational institution of European standard, which trains highly qualified specialists in all educational and qualification levels.

Organization of educational, scientific and methodological work is provided by the 4 faculties.

Types of study for international students

Faculty of Economics, Administration and Engineering:

Marketing (Bachelor, Master degree)

-English speaking groups, -Russian speaking groups,
-Ukrainian speaking groups

Economics (Bachelor, Master degree, PhD)

-English speaking groups, -Russian speaking groups,
-Ukrainian speaking groups

Faculty of Tourism and Hospitality Industry:

Hotel and Restaurant Business (Bachelor, Master degree)

-English speaking groups, -Russian speaking groups,
-Ukrainian speaking groups

Humanities:

Psychology (Bachelor, Master degree)

-English speaking groups, -Russian speaking groups, -Ukrainian speaking groups

The University has friendly ties with a number of universities, companies and foundations in, Poland, Hungary, Slovakia, Czech Republic, Jordan, and other countries.

The University invites international students:

- to take a courses of study at different educational and professional levels;
- to upgrade professional qualifications or get a new specialty;
- to participate in scientific conferences;
- to conduct research;
- to exchange useful experience and ideas with the University faculty staff and students.

**Робоча програма навчальної дисципліни «Основи української культури»
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна [578]**

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра мовної підготовки 2

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
роботи

« _____ » _____ 20__ р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ОСНОВИ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

(назва навчальної дисципліни)

підготовка іноземних слухачів підготовчого відділення

галузь знань 03 Гуманітарні науки; 05 Соціальні та поведінкові науки;
08 Право; 12 Інформаційні технології; 22 Охорона здоров'я
(шифр і назва)

спеціальність 035 Філологія; 051 Економіка; 081 Право;
123 Комп'ютерна інженерія; 222 Медицина
(шифр і назва)

освітня програма _____
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид дисципліни факультативна
(шифр і назва)

факультет
т Інститут міжнародної освіти

2018/2019 навчальний рік

Вступ

Курс «Основи української культури» розрахований на іноземних слухачів усіх спеціальностей, які навчаються на підготовчому відділенні Інституту міжнародної освіти.

В цьому курсі висвітлюються основні етапи, процеси та події історії української культури з давніх часів до сьогодення, зокрема представлено відомості з освіти та літератури, образотворчого мистецтва, музики, театру і кіно. Українська культура розглядається як цілісний феномен і складова культурного розвитку світу.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Мета викладання навчальної дисципліни:** ознайомлення з народною творчістю, традиціями, обрядами українського народу. Формування історико-культурної свідомості слухачів, в якій поєднуються знання, погляди, уявлення про суспільний і духовний розвиток. Певна частина курсу присвячена ознайомленню з музичною культурою України, літературним та театральним мистецтвом.

1.2. **Основні завдання:** розширення і систематизація знань і уявлень слухачів про культуру України; виховування толерантного, шанобливого ставлення до культури України.

1.3. **Кількість кредитів.**

1.4. **Загальна кількість годин:** програма розрахована на 34 годин.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Факультативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки:	
підготовче відділення	
Семестр	
2-й	
Лекції	
Практичні, семінарські заняття	
34 год.	
Лабораторні заняття	
Самостійна робота, у тому числі	
Індивідуальні завдання	

1.6. **Заплановані результати навчання:** Слухачі, які вивчили даний курс, повинні вміти: орієнтуватися в історії, в традиціях і звичаях української культури, в її музичному, літературному та театральному мистецтві.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ до курсу «Основи української культури».

Видатні пам'ятки літератури, живопису, музики, архітектури.

Тема 2. Джерела української музикальної культури.

Усна народна творчість її жанри, ігри та обряди.

Народна пісня – як народна історія. Основні види і жанри української народнопісенної творчості. Трудові, ігрові, танцювальні пісні, хороводи, плачі, історичні думи, сімейно-побутові, ліричні, протяжні, жартівливі, сатиричні пісні, коломийки, міські пісні-романси.

Тема 3. Українські народні танці.

Джерела українських народних танців. Метелиця, гопак, козачок.

Тема 4. Українські народні інструменти.

Кобза, бандура, цимбали, ліра, сопілка, скрипка, волинка, трембіта, бубон.

Тема 5. Театральне мистецтво.

Український музично-драматичний театр, його видатні діячі – М. Кропивницький, Н. Саксаганський, І. Карпенко-Карий, М. Заньковецька.

Тема 6. Українські композитори.

Життя та діяльність, вклад в українську професійну музику. С. Гулак-Артемівський, М. Лисенко, М. Леонтович.

Тема 7. Українська література та її видатні майстри художнього слова.

Шевченко, Марко Вовчок, М. Коцюбинський, Л. Українка, І. Франко.

3. Структура навчальної дисципліни

Тема	Назви розділів і тем	усього	Кількість годин		
			у тому числі		
			п	інд.	с.р.
Тема 1	Вступ до курсу «Основи української культури».	5	5		
Тема 2	Джерела української музикальної культури.	5	5		
Тема 3	Українські народні танці.	5	5		
Тема 4	Українські народні інструменти.	5	5		
Тема 5	Театральне мистецтво.	4	4		
Тема 6	Українські композитори.	5	5		
Тема 7	Українська література та її видатні майстри художнього слова.	5	5		
Усього:		34	34		

4. Теми практичних занять

№ п/п	Назва розділу	Кількість годи н
1	Вступ до курсу «Основи української культури».	5
2	Джерела української музикальної культури.	5
3	Українські народні танці.	5
4	Українські народні інструменти.	5
5	Театральне мистецтво.	4
6	Українські композитори.	5
7	Українська література та її видатні майстри художнього слова.	5
Всього:		34

5. Завдання для самостійної роботи

6. Індивідуальні завдання

7. Методи контролю

8. Схема нарахування балів

9. Рекомендована література

Основна література

- 1.Архімович Л. Нариси з історії української музики.ч.1. Мистецтво, Київ 1964
2. Огієнко І. Українська культура. Київ 1991г.
3. Іваницький А. Українська народна музична творчість. К.Музична Україна, 1990
4. Данилевский Г. Украинская старина., Харьков, Сага, 2010
5. Шейко В. Ташевська Л. Історія української культури. К.Кондор, 2011

Допоміжна література

- 1.Марченко М. Історія української культури / М. Марченко. – К., 1991
2. О.В. Ліхолат, П.А. Дігтяр, С.Ю. Боєва та ін.; під заг. ред. С.О. Костилюєвої. Історія української культури (Текст): курс лекцій – К.: НТУУ „КПІІІ, 2010.
3. В.А. Греченко, І.В. Чорний . Історія світової та української культури: довідник для школярів та студентів – К.: Літера ЛТД, 2009.

Характеристика курсу «Основи української культури» Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна

Програма цього курсу є прикладом використання передових адаптаційних освітніх технологій із зарубіжного досвіду. Так, акультураційна тріада, застосовувана, наприклад, в університетах та коледжах США, включає адаптацію до культурних особливостей країни, що приймає, яка сприяє підвищенню рівня розуміння іноземним студентом проявів, з якими йому необхідно взаємодіяти при проведенні академічної та соціальної діяльності, що, своєю чергою, запобігає або зменшує рівень негативного впливу культурного шоку, що призводить до зниження психологічного навантаження і, відповідно, необхідності проведення в подальшому підтримки психологічного плану.

Тематика курсу «Основи української культури» складається з різних напрямів, серед яких [575, с. 3 – 4]: надання інформації вступного характеру, спрямованої на ознайомлення студентів з відомими музичними, архітектурними, художніми творами українських авторів; далі використовується більш тематично-конкретизована інформація – ознайомлення з українською музичною культурою, в особливості народного зразка, що включає обряди, ігри, народні пісні, хороводи, коломийки тощо; інформування про українські традиційні танці, як-от: гопак, козачок та ін.; вивчення особливостей народних інструментів – кобзи, бандури, трембіти, ліри; ознайомлення з постатями відомих представників театрального напрямку, а також відомих композиторів та літераторів.

Отже, дисципліна «Основи української культури» має головною метою ознайомлення іноземного студента з основними особливостями української культури, базова інформація щодо якої представлена традиційними народними елементами та особистостями. Представник іншого культурного середовища, отримавши інформацію такого плану, буде здатний розвинути свої культурні шаблони та використовувати отриману інформацію при формуванні стратегії проведення міжособистісної взаємодії з представниками країни, яка приймає. Крім того, в подальшому, при презентації іноземним студентом власних культурних традицій у рамках тематичного заходу, з'явиться можливість проведення аналізу можливих схожих рис певних соціокультурних напрямів, що забезпечить більше прийняття іншої для себе культури з боку іноземних та українських студентів.

**Завдання курсу «Іноземна мова – 2» Навчально-наукового інституту
міжнародної освіти Харківського національного університету
ім. В. Н. Каразіна**

Курс передбачає необхідність розвитку навичок, які забезпечать можливість ефективної академічної та соціокультурної діяльності в умовах перебування іноземного студента в іншокультурному та іншомунікаційному соціумі. Для цього основними завданнями курсу визначено:

№ з/п	Завдання	Пояснення завдання
1	Розвиток навичок проведення міжособистісних комунікаційно спрямованих дій професійного тематичного характеру	якщо метою підготовки є не ознайомлення з базовими лінгвістичними аспектами, а повноцінний розвиток мовної компетенції, що дозволить проводити різноспрямовану комунікацію, виникає необхідність у розвитку навичок професійного спілкування, що складається з двох основних напрямів. Перший полягає в умінні вибудовування складних та тематико-професійних речень, а також здатності надання відповідей на такі запитання. Другий напрям характеризується володінням технологією практичного застосування (під час комунікації) системи лінгвокультурних шаблонів, уміння швидкого підбору та застосування якої є показником здатності комунікувати на рівні, близькому до носія мови.
2	Становлення вмінь проведення аналізу інформації соціально-політичного характеру за допомогою медіазасобів	в Інституті міжнародної освіти університету ім. В. Н. Каразіна використовуються медіазасоби в підготовці іноземних студентів, головним чином, розвиток навичок аналізу інформації, що надається друкованими періодичними виданнями, телебаченням та мережею Інтернет. Такий аналіз інформації іншого для іноземних студентів соціолінгвістичного характеру дозволяє проаналізувати стиль та форму подачі інформації і, таким чином, виявити соціокультурні особливості країни, що приймає.
3	Отримання культурно спрямованої інформації про країну навчання	цей напрям є одним з визначальних у консультаційних центрах ЗВО США, у яких у межах культурної адаптації проводиться безліч заходів – від спільних подорожей з сім'єю, яка приймає, до проведення в закладах освіти національних вечорів. Тому важливо розуміти необхідність не тільки надання теоретичної інформації про культуру країни, яка приймає, іноземному студенту, але й організувати практично спрямовані заходи, що сприятимуть безпосередній міжкультурній взаємодії.
4	Формування навичок професійного та повсякденного спілкування з представниками країни, яка приймає	у зв'язку з тим, що комунікація є найбільш важливим елементом взаємодії іноземного студента з соціумом країни навчання, недостатнє володіння технікою практичного застосування лінгвокультурних шаблонів або навіть базовими навичками комунікаційного процесу не дозволить студенту ефективно взаємодіяти в межах соціального та академічного процесу.

**Програма вступних випробувань з іноземної мови для іноземних громадян
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна [539]**

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Узгоджено

Голова приймальної комісії

**Програма
вступних випробувань
з іноземної мови для іноземних громадян
для вступу на навчання
для здобуття ступеня бакалавр
спеціальності 035 Філологія, 061 Журналістика**

Рекомендовано на засіданні

Вченої ради Навчально-наукового інституту міжнародної освіти

Протокол № 1 від 17 січня 2019 р.

Голова Вченої ради Навчально-наукового

інституту міжнародної освіти _____

Голова предметної екзаменаційної комісії _____

**ВИМОГИ
ДО ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ
З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
(для іноземних громадян, що вступають на навчання для здобуття ступеня
бакалавр)**

Вступний іспит з іноземної мови передбачає перевірку знань і вмінь абітурієнтів з іноземної мови за змістом навчальної програми загальноосвітніх навчальних закладів країни абітурієнта або підготовчих відділень для іноземних громадян ВНЗ України.

Форма проведення іспиту – письмова та усна.

Кількість субтестів – 4.

Максимальна кількість балів, яку може отримати вступник –200.

Під час іспиту з іноземної мови абітурієнт повинен **показати такі вміння та навички:**

- 1) володіння лексико-граматичним аспектом мови на відповідному рівні;
- 2) читання тексту зі спеціальності, відповіді на запитання до нього;
- 3) участь у бесіді, обмін репліками та підтримання інтеракції;
- 4) володіння навичками письмового мовлення.

Види завдань:

1. Письмове завершення речень (10 речень).
2. Тестове завдання до тексту зі спеціальності.
3. Відповіді на 10 запитань, зміст яких будується на основі тем усного обговорення.
4. Монологічне висловлювання на запропоновану тему.

***Перелік тем для усного обговорення:**

Про себе. Моя сім'я. Моя країна і моє місто. Моя майбутня професія. Свята і традиції моєї країни. Вільний час і відпочинок. Моя школа та мій робочий день. Мої інтереси і хобі.

Критерії оцінювання

1. Письмове завершення речень (10 завдань) – 50 балів (5 балів за кожную правильну відповідь).
2. Тестове завдання до тексту зі спеціальності (10 запитань) – 50 балів. За кожную правильну відповідь на запитання – 5 балів.
3. Відповіді на запитання (10 запитань), зміст яких будується на основі тем для усного обговорення – 40 балів. За кожную відповідь на запитання (обсяг не менше 3 речень) – 4 бали. За кожне речення – 2 бали (не зараховується бал, якщо вступник допускає багато грубих граматичних та лексичних помилок).
4. Монологічне висловлювання (10 речень) – 60 балів. Термін говоріння – 3 хвилини.
5. Вступне тестування вважається пройденим за умови, що абітурієнт набрав мінімум 140 балів.

Бали	Оцінка за національною шкалою
180 – 200	відмінно
160 – 179	добре
140 – 159	задовільно
0 – 139	незадовільно

Вступне оцінювання проводиться з метою визначення готовності абітурієнтів до навчання іноземною мовою (українською, російською).

Читання

Оцінюється здатність абітурієнтів: розуміти ідею тексту сутність, деталі і структуру тексту; визначати головні думки і конкретну інформацію; робити припущення про ідеї та ставлення. Абітурієнтам пропонують тексти зі спеціальності, за якою вони бажають навчатись.

Письмо

Оцінюється за такими критеріями виконання завдання: комунікативна якість роботи абітурієнта, відповідність мовних засобів володіння граматичними структурами, точне використання лексики та пунктуації.

Говоріння

Оцінюється мовленнєва поведінка абітурієнтів відповідно до критеріїв, розроблених для їхнього рівня володіння мовою: виконання завдання: організація того, що і як сказано, з огляду на кількість, якість, відповідність та чіткість інформації; використання: точність та доречність використання мовних засобів; лексичний і граматичний діапазон відповідно до дескрипторів рівня; логічна послідовність, обсяг та відповідність мовленнєвій діяльності студента; вимова: здатність студента продукувати розбірливі висловлювання, дотримання наголосу, ритму, інтонації оцінюється відповідно до рівня володіння мовою студента; спілкування: здатність вступника брати активну участь у бесіді, обмін репліками та підтримання інтеракції (ініціювання розмови та реагування належним чином) оцінюються відповідно до рівня володіння мовою студентом.

Затверджено на засіданні приймальної комісії

Протокол № _____ від _____ 2019р.

Завідувач кафедри

мовної підготовки ЦМО

**Лінгвістичні напрями перевірки роботи Інституту міжнародної освіти
Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна**

№ з/п	Назва напрямку	Характеристика напрямку						
1	Письмова діяльність	у програмі вступних іспитів ХНУ ім. В. Н. Каразіна зазначено, що напрям письмової діяльності представлено завданням «Письмове завершення речень» [539, с. 2], яке передбачає перевірку рівня володіння студентів граматичними конструкціями та вміння адекватного застосування необхідної лексики.						
2	Читання	має за мету ознайомлення з інформацією текстового характеру (що включає розуміння основної ідеї прочитаного, запам'ятовування певних деталей, виявлення основної думки прочитаного тексту. Крім того, важливою умовою є здатність студента робити «припущення про ідеї та ставлення» [Там само, с. 3], що можна порівняти з принципом прогнозування (низхідні стратегії читання), який використовується під час процесу соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів у системі вищої освіти США та при якому студент здатний зробити прогноз інформації, яка в подальшому може бути підтверджена або спростована при читанні. Після отримання інформації іноземний студент повинен виконати тестове завдання, пов'язане з отриманою текстовою інформацією, тематика якої безпосередньо залежить від сфери обраного навчання, тобто тексти є професійно спрямованими.						
3	Говоріння	<p>мета – оцінювання якості можливості проведення комунікації, що повинна включати правильне використання граматичних конструкцій усної мови, правильність вимови та інтонацій, уміння побудови складних речень, здатність брати участь в обговоренні професійних та повсякденних питань [Там само, с. 4]. Отже, напрям говоріння безпосередньо пов'язаний з умінням використання лінгвокультурних шаблонів.</p> <p align="center">Своєю чергою, етап говоріння розділяється на два завдання, а саме:</p> <table border="1" data-bbox="486 1420 1520 2042"> <thead> <tr> <th data-bbox="486 1420 571 1496">№ з/п</th> <th data-bbox="571 1420 1520 1496">Опис завдання</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="486 1496 571 1753">1</td> <td data-bbox="571 1496 1520 1753">Відповіді на питання, тематика яких пов'язана з такими напрямками, як «Про себе», «Моя сім'я», «Моя країна і моє місто», «Моя майбутня професія», «Свята та традиції моєї країни», «Вільний час та відпочинок», «Мій робочий день», «Мої інтереси і хобі» [Там само, с. 2], які дозволяють визначити рівень володіння іноземним студентом навичками формування відповідей при діалоговому спілкуванні</td> </tr> <tr> <td data-bbox="486 1753 571 2042">2</td> <td data-bbox="571 1753 1520 2042">Монологічне висловлювання протягом 3-х хвилин на обрану студентом тематику. Такого роду завдання надає можливість виявлення здатності особистості до вибудовування не просто речень з правильною граматичною конструкцією та адекватним використанням лексичної бази, але й уміння формування логічних висновків, що передбачає наявність зв'язку між усіма мовними фразами, якщо вони використовуються в контексті одного тематичного спрямування</td> </tr> </tbody> </table>	№ з/п	Опис завдання	1	Відповіді на питання, тематика яких пов'язана з такими напрямками, як «Про себе», «Моя сім'я», «Моя країна і моє місто», «Моя майбутня професія», «Свята та традиції моєї країни», «Вільний час та відпочинок», «Мій робочий день», «Мої інтереси і хобі» [Там само, с. 2], які дозволяють визначити рівень володіння іноземним студентом навичками формування відповідей при діалоговому спілкуванні	2	Монологічне висловлювання протягом 3-х хвилин на обрану студентом тематику. Такого роду завдання надає можливість виявлення здатності особистості до вибудовування не просто речень з правильною граматичною конструкцією та адекватним використанням лексичної бази, але й уміння формування логічних висновків, що передбачає наявність зв'язку між усіма мовними фразами, якщо вони використовуються в контексті одного тематичного спрямування
№ з/п	Опис завдання							
1	Відповіді на питання, тематика яких пов'язана з такими напрямками, як «Про себе», «Моя сім'я», «Моя країна і моє місто», «Моя майбутня професія», «Свята та традиції моєї країни», «Вільний час та відпочинок», «Мій робочий день», «Мої інтереси і хобі» [Там само, с. 2], які дозволяють визначити рівень володіння іноземним студентом навичками формування відповідей при діалоговому спілкуванні							
2	Монологічне висловлювання протягом 3-х хвилин на обрану студентом тематику. Такого роду завдання надає можливість виявлення здатності особистості до вибудовування не просто речень з правильною граматичною конструкцією та адекватним використанням лексичної бази, але й уміння формування логічних висновків, що передбачає наявність зв'язку між усіма мовними фразами, якщо вони використовуються в контексті одного тематичного спрямування							

Додаток Ф.11

**Робоча програма навчальної дисципліни для іноземних студентів
«Українська мова» Кафедри мовної підготовки №2 Харківського
національного університету імені В.Н. Каразіна [579]**

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра мовної підготовки 2

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
роботи

« ____ » _____ 20__ р.

Робоча програма навчальної дисципліни

УКРАЇНСЬКА МОВА

(назва навчальної дисципліни)

підготовка іноземних слухачів підготовчого відділення

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки; 08 Право;
12 Інформаційні технології; 22 Охорона здоров'я

(шифр і назва)

спеціальність 051 Економіка; 081 Право;
123 Комп'ютерна інженерія; 222 Медицина

(шифр і назва)

освітня програма _____

(шифр і назва)

спеціалізація _____

(шифр і назва)

вид дисципліни _____

обов'язкова

(шифр і назва)

факультет _____

Інститут міжнародної освіти

2018/2019 навчальний рік

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Українська мова» складена згідно з освітньо-професійною програмою підготовки іноземних слухачів на підготовчому відділенні Інституту міжнародної освіти Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни: досягнення іноземними слухачами певного рівня володіння українською мовою для комунікації; підготовка слухачів-іноземців до навчання на основних факультетах університету.

1.2. Основні завдання: під час вивчення дисципліни «Українська мова» слухачі-іноземці повинні досягти певного рівня володіння мовою (рівень B1) шляхом формування необхідних мовних і мовленнєвих умінь у читанні, аудіюванні, говорінні та письмі.

Завдання навчання:

В **читання** – розвиток навичок і умінь читання тематичних і адаптованих художніх текстів;

В **письмо** – оволодіння основними видами писемного мовлення: уміння скласти письмову розповідь, скласти план;

В **говоріння** – формування рівня соціолінгвістичної, комунікативної та дискурсивної компетенцій, що зумовлюють оптимальне використання мовних засобів у різних сферах спілкування.

В **аудіювання** – формування рівня мовної, комунікативної та соціокультурної компетенцій у розмовному, публіцистичному стилях мовлення, що сприяють адекватному сприйняттю інформації, наближеному до сприйняття носіями мови.

1.3. Кількість кредитів.

1.4. Загальна кількість годин: програма розрахована на 890 годин.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання Рік
підготовки:	
підготовче відділення	
Семестр	
1-й, 2-й	
Лекції	
Практичні, семінарські заняття	
534 год.	
Лабораторні заняття	
Самостійна робота, у тому числі	
356 год.	
Індивідуальні завдання	

1.6. Заплановані результати навчання: мета – перевірити навички та вміння використання вивченого лексико-граматичного матеріалу.

Говоріння. Монологічне мовлення – передати зміст тексту, висловити власне ставлення до тексту, побудувати власне мовленнєве висловлювання. Контроль: логічність викладу, відповідність системі та мовній нормі, темп мовлення – 150-180 слів / хв.

Діалогічне мовлення – уміння взяти участь у заданій ситуації. Контроль: логічна зв'язність діалогу, ступінь розуміння співрозмовника, темп мовлення 150-180 слів / хв.

Аудіювання. Аудіотекст може бути адаптований і неадаптований. Темп звучання – 180-240 слів / хв. Звучання тексту 30-40 хв. Кількість подавань – один раз. Контроль розуміння: відповіді на питання чи переказ тексту.

Читання. Перевіряється розуміння прочитаного тексту про себе. Типи текстів: адаптовані, неадаптовані. Обсяг тексту – до 2000 слів. Швидкість читання про себе 150-180 слів / хв. Робота з текстом 15-20 хв. Контроль розуміння: відповіді на питання або переказ тексту.

Письмо. Перевіряється вміння скласти письмову розповідь, скласти план. Вимоги до складання письмової розповіді: розкриття теми, логічність висловлювання, відповідність мовних засобів системі й мовній нормі.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1.

Урок 1. Голосні А, Е, О, У. Приголосні М, П, Ц, Х, К, Д, С, З, Н, Ф, Б, П. Літера В, звуки [в], [ў]. Склад, наголос. Побудова запитань і відповідей: Хто це? — Це Це ... ? — Так, це Де ... ? ... тут. Складне речення зі сполучником а: Це мама, а це тато. Урок

2. Голосні І, И. Вимова голосного Е у ненаголошеній позиції. Пом'якшення приголосних перед і. Вимова приголосних [м'], [т'], [ц'], [х'], [к'], [д'], [н'], [с'], [в'], [ф'], [п'], [б']. Приголосні Р, Г. Сполучник і. Займенники він, вона, воно . Поняття роду іменників. Поняття однини і множини іменників. Заперечні відповіді: Це ...? — Ні, це не ..., а....

Урок 3. Приголосні Л, Ч, Ш, Ж, Щ, їх вимова. Поняття літера → звук → слово → фраза → текст. Прислівники місця ліворуч, праворуч, поруч. Сполучник чи. Побудова запитань і відповідей: Що це? — Це Істоти і неістоти. Літера Й, звуки [й], [ї]. Сполучник і (й). Йотовані літери Я, Є, Ю, Ї на початку слова, після голосного. Особові займенники я, ти, ми, ви, він, вона, воно, вони. Побудова запитань і відповідей: Як вас (тебе, його, її, їх) звати? — Мене (його, її, їх) звати Присвійні займенники мій, твій, моя, твоя, моє, твоє, мої, твої. Звертання. Поняття про кличний відмінок іменників.

Урок 4. Тверді та м'які приголосні звуки. Пом'якшення приголосних перед Я, Ю, Т. Присвійні займенники. Побудова запитань і відповідей: Чий це стіл? — Це мій (твій, ваш, наш, його, її, їхній) стіл. М'який знак ь. Синонімічні конструкції: Мене звати = Мене звать Дієслова стояти, лежати, висіти, сидіти у 3-й особі однини та множини. Родова приналежність слів, що закінчуються на -ь. Однина та множина іменників. Прислівники на позначення місця.

Урок 5. Подовження приголосних. Звуки [н':], [т':] (питання, життя). Апостроф. Літера Ї. Поняття про прикметник. Запитання Який? Яка? Яке? Які? Тверда і м'яка групи прикметників. Кількісні числівники 0-20. Рід, число іменників (систематизація).

Урок 6. Буквосполучення ьо. Буквосполучення дж, дз, звуки [дж], [дз]. Поняття про дієслово. Інфінітив, особові форми дієслова, наказовий спосіб. Дієвідмінювання дієслів читати, слухати, розуміти, думати, знати. Запитання Як? Прислівники способу дії. Запитання до суб'єкта: Хто читає? Запитання до об'єкта: Що читає Сана? Побудова загальних запитань і відповідей на них: Студент читає? — Так, він читає. Ні, він не читає. Дієслово розмовляти. Побудова речень: Я розмовляю українською (англійською, турецькою...) мовою.

Урок 7. Питання Коли? Прислівники на позначення часу: уранці, удень, увечері, уночі. Дієслово бути в минулому та майбутньому часі. Дні тижня. Особливості дієвідмінювання дієслів із суфіксами -ува-, -юва-. Дієвідмінювання дієслів пояснювати, запитувати, відповідати, говорити, учити, робити, писати, рахувати. Перша і друга

дієвідміни. Запитання до предиката: *Що він робить? Що робить Ахмед?*

Урок 8. Дієслова I і II дієвідмін (систематизація). Систематизація алфавіту. Голосні та приголосні звуки. Голосні звуки у наголошеній і ненаголошеній позиціях. Чергування o/i, e/i, e/Ø. Чергування u/v, i/й. Приголосні тверді та м'які, глухі та дзвінкі. Одзвінчення глухих приголосних перед дзвінками. Вимова деяких буквосполучень. Складні речення зі сполучниками *а, і, але, тому що, тому*. Час дієслова: теперішній, минулий, майбутній.

Розділ 2.

Урок 9. Іменник, прикметник, присвійні та вказівні займенники в Місцевому відмінку однини (*де?*). Дієслова *жити, сидіти, стояти, лежати, висіти, бути, працювати, відпочивати, займатися, навчатися, знаходиться, гуляти* + М.в. Особові займенники в Місцевому відмінку. Чергування приголосних (*з,к, х* → *з, ц, с*) та голосних (*і* → *о, і* → *е*) звуків під час утворення форм Місцевого відмінка. Дієприкметник *розташований* + М.в. Дієслово *любити* кого? що? що робити? Складне речення (*де*).

Лексична тема: Моя сім'я (назви професій; члени сім'ї; Скільки Вам років? Хто у Вас є?).

Урок 10. Іменник, прикметник, присвійні та вказівні займенники у Знахідному відмінку однини (*кого? що? про кого? про що?*). Особові займенники у Знахідному відмінку. Дієслова *читати, писати, знати, пояснювати, повторювати, вчити, розуміти, бачити, вивчати, запитувати, слухати, перекладати, купувати, брати, дивитися, любити, їсти, пити, купувати, готувати* + Зн.в. (*кого? що?*). Дієслова *говорити, розповідати, розмовляти, запитувати, думати, мріяти, читати, писати* + Зн.в. (*про кого? про що?*). Складне речення (*кого, що, про кого, про що*).

Лексична тема: Мій факультет і моя група.

Урок 11. Види дієслів (недоконаний і доконаний). Часи дієслів недоконаного й доконаного видів (теперішній час, минулий час, майбутній час). Дієслова руху (прийменник *до* + Р.в., прийменник *на* + Зн.в.): *іти – ходити – піти, їхати – їздити – поїхати* + Р.в. (*куди?*). Дієслова *їхати – їздити – поїхати* + М.в. (*на чому?* види транспорту). Дієслова *прийти, приїхати* звідки? (Р.в.). Питання: *Звідки Ви приїхали?* Вираження часу дії (*Котра зараз година? О котрій годині?*).

Лексична тема: Мій день (назви днів тижня, коли? = у який день?).

Урок 12. Іменник, прикметник, присвійні та вказівні займенники в Родовому відмінку однини (*немає кого? немає чого? не було, не буде кого? чого? який? чий?*). Особові займенники в Родовому відмінку. Складне речення зі сполучником *тому що*.

Лексична тема: Моя країна (межувати з якими країнами? країни, національності, мови).

Урок 13. Іменник, прикметник, присвійні та вказівні займенники в Давальному відмінку однини (*кому?*). Дієслова *пояснювати, говорити, розповідати, показувати, купувати, давати, писати, дарувати, надсилати, телефонувати, допомагати, обіцяти, подобатися, радити, дякувати* + Д.в. Особові займенники в Давальному відмінку. Безособові речення (*кому? треба, необхідно, можна, не можна, зрозуміло, добре, цікаво ...*). Складне речення зі сполучниками *кому, коли, хоча*.

Лексична тема: Мій друг (Моя подруга).

Урок 14. Іменник, прикметник, присвійні та вказівні займенники в Орудному відмінку однини (*з ким? з чим? ким? чим?*). Дієслова *говорити, розмовляти, навчатися, жити, працювати, відпочивати, гуляти, снідати, обідати, вечеряти, зустрічатися, знайомитися, товаришувати* + Ор.в. (*з ким?*). Дієслова *працювати, бути, стати* + Ор.в. (*ким?*). Дієслова *займатися, цікавитися, захоплюватися* + Ор.в. (*чим?*). Особові займенники в Орудному відмінку. Складне речення зі сполучниками *ким, чим*.

Лексична тема: Моя майбутня професія.

Розділ 3.

Урок 15. Іменники у Кличному відмінку однини. Наказовий спосіб дієслів. Пряма і непряма мова. Складні речення.

Лексична тема: Здоров'я.

Урок 16. Іменник, прикметник, присвійні та вказівні займенники в Родовому відмінку множини. Складні речення.

Лексична тема: Місто.

Урок 17. Іменник, прикметник, присвійні та вказівні займенники у Знахідному, Місцевому, Давальному та Орудному відмінках множини. Вираження часу.

Лексична тема: Мій університет. Навчальний рік.

Урок 18. Дієслова руху без префіксів. Систематизація складних речень: 1) і, а, але, чи; 2) що, як, куди, звідки, де, коли, скільки; 3) тому що, так що, чому; 4) аби; 5) якщо, якщо б.

Лексична тема: Українські свята і традиції.

Урок 19. Дієслова руху з префіксами. Систематизація прийменників.

Лексична тема: Харків.

Урок 20. Ступені порівняння прикметників і прислівників.

Лексична тема: Подорож Україною.

Компоненти курсу «Українська мова» Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна

Тематика занять складається з вивчення особливостей голосних та приголосних букв українського алфавіту, твердих і м'яких приголосних звуків, дієслів, іменників, прикметників, відмінків, вимови звуків тощо, що надає можливість формування лінгвістичних шаблонів, які дозволять застосовувати отримані знання правил української мови під час практичної діяльності письмового або усного характеру.

Результативність курсу перебуває в безпосередній залежності від рівня сформованості певних умінь. Так, якщо ми говоримо про письмову діяльність, згідно з програмою курсу [576, с. 4], іноземний студент повинен уміти представити свої думки в письмовій формі, що також припускає здатність складання плану, згідно з яким розповідь або есе буде конструюватися. Слід також ураховувати, що результат письмової творчості повинен розкрити запропоновану або обрану тематику, речення необхідно вибудовувати в логічній послідовності, а також варто враховувати граматичні правила української мови та використовувати найбільш актуальну лексику.

№ з/п	Компонент	Опис компоненту
1	Читання [Там само, с. 4]	програма спрямована на розвиток здатності іноземного студента не просто прочитати запропонований текст про себе, але й запам'ятати основні положення прочитаного, що перевіряється, або з використанням питань, які безпосередньо пов'язані з текстом, або проведенням переказу прочитаного матеріалу, під час чого особливу увагу приділено відтворенню в переказі незначних подробиць та фактів, що буде свідчити про спроможність студента розуміти текст, а не просто вловлювати основний зміст.
2	Письмова діяльність [Там само, с. 4]	згідно з програмою курсу, іноземний студент повинен уміти представити свої думки в письмовій формі, що також припускає здатність складання плану, згідно з яким розповідь або есе буде конструюватися. Слід також ураховувати, що результат письмової творчості повинен розкрити запропоновану або обрану тематику, речення необхідно вибудовувати в логічній послідовності, а також варто враховувати граматичні правила української мови та використовувати найбільш актуальну лексику.
3	Говоріння [Там само, с. 3–4]	поділяється на два напрями, а саме: монологічне та діалогічне. Так, перевірка здатності практичного монологічного висловлювання спрямована на виявлення рівня вміння вираження своїх думок за запропонованим чи обраним питанням з боку студента, що має враховувати включення до такого висловлення власної думки, яка, природно, може бути підкріплена сторонніми запозиченнями, однак має спиратися на базу особистісного досвіду та переконань студента. Крім того, важливим чинником успішного монологу є логічність відтворених думок, тому іноземний студент повинен уміти не тільки відтворити кількість слів, що потребуються згідно з параметрами (у цьому курсі – 150 – 180 слів/хв.), але й логічно поєднати їх між собою та з тематикою самого висловлювання. Другий напрям говоріння – діалогічне мовлення іноземного

		студента – спрямований на розвиток уміння особистості взяти участь у дискусії, що передбачає спроможність зрозуміти мову опонента, вибрати правильну стратегію подальшого спілкування, використавши при цьому систему лінгвокультурних шаблонів та надати логічну відповідь, яка тематично повинна бути пов'язана з питанням співрозмовника.
4	Аудіювання [Там само, с. 4]	завдання спрямовані на перевірку навичок іноземного студента розуміти опонента при потенційному комунікаційному контакті академічного чи соціального характеру. Тому текст аудіювання, згідно з програмою, надається для прослуховування один раз (оскільки необхідно враховувати, що при комунікації іноземний студент не матиме можливості прослуховувати звернення кулька разів). Незважаючи на те, що часто при проведенні аудіювання проводиться подальше тестування на визначення рівня слухового сприйняття, розглянутий курс передбачає відповіді на питання або проведення переказу прослуханого тексту, що, на нашу думку, є навіть більш складним завданням, ніж тестування, тому що студенту необхідно усно відтворити прослухану інформацію, використовуючи при цьому навички мовної компетенції, які передбачають практичне застосування лінгвістичних шаблонів. Отже, при використанні методу переказу при аудіюванні виконується велике навантаження на отримані при підготовці навички студента, що дозволяє краще оцінити його здатність до повноцінної взаємодії з представниками країни, яка приймає.

Зразок сертифікату, що засвідчує виконання програми Підготовчого відділення для іноземних громадян Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу з вивчення української мови [231]

	
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ ПІДГОТОВЧЕ ВІДДІЛЕННЯ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН	IVANO-FRANKIVSK NATIONAL TECHNICAL UNIVERSITY OF OIL AND GAS PREPARATORY DEPARTMENT FOR FOREIGN CITIZENS
СВІДОЦТВО CERTIFICATE	
АБІ АБДУЛЛА МУСТАФА, громадянин Республіки Ірак,	This certifies that ABI ABDULLA MUSTAFA, citizen of the Republic of Iraq,
навчався на підготовчому відділенні для іноземних громадян Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, де вивчав курс «Української мови як іноземної» (рівень А1 - елементарний)	was a student of the Preparatory Department for Foreign Citizens of Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas where he completed the course in “Ukrainian as a foreign language” (level A1 – elementary).
Тривалість курсу: з «__» травня 2018 р. до «__» серпня 2018 р. Кількість годин: 440 Форма навчання: очна Екзаменаційна оцінка: 4 (Добре)	Duration of course: May __, 2018 – August __, 2018 Amount of hours: 440 Type of studies: full time Examination mark: 4 (Good)
Проректор з міжнародної діяльності Vice-rector for international affairs	М. О. Карпаш / M. Karpash
Директор ЦМО / Director of CIE	О. М. Григоришин / O. Hryhorshyn
Завідувач ПВІ / Head of PDFC	А. В. Заячківська / A. Zayachkivska
м. Івано-Франківськ / Ivano-Frankivsk	10 березня 2018р. / March 10, 2018
	Реєстраційний номер / Registration Number __/__/2018

Зразок свідоцтва державного зразка, у якому вказується про те, що іноземний студент пройшов навчання і закінчив підготовче відділення Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу [231]

План заходів роботи психологічної служби Полтавської державної аграрної академії на 2020-2021 навчальний рік [494]

Напрямок	Захід	Відповідальні	Термін проведення
Соціально-педагогічна та психологічна діагностика	<p>1. Анкетування здобувачів вищої освіти з наявності конфліктних ситуацій та булінгу в студентських групах, дотримання принципів толерантності в освітньому середовищі, забезпечення комфортності освітнього середовища, дотримання принципів здорового способу життя.</p> <p>2. Діагностичні заходи, спрямовані на визначення індивідуальних психологічних характеристик особистості, стресостійкості, емоційного та психологічного стану; виявлення причин труднощів здобувачів вищої освіти у навчанні; аналізу мотивації до навчання, соціальнопсихологічній адаптації першокурсників до навчання; дослідження динаміки розвитку особистості студента</p>	<p>Ільченко А.М.</p> <p>Подлесна Г.В.</p>	<p>Протягом навчального року за запитами</p>
Соціально-педагогічна та психологічна профілактика	<p>1. Соціально-психологічна підтримка здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами.</p> <p>2. Психологічна підтримка студентів пільгових категорій (сиріт, з багатодітних сімей, внутрішньо переміщених осіб з зони ООС, які мають статус потерпілих та ін.)</p> <p>3. Групові тренінги з розвитку толерантності та емпатії;</p> <p>4. Групові тренінги з попередження булінгу та запобігання агресивній поведінці;</p> <p>5. Тренінгова програма «Основи здорового способу життя».</p>	<p>Ільченко А.М.</p> <p>Плаксієнко І.Л. Подлесна Г.В. Плаксієнко І.Л.</p>	<p>Протягом навчального року за запитами</p> <p>Протягом навчального року</p>

Соціально-педагогічна та психологічна просвіта	<p>1. Участь в роботі «Школи куратора» з обговоренням питань інклюзивної освіти у вищій школі, психологічних аспектів освітньої діяльності в форматі дистанційного навчання, прав та обов'язків учасників освітнього процесу, студентцентрованих методів освіти, роботи кураторів з адаптації першокурсників до навчання в академії.</p> <p>2. Просвітницькі заходи в межах творчої майстерні «Здоров'я – наш безцінний дар».</p> <p>3. Робота «Кіноклубу» з обговоренням соціальнопсихологічних проблем та аспектів життя людини на основі метафор, що використовуються у фільмах.</p>	<p>Ільченко А.М. Плаксієнко І.Л. Подлесна Г.В.</p> <p>Плаксієнко І.Л.</p> <p>Подлесна Г.В.</p>	Протягом навчального року
Соціально-педагогічне та психологічне консультування	<p>1. Оформлення кімнати психологічного розвантаження.</p> <p>2. Надання консультативної допомоги в кризових ситуаціях в т.ч. і пільговим категоріям ЗВО.</p> <p>3. Індивідуальне консультування ЗВО з питань навчання, міжособистісних стосунків.</p> <p>4. Індивідуальне консультування співробітників академії з питань особистісно-орієнтованої організації навчально-виховного процесу.</p> <p>5. Організація індивідуального консультування в онлайн форматі.</p>	<p>Плаксієнко І.Л.</p> <p>Подлесна Г.В.</p> <p>Ільченко А.М. Подлесна Г.В.</p>	<p>Вересень 2020р.</p> <p>За індивідуальними запитами</p>
Психолого-педагогічна корекція	<p>1. Тренінгова програми соціально-психологічної адаптації студентів першого-другого курсів до навчання в академії.</p> <p>2. Тренінгова програма психологічного супроводу дистанційного навчання здобувачів вищої освіти.</p> <p>3. Тренінги з професійного самовизначення студентів.</p> <p>4. Тренінгова програма з розвитку soft-skills.</p> <p>5. Тренінги з розвитку особистості студентів.</p> <p>6. Тренінг з підвищення внутрішньої мотивації ЗВО до навчання.</p>	<p>Плаксієнко І.Л.,</p> <p>Подлесна Г.В.</p>	За запитами кураторів груп

**Напрями діяльності психологічної служби Дніпровського національного
університету ім. Олеся Гончара [545]**

Напря́м	Характеристика напрям́у
Школа кураторів	<p>цікавим елементом соціально-психологічної підтримки є організовувана в закладі освіти на початку навчального року «Школа кураторів» [Там само], під час занять у якій розглядаються проблеми, що можуть виникати у студентів, які навчаються на першому курсі, та пріоритетні методи для подолання психологічних труднощів. Крім того, «Школа кураторів» спрямована на ознайомлення з можливостями найбільш ефективної роботи з академічною групою та розгляд актуальних адаптаційних проблем, а також проблем, пов'язаних з психологічним станом особистості. Психологічною службою надається також допомога кураторам та безпосередньо академічним групам протягом першого півріччя навчання, коли найбільш важливим є проведення ефективної адаптації до нових соціокультурних норм. Для цього проводяться спеціалізовані тренінги, метою яких є розвиток адаптаційних навичок у студентів, а тематичними напрямами – підвищення рівня взаємодії всередині академічної групи, вміння адекватно діяти в ситуаціях проблемного або конфліктного характеру, розвиток лідерських якостей, покращення психологічної атмосфери всередині групи тощо.</p> <p>До того ж, якщо для студентів, які навчаються на першому та другому курсах, проводиться адаптація до академічної та соціокультурної діяльності в університеті, то студенти старших курсів проходять підготовку до професійної діяльності з обраної спеціальності за допомогою фахівців психологічної служби, що дозволить стати ефективними учасниками ринку праці після навчання.</p>
Школа здорового способу життя	<p>організовується психологічною службою та включає тренінги за такими темами, як: «Емоційна культура і саморегуляція», «Життєві кризи: профілактика та нові можливості», «Ефективне спілкування та конструктивна поведінка», «Самоменеджмент», «Конфлікти та шляхи їх вирішення» тощо. Участь в окреслених заходах сприяє усвідомленню важливості психологічної культури студента, вмінню адаптуватися в нових для себе соціокультурних умовах та проводити якісну діяльність (незалежно від психологічного стану або впливу культурного шоку); здатності до самовдосконалення та розвитку в себе тих компетенцій, які особа вважає важливими для своєї діяльності, інакше кажучи, вмінню особистості керувати своїм адаптаційним процесом.</p>
Практикум «Технології соціально-психологічного консультування»	<p>спрямований на практичне засвоєння отриманих під час освітнього процесу знань теоретичного характеру. Більше того, студенти, які навчаються на кафедрі психології, отримують можливість отримання практики при проведенні адаптаційних заходів з іншими студентами. Надання студентам-психологам можливості проведення повноцінного акультураційного процесу з іншими особистостями може вважатися помилковим, оскільки вони ще не мають достатнього практичного досвіду, а це може негативно позначитися на якості адаптації студентів-першокурсників та призвести до виникнення проблем у межах академічної та соціальної взаємодії [718]. Але студенти-психологи можуть виступати в якості помічників-консультантів, отримуючи, таким чином, навички практичного соціально-психологічного консультування.</p>

Структура Центру психологічної служби МНУ ім. В. О. Сухомлинського

Назва структурного елемента	Опис структурного елемента
Кабінет психодіагностики та наукової аналітики	<p>проводить дослідження мотивувальних чинників, які мають безпосередній вплив на прийняття рішення студентом щодо вступу саме до цього закладу освіти; створення портрета сучасного студента на підставі аналізу особистостей, які навчаються на 1 – 3 курсах (ініціатива має метою виявлення особливих характеристик особистості студента, порівняння отриманих даних з портретами минулих років та визначення змін, що відбулися в соціумі, що визначить розвиток та трансформацію підготовчих програм соціально-психологічного та лінгвокультурного плану для іноземних, а також місцевих студентів. В іншому випадку, як зазначено раніше, при змінах, що відбулися в соціумі, які не були впроваджені до підготовчих програм, їх якість не буде відповідати вимогам, які виникають, відповідно, вони не будуть ефективними та не дозволять підготувати студента до повноцінної взаємодії в умовах нового академічного та культурного середовища). У підсумку, ми можемо охарактеризувати кабінет психодіагностики та наукової аналітики як дослідний центр з вивчення поточної адаптаційної ситуації в закладі освіти та проведення, таким чином, прогностичних дій, спрямованих на вироблення стратегії діяльності Центру психологічної служби.</p>
Кабінет волонтерства «Тепло поколінь» [495]	<p>зазначимо щодо методу залучення іноземних студентів до діяльності волонтерського характеру. Значущість цього методу було висвітлено в працях таких дослідників, як Б. Сім (B. Siem) та С. Штурмер (S. Stürmer) [1766]. Діяльність Кабінету волонтерства «Тепло поколінь» спрямована на організацію зустрічей з волонтерами Центру; розробку та практичне впровадження тренінгів та семінарів для волонтерів Центру психологічної підтримки; проведення круглих столів, тематика яких спрямована на обговорення найбільш актуальних питань психологічного волонтерства. Отже, в університеті діє волонтерська психологічна служба, участь у якій також допомагає студентам практично закріпити навички міжособистісної та міжкультурної взаємодії. До того ж, за прикладом американських ЗВО та Центрів підтримки іноземних студентів, у таких заходах, у яких беруть участь не консультанти, а саме студенти, можуть проводити діяльність ті особистості, які вже мають сформовані навички, що допомогли їм адаптуватися до академічного та соціального середовища. Такого роду участь надає можливість поділитися своїм досвідом подолання акультураційних труднощів та проявів культурного шоку, ґрунтуючись на власному досвіді.</p>
Кабінет профорієнтації [Там само]	<p>залучає студентів до проведення діяльності профорієнтаційного характеру, що надає можливість активного закріплення адаптаційних навичок на практиці, зокрема при проведенні Дня відкритих дверей в університеті. Надання допомоги в проведенні цих заходів сприяє безпосередній взаємодії з представниками місцевої громади чи країни перебування, що дозволяє отримати адаптаційний досвід, зокрема проаналізувати (після проведеної діяльності), певні негативні</p>

	<p>моменти та виявити першопричини невдач для подальшого коригування. Крім того, Кабінет профорієнтації проводить тренінги для студентів випускних курсів за такими тематичними спрямуваннями, як: «Планування кар'єри», «Навички ділового спілкування», «Формування самооцінки та впевненості в собі». Отже, Кабінет виконує діяльність за двома напрямками, а саме: організація участі студентів в діяльності, яка забезпечить активну практику, що сприяє зміцненню адаптаційних навичок шляхом взаємодії з великою кількістю людей у режимі реального часу, що вимагає швидкої роботи з лінгвокультурними шаблонами, а також проведення особистісної професійної підготовки студентів, які адаптувалися до нового середовища та здатні до подальшого саморозвитку.</p>
<p>Кабінет психологічної просвіти [Там само]</p>	<p>діяльність спрямована на надання підтримки викладачам / консультантам (програми, присвячені запобіганню професійному вигоранню, допомозі кураторам, виступи на засіданнях педагогічного колективу «Емоційне вигорання педагогічного колективу», «Надання консультаційних послуг кураторам академічних груп»), а також студентам (тренінги «Булінг та шляхи його попередження», «Як впізнати жертву психологічного насилля та не стати нею», виступи з теми «Мотивація та активна оптимістична позиція – запорука успіху»). Отже, робота цього Кабінету спрямована на надання, насамперед, профілактичної соціально-психологічної допомоги, яка допоможе уникнути виникнення більш виражених психологічних проблем.</p>
<p>Кабінет сімейної психології [Там само]</p>	<p>основна мета полягає в підтримці особистостей, які долають або мають потенціал розвитку проблем, викликаних міжособистісними відносинами (заняття «Кохання та закоханість», «Світ чоловіків та жінок», «Гендерні стереотипи: чинники формування, усвідомлення та протидія», «Дружба, закоханість та любов» тощо). Отже, діяльність Кабінету сімейної психології сприяє наданню теоретико-практичних знань взаємодії студентів з представниками протилежної статі, тому що проблеми, викликані такого роду відносинами, можуть негативно вплинути на загальний психологічний стан іноземного студента. У підсумку, ефективніше застосувати спроби запобігання ймовірних проблем, ніж їх долати в подальшому.</p>
<p>Школа студентського тьютора [Там само]</p>	<p>міжособистісні відносини в межах закладу освіти вимагають активної участі в соціальному житті студентів. Зазначимо, що залучення іноземних студентів, особливо тих, які мають необхідні соціокультурні та психологічні навички до роботи в Центрі психологічної служби, вимагає проведення аналітичних заходів, які дозволять виявити напрями, що потребують вдосконалення. Тому на базі Центру діє Школа студентського тьютора [Там само], метою якої є проведення захисту студентських проєктів, що розробляються під час участі особистостей у заходах Центру, виконується аналіз проведеної роботи та планування діяльності на майбутнє. Отже, Школа тьютора відіграє важливу роль у підвищенні якості консультаційної діяльності Центру.</p>

План-графік психологічного тренінгу «Емоційна компетентність як фактор успіху» у Національному фармацевтичному університеті, що проходив у період з 05.11.2019 р. до 18.06.2020 р.

**ПЛАН-ГРАФІК ТРЕНІНГУ
«Емоційна компетентність як фактор успіху»**

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ:

- формування та розвиток емоційної компетентності
- сприяти пошуку та усвідомленню ментальних цінностей
- сформувати вміння свідомого регулювання власного емоційного стану через засвоєння окремих прийомів саморегуляції
- сприяти розвитку навичок рефлексії, усвідомлення, розпізнавання та вираження власних емоцій і почуттів.

Група № 1 – 22 чол.

Термін навчання: «05» листопада 2019 р. – «19» листопада 2019 р.

Місце проведення: м. Харків, вул. Валентинівська, 4, методичний кабінет

Дата	Час	Тема
05.11.19 р.	15.00-17.00	Тема 1. «Емоційна компетентність як життєвий ресурс»
		Тема 2. «Світ моїх емоцій»
19.11.19 р.	15.00-17.00	Тема 3. «Щаслива людина – успішна людина»
		Тема 4. «Емоційна саморегуляція»

Група № 2 – 16 чол.

Термін навчання: «03» грудня 2019 р. – «17» грудня 2019 р.

Місце проведення: м. Харків, майдан Захисників України, 17

Дата	Час	Тема
03.12.19 р.	15.00-17.00	Тема 1. «Емоційна компетентність як життєвий ресурс»
		Тема 2. «Світ моїх емоцій»
17.12.19 р.	15.00-17.00	Тема 3. «Щаслива людина – успішна людина»
		Тема 4. «Емоційна саморегуляція»

Група № 3 – 20 чол.

Термін навчання: «15» січня 2020 р. – «29» січня 2020 р.

Місце проведення: м. Харків, вул. Валентинівська, 4, методичний кабінет

Дата	Час	Тема
15.01.20 р.	15.00-17.00	Тема 1. «Емоційна компетентність як життєвий ресурс»
		Тема 2. «Світ моїх емоцій»
29.01.20 р.	15.00-17.00	Тема 3. «Щаслива людина – успішна людина»
		Тема 4. «Емоційна саморегуляція»

Група № 4 – 17 чол.

Термін навчання: «04» березня 2020 р. – «18» березня 2020 р.

Місце проведення: м. Харків, вул. Валентинівська, 4, методичний кабінет

Дата	Час	Тема
04.03.20 р.	15.00-17.00	Тема 1. «Емоційна компетентність як життєвий ресурс»
		Тема 2. «Світ моїх емоцій»
18.03.20 р.	15.00-17.00	Тема 3. «Щаслива людина – успішна людина»
		Тема 4. «Емоційна саморегуляція»

Група № 5 – 20 чол.

Термін навчання: «02» квітня 2020 р. – «16» квітня 2020 р.

Місце проведення: м. Харків, вул. Валентинівська, 4, методичний кабінет

Дата	Час	Тема
02.04.20 р.	15.00-17.00	Тема 1. «Емоційна компетентність як життєвий ресурс»
		Тема 2. «Світ моїх емоцій»
16.04.20 р.	15.00-17.00	Тема 3. «Щаслива людина – успішна людина»
		Тема 4. «Емоційна саморегуляція»

Група № 6 – 6 чол.

Термін навчання: «11» травня 2020 р. – «25» травня 2020 р.

Місце проведення: м. Харків, вул. Пушкінська, 53

Дата	Час	Тема
11.05.20 р.	15.00-17.00	Тема 1. «Емоційна компетентність як життєвий ресурс»
		Тема 2. «Світ моїх емоцій»
25.05.20 р.	15.00-17.00	Тема 3. «Щаслива людина – успішна людина»
		Тема 4. «Емоційна саморегуляція»

Група № 7 – 22 чол.

Термін навчання: «04» червня 2020 р. – «18» червня 2020 р.

Місце проведення: м. Харків, вул. О. Невського, 18

Дата	Час	Тема
04.06.20 р.	15.00-17.00	Тема 1. «Емоційна компетентність як життєвий ресурс»
		Тема 2. «Світ моїх емоцій»
18.06.20 р.	15.00-17.00	Тема 3. «Щаслива людина – успішна людина»
		Тема 4. «Емоційна саморегуляція»

Питання для виконання аналізу ефективності освітніх адаптаційних програм

№ з/п	Питання для аналізу	Характеристика питання
1	Чи надає підготовча освітня програма можливість формування у студентів необхідних знань і досвіду для розв'язання проблем адаптації, які вони повинні подолати?	програма повинна враховувати всі можливі негативні моменти процесу адаптації і закласти в пам'яті студентів теоретичний досвід (лінгвокультурні шаблони) взаємодії з іншими культурами. Це дозволить студентам у необхідний момент застосувати сформовані культурні шаблони на практиці і, відповідно, не допустити утворення проблемних ситуацій у міжкультурному та академічному напрямках або мінімізувати їхній негативний вплив
2	Чи засновані підготовчі курси на реаліях академічних проблем, таких як розуміння лекційного матеріалу, взаємодія з викладачем та одногрупниками, використання бібліотеки та ресурсів Інтернету для вивчення тем англійською мовою, розуміння сутності терміна «плагіат» і способів недопущення його використання у своїх роботах випадково?	соціально-педагогічна підтримка іноземного студента повинна бути спрямована не тільки на соціокультурну адаптацію, але й на розвиток здатності академічно взаємодіяти в межах освітньої системи. Так, академічні аспекти не завжди пов'язані з культурними засадами. Тому культурна адаптація не може бути параметром успішного академічного коригування особистості. Такого роду освітня адаптація заснована на важливості отримання іноземним студентом якісної освіти для формування в нього статусу професіонала по закінченні коледжу або університету. Отже, на перший план виходять такі характеристики як: <ul style="list-style-type: none"> • розуміння студентом навчального матеріалу, без чого неможливий освітній процес, що призводить до усвідомлення необхідності розвитку комунікативних навичок; • взаємодія з викладачем та одногрупниками (в цей аспект входить як внутрішньо-так і позааудиторна діяльність студента, тобто проведення міжособистісного контакту поза академічною діяльністю); • уміння користуватися доступними інформаційними засобами – від Інтернету до бібліотек для успішного процесу навчання; • уникнення у своїх практичних або наукових роботах такого аспекту, як плагіат, і розуміння того, які дії необхідно здійснювати для запобігання в подальшому проблем з плагіатом, тощо). Отже, аспект академічних проблем та загалом академічної адаптації повинен ураховуватися при розробці освітньої програми з підготовки іноземних студентів
3	Чи включає навчальна програма контент, що враховує аспекти соціально-культурного характеру з питань взаємодії з	соціально-педагогічний супровід іноземних студентів повинен мати два основних напрями – підготовка до академічної діяльності та підготовка до соціальної діяльності. Щодо академічного аспекту, він стосується

	<p>представниками країни, що приймає, наприклад, розкриття видів взаємодії з одногрупниками, сусідами по кімнаті, викладачами, а також види взаємодій, з якими студент може мати справу за межами закладу освіти, наприклад, при відвідуванні медичного центру, відкритті банківського рахунку, використанні поштової системи, при виборі тарифу для мобільного телефону, при дзвінку до екстрених служб при надзвичайній ситуації?</p>	<p>взаємодії з академічним середовищем (тобто з тими особами, які мають пряме відношення до освітнього процесу – від одногрупників до викладачів). Другим аспектом є соціальна діяльність, що характеризується виконанням студентом дій, які є повсякденними для людини – від відвідування медичного центру до магазину. Важливо розуміти, що перенесення уваги на окремих напрям не дозволить повноцінно адаптуватися до іншого, що призведе або до негативних наслідків академічного плану, або до проблем у виконанні повсякденних дій. Отже, необхідно дотримуватися балансу між цими напрямками, що дозволить підготувати індивіда до повноцінного процесу перебування в новому культурному середовищі. Отже, теоретичні та практичні елементи акультурації до взаємодії іноземного студента з новим соціумом важливо також включити до освітньої програми</p>
4	<p>Чи надає програма підготовки знання про процес культурної адаптації і про те, як ідентифікувати емоційні симптоми культурного шоку?</p>	<p>перш за все окреслимо, що проведення соціально-педагогічного супроводу передбачає наявність відповідної програми дій. Зазначимо, що іноземний студент не повинен ставитися перед фактом щодо необхідності виконання тих чи тих завдань для якісного процесу адаптації. Іноземний студент має право бути ознайомленим зі змістом програми і планом дій, яким будуть керуватися працівники консультаційного центру закладу освіти. Володіючи такими знаннями, студент зможе більш чітко розуміти сутність адаптаційних вимог і більш ефективно проходити період акультурації у зв'язку зі знанням загального плану дій.</p> <p>Також при підготовці іноземного студента до адаптації важливо роз'яснення суті поняття «культурного шоку». Особистість повинна розуміти, що означене явище проявляється у зв'язку із взаємодією іноземного студента з новою культурою, яка має відмінні від його власної культури принципи та поведінкові норми, що може призвести до виникнення відчуття необхідності повернутися у звичну «культурну атмосферу», де соціокультурні особливості не будуть мати елементів контрасту. У разі, якщо такий психологічний стан не піддасть впливу соціально-педагогічного супроводу, успіх іноземного студента в академічній та соціальній сферах матиме мінімальні передумови або ж буде неможливий загалом.</p> <p>Тому іноземний студент повинен бути ознайомлений з імовірними емоційними аспектами, які йому необхідно подолати в період акультурації. При проведенні якісної соціально-педагогічної підтримки ефект «культурного шоку», природно, буде мати місце, однак його негативний вплив може бути зведений до</p>

		мінімуму, що свідчить про важливість знання студентом тих емоційних чинників, що є проявами «культурного шоку», тобто включення теоретичних відомостей про культурний шок до освітньої програми підготовки. У такому випадку особистість буде чітко визначати, у якому стані вона зараз перебуває і які дії необхідно зробити для мінімізації негативних наслідків
5	Чи має програма конкретні стратегії, що можуть бути використані студентами при наявності проблем академічного характеру?	освітня програма процесу супроводу повинна також включати планування заходів із запобігання проблем академічного характеру, що може складатися з консультаційних заходів з викладачами, відвідування навчальних центрів, можливості проходження підготовки в коледжі або університеті з інтенсивного курсу вивчення мови тощо. Отже, освітню програму необхідно планувати не тільки для потенційного використання у навчальному форматі, а й урахувати інші заходи, що відбуваються в період адаптаційного процесу
6	Чи передбачає формування основ поведінкової адаптації до університету або коледжу спостереження за взаємодією інших студентів?	програми, що використовуються закладами освіти для супроводу іноземних студентів іноді передбачають спостереження, які проводяться представником іншої країни за поведінковими та культурними діями студентів країни, що приймає. Такі дії надають змогу отримати візуальну інформацію щодо соціокультурних особливостей країни навчання та виробити стратегію власних дій (спільно з консультантом). Тому вважаємо, що поведінкова адаптація також повинна бути представлена в освітній програмі з підготовки іноземного студента
7	Чи ознайомлені студенти зі стратегіями, що можуть бути використані при культурному шоку, такими як написання листів, ведення щоденника, проведення бесід, звернення за допомогою до консультаційного центру або офісу по роботі з іноземними студентами?	під час адаптаційного процесу особистість намагається вирішити багато соціально-психологічних, соціально-культурних, лінгвістичних та соціальних проблем. Але освітня програма повинна запропонувати певний комплекс дій та заходів, що мінімізують негативний вплив культурного шоку. Отже, питання щодо стратегій передбачає саме наявність теоретичного опису заходів, які, при необхідності, можуть бути застосованими безпосередньо на практиці

**Узагальнені результати наукових досліджень автора, які опубліковані
раніше**

Монографія:

1. Слуцький Я. С. Соціально-педагогічний супровід іноземних студентів у системі вищої освіти США: теорія та практика: монографія. Краматорськ: ЦТРІ – «Друкарський дім», 2022. 912 с. ISBN 978-617-8042-10-3.

Колективні монографії:

2. Слуцький Я. С. Розвиток компетенцій, як основа формування компетентності молоді. *Проектування життєвої компетентності учнівської молоді: колективна монографія.* Hameln: InterGING, 2018. С. 225–256.

3. Слуцький Я. С. Інтернаціоналізація освіти : рушійні сили та основи системи соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів у США. *Освіта майбутнього: концепції, методи, підходи: колективна монографія.* Київ: Міленіум, 2020. С. 227–241.

Навчально-методичні посібники:

4. Слуцький Я. С. Лінгвокультурна підготовка та психологічна підтримка іноземних студентів: практичний курс : навчальний посібник. Краматорськ: Видавництво «Друкарський дім», 2021. 214 с. ISBN 978-617-8042-06-6.

5. Слуцький Я. С. Основи соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів у системі вищої освіти США : теоретичний курс. Краматорськ: Видавництво «Друкарський дім», 2021. 207 с. ISBN 978-617-8042-05-9.

Статті у наукових фахових виданнях України:

6. Слуцький Я. С. Особливості формування соціокультурної компетентності у процесі переходу від етноцентризму до етнорелятивізму. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету.* Глухів: Глухівський

національний педагогічний університет ім. О. Довженка, 2019. Вип. 39(1). С. 132–139.

7. Слуцький Я. С. Особливості взаємозв'язку між розвитком академічної мобільності та статистично-дослідницької інфраструктури у Сполучених Штатах Америки. *Молодь і ринок*. Дрогобич: Дрогобицький державний пед. університет ім. І. Франка. 2019. № 12(179). С. 51–55.

8. Слуцький Я. С. Особливості акультурації та інкультурації як елементів системи соціально-педагогічного супроводу іноземного студента. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія*. Вінниця: Вінницький державний пед. університет ім. М. Коцюбинського, 2019. Вип. 59. С. 114–120.

9. Слуцький Я. С. Компетентнісний підхід як елемент адаптації особистості іноземного студента. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. Бердянськ: Бердянський державний педагогічний університет, 2019. Вип. 2. С. 282–290.

10. Слуцький Я. С. Соціально-педагогічний супровід іноземних студентів : системний підхід. *Освітологія*. Київ: Київський університет ім. Б. Грінченка, 2020. № 9. С. 91–100.

11. Слуцький Я. С. Особливості лінгвістичної підготовки іноземних студентів в Університеті Алабами (США). *Інноватика у вихованні*. Рівне: Рівненський державний гуманітарний університет, 2020. Вип. 12. С. 207–213.

12. Слуцький Я. С. Особливості полікультурної освіти у процесі адаптації іноземного студента. *Вісник Черкаського національного університету ім. Богдана Хмельницького. Серія: Педагогічні науки*. Черкаси: Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, 2020. № 2. С. 158–162.

13. Слуцький Я. С. Загальна характеристика досліджень компетенцій, спрямованих на формування мультикультурної особистості іноземного студента. *Вісник Черкаського національного університету ім. Богдана Хмельницького. Серія: Педагогічні науки*. Черкаси: Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького. 2020. № 3. С. 120–125.

14. Слуцький Я. С. Використання методу читання у процесі лінгвокультурної адаптації іноземних студентів у закладах вищої освіти США. *Освітній дискурс: збірник наукових праць*. Київ: ТОВ «Науково-інформаційне агентство «Наука-технології-інформація». 2020. № 23(5). С. 54–66.

15. Слуцький Я. С. Загальні вимоги до освітньої програми соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів. *Нова педагогічна думка*. Рівне: Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, 2020. № 3(103). С. 93–97.

16. Slutskiy Y. S. The establishment of the system of foreign students' social and pedagogical support in the United States of America (1911-1920). *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series «Pedagogy and Psychology»*. Mukachevo: MSU Publishing House, 2021. Vol. 7. № 2. P. 46–53.

17. Slutskiy Y. S. The Essence of the Social and Pedagogical Principles for Accompanying Foreign Students. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Педагогіка»*. Київ: Київський національний університет ім. Т. Шевченка, 2021. № 14. Т. 2. С. 48–52.

18. Slutskiy Y., & Blanchard C. Programmes for Remote Counselling of International Students in the Higher Education Institutions of the United States of America. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series «Pedagogy and Psychology»*. Mukachevo: MSU Publishing House, 2021. Vol. 7. № 3. P. 18–28.

19. Слуцький Я. С., Панасенко Е. А. Психологічне консультування іноземних студентів у контексті адаптаційного процесу в університеті Міннесоти (США). *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія*. Вінниця: Вінницький державний пед. університет ім. М. Коцюбинського, 2021. № 65. С. 137–143.

20. Слуцький Я. С., Панасенко Е. А. Функції прогнозування та проектування у системі соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*.

Умань: Уманський державний педагогічний університет ім. Павла Тичини, 2021. Вип. 1. С. 28–35.

21. Слуцький Я. С. Формування та розвиток соціокультурної компетентності іноземних студентів у ЗВО України. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2021. Вип. 196. С. 156–160.

22. Слуцький Я. С. Сучасний стан освітнього напрямку адаптаційної підготовки іноземних студентів у ЗВО України. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія: Педагогічні науки*. Ізмаїл: РВВ ІДГУ, 2021. Вип. 53. С. 179–187.

23. Слуцький Я. С. Стратегічні функції соціально-педагогічного супроводу іноземного студента: діагностична та комунікативна. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. Мелітополь: Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Б. Хмельницького, 2021. № 1(26). С. 180–187.

24. Слуцький Я. С. Програми освітньо-культурної адаптаційної підготовки іноземних студентів у ЗВО США. *Освітологія*. Київ: Київський університет ім. Б. Грінченка, 2021. № 10. С. 90–97.

25. Слуцький Я. С. Проблемно-орієнтований напрям теоретичних досліджень соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів. *Збірник наукових праць «Педагогічні науки»*. Херсон: Херсонський державний університет, 2021. Вип. 95. С. 47–55.

26. Слуцький Я. С. Перспективні напрями розвитку адаптаційної системи підготовки іноземних студентів в українських закладах вищої освіти. *Український педагогічний журнал*. Київ: Інститут педагогіки НАПН України, 2021. № 3. С. 24–34.

27. Слуцький Я. С. Лінгво-культурна адаптація іноземних студентів в університеті Каліфорнії в Лос-Анджелесі (University of California, Los Angeles, UCLA). *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія: «Педагогіка і*

психологія». Педагогічні науки. Дніпро: Університет ім. Альфреда Нобеля, 2021. № 1(21). С. 244–250.

28. Слущкий Я. С. Інституційно-законодавчий етап розвитку системи соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів у США (1961-1974). *Молодь і ринок. Дрогобич: Дрогобицький державний пед. університет ім. І. Франка, 2021. № 5-6(191-192). С. 50–56.*

29. Slutskiy Y. S. The Use of the Methodology for Determining the Levels of Organisational and Structural System in the Study of the Efficiency of Foreign Students' Social and Pedagogical Support (on the Example of the US HEIs). *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series «Pedagogy and Psychology».* Mukachevo: MSU Publishing House, 2022. Vol. 8. № 1. P. 9–23.

Статті у наукових періодичних виданнях які включені до наукометричних баз

Scopus/Web of Science:

30. Slutskiy Y. S. Practical Use of Media Education Components in the Development of Linguistic and Cultural Patterns by Foreign Students in the Process of their Adaptation Training in the US Higher Education Institutions. *Media Education (Mediaobrazovanie).* Bratislava: Academic Publishing House Researcher s.r.o., 2021. № 17(3). P. 529–543. **(Web of Science)**

31. Slutskiy Y. S. Linguistic Aspect of the Technology for the Use of Video Content in the Process of Adaptation of Foreign Students at Higher Education Institutions of the United States of America. *Media Education (Mediaobrazovanie).* Bratislava: Academic Publishing House Researcher s.r.o., 2021. № 17(1). P. 134–143. **(Web of Science)**

32. Slutskiy Y. S. Video Component of Media Education in Direct and Reverse Acculturation at North Carolina State University and Texas Christian University. *International Journal of Media and Information Literacy.* Washington: Cherkas Global University Press, 2021. Vol. 6(2). P. 426–435. **(Scopus)**

33. Слущкий Я. С. Електронна платформа EDX як засіб психологічного та соціокультурного супроводу навчання іноземних студентів у закладах вищої

освіти США. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2021. № 6. Т. 86. С. 208–223. (Web of Science)

Статті у періодичних виданнях зарубіжних країн:

34. Слуцький Я. С. Досвід використання аудіо засобів у процесі соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів у закладах вищої освіти США. *Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky*. Košice, Slovakia: Academic Society of Michal Baludansky, 2020. Vol. 8. № 4. С. 103–106.

35. Слуцкий Я. С. Особенности лингвистической подготовки иностранных студентов в Йельском университете (США). *European Journal of Humanities and Social Sciences*. Vienna: Premier Publishing s.r.o., 2020. № 3. Р. 102–106.

36. Слуцький Я. С. Особливості проведення психолого-консультаційної роботи з іноземними студентами у Техаському університеті в Остіні (США). *East European Science Journal*. Warsaw, 2020. № 06(58). Part 4. Р. 72–77.

37. Слуцький Я. С. Психологічна підтримка іноземних студентів методами діяльності з етнічними групами та саморозуміння (з досвіту Техаського університету в Остіні (США)). *Norwegian Journal of Development of the International Science*. 2020. № 43. Part 3. Р. 65–68.

38. Слуцький Я. С. Роль міжкультурної компетенції у комунікаційному процесі особистості. *Polish Science Journal*. Warsaw: Wydawnictwo Naukowe «iScience», 2020. Iss. 5(26). Part 2. Р. 106–112.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

39. Слуцький Я. С. Основи підготовчого етапу міжкультурної взаємодії у процесі комунікативної адаптації іноземного студента. *Міжкультурна комунікація і перекладознавство: точки дотику та перспективи розвитку*: збірник тез II міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Переяслав-Хмельницький, 15 бер. 2019 р.). Переяслав-Хмельницький: ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Г.Сковороди», 2019. С. 39–41.

40. Слуцький Я. С. Психологічна підтримка іноземних студентів в умовах адаптаційного процесу університетського середовища Техаського університету в Остіні (США). *Практична психологія у сучасному вимірі: тези доповідей X Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і науковців* (Дніпро, 28 бер. 2019 р.). Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. С. 182–184.

41. Слуцький Я. С. Досвід використання соціокультурних аспектів у вивченні англійської мови іноземними студентами (на прикладі університету Алабами (США)). *Молодь України в контексті міжкультурної комунікації: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених* (Дніпро, 2 квіт. 2019 р.). Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. С. 229–231.

42. Слуцький Я. С. Методи освітньо-культурної адаптації іноземного студента. *Актуальні проблеми природничих і гуманітарних наук у дослідженнях молодих учених – Родзинка 2019: збірник матеріалів XXI Всеукраїнської наукової конференції молодих учених* (Черкаси, 18-19 квіт. 2019 р.). Черкаси: ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2019. С. 391–392.

43. Слуцький Я. С. Вища освіта для іноземного студента: детермінанти вибору країни навчання та основні проблеми. *Передові освітні практики: Україна, Європа, Світ: збірник тез міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 16-17 лист. 2019 р.). Київ: Асоціація сприяння глобалізації освіти та науки SPACETIME, 2019. С. 200–204.

44. Слуцький Я. С. Вирішення психологічних проблем іноземних студентів (на прикладі програм Техаського університету в Остіні (США)). *Теорія та практика сучасної науки та освіти: матеріали Міжнародної наукової конференції* (Дніпро, 29-30 лист. 2019 р.). Дніпро: Дніпровський національний університет ім. Олеся Гончара, 2019. С. 385–386.

45. Слуцький Я. С. Проблеми впровадження адаптаційних підготовчих програм у процес соціально-педагогічного супроводу іноземного студента. *Актуальні проблеми гуманітарних наук у дослідженнях молодих науковців:*

збірник наукових статей міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 20 груд. 2019 р.). Київ: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2019. С. 110–112.

46. Слуцький Я. С. Феномен культурного шоку іноземних студентів : сутність проблеми та шляхи подолання. *Освіта і наука у мінливому світі: проблеми та перспективи розвитку*: матеріали II Міжнародної наукової конференції (Дніпро, 27-28 бер. 2020 р.). Дніпро: Дніпровський національний університет ім. Олесь Гончара, 2020. С. 290–291.

47. Слуцький Я. С. Компенсуюча функція як один з елементів соціально-педагогічного супроводу іноземного студента. *Modern Scientific Challenges and Trends: Collection of Scientific Works of the International Scientific Conference (Warsaw, 31st May 2020)*. Warsaw: Sp. z.o.o. «iScience», 2020. P. 109–111.

48. Слуцький Я. С. Перспективні напрями розвитку нормативно-правового забезпечення супроводу іноземних студентів в Україні. *Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри Європейської інтеграції України*: збірник наукових праць VIII Міжнародної науково-практичної конференції (Вінниця, 3 черв. 2020 р.). Вінниця: ВТЕІ КНТЕУ, 2020. С. 91–97.

49. Слуцький Я. С. Особливості лінгвістичної, культурної та психологічної підготовки іноземних студентів (на прикладі Полтавської державної аграрної академії). *Наукові пошуки: Актуальні дослідження, теорія і практика*: збірник наукових статей II Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 5 черв. 2020 р.). Київ: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2020. С. 81–84.

50. Слуцький Я. С. Особливості психологічної підтримки студентів у Дніпровському національному університеті ім. Олесь Гончара. *Соціально-гуманітарні дослідження та інноваційна освітня діяльність*: матеріали II Міжнародної наукової конференції (Дніпро, 26-27 черв. 2020 р.). Дніпро: Дніпровський національний університет ім. Олесь Гончара, 2020. С. 178–180.

51. Слуцький Я. С. Характеристика феномену «медіаосвіти», як методу адаптаційної підготовки іноземного студента, у дослідженнях вчених. *Наукові*

пошуки: актуальні дослідження, теорія і практика: збірник наукових статей IV Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 27 серп. 2020 р.). Київ: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2020. С. 126–128.

52. Слущкий Я. С. Культурна адаптація іноземних студентів в умовах карантинних заходів. *Стан держави під час пандемії коронавірусної хвороби: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 11 вер. 2020 р.). Київ: Східноєвропейський центр наукових досліджень, 2020. С. 58–59.*

53. Слущкий Я. С. Лінгвістична адаптація іноземних студентів у Єльському університеті (США) (на прикладі програм «ELP Summer Academic Language Program» та «Directed Independent Language Study»). *Do desenvolvimento mundial como resultado de realizações em ciência e investigação científica: Com materiais da conferência científico-prática internacional (Lisboa, 9 de outubro de 2020). Lisboa: European Scientific Platform, 2020. Vol. 3. P. 62–63.*

54. Слущкий Я. С. Професійний розвиток викладачів англійської мови іноземним студентам (з досвіду програми «Е-викладач» бюро державного департаменту США з питань освіти та культури). *Сучасні тенденції в розвитку педагогіки, психології та соціальної роботи: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (Черкаси, 26 лист. 2020 р.). Черкаси: Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького, 2020. С. 35–37.*

55. Slutskiy Y. S. Current condition and perspectives of foreign students' psychological counseling at the HEI of Ukraine. *Актуальні питання інтернаціоналізації вищої освіти в Україні: лінгвістичний, правовий та психолого-педагогічний аспекти: матеріали II Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції (Біла Церква, 25-26 бер. 2021 р.). Біла Церква: Білоцерківський національний аграрний університет, 2021. С. 74–76.*

56. Слущкий Я. С. Лінгвістичний аспект адаптаційної підготовки іноземних студентів на прикладі коледжу Санта Моніка (Santa Monica College) (США). *Лінгвістичні та методологічні аспекти викладання іноземних мов професійного спрямування: матеріали III Міжнародної науково-практичної*

конференції (Київ, 31 бер. 2021 р.). Київ: Національний авіаційний університет, 2021. С. 47–48.

57. Слуцький Я. С. Особливості адаптаційної підготовки іноземних студентів за допомогою електронних освітніх платформ, як елементу медіаосвіти. *Інноваційні тенденції підготовки фахівців в умовах полікультурного та мультлінгвального глобалізованого світу: тези доповідей VI Всеукраїнської науково-практичної конференції* (Київ, 6 квіт. 2021 р.). Київ: Київський національний університет технологій та дизайну, 2021. С. 183–186.

58. Слуцький Я. С. Роль синергетичного підходу у розвитку соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів. *Синергетичний підхід до проектування життєвого простору особистості: збірник наукових матеріалів міжнародної науково-практичної онлайн-конференції* (Полтава, 27-28 квіт. 2021 р.). Полтава: Полтавський національний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка, 2021. С. 266–269.

59. Слуцький Я. С. Перспективи розвитку культурної адаптації іноземних студентів у ЗВО України, як умови інтернаціоналізації вищої освіти. *Трансформаційні процеси в Україні у контексті цивілізаційних і глобалізаційних викликів XXI ст.: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (Переяслав, 28 трав. 2021 р.). Переяслав: ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», 2021. С. 85–87.

60. Слуцький Я. С. Термінологічна база соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів як елементу інтернаціоналізації освіти. *Сучасні тенденції іншомовної професійної підготовки майбутніх фахівців немовних спеціальностей в полікультурному просторі: тези VII щорічної міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 4 черв. 2021 р.). Київ: Національний авіаційний університет, 2021. С. 197–205.

61. Слуцький Я. С. Організаторська функція соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів. *Педагогіка та психологія: сучасний стан розвитку наукових досліджень та перспективи: матеріали Міжнар. наук.-практ.*

конф. (Запоріжжя, 19–20 лист. 2021 р.). Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2021. С. 62–66.

62. Слуцький Я. С. Теорія та практика міжособистісної технології полікультурної освіти іноземних студентів у ЗВО США. *Неперервна освіта для сталого розвитку: філософсько-теоретичні контексти та педагогічна практика*: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпро, 3–4 груд. 2021 р.). Дніпро: СПД «Охотнік», 2021. С. 293–295.

63. Слуцький Я. С. Характеристика поняття «соціально-педагогічний супровід». *Наукові пошуки: актуальні проблеми теорії і практики*: матеріали XI Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 3 груд. 2021 р.). Київ: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2021. С. 111–113.

64. Слуцький Я. С. Психологічна підтримка іноземних студентів (на прикладі діяльності центру психологічної служби Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського). *Роль та місце психології та педагогіки у формуванні сучасної особистості*: збірник тез міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 14–15 січня 2022 р.). Харків: Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень», 2022. С. 64–68.

Апробація результатів дослідження. Основні положення й результати дослідження оприлюднено на наукових конференціях різного рівня:

Міжнародних – «Міжкультурна комунікація і перекладознавство: точки дотику та перспективи розвитку» (Переяслав-Хмельницький, 2019), «Практична психологія у сучасному вимірі» (Дніпро, 2019), «Молодь України в контексті міжкультурної комунікації» (Дніпро, 2019), «Передові освітні практики: Україна, Європа, Світ» (Київ, 2019), «Теорія та практика сучасної науки та освіти» (Дніпро, 2019), «Актуальні проблеми освіти і науки: теорія і практика» (Київ, 2019), «Освіта та наука у мінливому світі: проблеми та перспективи розвитку» (Дніпро, 2020), «Modern Scientific Challenges and Trends» (Warsaw, 2020), «Соціально-

політичні, економічні та гуманітарні виміри Європейської інтеграції України» (Вінниця, 2020), «Наукові пошуки: Актуальні дослідження, теорія і практика» (Київ, 2020), «Соціально-гуманітарні дослідження та інноваційна освітня діяльність» (Дніпро, 2020), «Наукові пошуки: актуальні дослідження, теорія і практика» (Київ, 2020), «Стан держави під час пандемії корона вірусної хвороби» (Київ, 2020), «Do desenvolvimento mundial como resultado de realizações em ciência e investigação científica» (Lisboa, 2020), «Сучасні тенденції в розвитку педагогіки, психології та соціальної роботи» (Черкаси, 2020), «Актуальні питання інтернаціоналізації вищої освіти в Україні: лінгвістичний, правовий та психолого-педагогічний аспекти» (Біла Церква, 2021), «Лінгвістичні та методологічні аспекти викладання іноземних мов професійного спрямування» (Київ, 2021), «Синергетичний підхід до проектування життєвого простору особистості» (Полтава, 2021), «Трансформаційні процеси в Україні у контексті цивілізаційних і глобалізаційних викликів XXI ст.» (Переяслав, 2021)., «Сучасні тенденції іншомовної професійної підготовки майбутніх фахівців немовних спеціальностей в полікультурному просторі» (Київ, 2021), «Педагогіка та психологія: сучасний стан розвитку наукових досліджень та перспективи» (Запоріжжя, 2021), «Неперервна освіта для сталого розвитку: філософсько-теоретичні контексти та педагогічна практика» (Дніпро, 2021), «Наукові пошуки: актуальні проблеми теорії і практики» (Київ, 2021), «Роль та місце психології та педагогіки у формуванні сучасної особистості» (Харків, 2022).

Всеукраїнських – «Актуальні проблеми природничих і гуманітарних наук у дослідженнях молодих учених – Родзинка 2019» (Черкаси, 2019), «Інноваційні тенденції підготовки фахівців в умовах полікультурного та мультилінгвального глобалізованого світу» (Київ, 2021).

Основні результати дослідження обговорювалися та отримали позитивну оцінку на засіданнях кафедри соціальної роботи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (упродовж 2020–2022 рр.)

Доповнення №1 до додатку Ц:

СЕРТИФІКАТ

засвідчує, що

Ярослав Сергійович Слуцький

є автором кращої наукової статті

«Становлення системи соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів у Сполучених Штатах Америки (1911–1920 рр.)»

останнього опублікованого номера (Том 7, № 2)

журналу «**Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія»**»

Пилипенко Сергій Васильович
CEO Видавничого дому "Наукові Журнали"

Доповнення №2 до додатку Ц:

СЕРТИФІКАТ

засвідчує, що

Ярослав Сергійович Слуцький

є автором кращої наукової статті

«Використання методики визначення рівнів організаційно-структурної системи при дослідженні ефективності соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів (на прикладі ЗВО США)»

опублікованого номера Том 8, №1, 2022
журналу **«Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія»»**

Пилипенко Сергій Васильович
CEO Видавничого дому "Наукові Журнали"

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М.П. ДРАГОМАНОВА
01030, м. Київ, вул. Пирогова, 9
Тел/факс 234-11-08

№ 166 від 03.06.2022р

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційного дослідження
Слуцького Ярослава Сергійовича «Теорія і практика соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів у системі вищої освіти США» на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальностями 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки, 13.00.05 – соціальна педагогіка

Результати дисертаційного дослідження Я.С. Слуцького впродовж 2021-2022 н. р. обговорювалися на засіданнях кафедри педагогіки Педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Їх запроваджено в ході дистанційного викладання інваріантного освітнього курсу «Зарубіжні освітні системи» (авторські - 6 год. лекційних, 8 год. семінарських занять) на Освітньо-професійній магістерській програмі «Педагогіка вищої школи. Андрагогіка. Тьюторинг» спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. Застосування авторських навчальних посібників Я.С. Слуцького «Основи соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів у системі вищої освіти США: теоретичний курс» і «Лінгвокультурна підготовка та психологічна підтримка іноземних студентів: практичний курс» сприяло опануванню магістрантами медіаосвітніх технологій.

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки Педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, протокол від 18 квітня 2022 р. № 8.

Проректор з наукової роботи

Г.М. ТОРБІН

Завідувач кафедри педагогіки

Н.М. ДЕМ'ЯНЕНКО

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

вул. Львівська, 11, м. Тернопіль, 46009; тел./факс +380 (352) 475051;
www.wunu.edu.ua; rektor@wunu.edu.ua; ідентифікаційний код за СДРПОУ 33680120

Б126-29/722

09 травня 2022 рік

ДОВІДКА

**про впровадження результатів дисертації
Слуцького Ярослава Сергійовича «Теорія і практика соціально-педагогічного
супроводу іноземних студентів у системі вищої освіти США» на здобуття
наукового ступеня доктора педагогічних наук
за спеціальностями 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки,
13.00.05 – соціальна педагогіка**

Результати дисертаційного дослідження Слуцького Ярослава Сергійовича на тему «Теорія і практика соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів у системі вищої освіти США» пройшли експертну оцінку на базі Західноукраїнського національного університету упродовж 2021-2022 рр. Упровадженню підлягали навчально-методичні матеріали (монографія: «Соціально-педагогічний супровід іноземних студентів у системі вищої освіти США: теорія та практика»); навчальні посібники («Основи соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів у системі вищої освіти США: теоретичний курс», «Лінгвокультурна підготовка та психологічна підтримка іноземних студентів: практичний курс»).

Застосування в освітньому процесі монографії та навчальних посібників засвідчило, що їх використання забезпечує підґрунтя для проведення адаптаційної підготовки іноземних студентів в трьох аспектах, які було піддано експертизі: освітньо-культурному (використання цифрових технологій задля формування соціокультурних уявлень щодо країни, яка приймає), лінгвістичному (модернізація змісту методологічного забезпечення мовної підготовки іноземних студентів) та психологічному (ініціювання програм з психологічного коригування).

Запропоновані матеріали дисертаційного дослідження Я. С. Слуцького отримали позитивну оцінку професорсько-викладацького складу психології та соціальної роботи ЗУНУ (протокол №9 від 27 квітня 2022 р.) та в подальшому можуть використовуватися у навчально-виховному процесі закладів вищої освіти.

Проректор з наукової роботи,
д.е.н., професор

Зеновій-Михайло ЗАДОРОЖНИЙ

Завідувач кафедри психології та
соціальної роботи, д.психол.н., доцент

Андрій ГРІНЯК

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад
«ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»

пл. Гоголя, 1, м. Старобільськ, 92703
тел./факс: (06461) 2-40-61, 097-567-20-45
e-mail: mail@luguniv.edu.ua, www.luguniv.edu.ua

05.05.2022 № 1/348

ДОВІДКА

**про впровадження результатів дисертаційної роботи
Слуцького Ярослава Сергійовича «Теорія і практика соціально-
педагогічного супроводу іноземних студентів у системі вищої освіти
США» на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук
за спеціальностями 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки,
13.00.05 – соціальна педагогіка**

В освітній процес ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» протягом 2021–2022 рр. упроваджувалися здобуті результати та висновки докторської дисертації Я. С. Слуцького, у якій вперше у вітчизняній педагогічній думці комплексно й системно розглянуто наукову проблему – соціально-педагогічний супровід іноземних студентів у системі вищої освіти США, яка до цього часу не була предметом спеціального дослідження на методологічному, теоретичному й прикладному рівнях.

Матеріали дисертації, монографії («Соціально-педагогічний супровід іноземних студентів у системі вищої освіти США: теорія та практика») та двох навчальних посібників («Основи соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів у системі вищої освіти США: теоретичний курс», «Лінгвокультурна підготовка та психологічна підтримка іноземних студентів: практичний курс») застосовувалися в освітньому процесі з метою розширення фахових компетентностей науково-педагогічних працівників, під час викладання навчальних курсів з педагогіки, соціальної педагогіки, порівняльної педагогіки, підготовки здобувачами вищої освіти наукових доповідей на конференціях та під час виконання реферативних, курсових, кваліфікаційних робіт.

Використання запропонованих у дисертації Я. С. Слуцьким здобутих результатів засвідчило, що здійснене наукове дослідження має теоретичне значення у сучасному освітньому вимірі країни, практичну значущість щодо вивчення проблеми соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів, а також є актуальним при підготовці здобувачів вищої освіти в Україні.

Ректор

Олена КАРАМАН

Міністерство освіти і науки України
**ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**
(ЖДУ)

вул. В. Бердичівська, 40, м. Житомир, 10008, телефон /факс (0412) 43-14-17
E-mail: zu@zu.edu.ua Web: www.zu.edu.ua
код СДРПОУ 02125208

18.05.2022 № 396/04

на № _____ від _____

ДОВІДКА

**про впровадження результатів дисертації
Ярослава СЛУЦЬКОГО «Теорія і практика соціально-педагогічного супроводу
іноземних студентів у системі вищої освіти США» на здобуття наукового ступеня
доктора педагогічних наук
за спеціальностями 13.00.01– загальна педагогіка та історія педагогіки, 13.00.05 –
соціальна педагогіка**

У період 2021 – 2022 рр. у Житомирському державному університеті імені Івана Франка впроваджувалися результати дисертаційного дослідження Я. Слущького з метою покращення освітньо-наукового рівня викладацького складу та модернізації системи адаптаційної підготовки студентів у закладі вищої освіти.

Матеріали, представлені у дисертації, монографії («Соціально-педагогічний супровід іноземних студентів у системі вищої освіти США: теорія та практика») та навчальних посібниках («Основи соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів у системі вищої освіти США: теоретичний курс», «Лінгвокультурна підготовка та психологічна підтримка іноземних студентів: практичний курс») застосовувалися для вдосконалення й розширення змісту навчальних дисциплін.

У результаті було підтверджено необхідність удосконалення вітчизняної системи соціально-педагогічного супроводу здобувачів вищої освіти з огляду на провідні світові практики, що базуються на єдності трьох актуальних напрямів: освітньо-культурного, лінгвістичного та психологічного. Формування теоретико-практичного підґрунтя адаптаційної підготовки іноземних студентів розглядається Я. Слущьким як процес, який спрямований на оволодіння іноземним студентом професійною, соціальною та академічною компетентністю, фаховою майстерністю в умовах незвичного культурного оточення та дозволяє досягти індивідуалістичного підходу до кожної особистості, яка має власні психокультурні основи.

З метою підвищення якості соціально-педагогічного супроводу здобувачів вищої освіти, матеріали дослідження Я. Слущького використовувались під час проведення лекційних та практичних занять викладачами кафедри соціальних технологій та отримали схвалення на засіданні кафедри (протокол 11 від 5 травня 2022 р.).

Професор кафедри соціальних технологій,
доктор педагогічних наук

Наталія СЕЙКО

Проректор
з наукової та міжнародної роботи,
кандидат економічних наук, доцент

Тетяна БОЦЯН

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
(ДДПУ)

вул. Г. Батюка, 19, м. Слов'янськ, Донецька область, Україна, 84116
Тел./факс (062) 666-54-54
E-mail: sgpi@slav.dn.ua, www.ddpu.edu.ua, код ЄДРПОУ 38177113

04.05.2022 № 01-10-07 на № _____

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертації

Слущького Ярослава Сергійовича «Теорія і практика соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів у системі вищої освіти США» на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальностями 13.00.01– загальна педагогіка та історія педагогіки, 13.00.05 – соціальна педагогіка

Упродовж 2021–2022 рр. в освітній процес Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет» упроваджувалися результати дисертації Слущького Ярослава Сергійовича «Теорія і практика соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів у системі вищої освіти США».

Здобуті результати дослідження, що опубліковано у монографії «Соціально-педагогічний супровід іноземних студентів у системі вищої освіти США: теорія та практика», навчальних посібниках («Основи соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів у системі вищої освіти США: теоретичний курс», «Лінгвокультурна підготовка та психологічна підтримка іноземних студентів: практичний курс») використовувалися під час: читання навчальних дисциплін «Педагогіка», «Соціальна педагогіка», «Порівняльна педагогіка», «Історія соціальної роботи», «Теорія і практика соціальної роботи», «Технології соціальної роботи»; проведення практичних, семінарських, індивідуальних занять зі здобувачами вищої освіти; підготовки наукових доповідей, повідомлень, рефератів та курсових робіт.

Матеріали представлені у дисертації застосовувалися при підготовці навчально-методичного забезпечення, укладанні підручників, навчальних та навчальних посібників. Фактичний матеріал й здобуті результати дослідження було використано для наукових розвідок із порівняльної педагогіки та соціальної роботи.

Отже, актуальність та значущість дисертації Я.С.Слущького, її науково-методологічна вагомість та застосування теоретико-методичних матеріалів у практиці закладів вищої освіти України є обов'язковою й високоефективною.

Ректор ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», доктор педагогічних наук, професор

С.О.Омельченко

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

вул.Ст.Бандери, 12, м. Рівне, 33028, тел. (0362) 63-42-24, факс (0362) 62-03-56
E-mail: rectorat@rshu.edu.ua, код ЄДРПОУ 25736989

12.05.2022 № 01-12/24

На № _____ від _____

ДОВІДКА
про впровадження результатів дисертації
Слуцького Ярослава Сергійовича
«Теорія і практика соціально-педагогічного супроводу
іноземних студентів у системі вищої освіти США»
на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук
за спеціальностями 13.00.01– загальна педагогіка та історія педагогіки,
13.00.05 – соціальна педагогіка

Результати дисертаційного дослідження Слуцького Ярослава Сергійовича на тему «Теорія і практика соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів у системі вищої освіти США» упроваджувалися в освітній процес Рівненського державного гуманітарного університету впродовж 2021–2022 рр.

Фактичний матеріал і наукові узагальнення, покладені в основу дисертаційного дослідження, монографії («Соціально-педагогічний супровід іноземних студентів у системі вищої освіти США: теорія та практика») та авторських посібників («Основи соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів у системі вищої освіти США: теоретичний курс», «Лінгвокультурна підготовка та психологічна підтримка іноземних студентів: практичний курс») використовувалися викладачами ЗВО у процесі проведення навчальних занять; апробаційних заходів; підготовки наукових публікацій тощо.

Науково-практичну цінність дослідження Я. С. Слуцького мають авторські методи аналізу соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів, а саме: хронологічних координат – задля визначення періоду діахронічно-синхронічного єднання та виявлення розгалуженості організаційно-структурної системи адаптаційної підготовки іноземних студентів.

Результати впровадження засвідчили безперечну наукову новизну, показали достатньо високий методичний ефект, отримали позитивну оцінку професорсько-викладацького колективу Інституту педагогіки і психології й у подальшому можуть бути рекомендовані для використання в освітньому процесі закладів вищої освіти України.

Перший проректор РДГУ,
доктор псих. наук, професор

Павелків Р. В.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
вул. Проскурівського підпілля, 139, м. Хмельницький, 29013,
тел./факс: (0382) 72-09-23, 65-65-52, тел.: 79-53-55, 79-59-45
E-mail: kgpa@ukr.net Код ЄДРПОУ 02138872

06.06.2022 р. № 207
На № _____ від _____

ДОВІДКА
про впровадження результатів дисертації
Слуцького Ярослава Сергійовича «Теорія і практика соціально-педагогічного
супроводу іноземних студентів у системі вищої освіти США» на здобуття
наукового ступеня доктора педагогічних наук
за спеціальностями 13.00.01– загальна педагогіка та історія педагогіки,
13.00.05 – соціальна педагогіка

Результати дисертаційного дослідження Я.С. Слуцького, які відображені в численних публікаціях автора, впроваджувалися в освітній процес професійної підготовки здобувачів вищої освіти першого бакалаврського рівня (спеціальності «Початкова освіта», «Соціальна робота») та другого (магістерського) рівня вищої освіти (спеціальність «Початкова освіта») у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії під час вивчення дисциплін «Педагогіка», «Історія педагогіки», «Соціальна педагогіка», «Педагогіка і психологія вищої школи» впродовж 2021-2022 рр. Зокрема, використовувалися розроблені автором навчальні посібники («Основи соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів у системі вищої освіти США: теоретичний курс», «Лінгвокультурна підготовка та психологічна підтримка іноземних студентів: практичний курс») та монографія («Соціально-педагогічний супровід іноземних студентів у системі вищої освіти США: теорія та практика»).

Матеріали дисертації використовувалися здобувачами вищої освіти в підготовці до семінарських і практичних занять, при написанні кваліфікаційних робіт, розробці проєктів, підготовці виступів і презентацій на наукових конференціях.

Упровадження результатів дисертації Я.С. Слуцького у практику підготовки майбутніх педагогів сприяло поглибленню фахової спрямованості й удосконаленню науково-дослідницьких умінь здобувачів, зокрема щодо аналізу праць зарубіжних та вітчизняних науковців, архівних джерел тощо.

Довідку про впровадження результатів дисертації Я.С. Слуцького обговорено на засіданні кафедри педагогіки Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (протокол №15 від 30 травня 2022 р.).

Завідувач кафедри педагогіки,
доктор педагогічних наук, професор

Проректор з наукової роботи,
доктор педагогічних наук, професор

Людмила РОМАНИШІНА

Олександр ГАЛУС